رسمِ باور

ویژه‌نامه چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی - ۱۳۹۹

... اینها همه از برکات سحر شهیدان ماست. و ما در انتظار رؤیت خورشیدیم.

امام خمینی(ره)

رسمِ باور

ویژه‌نامه چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی - ۱۳۹۹

اداره کل روابط عمومی

نشـــانی: تهـــران، خیابـــان انقـــلاب اســـلامی، بیـــن خیابـــان فخـــررازی و ۱۲ فروردیـــن، پـــلاک ۱۲۷۰، دفتـــر مرکـــزی جهاددانشـــگاهی، طبقـــه ششـــم، اداره کل روابـــط عمومـــی
تلفن: ۷-۶۶۴۸۸۵۱۵-۰۲۱
نمابر: ۶۶۴۸۸۵۱۸-۰۲۱
نشانی سایت: www.acecr.ac.ir
اسفند ۱۳۹۹

بسم الله الرحمن الرحیم

In The Name of God

رسمِ باور

فهرست مطالب

ویژه‌نامه چهلمین سالگرد
تشکیل جهاد دانشگاهی

۱۳۹۹

کلام نور	۷
مرور سریع بیانیه گام دوم انقلاب	۸
ارزش‌های بنیادین	۹
روایت رویشی اصیل	۱۰
نگاه از درون	۲۴
جان مایه جهاد	۵۲
دفاع دانش‌بنیان	۷۴
عشاق نامه	۱۰۷
نگاه از بیرون	۱۱۱
ارمغان جهاد و نگاه به آینده	۱۱۸
ماموریت‌های مهم جهاد دانشگاهی	۱۳۰
شکوفایی استعدادها	۱۳۲

صاحب امتیاز: جهاد دانشگاهی
مدیر مسئول: ابوالقاسم رئیسی
تحریریه: امین بلندهمت، محمدرضا تجلی حسینی، محمد یاسمی، رقیه گلمحمدی، لیلا هدایتی فرد، صادق کرمیان، مجتبی برزگری، محبوبه نقره خامه، مرتضی یعقوبی، روح الله رضائی، سمیه ایمانیان، فاطمه بختیاری، مریم روزبهانی
طراح و صفحه آرا: محمود بیات
حروفچین: مرضیه یوسفی
عکس: مهرداد میرزاپور

سامانه پیامکی و ارسال نظرها و پیشنهادها:
۳۰۰۰۱۳۵۹
نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، شماره ۱۲۷۰، دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، اداره کل روابط عمومی
تلفن: ۷-۶۶۴۸۸۵۱۵
نمابر: ۶۶۴۸۸۵۱۸
تلگرام:
@acecr1359
اینستاگرام:
@acecr1359
سروش:
@1359acecr

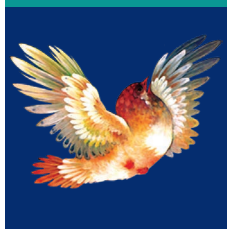

بسم الله الرحمن الرحیم

اهمیت انقلاب شکوهمند اسلامی که دستاورد میلیونها انسان ارزشمند و هزاران شهید جاوید آن و آسیب دیدگان عزیز، این شهیدان زنده است و مورد امید میلیونها مسلمانان و مستضعفان جهان است، به قدری است که ارزیابی آن از عهده قلم و بیان والاتر و برتر است. اینجانب، روح الله موسوی خمینی که از کرم عظیم خداوند متعال با همه خطایا مأیوس نیستم و زاد راه پرخطرم همان دلبستگی به کرم کریم مطلق است، به عنوان یک نفر طلبه حقیر که همچون دیگر برادران ایمانی امید به این انقلاب و بقای دستاوردهای آن و به ثمر رسیدن هرچه بیشتر آن دارم، به عنوان وصیت به نسل حاضر و نسلهای عزیز آینده مطالبی هر چند تکراری عرض می‌نمایم. و از خداوند بخشاینده می‌خواهم که خلوص نیت در این تذکرات عنایت فرماید .

... اگر مراد از مظاهر تمدن و نوآوردها، اختراعات و ابتکارات و صنعتهای پیشرفته که در پیشرفت و تمدن بشر دخالت دارد، هیچ گاه اسلام و هیچ مذهب توحیدی با آن مخالفت نکرده و نخواهد کرد بلکه علم وصنعت مورد تأکید اسلام و قرآن مجید است. و اگر مراد از تجدد و تمدن به آن معنی است که بعضی روشنفکران حرفه‌ای می‌گویند که آزادی در تمام منکرات و فحشا حتی همجنس‌بازی و از این قبیل، تمام ادیان آسمانی و دانشمندان و عقلا با آن مخالفند گرچه غرب و شرقزدگان به تقلید کورکورانه آن را ترویج می‌کنند. برادران! شما این اوراق را قبل از مرگ من نمی‌خوانید. ممکن است پس از من بخوانید در آن وقت من نزد شما نیستم که بخواهم به نفع خود و جلب نظرتان برای کسب مقام و قدرتی با قلبهای جوان شما بازی کنم. من برای آنکه شما جوانان شایسته‌ای هستید علاقه دارم که جوانی خود را در راه خداوند و اسلام عزیز و جمهوری اسلامی صرف کنید تا سعادت هر دو جهان را دریابید. و از خداوند غفور می‌خواهم که شما را به راه مستقیم انسانیت هدایت کند و از گذشته ما و شما با رحمت واسعه خود بگذرد. شماها نیز در خلوتها از خداوند همین را بخواهید، که او هادی و رحمان است.

... به قدری‌ما را از پیشرفتهای خود و قدرتهای شیطانی‌شان ترسانده‌اند که جرأت دست زدن به هیچ ابتکاری نداریم و همه چیز خود را تسلیم آنان کرده و سرنوشت خود و کشورهای خود را به دست آنان سپرده و چشم و گوش بسته مطیع فرمان هستیم. و این پوچی و تهی مغزی مصنوعی موجب شده که در هیچ امری به فکر و دانش خود اتکا نکنیم و کورکورانه از شرق و غرب تقلید نماییم بلکه از فرهنگ و ادب و صنعت و ابتکار اگر داشتیم، نویسندگان و گویندگان غرب و شرقزده بی‌فرهنگ، آنها را به باد انتقاد و مسخره گرفته و فکر و قدرت بومی ما را سرکوب و مأیوس نموده و می‌نمایند و رسوم و آداب اجنبی را هر چند مبتذل و مفتضح باشد با عمل و گفتار و نوشتار ترویج کرده و با مداحی و ثناجویی آنها را به خورد ملتها داده و می‌دهند. من وصیت دلسوزانه و خادمانه می‌کنم به ملت عزیز که اکنون که تا حدود بسیار چشمگیری از بسیاری از این دامها نجات یافته و نسل محروم حاضر به فعالیت و ابتکار برخاسته و دیدیم که بسیاری از کارخانه‌ها و وسایل پیشرفته مثل هواپیماها و دیگر چیزها که گمان نمی‌رفت متخصصین ایران قادر به راه انداختن کارخانه‌ها و امثالَ آن باشند و همه دستها را به سوی غرب یا شرق دراز کرده بودیم که متخصصین آنان اینها را به راه اندازند، در اثر محاصره اقتصادی و جنگ تحمیلی، خود جوانان عزیز ما قطعات محل احتیاج را ساخته و با قیمتهای ارزانتر عرضه کرده و رفع احتیاج نمودند و ثابت کردند که اگر بخواهیم می توانیم.

باید هوشیار و بیدار ومراقب باشید که سیاستبازان پیوسته به غرب و شرق با وسوسه‌های شیطانی شما را به سوی این چپاولگران بین‌المللی نکشند؛ و با اراده مصمم و فعالیت و پشتکار خود به رفع وابستگیها قیام کنید.

... فیلمهای تلویزیون از فرآورده‌های غرب یا شرق بود که طبقهٔ جوان زن و مرد را از مسیر عادی زندگی و کار و صنعت و تولید و دانش منحرف و به سوی بیخبری از خویش و شخصیت خود و یا بدبینی و بدگمانی به همه چیز خود و کشور خود، حتی فرهنگ و ادب و مآثر پر ارزشی که بسیاری از آن با دست خیانتکار سودجویان، به کتابخانه‌ها و موزه‌های غرب و شرق منتقل گردیده است.

(فرازهایی از وصیت نامه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی(ره))

مرور سریع بیانیه گام دوم انقلاب

KHAMENEI.IR

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت چهلمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ بیانیه‌ای مهم و راهبردی صادر کردند. پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR مهمترین بخش‌های این بیانیه را در این مطلب مرور می‌کند.

سرگذشت چهل ساله‌ی انقلاب اسلامی

همه چیز علیه ما بود.

تقابل دوگانه‌ی «اسلام و استکبار» پدیده‌ی برجسته‌ی جهان معاصر شد.

عظمت پیشرفتهای چهل ساله‌ی ایران آنگاه بدرستی دیده میشود که با متّهای مشابه در انقلابهای بزرگی چون فرانسه و شوروی و هند مقایسه شود.

ترکیب جمهوریت و اسلامیت نخستین درخشش انقلاب بود.

هیچ تجربه‌ای در برابر ما وجود نداشت.

انقلاب منشأ این برکات شد

- امنیت و تمامیت ارضی را ضمانت کرد.
- کفه‌ی عدالت را در تقسیم امکانات عمومی کشور سنگین کرد.
- موتور پیشران کشور در عرصه‌ی علم و فناوری و زیرساخت شد.
- مشارکت مردمی را در «مسائل سیاسی»، «حضور در صحنه‌های ملّی» و «استکبارستیزی» به اوج رسانید.
- عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه افزایش داد.
- ایستادگی در برابر مستکبران روز به روز بیشتر شد.
- بینش سیاسی آحاد مردم را ارتقاء داد.

تفاوت چالشهای دیروز و امروز انقلاب با مستکبران

چالش آن روز بر سر کوتاه کردن دست عقال بیگانه با تعطیلی سفارت رژیم صهیونیستی یا رسوا کردن لانه‌ی جاسوسی بود؛ امروز چالش بر سر حضور ایران در مرزهای رژیم صهیونیستی و پرچیدن نفوذ آمریکا از منطقه و حمایت از مجاهدان فلسطینی و دفاع از حزب‌الله و مقاومت است.

مشکل غرب جلوگیری از خرید تسلیحات ابتدایی برای ایران بود، امروز مشکل او جلوگیری از انتقال سلاحهای پیشرفته‌ی ایرانی به نیروهای مقاومت است.

آن روز گمان آمریکا آن بود که با چند خودفروخته با چند هواپیما و با لگد خواهد توانست بر نظام اسلامی فائق آید، امروز برای مقابله، خود را محتاج به یک ائتلاف بزرگ از ده‌ها دولت معاند یا مرعوب میبیند.

ظرفیتهای مهم کشور برای گام دوم انقلاب

نیروی انسانی مستعد و کارآمد

- ۳۶ میلیون نفر در سنین میانه‌ی ۱۵ و ۴۰ سالگی
- رتبه‌ی دوم جهان در دانش‌آموختگان علوم مهندسی
- حدود ۱۴ میلیون نفر دارای تحصیلات عالی
- وجود جوانان محقق مشغول به آفرینشهای علمی و فرهنگی و صنعتی و...
- وجود انبوه جوانان با روحیه‌ی انقلابی و آماده‌ی تلاش جهادی

فرصتهای مادّی کشور

- ۷ درصد ذخایر معدنی جهان باوجود یک درصد جمعیّت جهان
- بازار بزرگ منطقه‌ای (۱۵ همسایه با ۶۰ میلیون جمعیّت)
- حاصلخیزی زمین با محصولات کشاورزی و باغی
- منابع عظیم زیرزمینی
- موقعیت استثنائی جغرافیایی
- بازار بزرگ ملّی و اقتصاد بزرگ
- سواحل دریایی طولانی

توصیه‌هایی برای ایجاد تمدّن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمیٰ (ارواحنافداه)

علم و پژوهش

- دانش، وسیله‌ی عزّت و قدرت یک کشور است.
- هنوز از قلّه‌های دانش جهان بسیار عقبیم؛ باید به قله‌ها دست یابیم.
- با شتاب پیش میرویم ولی این شتاب باید سالها با شدت بالا ادامه یابد تا آن عقب افتادگی جبران شود.
- این راه را با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید.
- به سوء استفاده از دانش مانند آنچه غرب کرد، توصیه نمیکنیم.

عدالت و مبارزه با فساد

- عدالت مبارزه با فساد، لازم و ملزوم یکدیگرند.
- آنچه تاکنون شده با آنچه باید میشده و بشود، دارای فاصله‌ای ژرف است.
- دستگاهی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و به معنای واقعی با فساد مبارزه کند.
- نسبت فساد در میان کارگزاران جمهوری اسلامی در مقایسه با بسیاری از حکومت‌ها بسیار کمتر است، ولی حتّی آنچه هست غیرقابل قبول است.
- کسب ثروت مورد تشویق است، اقتاتبعیض در توزیع منابع عمومی و ویژه‌خواری و مدارا با فریبگران اقتصادی بشدّت ممنوع است.
- دلهای مسئولان به طور دائم باید برای رفع محرومیتها بتپد.
- غفلت از فشرهای نیازمند حمایت، مورد قبول نیست.

معنویّت و اخلاق

- وجود معنویت و اخلاق، محیط زندگی را حتّی با کمبودهای مادّی، بهشت میسازد و نبودن آن حتّی با برخورداری مادّی، جهنّم می‌آفریند.
- معنویّت یعنی برجسته کردن ارزشهای معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکّل، ایمان در خود و جامعه.
- اخلاق یعنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس و...

وظیفه حکومت‌ها برای رشد اخلاق و معنویّت

- منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند.
- زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند.
- با کانونهای ضدّ معنویّت و اخلاق، به شیوه‌ی معقول بستیزند.
- با ابزارهای رسانه‌ای، برخورد هوشمندانه و مسئولانه کنند.
- به نهادهای اجتماعی در این باره کمک برسانند.

عزّت ملّی و روابط خارجی

پدیده‌های جهانی که تحقّق یافته یا در آستانه‌ی ظهورند

- تحرّک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه‌ی آمریکا و صهیونیسم
- شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا و زمین‌گیر شدن همکاران خائن آنها در منطقه
- گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه

وظایف دولت جمهوری اسلامی

- عزّت کشور و ملّت خود را در نظر داشته باشد.
- از ارزشهای انقلابی و ملّی، یک گام هم عقب‌نشینی نکند.
- در مورد آمریکا، حلّ هیچ مشکلی منصوّر نیست و مذاکره با آن جزیان مادّی و معنوی نخواهد داشت.
- حکیمانه و مصلحت‌جویانه و از موضع انقلابی، مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند.
- مرزبندی خود را با آمریکا و تعدادی از دولتهای اروپایی با دقت حفظ کند.
- از تهدیدهای دشمنان نهراسد.

اقتصاد

اقتصاد، هدف جامعه‌ی اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمیتوان به هدفها رسید.

چالش‌های اقتصاد کشور

چالش بیرونی: تحریم و وسوسه‌های دشمن | چالش درونی: عیوب ساختاری و ضعفهای مدیریّتی

مهمترین عیوب ساختاری

- وابستگی اقتصاد به نفت
- عدم ثبات سیاستهای اجرائی اقتصاد
- دولتی بودن بخشهایی که در حیطه‌ی وظایف دولت نیست
- وجود هزینه‌های زائد و مسرفانه در بخشهایی از دستگاه‌های حکومتی
- استفاده‌ی اندک از ظرفیّت نیروی انسانی کشور
- نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیّت داخلی
- بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن

مهمترین راه‌حل‌ها

- درون‌زایی اقتصاد کشور
- مولّد شدن و دانش‌بنیان شدن
- سپردن کار به دست یک مجموعه‌ی جوان و دانا و مؤمن و مسلّط بر دانسته‌های اقتصادی
- مردمی کردن اقتصاد و تصدّیگری نکردن دولت
- برون‌گرایی با استفاده از ظرفیّتها

استقلال و آزادی

استقلال ملّی به معنی آزادی ملّت از زورگویی سلطه‌گران جهان است؛ ولی نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود باشد.

آزادی اجتماعی به معنای حقّ تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای افراد جامعه است؛ ولی نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزشهای الهی و حقوق عمومی باشد.

سبک زندگی

تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی، زیانهای بی‌جبرانی به کشور و ملّت زده است؛ مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه میطلبد که چشم امید در آن، به جوانها است.

رسم باور
رسم باور | ویژه‌نامه چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی
۱۳۹۹

ارزش‌های بنیادین جهاددانشگاهی

به مصداق آیه شریفه:
هُوَ الَّذِی بَعَثَ فِی الْأُمِّیِّینَ رَسُولًا مِّنْهُمْ یَتْلُو عَلَیْهِمْ آیَاتِهِ وَیُزَکِّیهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْکِتَابَ وَالْحِکْمَةَ وَإِن کَانُوا مِن قَبْلُ لَفِی ضَلَالٍ مُّبِینٍ (سوره جمعه آیه ۲)
اوست آن کسی که در میان بی‌سوادان فرستاده‌ای از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و پاکشان گرداند و کتاب و حکمت بدیشان بیاموزد و [آنان] قطعا پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند

که از آغازین روز تشکیل، شعار اصلی جهاددانشگاهی بوده است، جهاددانشگاهی نهادی است انقلابی، دارای سه ساحت اعتقادی، رفتاری و عقلانی که صیانت از اصول و ارزش های انقلاب اسلامی، تعهد به توسعه و پیشرفت کشور و پایبندی به اخلاق را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده است. از نگاه جهاد دانشگاهی این ارزش ها مبتنی بر منزلت علم و عالم، سرآمدی و رضایت الهی است و از این رو تمامی اعضای جهاددانشگاهی در پایبندی به این ارزشها و اعتلای آنها میثاق همیشگی بسته‌اند.
اهم این ارزش ها عبارتند از:

صیانت از اصول و ارزش های انقلاب اسلامی

عدالت خواهی، عقلانیت، معنویت و آخرت طلبی، دین مداری، مردمسالاری دینی، وفاداری به آرمانهای حضرت امام (ره) و تبعیت از رهبری، پاسداشت قانون اساسی، تقویت پیوند ملت- دولت، پایبندی به فرهنگ جهاد و شهادت، پاسداری از آزادی اندیشه (بیان و قلم)، حفظ و تقویت استقلال و روحیه انقلابی، مردمی بودن، ساده زیستی و دوری از تجمل، عزت نفس و خودباوری.

تعهد به توسعه و پیشرفت کشور

علم باوری (در نظر و عمل)، پیشگامی در رفع نیازهای اساسی کشور، خرد جمعی، صیانت از محیط زیست، قانون مداری، یادگیری مستمر، خلاقیت و نوآوری، کارگروهی، مشارکت جویی، شایسته سالاری، مسئولیت پذیری و پاسخگویی.

پایبندی به اخلاق

صداقت و راستگویی، وفای به عهد، امانت داری، کرامت انسانی، وجدان کاری، درستکاری و دلسوزی، صبوری و سخت کوشی، صمیمیت و مهربانی، قدرشناسی، احترام و رعایت حقوق دیگران، مسئولیت پذیری، ایثار و بخشش، پاسخگویی، انضباط اجتماعی، عشق به خدمت و روحیه خدمتگزاری، عمل خالصانه، وفاداری، وقت شناسی، نظم و انضباط فردی، تعلق خاطر سازمانی.

روایتِ رویشی اصیل

(تاریخچه شکل گیری و مروری بر فعالیت ها و اقدامات جهاددانشگاهی ۱۳۵۹ -۱۳۹۸)

بسم الله النور
ما را بس است سلسله جنبان اشاره ای...

۲۳ خرداد سال ۱۳۵۹ فرامی رسد؛ انقلاب فرهنگی به عنوان محصول اندیشه امام خمینی (ره) در زمینه ایجاد محیط دانشگاهی متناسب با فرهنگ انقلاب اسلامی مردم ایران که حتی از دغدغه های فکری قبل از انقلابِ ایشان هم بود، وارد مرحله ای تازه ای می شود. اَمام، که در پیام نوروزی آغاز این سال و همچنین بیانات اول اردیبهشت و سوم خرداد، موضوعات مهمی مثل تربیت اصولی در محیط دانشگاه ها، ضرورت تغییر بنیادی در نگاه و فرآیندهای تعلیمی و خدمت دانشگاه نسبت به مستضعفین و مردم، خوداتکایی و پرهیز از اجانب و نیز آموزشِ موافق با احتیاجات مملکت را مورد تأکید قرار داده است، این بار در ۲۳ خرداد ۵۹ و پس از اعلام آمادگی تشکل های اسلامی دانشجویان و ستادهای جذب نیرو، طی حکمی اعضای هفت نفره ستاد انقلاب فرهنگی و وظیفه آنان را این چنین تعیین می کند:

« ...از افراد صاحبنظر متعهد، از بین اساتید مسلمان و کارکنان متعهد و دانشجویان متعهد با ایمان و دیگر قشرهای تحصیلکرده، متعهد و مؤمن به جمهوری اسلامی دعوت نمایند تا شورایی تشکیل دهند و برای برنامه ریزی رشته های مختلف و خط مشی فرهنگی آینده دانشگاه ها بر اساس فرهنگ اسلامی و انتخاب و آماده سازی اساتید شایسته متعهد و آگاه و دیگر امور مربوط به انقلاب آموزشی اسلامی اقدام نمایند.»

ستاد، در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۳۵۹ مصوبه تشکیل شورای عالی جهاددانشگاهی و اختیارات آن را به کلیه سرپرستان دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می کند؛ مصوبه ای که تصریح می کند باید از نیروهایی که بر اثر تعطیلی دانشگاه ها آزاد شده اند برای بازسازی و نوسازی کشور استفاده گردد. اعضای شورای عالی جهاددانشگاهی، تشکیل شوراهای مدیریت جهادهای دانشگاهی در دانشگاه ها را در دستور کار خود قرار می دهند.

اعضای جهاددانشگاهی برای ادامه یافتن فعالیت های این نهاد مطابق مصوبه ستاد انقلاب فرهنگی و ممانعت از تغییرات مورد نظرِ برخی مسئولان دولتی که منجر به تغییر هویت و ماهیت جهاددانشگاهی می‌شود، اساسنامه ای را به ستاد پیشنهاد می کنند که در تاریخ ۱۳۶۲/۹/۱۹ به تصویب می رسد. این پیگیری ها، اعضای جهاددانشگاهی را از مأموریت های اصلی این نهاد باز نمی دارد. در اواخر همین سال یعنی ۱۳۶۲، پروژه دفاعی دانش بنیان، معجزه آسا و سرّی «رحمت» به دست محققان جهاددانشگاهی انجام می شود. موضوع از این قرار است که پس از تجهیز گسترده ارتش صدام به یک نوع رمزکننده صوتی انگلیسی در سال دوم جنگ و به کارگیری گسترده این دستگاه که موجب برتری ارتش عراق به علت داشتن یک شبکه امن و سریع ارتباطی و مبادله اطلاعات محرمانه و سری عملیات نظامی شده است، تصمیم ساخت یک رمزکننده صوتی مشابه از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به جهاددانشگاهی صنعتی شریف واگذار می شود.

محققان و کارشناسان جهاددانشگاهی در فرایند طراحی و ساخت رمزکننده جدید، رمزکننده انگلیسی عراق را که غنیمت گرفته شده و دشمن با اطمینان از تکنولوژی به کار رفته، آن را غیر قابل نفوذ می داند، کاملاً شناسایی و کشف رمز می کنند.

در این فرایند امکان نفوذ به شبکه بی سیم دارای رمز عراق کشف و روش اختلال در عملکرد رمزکننده مزبور، بدون اینکه دشمن متوجه شود، توسط محققان جوان جهاددانشگاهی ابداع می شود.

در سال های ۶۲ و ۶۳ و با پشت سرگذاشتن موانع عمدتاً دولتی بر سر راه اندازی مراکز تحقیقاتی توسط جهاددانشگاهی، بالاخره مرکز توسعه صنایع شیمیایی، مرکز گیاهان دارویی و معطر و همچنین

مرکـز تحقیقاتـی بـرق و الکترونیـک مجوزهـای لازم را اخـذ مـی کننـد و بـه ایـن ترتیـب سـنگ بنـای پژوهشـکده هـای جهاددانشـگاهی گذاشـته مـی شـود. ایـن موضـوع را شـاید بتـوان توسـعه بخـش طـرح و تحقیقـات جهادهـای دانشـگاهی و تخصصـی تـر شـدن برخـی فعالیـت هـای ایـن حـوزه نـام گـذاری کـرد.

جهاددانشـگاهی طـی ایـن سـال هـا و بنـا بـه ضـرورت و نیـاز مهـم کشـور بـه در اختیـار داشـتن کتـاب هـا و منابـع درسـی رشـته هـای دانشـگاهی، همچنـان بـا برنامـه و سـاختاری کـه از ابتـدای تشـکیل بنیـان نهـاده، بـه ترجمـه کتـاب هـای خارجـی، چـاپ و انتشـار منابـع در رشـته هـا و تخصـص هـای گوناگـون، مبـادرت مـی ورزد.

در تاریخ ۶۳/۳/۱۹ ستاد انقلاب فرهنگی، منحل و شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل می شود.

در سـال ۱۳۶۴ شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی در بررسـی نهادهایـی کـه در زمـان حیـات سـتاد انقـلاب فرهنگـی تشـکیل شـده انـد بـه سـراغ جهاددانشـگاهی مـی آیـد کـه تـا ایـن زمـان توسـط شـورای مرکـزی ایـن نهـاد اداره مـی شـود؛ شـورای عالـی یـک ترکیـب ۹ نفـره را بـرای شـورای مرکـزی جهاددانشـگاهی بـه تصویـب مـی رسـاند:

سـه نفـر بـه انتخـاب جهادهـای دانشـگاهی، یـک نفـر بـه نماینـدگـی از طـرف قائـم مقـام رهبـری، یـک نفـر بـه نماینـدگـی از طـرف وزیـر فرهنـگ و آمـوزش عالـی، دو نفـر بـه انتخـاب شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی، یـک نفـر بـه انتخـاب دانشـجویان مسـلمان دانشـگاه هـا و یـک نفـر بـه انتخـاب رؤسـای دانشـگاه هـا.

اساسـنامه جدیـد جهاددانشـگاهی که از سـوی شـورای مرکـزی جدیـد پیشـنهاد شـده، در تاریـخ ۶۵/۷/۵ بـه تصویـب شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی مـی رسـد و یـک بـار در ۶۵/۷/۲۹ و بـار دیگـر پـس از اصـلاح نحـوه انتخاب رییـس در تاریـخ ۶۵/۹/۱۷ ابلاغ می شـود. بـه این ترتیب، شـورای مرکـزی ۹ نفره جهاددانشـگاهی که بایـد از بین دو نفـر نماینـدگان شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی در ترکیب خـود، یکـی را انتخـاب کند تا بـا حکم رییس شـورای عالی انقـلاب فرهنگـی، رییس شـورای مرکـزی جهاددانشـگاهی شـود، صـادق واعـظ زاده ۲۷ سـاله و دانـش آموختـه مهندسـی بـرق از دانشـگاه علـم و صنعـت را بـه عنـوان رییـس شـورای مرکـزی جهاددانشـگاهی برمـی گزینـد.

سـاعت ۱۰:۳۰ شـب ۲۷ دیمـاه سـال ۶۵، جنگنـده متجـاوز رژیـم بعـث عـراق بـا گـرا گرفتـن از منافقـان کـوردل و وطـن فـروش بـا چهـار بمـب، دانشـکده فنـی دانشـگاه تبریـز و مناطـق اطـراف آن را هـدف قـرار مـی دهد کـه یکـی از ایـن بمـب هـا برخـلاف سـه بمـب دیگـر کـه در محوطـه بـاز فـرود آمـد، بـه سـاختمان کارگاه سـاخت قطعـات و مهمـات موردنیـاز جبهه‌هـا اصابـت مـی کنـد؛ کارگاهـی کـه توسـط جهاددانشـگاهی اسـتان آذربایجـان شـرقی بـا هـدف پیونـد دانشـگاه و صنعـت دفاعـی کشـور در دوران فشـار تحریمهـای اقتصـادی و تسـلیحاتی راه‌اندازی شـده اسـت.

در ایـن حملـه ناجوانمردانـه تعـداد ۲۲ تـن از جهادگـران جهاددانشـگاهی کـه میانگین سـنی آنها ۲۲ سـال اسـت بـه درجـه رفیـع شـهادت نائـل مـی شـوند و بـه ۵۴ همـرزم جهادگـر خـود کـه تـا آن تاریـخ از سـایر واحدهـای سـازمانی ایـن نهـاد در سراسـر ایـران اسـلامی پَرگشـوده انـد، ملحـق مـی شـوند؛

در سـالهای پـس از ایـن حادثـه نیـز جهاددانشـگاهی شـهدای دیگـری را تقدیـم انقـلاب و دفـاع مقـدس مـی نمایـد امـا تاریـخ شـهادت ایـن گل هـای پرپرشـده بوسـتان علـم و ایمـان و عمـل بـه عنـوان نمـاد پیشـگامی و جهـاد مقـدس در راه خودبـاوری و خودکفائـی دفاعـی دانـش بنیـان «روز شـهدای جهاددانشـگاهی» نـام مـی گیـرد.

در ایـن ایـام، بخـش اعظـم تـوان جهاددانشـگاهی معطـوف بـه جبهـه هـای حـق علیـه باطـل اسـت. تجهیـزات و ادوات نظامـی آسـیب دیـده تعمیـر و بازسـازی مـی شـوند؛ بـا ابتـکار محققـان جـوان، بسـیاری از تکنولـوژی هـا بومـی سـازی مـی شـود؛ مـواد و قطعـات مـورد نیـاز سـاخته مـی شـود. جهاددانشـگاهی، دفاتـر پشـتیبانی از جبهـه و جنـگ راه انـدازی مـی کنـد و اعـزام دانشـجویان و اسـاتید را مدیریـت و سـامان دهـی مـی کنـد. جهـاد از اوضـاع فرهنگـی و روحیـه رزمنـدگان اسـلام غافـل نیسـت؛ مطبوعـات و بازتـاب حمـایت‌های مردمـی از جنـگ را بـه خطـوط مقـدم منتقـل می‌کنـد؛ گروه‌هـای تئاتـر دانشـجویی و موسـیقی اصیـل را بسـیج مـی کنـد تـا بـرای رزمنـدگان اجـرای برنامـه کننـد.

آمارهـا نشـان مـی دهـد کـه جهاددانشـگاهی بیـش از ۱۲۰ پـروژه بـزرگ و کوچـک نظامـی را در دوران دفـاع مقـدس بـه سـرانجام مـی رسـاند.

سـال ۱۳۶۷ فـرا مـی رسـد؛ محققـان جهاددانشـگاهی اولیـن جایـزه خـود را از جشـنواره تحقیقاتـی خوارزمـی بـه خاطـر سـاخت آلیـاژ آمالـگام دنـدان، دریافـت می‌کننـد.

در سـال ۱۳۶۸ واعـظ زاده، از سـمت ریاسـت شـورای مرکـزی اسـتعفا مـی دهـد و بـرای ادامـه تحصیـل، رهسـپار دانشـگاه کوئیـن کانـادا مـی شـود.

در اواخـر ایـن سـال، محمـد رحمتـی ۳۱ سـاله کـه از سـال ۱۳۶۰ عضـو شـورای مرکـزی جهاددانشـگاهی اسـت و مـدرک مهندسـی عمـران از دانشـگاه صنعتـی شـریف دارد، از میـان دو نامـزد دیگـر بـه عنـوان رییـس شـورای مرکـزی جهاددانشـگاهی انتخـاب مـی شـود.

هنـوز یـک سـال از ریاسـت محمـد رحمتـی بـر شـورای مرکـزی نگذشـته اسـت کـه در شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی، دربـاره جایـگاه جهاددانشـگاهی و نسـبت ایـن نهـاد بـا دانشـگاه، بحـث درمـی گیـرد

و در نهایت مصوبه ای نوشته می شود که بر مبنای آن، واحدهای جهاددانشگاهی باید در بیرون از دانشگاه‌ها مستقر شوند؛ هرچند در ادامه این مصوبه مقرر می شود که جهاددانشگاهی بتواند با موافقت رییس هر دانشگاه از امکانات دانشگاه استفاده کند، اما این مصوبه با اعتراض اعضای جهاددانشگاهی رو به رو می شود که خود از متن دانشگاه اند و دانشجویان را اصلی ترین مخاطبانِ اقدامات خود می دانند و طبیعتاً این تصمیم، آن ها را از اهداف و برنامه هایشان دور می کند. شورای عالی انقلاب فرهنگی بعد از گذشت ۱۰ سال، این مصوبه یعنی استقرار جهاددانشگاهی در بیرون از دانشگاه را از مقدمه اساسنامه این نهاد حذف می کند.

شورای مرکزی جهاددانشگاهی در تاریخ ۶۹/۶/۱۱ و به مناسبت دهمین سالگرد تشکیل این نهاد، به دیدار رهبر انقلاب می روند.

آیت الله خامنه ای در بیاناتشان، به مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد استقرار جهاددانشگاهی در بیرون از محیط دانشگاه ها واکنش نشان می دهند و می فرمایند: « این جریان جهاددانشگاهی، یک جریان اصلی است که باید در دانشگاه ها بماند.»

ایشان خطاب به شورای مرکزی تأکید می کنند: «جهاد دانشگاهی را حفظ و تقویت کنید. مسؤولیت جهاد دانشگاهی، بالاتر از آن چیزی است که حتی به عنوان وظیفه ی جهاد دانشگاهی – یعنی تحقیقات و کار فرهنگی – معین شده است.»

این نهاد انقلابی، دهه اول حیات خود را پشت سر گذاشته است؛ حالا پژوهشکده رویان جهاددانشگاهی در تاریخ ۷۰/۳/۸ و با پیگیری های سعید کاظمی آشتیانی رسماً افتتاح می شود.

در همین سال، اساسنامه جهاددانشگاهی از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد بازنگری مجدد قرار می گیرد؛ این اساسنامه در ۷۰/۸/۱۴ به تصویب می رسد و در تاریخ ۷۰/۸/۲۷ ابلاغ می شود. در این اساسنامه از ارکان جهاددانشگاهی سخن به میان می‌آید؛ هیأت امنا، شورای علمی، رییس جهاددانشگاهی.

محمد رحمتی با ساز و کاری که در اساسنامه جدید پایه ریزی شده، به عنوان اولین رییس جهاددانشگاهی از سوی هیأت امنا به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد می شود؛ این شورا ریاست وی را در تاریخ ۷۰/۹/۱۲ به تصویب می رساند تا به مدت سه سال سکان دار نهاد انقلابی جهاددانشگاهی باشد.

بین سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۱، اساسنامه جهاددانشگاهی، هشت بار دست خوش اصلاحات یا افزودن بندهای جدید می شود و در نهایت از سال ۸۱ به این سو تغییری در آن رخ نمی دهد.

در سال ۱۳۷۱، عملیات عمرانی مجتمع تحقیقاتی ۸۸ هکتاری جهاددانشگاهی که کلنگ آن پیش از این به زمین زده شده، آغاز می شود. همچنین مؤسسه رویان، خبر می دهد که نخستین نوزاد آزمایشگاهی تهران به روش IVF در این پژوهشکده، متولد شده است.

در جهاددانشگاهی علم و صنعت امّا اتفاق تازه ای می افتد؛ شرکت مهندسین مشاور فجر توسعه در زمینه عمران، طراحی شهری، شهرسازی و معماری اعلام موجودیت می کند و فعالیت هایش را آغاز می‌نماید. در استان کرمانشاه هم جهاددانشگاهی، نام شرکت جاهد شاریز را جزو اولین شرکت های این نهاد و باز در زمینه عمران طی سال ۱۳۷۱ به ثبت می رساند.

در این سال، جهاددانشگاهی با تجربه فعالیت‌های آموزشی اش از بدو تشکیل، معاونت آموزشی را در این نهاد ایجاد می کند تا به این ترتیب با مهیا شدن مقدمات لازم، اولین مؤسسه آموزش عالی جهاددانشگاهی در سال ۱۳۷۲ شروع به کار نماید.

مجموعه انتشارات جهاددانشگاهی در سال ۱۳۷۳، اولین دوره جشنواره کتاب سال دانشجویی را کلید می زند. در همین سال، دوره ریاست سه ساله محمد رحمتی بر جهاددانشگاهی به پایان می رسد و هیأت امنای این نهاد، یک بار دیگر او را که حالا کارشناسی ارشد اش در گرایش سازه را از دانشگاه تهران اخذ کرده، برای تصدی این مسؤولیت به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می کند که در تاریخ ۷۳/۹/۲۲ مورد تصویب شورا قرار می گیرد.

اما در رویان، تولد اولین کودک حاصل از روش میکرواینجکشن در کشور با تلاش محققان این پژوهشکده رقم می خورد.

در سال ۱۳۷۴ هم در ادامه فعالیت های پژوهشی در رویان، نخستین نوزاد آزمایشگاهی کشور حاصل از جنین فریز شده، متولد می شود. در حوزه فعالیت های فرهنگی، یک جشنواره سراسری برای دانشجویان تحت عنوان پایان نامه سال دانشجویی، اولین دوره برگزاری اش را تجربه می کند.

تا پایان سال ۷۴، هفت جایزه دیگر به جمع جوایز جهاددانشگاهی در جشنواره خوارزمی افزوده می شود؛ تعدادی از پروژه های نظامی در میان طرح های برگزیده به چشم می خورد.

سال ۱۳۷۵، فعالیت های حوزه آموزشی جهاددانشگاهی شتاب می گیرد؛ ورود به عرصه آموزش های کوتاه مدت تخصصی، نام این نهاد را فراگیر از گذشته بر سر زبان ها می آورد. در همین سال پژوهشکده هایی مثل بیوتکنولوژی تولید مثل، شروع به فعالیت می کند.

سال ۱۳۷۶ از راه رسیده و محمد رحمتی در آخرین سال دوره دوم ریاست اش بر جهاددانشگاهی قرار دارد. دو دوره سه ساله و در مجموع شش سال که خود او درباره آن سخن می گوید و از سه اقدام به عنوان مهمترین فعالیت های صورت گرفته در این شش سال یاد می کند؛ آغاز پروژه عمرانی ساخت مجتمع تحقیقاتی جهاد دانشگاهی در کرج، اخذ پروانه فعالیت مؤسسه آموزش عالی جهاددانشگاهی و نیز ایجاد تشکیلات متناسب با تغییرات ایجاد شده درنحوه اداره جهاددانشگاهی و تبدیل مدیریت شورایی به مدیریت فردی.

نزدیک به چهار ماه از آغاز رسمی دولت هفتم جمهوری اسلامی ایران یا همان دولت اول اصلاحات می گذرد که هیأت امنای جهاددانشگاهی برای بار سوم با موضوع انتخاب رییس این نهاد، تشکیل جلسه می دهند. این بار، علی منتظری مقدم برای تصدی ریاست جهاددانشگاهی به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد می شود. منتظریِ ۳۹ساله، در سال ۱۳۵۹ به جهاددانشگاهی پیوسته و از ۶۰/۳/۱۵ رسماً به عضویت این نهاد درآمده است؛ او که در راه‌اندازی و مدیریت جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران نقش داشته از سال ۶۴ تا ۷۰ عضو شورای مرکزی جهاددانشگاهی و مسئولیت بخش فرهنگی این نهاد را به عهده داشته است.

حالا در سال ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی در مصوبه چهارم آذر خود مُهر تاییدی به انتخاب هیأت امنای جهاد می زند تا علی منتظری که به تازگی دانشنامه دکتری خود را در رشته سلامت همگانی با گرایش اپیدمیولوژی از دانشگاه گلاسکو انگلستان دریافت کرده، کار خود را به عنوان دومین رییس جهاددانشگاهی آغاز نماید. یک ماه بعد یعنی ۷۶/۱۰/۸ جهادگران جهاددانشگاهی با رییس تازه نفس این نهاد به دیدار رهبر انقلاب می روند.

آیت الله خامنه ای در این دیدار، از خدمات صادق واعظ زاده رییس سابق شورای مرکزی و محمد رحمتی رییس پیشین جهاددانشگاهی قدردانی

▲دیدار اعضای جهاددانشگاهی با رهبر معظم انقلاب اسلامی (۱۳۷۶)

می‌کنند و از حضور علی منتظری در رأس این نهاد ابراز خرسندی می نمایند.

رهبر انقلاب ضمن یادآوری خاطرات سال های گذشته و اقدامات جوانان و دانشجویان مؤمن و انقلابی، کسب موفقیت های جهاددانشگاهی را با وجود برخی موانع و مصوبه ها و راه سخت تصویب اساسنامه این نهاد، مغتنم می شمرده و مایه شکرگزاری عنوان می کنند.

ایشان همچنین در این دیدار طی بیانات مهمی پیرامون ضرورت استقامت، اهمیت علم و دانش، توجه کافی به پیشرفت و توسعه از نگاه اسلام سخن می گویند.

رهبر انقلاب، در توصیه‌ای به جهادگران جهاددانشگاهی برای تداوم کار علمی و تحقیقاتی شان، آنان را از پرداختن به امور مادی و اقتصادی نظیر تأسیس شرکت بر حذر می‌دارند.

در سال ۱۳۷۶ نخستین گام‌ها برای تدوین برنامه‌های توسعه ای جهاددانشگاهی برداشته می‌شود.

سال ۱۳۷۷ را می توان نقطه آغاز توسعه ساختارهای جهاددانشگاهی و ورود این نهاد به حوزه های جدید تحقیقاتی در علوم مختلف و نیز ایجاد مراکز فرهنگی متعدد به شمار آورد. در این سال علاوه بر دو پژوهشکده، مؤسسه قرض الحسنه دانشجویان ایران و سازمان دانشجویان جهاددانشگاهی رسماً فعالیت خود را آغاز می کنند.

در این سال، با توجه به دغدغه موجود در جهاددانشگاهی پیرامون اشتغال دانش آموختگان دانشگاه ها، ستاد اشتغال با هدف اطلاع رسانی، توانمند سازی و در اختیار گذاشتن تجربه های این نهاد، تشکیل می شود. همچنین جهاددانشگاهی به دلیل دستیابی به دانش فنی، طراحی و تولید مجموعه تجهیزات آزمایشگاهی فشارقوی و همچنین طراحی و ساخت سیستم‌های اتوماسیون خطوط تولید لوله‌های فولادی در جشنواره بین المللی خوارزمی برگزیده می شود.

سال ۱۳۷۸ و نوزدهمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی از راه می رسد. در دوم تیرماه این سال، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به درخواست این نهاد مبنی بر راه اندازی نخستین خبرگزاری غیردولتی ایران پس از انقلاب با هویت دانشجویی به نام خبرگزاری دانشجویان ایران(ایسنا) پاسخ مثبت می دهد.

اعضای این نهاد در تاریخ ۱۴ مرداد ماه به دیدار رهبر انقلاب می روند.

آیت الله خامنه ای ضمن اظهار خرسندی از این که نهال نورس امیدبخش جهاددانشگاهی، به درخت تناور و ثمربخشی تبدیل شده است، در باب دو سرفصل مأموریت ها و وظایف جهاددانشگاهی یعنی امور فرهنگی و تحقیقات، توصیه هایی را بیان می کنند.

چهار ماه بعد یعنی در ۱۳ آبان ۷۸، رهبر انقلاب در پیامی خطاب به دست اندرکاران تأسیس خبرگزاری ایسنا و دانشجویان خبرنگار این خبرگزاری می فرمایند: «اخبارِ خوب، مفید و امیدبخش مخابره کنید.» و به این ترتیب فعالیت آزمایشی ایسنا آغاز می شود. همزمان با این سال، برنامه اول توسعه جهاددانشگاهی نیز کلید می خورد.

همزمان با ۱۶ آذر ۷۸ و روز دانشجو، ایسنا فعالیت رسمی خود را در سپهر اطلاع رسانی کشور و دنیای رسانه ها شروع می کند.

جهاددانشگاهی در سال ۱۳۷۹، رتبه نخست جشنواره تحقیقاتی علوم پزشکی رازی را در گروه پزشکی به خاطر طرح پژوهشی پروتکل‌های دارویی جدید مبتنی بر رسپتورهای غیردوپامینی در درمان اسکیزوفرنی از آن خود می کند.

این نهاد در حوزه فعالیت های فرهنگی، با تکیه بر سوابق و تجربه های خود در زمینه تدوین، چاپ و نشر کتب، سازمان انتشارات جهاددانشگاهی را در ۷۹/۴/۲۷ تأسیس می کند.

در ۱۶ مرداد ۷۹ و در ماه های پایانی دوره ریاست علی منتظری بر جهاددانشگاهی، پژوهشکده علوم بهداشتی این نهاد، فعالیتش را آغاز می کند و او همزمان مسئولیت پژوهشکده را هم به عهده می‌گیرد. چهار ماه بعد با مصوبه مورخ ۷۹/۹/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، علی منتظری مقدم یک بار دیگر و برای دوره ای سه ساله به عنوان رییس جهاددانشگاهی تعیین می شود. این شورا همچنین در جلسه ۷۹/۱۰/۱۳ وظیفه مشارکت در ایجاد زمینه های مناسب برای اشتغال دانش آموختگان را به اساسنامه جهاددانشگاهی اضافه می‌کند؛ این نهاد نیز بر مبنای این مأموریت جدید، سازمان همیاری اشتغال دانش آموختگان را تأسیس می کند؛ تا به این ترتیب حوزه های فعالیت جهاددانشگاهی که تاکنون پژوهش و تحقیقات، امور فرهنگی و آموزش بود با این مصوبه به چهار حوزه گسترش یابد.

دولت هشتم جمهوری اسلامی ایران یا همان دولت دوم اصلاحات از ۱۳۸۰/۵/۱۱ و به عبارتی مقارن با بیست و یکمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، رسماً کار خود را آغاز می کند. سه مرکز فرهنگی در این سال با عناوین مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران، مرکز فعالیت های قرآنی دانشجویان کشور و مرکز گردشگری علمی فرهنگی دانشجویان ایران به مراکز فرهنگی جهاددانشگاهی اضافه می شود؛

در همین سال، جهاددانشگاهی به دانش فنی

طراحی و ساخت فرستنده یک مگاوات موج متوسط رادیویی تمام‌ترانزیستوری دست پیدا می کند.

در سال ۱۳۸۱، جهاددانشگاهی با یک طرح تحقیقاتی در حوزه علوم انسانی در جشنواره جوان خوارزمی شرکت می کند؛ این پروژه با عنوان بررسی ماهیت و ساختار جنبش دانشجویی در ایران، رتبه سوم جشنواره در گروه علوم انسانی را از آنِ خود می کند. در همین سال علی منتظری رییس جهاددانشگاهی موفق به اخذ فلوشیپ سلامت همگانی از کالج سلطنتی پزشکان انگلستان می شود.

رهبر انقلاب در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۵ و در دیدار هیأت دولت با ایشان، از گزارش مهمی خبر می دهند که به تازگی از جهاددانشگاهی دریافت کرده اند:

«چند روز قبل گزارشی راجع به تولید و تکثیر و انجماد سلّولهای بنیادی به من دادند. این یک کارِ بسیار عظیم و پیچیده علمی است که در معدودی از کشورهای دنیا انجام گرفته است. در کشور ما این کار بی سروصدا اتّفاق افتاده و هنوز اعلان هم نشده است. به نظر من اهمیت این کار، کمتر از کار هسته ای که ما کردیم، نخواهد بود. این کار در آینده پزشکی دنیا ارزش زیادی دارد و دنیا از آن به عنوان یک انقلاب پزشکی نام می برد. یک گروه جوان مؤمنِ انقلابی و واقعاً جهادی که از همین بچه های جهاددانشگاهی هستند، راجع به این مسأله چند سال کار کرده اند و به نتایج خوبی رسیده اند - البته باید کار ادامه پیدا کند تا به آن نتایج نهایی اش برسد - که ان شاءالله خودشان اعلان خواهند کرد. بنابراین ما چنین زمینه های رشد علمی و فکری در کشور داریم که از ارزش بالایی برخوردار است.»

دستیابی محققان رویان به فناوری تولید سلول‌های بنیادی جنینی انسانی و موشی در سال ۸۲ و ارایه گزارش این موفقیت به رهبر انقلاب موجب می شود تا تعدادی از پژوهشگران این پژوهشگاه در تاریخ ۸۲/۶/۱۱ به دیدار رهبر انقلاب اسلامی بروند. دستاوردی که از آن به عنوان پایه گذاری پزشکی ترمیمی در کشور یاد می شود.

آیت الله خامنه ای در این دیدار اهمیت این موفقیت را این چنین بیان می کنند: « من آن روز به یکی از دوستان راجع به این قضیه هسته ای و همین کارهایی که در زمینه هسته‌ای انجام شده، که بسیار کار با عظمت و مهمی است، گفتم این کاری که این جوان های جهاد کردند سر این قضیه سلول های بنیادی ، این عظمتش کمتر از آن کار نیست و اهمیتش بسیار بالاست.»

ایشان در بخش دیگری از بیاناتشان می افزایند:» بحمدالله، این که یک کار خوبی را انسان توفیق پیدا کند، بعد به سجده بیفتد، این خیلی با ارزش است. اینها چیزهایی است که می ماند. بدانید که این ها در تاریخ، خواهد ماند. این‌ها می‌ماند در تاریخ. این‌کارهای اصیل، این نقطه های اصیل، این ها همان سلولهای بنیادی است. سلول های بنیادی رفتار بشری همین هاست. همین توجه به خدا، شکر خدا، افتادن به سجده که آن وقت از این، همه جور سلولی را می‌شود ساخت. همه جور کاری را می‌شود از این، استحصال کرد. اصل قضیه این است. شما سلولهای بنیادی را الحمدلله در هر دو ناحیه به دست آوردید.»

در سال ۱۳۸۲ هم تعدادی از پژوهشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به جهاددانشگاهی در تهران و سایر استان های کشور تأسیس می شوند.

هیأت امنای جهاددانشگاهی در هشتادمین جلسه خود به تاریخ ۸۲/۷/۲۸ عضویت افتخاری سید محمد خاتمی رییس جمهور را به عنوان هیأت علمی جهاددانشگاهی به تصویب می رساند.

همچنین بر اساس مصوبه ۸۲/۸/۱۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی، علی منتظری یک بار دیگر و برای سومین دوره متوالی به عنوان رییس جهاددانشگاهی انتخاب می شود.

یک هفته بعد از این انتخاب و در تاریخ ۸۲/۸/۲۰ مصادف با پانزدهم رمضان المبارک ۱۴۲۴ هجری قمری، دومین خبرگزاری جهاددانشگاهی با نام خبرگزاری قرآنی به نشانی www.iqna.ir آغاز به فعالیت می کند.

اول تیرماه ۱۳۸۳، اعضای هیأت علمی و

▲حضور رهبر معظم انقلاب اسلامی در پژوهشگاه رویان (۱۳۸۶)

کارشناسان جهاددانشگاهی به دیدار رهبر انقلاب می روند. این دیدار، طولانی ترین دیداری است که اعضای این نهاد در حسینیه امام خمینی(ره) حضور دارند و مستمع و مخاطب بیانات و توصیه‌های مهمی از جانب ایشان می شوند:

«به نظر من جهاد دانشگاهی فقط یک نهاد نیست، بلکه یک فرهنگ است؛ یک سمت گیری و حرکت است. هرچه بتوانیم ما این فرهنگ را در جامعه گسترش دهیم و آن را پایدار و استوار کنیم، کشور را به سمت سربلندی و عزت و استقلال حقیقی بیشتر پیش برده ایم.

شاید فکر می‌شد که جهاد یک حرکت گلخانه ای است که برای نمونه سازی درست کردیم. امروز این گلخانه دارد فضای جامعه را به گلستان تبدیل می‌کند. نه تنها به نمونه سازی اکتفا نکرده، بلکه برکات خودش را دارد سرریز می‌کند.

این نهاد انقلابی است؛ انقلابی بمانید؛ توصیه‌ی مؤکد من بر این است.

شما به عنوان جهاد دانشگاهی ، جزو بهترین مراکزی هستید که می‌توانید در این مساله (تحقیق و علم) اهتمام بورزید و احساس مسوولیت کنید؛

کار علمی تان را اهمیت بدهید. البته کار فرهنگی هم جداگانه به همین اندازه اهمیت دارد؛ کار روی ایمان، کار روی باورهای شجاعت‌آور عزت‌آور و آگاهی‌آور، که ایمان اسلامی، جامع همه‌ی اینهاست.»

مهرماه ۱۳۸۳ فرا می رسد. سعید کاظمی آشتیانی به دلیل موفقیت اخیر رویان در تولید نخستین سلول های بنیادی به عنوان چهره ماندگار در چهارمین همایش چهره های ماندگار معرفی می شود. دکتر کاظمی، مبلغ نقدی جایزه و سکه های طلای اهدایی را بین همکارانش و حتی نیروهای خدمات رویان، تقسیم می کند.

در این سال، جهاددانشگاهی موفق به کسب دانش فنی طراحی و ساخت سیستم های برق و کنترل دکل های حفاری می شود و به همین مناسبت رتبه دوم تحقیقات کاربردی را در جشنواره تحقیقاتی رازی از آنِ خود می کند.

همچنین سال ۱۳۸۳ را می توان آغاز استفاده از سلول های بنیادی در درمان و ترمیم ضایعات قلبی و نیز قرنیه دانست.

سال ۱۳۸۴، یکی از تلخ ترین سال های حیات جهاددانشگاهی به حساب می آید؛

۱۴ آذر ۱۳۸۴ و درست دو روز قبل از جشن شش سالگی ایسنا، در دفتر مرکزی این خبرگزاری در تهران، مأموریتی مشترک برای دو عکاس جهادگر یکی فرزند دریا و دیگری زاده‌ی کویر تعریف می‌شود. قرار است فردا مقارن ظهر، یک فروند هواپیمای هرکولس C۱۳۰ ، جمعی از خبرنگاران، عکاسان و تصویربرداران رسانه‌های کشور و اعضای ارتش را به بندرعباس برساند تا از آن‌جا به سمت چابهار یعنی محل برگزاری مانور ارتش جمهوری اسلامی ایران حرکت کنند؛

۱۵ آذر می رسد؛ هواپیمای مورد نظر چند دقیقه پس از برخاستن از باند فرودگاه به دلیل بروز نقص فنی، قصد بازگشت به فرودگاه مهرآباد را دارد اما در منطقه ای مسکونی می کند و تمامی سرنشینان شامل محمدحسین قریب و اسماعیل عمرانی از ایسنا به شهادت می رسند.

قریب از نِکا برای تحصیل در رشته‌ی عکاسی به تهران آمده بود و در خوابگاه دانشجویی زندگی می‌کرد؛ او از تیرماه ۱۳۸۲ کار حرفه‌ای خود را در ایسنا شروع کرد و لنز دوربین‌اش را به سمت ثبت محرومیت‌های جامعه و درد و رنج مردم زلزله‌زده‌ی بم و زرند کرمان چرخاند. قریب در دوازدهمین جشنواره‌ی مطبوعات، رتبه‌ی نخست رشته‌ی عکس خبری گروه نشریات سراسری را از آن خود کرد. موضوع عکس منتخب او هم گوشه‌ای از آلام مردم مهربان و مظلوم کویر در حادثه زلزله را به تصویر می‌کشید. همان مردمی که دوست و همکارش اسماعیل عمرانی، یکی از آن‌ها بود. اسماعیل در عنبرآباد جیرفت به دنیا آمد؛ در واقعه‌ی زلزله‌ی بم، تعداد زیادی از دوستان و هم‌کلاسی‌هایش را از دست داد. سال ۱۳۸۲ به جهاددانشگاهی کرمان پیوست و در سال ۸۳ فعالیت خود را در خبرگزاری وابسته به این نهاد انقلابی یعنی ایسنای جوان منطقه‌ی کویر آغاز کرد. او در جریان زلزله‌ی زرند کرمان، خود را به سرعت به منطقه‌ی حادثه رساند و اولین تصاویر آن زلزله‌ی شدید را از طریق ایسنا مخابره کرد.

در پی حادثه‌ی تاسف‌بار سقوط هواپیمای ارتش، رهبر معظم انقلاب در روز چهارشنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۴ در پیامی، جان‌باختن خدمت‌گزاران جامعه‌ی رسانه‌ای و نظامی کشور را تسلیت می گویند.

جهاددانشگاهی هنوز در شوک شهادت فرزندانش در ایسنا به سر می برد که ناگهان در تاریخ ۸۴/۱۰/۱۴ خبر ناگواری منتشر می شود؛ دکتر سعید کاظمی آشتیانی ۴۴ ساله و بنیانگذار رویان نابارورانه، همکارانش و خانواده بزرگ جهاددانشگاهی را ترک می کند و به سوی معبود می شتابد.

زنده یاد دکتر سعید کاظمی آشتیانی، در نخستین روز از فروردین ماه ۱۳۴۰ در تهران به دنیا آمد. در سال ۱۳۵۸ در همان سن ۱۸ سالگی هم زمان با ورود به دانشگاه در هنرستان پیام امید به تدریس ادبیات و بینش اسلامی می پرداخت.

سال ۱۳۵۸ در رشته فیزیوتراپی دانشگاه علوم پزشکی ایران پذیرفته شد. تعطیلی دانشگاهها به علت انقلاب فرهنگی و حضور وی در جبهه های نبرد طی آن سالها باعث شد پس از ۱۱ سال سرانجام در سال ۱۳۶۹ با اخذ مدرک کارشناسی ارشد رشته فیزیوتراپی از دانشگاه علوم توانبخشی فارغ التحصیل گردد.

در سال ۱۳۶۱ جهاد گروه پزشکی را در دانشگاه علوم پزشکی ایران تأسیس کرد. دکتر کاظمی تا سال ۱۳۷۰ عهده‌دار مسؤولیت بخش طرح ها و تحقیقات آن بود. از سال ۱۳۷۱ به سمت ریاست جهاددانشگاهی واحد علوم پزشکی ایران منصوب شد.

پژوهشگاه رویان جهاددانشگاهی خرداد ماه ۱۳۷۰ با مدیریت دکتر کاظمی رسماً فعالیت خود را آغاز کرد. دکتر کاظمی در همین دهه و هم زمان با مدیریت جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران و پژوهشگاه رویان در دانشگاه تربیت مدرس به ادامه تحصیل در رشته علوم تشریح با گرایش جنین شناسی پرداخت و در سال ۱۳۷۶ با رتبه ممتاز موفق به اخذ درجه دکتری شد.

غروب چهاردهم دی ماه ۱۳۸۴ قلب این انسان والا از تپیدن ایستاد و علاوه بر خانواده و دوستانش، جامعه علمی کشور را نیز در سوگ و ماتم فقدانش نشاند و رهبر معظم انقلاب طی پیامی اینگونه از شخصیت متعهد و متخصص او تجلیل نمودند:

«بسم الله الرحمن الرحیم

با تأسف و تلخکامی خبر درگذشت دانشمند مؤمن و جهادگر، مرحوم دکتر «سعید کاظمی آشتیانی» را دریافت کردم و بر فقدان آن شخصیت ارزشمند که کانون امید و ابتکار و نوآوری بود، افسوس خوردم. وی یکی از فرزندان صالح انقلاب

و از رویشهای مبارکی بود که آینده درخشان علمی در کشور را نوید می دهند.

مؤسسه رویان که مجمع ارزشمندی از نوآوران و جهادگران عرصه علوم زیستی است، در پیدایش و رشد و اعتلای خود، مدیون همت و ایمان و پشتکار این دانشمند جوان و بلندهمت است.

اینجانب ضایعه دردناک فقدان این عنصر خدوم و باارزش را به خانواده گرامی و همکاران عزیزش صمیمانه تسلیت می گویم و از خداوند متعال رحمت و علوم درجات را برای وی و صبر و سکینهی الهی را برای بازماندگان و همراهانش مسألت می کنم.»

جهاددانشگاهی در سال ۸۴ به تکنولوژی طراحی و ساخت UPS های پرقدرت موازی دست پیدا می کند. همچنین در حوزه آموزشی، مؤسسه آموزش عالی جهاددانشگاهی(در تهران) پس از احراز شرایط لازم، موافقت قطعی شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم را اخذ می کند و به دانشگاه ارتقا پیدا می کند؛ نام این دانشگاه غیردولتی، علم و فرهنگ گذاشته می شود.

نخستین بانک خصوصی خون بند ناف نوزادان در این سال، توسط پژوهشگاه رویان تأسیس می‌شود.

سال ۱۳۸۵ از راه می رسد؛ مرداد ماه این سال، دولت نهم جمهوری اسلامی ایران یک ساله می‌شود؛ همچنین این سال، سالِ انتخاب رییس جدید جهاددانشگاهی است.

مراسم بزرگداشت بیست و ششمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی که همزمان با اولین سالگرد تشکیل دولت نهم هم هست در تاریخ ۸۵/۵/۱۶ در تالار وحدت برگزار می شود؛ مهمان ویژه این مراسم، از دولتی ها نیست و غلامعلی حداد عادل رییس مجلس شورای اسلامی به جمع اعضای جهاددانشگاهی می آید.

تأسیس پژوهشکده ها در این سال، سرعت بیشتری به خود می گیرد.

در تاریخ ۸۵/۷/۸ یکی از بزرگترین موفقیت‌های جهاددانشگاهی در حوزه زیست فناوری رقم می خورد. «رویانا» اولین گوسفند شبیه سازی خاورمیانه در رویان متولد می شود. این موفقیت، بازتاب گسترده ای در جهان دارد و ایران را به جمع هشت کشور صاحب توانایی شبیه سازی گوسفند در جهان می بَرَد.

در تاریخ ۸۵/۸/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی طی یک مصوبه، حمیدرضا طیبی ۴۸ ساله را که به مدت ۹ سال رییس جهاددانشگاهی واحد علم و صنعت بوده، به ریاست جهاددانشگاهی انتخاب می‌کند. طیبی دارای مدرک کارشناسی برق از دانشگاه علم وصنعت ایران، کارشناسی ارشد کنترل و ابزار دقیق از دانشگاه دهلی (هندوستان) و دکتری برق از دانشگاه برادفورد انگلستان است. به این ترتیب دوره ۹ ساله ریاست علی منتظری به پایان می رسد. منتظری در پاسخ به این پرسش که اهمّ اقداماتش در سه دوره ای که مسئولیت جهاددانشگاهی را به عهده داشته چه بوده است؟

▲ سخنرانی دکتر کاظمی آشتیانی در مراسم آغاز عملیات ساختمانی پژوهشکده رویان (۱۳۸۰)

مهندس محمد رحمتی
۱۳۷۰ - ۱۳۷۶

دکتر علی منتظری
۱۳۷۶ - ۱۳۸۵

دکتر سید حمید رضا طیبی
۱۳۸۵ - ۱۳۸۹

دکتر محمد حسین یادگاری
۱۳۸۹ - ۱۳۹۲

دکتر سید حمید رضا طیبی
تاکنون - ۱۳۹۲

▲ روسای جهاددانشگاهی از بدو تاسیس تا کنون

عناوینی را برشمرده و پاسخ می دهد: «احیای فرهنگ جهادی، زنده کردن یاد و نام شهدای جهاددانشگاهی، تشکیل پژوهشکده‌ها، گسترش تحقیقات و دستیابی به موفقیت های ارزنده به ویژه دانش سلول‌های بنیادین و در نهایت تاسیس خبرگزاری دانشجویان ایران (ISNA)، خبرگزاری قرآن(IQNA) و سایر مؤسسات و مراکز فرهنگی دانشجویی نظیر مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ISPA)، مرکز گردشگری علمی – فرهنگی دانشجویان ایران، مرکز فرهنگی دانشجویی امام و انقلاب اسلامی و...»

سال ۱۳۸۶ آغاز می شود. در تاریخ ۸۶/۱/۱۵ فرمان رهبر انقلاب به جهاددانشگاهی مبنی بر راه اندازی زیست بانک ابلاغ می شود.

در اواخر بهار، زمزمه هایی مبنی بر بازدید قریب الوقوع رهبر انقلاب از پژوهشگاه رویان در جهاددانشگاهی بر سر زبان ها می افتد.

با قطعی شدن این خبر، در جهاددانشگاهی تصمیم گرفته می شود علاوه بر برنامه افتتاح ساختمان جدید رویان و بازدید رهبر انقلاب از آزمایشگاه‌های رویان و سخنرانی در جمع اعضای این نهاد، یک نمایشگاه جنبی از توانمندی ها و دستاوردهای جهاددانشگاهی در تمامی حوزه های فعالیتی این نهاد، در رویان برپا شود. تجهیزات و اقلام نمایشگاهی شامل بیش از ۱۰۰ پوستر و نیز ماکت محصولات دانش بنیان به رویان منتقل می شود.

بیست و ششم تیرماه ۱۳۸۶ از راه می رسد. آیت‌الله خامنه ای در بدو ورود به پژوهشگاه رویان، مورد استقبال رییس جهاددانشگاهی، معاونان، اعضای هیأت امنای این نهاد و پدر بنیانگذار فقید رویان، دکتر سعید کاظمی آشتیانی قرار می گیرد. ایشان در مقابل نماد شهدای جهاددانشگاهی به مقام شامخ آنان با قرائت فاتحه ادای احترام می کنند. به این ترتیب بازدید عالی ترین مقام جمهوری اسلامی ایران از رویان و نمایشگاه توانمندی های جهاددانشگاهی آغاز می شود.

متخصصان رویان به ویژه دکتر حسین بهاروند و همچنین مدیران و کارشناسان جهاددانشگاهی مستقر در غرفه های نمایشگاه، توضیحات خود را درباره فعالیت های شاخص این نهاد به سمع و نظر رهبر انقلاب می رسانند.

زبان های چینی و روسی اخبار خبرگزاری بین‌المللی ایکنا به دست رهبر انقلاب در همین نمایشگاه افتتاح می شود؛ همچنین کارت خبرنگار افتخاری این خبرگزاری با شماره ۱۱۰ به حضور رهبر انقلاب اسلامی تقدیم و اهدا می شود.

آیت الله خامنه ای در پایان بازدیدشان، در جمع اعضای جهاددانشگاهی به ایراد سخن می پردازند. ایشان این گونه بیاناتشان را شروع می کنند:

« امروز آمدن من به این مرکز در واقع یک حرکت نمادین است برای قدرشناسی از حرکت علمی عظیم و وسیعی که خوشبختانه در کشور ما شروع شده؛ اگرچه هنوز در آغاز راه است. اینجا را انتخاب کردیم، اولاً به خاطر رویان؛ ثانیاً به خاطر جهاددانشگاهی.»

ایشان در ابتدا و انتهای بیاناتشان یاد و خاطره مرحوم کاظمی آشتیانی را گرامی داشته و دلایل علاقه خود را به نحوه اقدام و عمل جهادی او بیان می کنند. همچنین برخی از مضامین و عبارات به کار رفته توسط ایشان در مورد جهاددانشگاهی و رویان برای اولین بار، در جامعه بازتاب گسترده ای پیدا می کند:

«جهاد دانشگاهی، مولود مبارک انقلاب است.

(جهاد دانشگاهی) جزو معدود رویش های اصلی خود انقلاب است.

بنده به جهاد دانشگاهی اعتقاد راسخ دارم.

از اول تا حالا که ما جهاد دانشگاهی را شناختیم ،براساس دین و تقوا بود. براساس دین و تقوا نگهش دارید.

نگذارید نهاد جهاد دانشگاهی تبدیل شود به یک هویت دیگر؛ به یک هویت غیردینی، غیرانقلابی.

جهاد دانشگاهی از جاهایی است که ما به آن امید داریم برای آینده ی علمی کشور.»

محققان جهاددانشگاهی در سال ۱۳۸۶، در هرسه جشنواره علمی و تحقیقاتی خوارزمی، جوان خوارزمی و علوم پزشکی رازی موفقیت هایی را به دست می‌آورند:

«دستیابی به فناوری تولید آلیاژهای مغناطیسی آمورف پایه کبالت به روش ذوب‌ریسی، طراحی و ساخت سیستم تعویض دنده الکترونیک برای خودرو، اقدامات مرکز تحقیقات آنتی‌بادی مونوکلونال (پژوهشگاه ابن‌سینا)»

سال ۱۳۸۷، سه اقدام پژوهشگاه رویان، یک بار دیگر نام این مجموعه را بر سر زبان ها می اندارد.

تولید سلول‌های بنیادی پرتوان القایی انسانی (iPS) ، تاسیس نخستین بانک عمومی خون بند ناف و استفاده از سلول‌درمانی برای بهبود و درمان بیماران ویتیلیگو برای نخستین بار در کشور عناوین این سه موفقیت رویان اند.

با شروع سال ۱۳۸۸، رقابت های انتخابات ریاست جمهوری دهم که از ماه های قبل شروع شده بود،

اوج می گیرد. در نهایت، انتخابات در ۸۸/۳/۲۲ با مشارکت ۸۵ درصدی مردم برگزار می شود. جهاد دانشگاهی به مناسبت این حضور حماسی مردم در انتخابات بیانیه ای صادر می کند:

« بار دیگر خرداد ماه به عنوان نقطه عطفی در تاریخ حیات ملت شریف و متدین ایران خودنمایی نمود و یکی از به یادماندنی ترین رویدادهای حماسی را در دل خود جای داد؛ رویدادی که جهانیان را در تحیر و شگفتی فرو برد. حضور غرورآفرین ایرانیان سرافراز در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، نشانی دیگر از تمایز آنها از دیگر ملل در عرصه جهانی است. کدام نظریه علمی و کدام مکتب جامعه شناسی بر این باور بوده و هست که انقلابی پس از ۳۰ سال پرشورتر از گذشته بر باورهای خود پافشاری کند و پیش‌بینی‌های دنیاگرایانه را کنار بزند. به راستی از کدام مکتب، جز مکتب انسان ساز اسلام می توان چنین انتظاری داشت؟

جهادگران دانشگاهی این پشتیبانان مرزهای علمی و فرهنگی کشور که خود نیز دوشادوش دیگر اقشار جامعه در این حرکت حماسی مشارکت نموده اند، ضمن تبریک این رویداد مبارک به پیشگاه مقام‌معظم‌رهبری و ملت بزرگوار ایران، بار دیگر بر شعار و رویکرد راستین خود که همانا تبعیت از رهبری معظم انقلاب و حمایت از نظام اسلامی و دولت منتخب مردم است، تاکید می نمایند.

امید است رییس جمهور منتخب و دیگر مسوولان ارجمند نظام، با هر سلیقه و تفکری، قدر این شعور بالای سیاسی و حرکت ارزشمند را دانسته و تمام تلاش خود را برای خدمت به این مردم حماسه آفرین به کار گیرند. بی تردید در این میان وحدت و همدلی تمامی ایرانیانی که دلشان برای این مرز و بوم می تپد، می تواند منجر به رشد و تعالی بیش از پیش ایران اسلامی در صحنه جهانی گردد.»

با وجود اینکه مدت ریاست سه ساله حمیدرضا طیبی بر جهاددانشگاهی، آبان ماه ۸۸ به پایان می رسد اما هیأت امنای این نهاد و در ادامه شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد ابقا یا تغییر رییس جهاددانشگاهی تصمیمی اتخاذ نمی کند؛ این روند هشت ماه به طول می انجامد و طیبی در این مدت بنابر مصوبه سال ۸۵ همچنان به مسئولیت خود ادامه می دهد.

در سال ۸۸، مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران پیمایش ها و نظرسنجی های متنوعی را انجام می دهد؛ یکی از این طرح ها سنجش تدین اسلامی مردم ایران است.

در ۸۹/۴/۲۹ هیأت امنای جهاددانشگاهی، محمدحسین یادگاری را به عنوان جایگزین طیبی به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می کند. رییس جمهور ۳۰ تیرماه با استناد به نامه دبیر شورای عالی، حکم سرپرستی یادگاری را امضا می کند. یادگاری ۵۲ ساله که مدرک دکتری قارچ شناسی پزشکی از دانشگاه تربیت مدرس دارد، همه سوابق اجرایی اش نیز در همان دانشگاه تربیت مدرس بوده و آخرین مسئولیت او قبل از آمدن به جهاددانشگاهی، معاون دانشجویی ـ فرهنگی دانشگاه است.

۸۹/۶/۲۴ خبری از شورای عالی انقلاب فرهنگی منتشر می شود که تبدیل وضعیت سرپرستی یادگاری به ریاست جهاددانشگاهی به تصویب رسیده و به زودی حکم وی توسط رییس جمهور صادر خواهد شد.

در این سال، نخستین بزغاله تراریخت خاورمیانه که شیر آن حاوی ژن Tissue Plasminogen Activator (tPA) انسانی است با نام حبّه انگور در رویان به دنیا می آید.

در تاریخ ۹۰/۵/۱۵ و یک روز قبل از سی و یکمین سالروز تشکیل جهاددانشگاهی، رییس این نهاد و تعدادی دیگر از مدیران به دیدار رییس جمهور در دفتر کارش می روند؛ در این نشست، لوح و کارت عضویت هیأت علمی افتخاری جهاددانشگاهی به محمود احمدی نژاد اهدا می شود.

در سال ۱۳۹۱ پژوهشی با عنوان تولید سلول‌های دودمان عصبی از تولید سلول‌های بنیادی پرتوان تا پیوند به حیوانات مدل رتبه سوم پژوهش‌های بنیادی را در جشنواره خوارزمی از آن خود می کند. همچنین، راه‌کارهای افزایش توان واکسن‌های ضدسرطان مبتنی بر سلول‌های دندریتیک: درمان ترکیبی در جشنواره تحقیقات علوم پزشکی رازی حائز رتبه می شود.

سال ۱۳۹۲ فرا می رسد؛ دولت یازدهم یا همان دولت تدبیر و امید رسماً از ۱۲ مردادماه کار خود را شروع می کند. این سال، آخرین سال از دوره سه سال ریاست محمدحسین یادگاری بر جهاددانشگاهی است. تا این سال، هر زمان خط فکری، مدیریتی و حزبی دولت در جمهوری اسلامی ایران تغییر کرده، رییس جهاددانشگاهی نیز تغییر کرده است؛ سه بار فرد انتخاب شده از اعضای جهاددانشگاهی بوده و یک بار نیز از بیرون این نهاد به این مسئولیت گماشته شده است؛ با این حساب، در سال ۹۲ نیز با روی کار آمدن دولت جدید، انتظار می رود، فردی به جز یادگاری به عنوان رییس این نهاد انتخاب شود. هیأت امنای جهاددانشگاهی در تاریخ ۹۲/۷/۱۷ تشکیل جلسه می دهند و این بار حمیدرضا طیبی را برای یک دوره سه ساله مسئولیت به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می کنند. این شورا در تاریخ ۹۲/۷/۲۳ مصوبه شماره ۷۳۷ مبنی بر ریاست دکتر طیبی را منتشر می کند و در نهایت رییس جمهور در ۹۲/۷/۲۸ مصوبه شورای عالی را تایید و ابلاغ می کند.

در سال ۹۲ یکی دیگر از مؤسسات آموزش عالی جهاددانشگاهی به دانشگاه، ارتقا می یابد و به این ترتیب، دومین دانشگاه غیردولتی جهاددانشگاهی با نام دانشگاه علم و هنر در یزد تأسیس می شود.

رضا ملک زاده معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تاریخ ۹۳/۲/۲۸ طی نامه ای خطاب به رییس جهاددانشگاهی اعلام می کند که طبق نتایج نظام رتبه بندی ESI و آنچه توسط مؤسسه ISI منتشر شده نام دکتر علی منتظری رییس پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی در فهرست یک درصد دانشمندان برتر پُر استناد در رشته علوم اجتماعی در پزشکی قرار گرفته است. ملک زاده همچنین این موفقیت را به حمیدرضا طیبی، علی منتظری و همکاران جهاددانشگاهی تبریک می گوید.

در تاریخ ۹۳/۳/۱۹ اعضای جهاددانشگاهی در حسینیه امام خمینی(ره) با رهبر انقلاب دیدار می کنند.

آیت الله خامنه ای در این دیدار، لازمه ادامه صحیح و پرشتاب حرکت علمی کشور را، «کار و مدیریت جهادی» و تقویت روحیه «ما می توانیم» با حفظ جهت گیریهای انقلابی و اسلامی و ترسیم دقیق جایگاه و وظایف، در چارچوب نقشه جامع علمی می دانند و تأکید می کنند: هدف گذاری حرکت علمی کشور باید افزایش دانش جهانی از طریق تولید فرآورده های جدید و ناشناخته دانش بشری در چارچوب ارزشهای انسانی، باشد.

رهبر انقلاب اسلامی در این دیدار با گرامیداشت «روز جوان»، مهمترین ویژگی جهاد دانشگاهی را برخورداری از نیروی جوان و در عین حال متخصص و دارای تفکر جهادی بر می شمرند و تأکید می کنند: جهاد دانشگاهی، نهادی مهم است زیرا هم با دانشگاه به عنوان سنگر علم و مرکز پیشرفت علمی کشور مرتبط است و هم دارای تلاش جهادی است و در مقابل موانع و مزاحمت ها از حرکت نمی ایستد.

آیت الله خامنه ای با تأکید بر اینکه پرهیزگاری، نیت الهی و توکل به خداوند متعال، از لوازم تلاش و حرکت جهادی است، می افزایند: چنین تفکر و روحیه ای در کارهای علمی، موجب عنایت پروردگار و بازشدن راه‌ها بسوی پیشرفت علمی خواهد شد.

ایشان در همین خصوص به شبهه ای اشاره کرده و می گویند: ممکن است برای برخی این سؤال پیش بیاید که اگر تقوای الهی زمینه ساز پیشرفت علمی است، پس چگونه برخی دانشمندان که تقوا نداشتند و حتی به خدا هم معتقد نبودند، توانسته اند به پیشرفتهای علمی دست پیدا کنند.؟

رهبر انقلاب اسلامی برای پاسخ به این سؤال، به وعده الهی در قرآن کریم مبنی بر اینکه هر فردِ برخوردار از تلاش و پشتکار، به محصول و هدف مورد نظر در مسیر حرکت خود، خواهد رسید، اشاره کرده و می افزایند: اما میان کیفیت محصول و پیشرفتی که در چارچوب تلاش با جهت گیری الهی و حرکت در مسیر غیرخدایی به دست می آیند، تفاوت اساسی وجود دارد.

آیت الله خامنه ای در تبیین این تفاوت می گویند: امروز با وجود پیشرفت های گسترده علمی در عرصه‌های مختلف، خطرات، ضررها، انحطاط ها و قدرت طلبی هایی نیز برای بشریت بوجود آمده و این آفات انسانها را دچار رنج ها و گرفتاریهای فراوانی کرده است.

ایشان خاطرنشان می کنند: اگر تلاش ها و حرکت های علمی در چارچوب جهت گیریها و تقوای الهی باشند، قطعاً نتایج و محصولات آنها، از ضررها و فجایع به دور و برای بشریت نافع خواهند بود.

رهبر انقلاب اسلامی می افزایند: با چنین دیدگاهی می توان نتیجه گرفت که دستاوردهای علمی مجموعه دانشگاهی و تحقیقاتی کشور در ۳۵ سال گذشته، قطعاً از دستاوردهای ۳۵ سال بدون شرایط و روحیه جهادی، بیشتر و با کیفیت تر است.

آیت الله خامنه ای خاطرنشان می کنند: بر همین اساس اگر این حرکت علمی ۱۵۰ سال دیگر نیز ادامه یابد، پیشرفتها و دستاوردهای ملت ایران، به مراتب بیشتر از حرکت علمی کشوری همانند امریکا، در ۱۵۰سال گذشته خواهد بود.

ایشان با اشاره به فاصله روز افزون علمی دنیای غرب با کشورهای شرقی و آسیایی، تأکید می کنند: پُرکردن این شکاف و فاصله علمی، نیازمند حرکت جهادی است.

رهبر انقلاب اسلامی نیت خالص، ارتباط با خداوند، خشوع در مقابل پروردگار و زاویه پیدا نکردن با اهداف الهی را از پایه های اصلی حرکت و مدیریت جهادی برشمرده و می افزایند: اگر این روحیه بوجود آمد، خداوند در همه میدانها اعم از مدیریت کشور و مدیریت علمی، سیاسی، اجتماعی و تعاملات جهانی کمک خواهد کرد و راهها را برروی بندگان خود خواهد گشود.

آیت الله خامنه ای، تقویت روحیه خود باوری و «ما می توانیم» را از ضروریات حرکت جهادی ارزیابی می‌کنند و می گویند: متأسفانه در سالهای متمادی تلاش شد تا به ایرانی تلقین شود که«نمی تواند» اما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، امام بزرگوار(ره)، روحیه «ما میتوانیم» را وارد فرهنگ و ادبیات سیاسی و انقلابی کشور کرد و نتیجه آن اکنون، بصورت بروز توانایی های ملت ایران، در عرصه های گوناگون، قابل مشاهده است.

ایشان خاطرنشان می کنند: با وجود تزریق روحیه خودباوری در سالهای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، اما همچنان ریشه فرهنگ غلط «ما نمی توانیم» قلع و قمع نشده است و متأسفانه هنوز عده ای در زمینه‌های مختلف، نگاه به بیگانگان و پیشرفتهای علمی، سیاسی، نظامی و مادی آنها دارند.

رهبر انقلاب اسلامی در همین خصوص یک نکته را متذکر شده و می گویند: «ما می توانیم»، به معنای ابا داشتن از فراگیری علم و دانش از دیگران و صاحبان پیشرفتهای علمی نیست اما آنچه که باید توجه کرد، آموختن دانش است و نه، گرفتن دانش به همراه ارزشها و جهت گیریهای غلط آنها.

آیت الله خامنه ای تأکید می کنند: در موضوع حرکت و پیشرفت علمی، آنچه که باید به عنوان هدف مد نظر قرار گیرد، افزودن بر دانش جهانی و تولید فرآورده های جدید دانش بشری است.

ایشان ادامه می دهند: امروز ما به واسطه پیشرفتهای علمی کشور، می توانیم برخی از پیچیده ترین و پیشرفته ترین فناوریهای دنیا را بسازیم که مایه افتخار است اما این پیشرفتها قبلاً بوسیله دانشمندان دیگر کشورها به دست آمده، بنابراین باید به دنبال تولید محصولات جدید علمی باشیم که دانش بشری تاکنون نتوانسته است آنها را به دست آورد و دارای آثار مخربی هم برای بشریت نباشند.

رهبر انقلاب اسلامی در همین خصوص به دانش هسته ای به عنوان یکی از پیشرفت‌های مهم و پیچیده علمی بشریت اشاره کرده و می افزایند: این دانش، با وجود اهمیت بالایی که دارد اما زمینه ساز تولید سلاح مخرب اتمی شده که صددرصد بر ضد بشریت است.

آیت الله خامنه ای خاطرنشان می کنند: ما باید در مسیر پیشرفت علمی خود بدنبال کشف ناشناخته‌های علمی باشیم که زندگی انسانها را متناسب با ارزشهای انسانی، ارتقاء دهد و در عین حال آثار مخربی برای بشریت نداشته باشد.

ایشان در ادامه سخنان خود به شکل گیری جهاد دانشگاهی براساس تفکر انقلابی اشاره کرده و می‌گویند: باید جهت گیری و مسیر انقلابی جهاد دانشگاهی حفظ شود و نباید گذاشت این مرکز مهم علمی گرفتار آسیب های ناشی از پیچ و خم های سیاسی و «چپ روی ها» و «راست روی های» غلط عرصه سیاسی شود.

رهبر انقلاب اسلامی یکی از آسیب های فراز و فرودهای محیط های سیاسی را دگردیسی برخی افراد ارزیابی کرده و می افزایند: افرادی که روزی با انگیزه های تند انقلابی حرکت می کردند، اکنون دیدگاه‌های آنها ۱۸۰ درجه تغییر کرده و حتی بیّنات انقلاب اسلامی برای آنها نامفهوم است. باید مراقب بود، این خصوصیات به مجموعه جهاد دانشگاهی راه پیدا نکند.

آیت الله خامنه ای، مسئولان جهاد دانشگاهی را به استفاده از جوانان انقلابی و تقویت و تثبیت عناصر جوان انقلابی در دانشگاهها از طریق حرکت علمی توصیه و خاطرنشان می کنند: یک نمونه از عناصر مؤمن، انقلابی و تأثیرگذار در حرکت علمی کشور، مرحوم دکتر کاظمی است که با ایمان و اخلاص خود، توفیقات زیادی را در مؤسسه رویان به دست آورد و دانشمندان برجسته ای را نیز تربیت کند.

ایشان تأکید می کنند: یکی از مهمترین کارها، در جهاد دانشگاهی تربیت شخصیت های مؤمن و برجسته علمی، با جهت گیریهای انقلابی و دلبسته به آرمانهای انقلاب، است.

رهبر انقلاب اسلامی با تأکید بر لزوم تدوین چشم انداز میان مدت و بلندمدت جهاد دانشگاهی در چارچوب جایگاه و وظایف این مجموعه در نقشه جامع علمی کشور، می افزایند: مسئولان جهاد دانشگاهی باید با یک کار علمی و دانش بنیان، تعریف صحیحی از نحوه تعامل با دستگاه‌های مختلف و مدیریت این

▲ دیدار رییس جهاددانشگاهی با رییس وقت مجلس شورای اسلامی(۱۳۹۴)

تعامل ارائه دهند تا براساس یک هدف گذاری دقیق بتوانند خانه های مربوط به خود را در جدول بزرگ نقشه علمی کشور، به درستی پُر کنند.

آیت الله خامنه ای در پایان تأکید می کنند: جهاد دانشگاهی باید با پرهیز از کارهای جزئی، به سراغ کارهای اساسی و عمیق تر برود.

۱۵ مرداد ۹۳ در آستانه سی و چهارمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، طی مراسمی در دفترمرکزی این نهاد، خبرگزاری علم و فرهنگ (سیناپرس) افتتاح می شود.

مهر ماه ۹۳ که آغاز می شود، تازه ترین افتخار دکتر حسین بهروند رقم می خورد و او موفق به دریافت جایزه علوم زیستی یونسکو می شود.

جایزه بین المللی یونسکو- گینه استوایی به افراد، موسسات و سازمان های مردم نهادی تعلق می گیرد که پژوهش هایی در حوزه علوم زیستی انجام داده باشند و این پژوهش ها منجر به بهبود کیفیت زندگی انسان‌ها شود.

کمیسیون ملی یونسکو در ایران پس از اطلاع رسانی این جایزه در سال ۲۰۱۴ و دریافت درخواست های متقاضیان، سه نفر واجد شرایط را به یونسکو معرفی کرد که از میان آنها دکتر حسین بهروند، رییس پژوهشکده سلول‌های بنیادی پژوهشگاه رویان به همراه دو نفر دیگر از کشورهای عضو یونسکو به طور مشترک برنده جایزه بین المللی یونسکو - گینه استوایی در سال ۲۰۱۴- ۲۰۱۵ می شوند. این اولین بار است که از جمهوری اسلامی ایران، فردی جایزه بین المللی یونسکو-گینه استوایی را دریافت می کند. این جایزه شامل مدال، لوح تقدیر و مبلغ ۳۰۰ هزار دلار است.

روز پژوهش سال ۱۳۹۳ یعنی ۲۵ آذرماه فرا می‌رسد. شورای ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور در جلسه ۵۶ خود که با روز پژوهش مقارن است مصوبه «مأموریت های جهاد دانشگاهی در اجرای نقشه جامع علمی کشور» را نهایی کرده و به تصویب می رساند.

طرح سامانه هوشمند خودرویی(CVT) که توسط محققان جهاددانشگاهی انجام شده به همراه نام دوتن از پژوهشگران این نهاد در حوزه پزشکی در جشنواره های علمی این سال حائز رتبه های برتر می شود.

در این سال، رویان اعلام می کند که توانسته سلول‌های شبکیه چشم را از سلول‌های بنیادی تولید نماید و همچنین، نخستین مزرعه تولید فنّاورانه بز شیری در کشور راه‌اندازی می‌شود.

در حوزه علوم انسانی هم دو پژوهش دامنه دار به نتیجه می رسد. نقد و تحلیل ادبیات داستانی مهاجرت و سنجش نسبت آن با هویت ایرانی و نیز تحلیل ادبیات داستانی اقلیمی ایران (آذربایجان، غرب، شمال، خراسان و بررسی نسبت آن با هویت ایرانی بین سال های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۳.

تلاش هایی که در سال ۹۳ برای گنجاندن روز ذخایر ژنتیکی در مناسبت های تقویمی کشور انجام شده، ثمر می دهد و در تقویم سال ۱۳۹۴ برای اولین بار ۱۵ فروردین، سالروز ابلاغ فرمان رهبر انقلاب به جهاددانشگاهی مبنی بر راه اندازی زیست بانک به عنوان «روز ذخایر ژنتیکی و زیستی» گنجانده می شود.

نهم اردیبهشت ۱۳۹۴ جهاد دانشگاهی با صدور بیانیه‌ای حمایت خود را از بیانات راه‌گشای اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره «ضرورت تقویت و رونق تولید داخلی» اعلام می کند؛ در بخشی از بیانیه این طور می آید:

«فرهنگ انقلاب اسلامی که منبعث از آموزه‌های قرآن کریم و عترت طاهرین (ع) است، جهاد اقتصادی را همچون جهاد نظامی، ارزشمند و پراهمیت می‌داند. در جایی که نقشه‌های اقتصادی دشمن نظیر تحریم‌های ظالمانه، ارکان انقلاب یعنی استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی را از طریق آشفته نمودن نظام اقتصادی کشور و به تبع آن، ایجاد فساد، تبعیض، بی‌ثباتی، نارضایتی عمومی تهدید کرده و قصد دارد چهره‌ای جعلی از حکومت اسلامی به عنوان الگویی ناتوان و غیرقابل اعتماد در دنیا ارایه کند، تنها راه برون رفت از این دسیسه نرم، اقتصاد مقاومتی مبتنی بر آموزه های اسلام و متکی بر دانش و فناوری ملی است.

بر این اساس لازم است نظام ملی علم ، فناوری و نوآوری کشور که وظیفه سیاست گذاری تولید علم تا تبدیل آن به ثروت و قدرت را به عهده دارد مورد بازمهندسی سریع قرار گرفته تا ضمن مشخص نمودن وظایف کلیه عناصر در آن نظام با پرهیز از موازی کاری، دستگاه‌های متولی آموزش ،پژوهش، صنعت، تجارت و نهادهای نظارت و حامیان مالی و قانونی به صورت هم‌افزا توسعه اقتصاد دانش بنیان را در کشور محقق سازند و درصورت نیاز به حضور شرکت‌های خارجی و خرید برخی از تجهیزات و مواد اولیه که به دلیل عدم کسب دانش و فناوری مرتبط تهیه آنها ضروری است؛ با پیش‌بینی و تهیه

پیوست انتقال فناوری به طور دقیق ، اقدامات لازم صورت گیرد.

نهاد انقلابی جهاددانشگاهی به عنوان یکی از ستون‌های انقلاب اسلامی با حفظ روحیه جهادی که در آرمانخواهی اسلامی جهادگران دانشگاهی ریشه دارد و با برخورداری از رهنمودها و پشتیبانی‌های رهبر معظم انقلاب، این بار نیز در راستای انجام این رسالت خطیر علاوه بر اجرای برنامه‌های مصوب و تدوین شده خود، مجددا آمادگی پذیرش و انجام ماموریتهای ملی در زمینه تولید فناوریهای مورد نیاز را با استفاده از تمامی قابلیتهای کشور اعلان نموده و برای تحقق سیاست‌های ابلاغی رهبر معظم انقلاب و بیانات اخیر معظم له، از هیچ کوششی دریغ نخواهد کرد.»

در تاریخ ۹۴/۵/۸ رییس جهاددانشگاهی به همراه تعدادی از مدیران این نهاد به دفتر کار رییس مجلس شورای اسلامی می روند و با علی لاریجانی دیدار می کنند. لاریجانی در اثنای صحبت های نسبتاً مفصل خود، از جهاددانشگاهی می خواهد تا در موضوع آمایش سرزمین و همچنین تأسیس مرکزی با هدف تربیت مدیران استراتژیک برای کشور به طور جدی ورود پیدا کند.

در آستانه سی و پنجمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، یک دستاورد تازه از پایگاه تحقیقاتی رویان اصفهان برای اولین بار، خبری می شود. ۱۳ مرداد ۹۴ محمدحسین نصر اصفهانی در یک نشست خبری که در محل دفترمرکزی جهاددانشگاهی برگزار می شود به نمایندگان رسانه ها خبر می دهد که رویان توانسته است گونه نادر قوچ وحشی قمیشلو را شبیه سازی کند. او می گوید «مارال» متولد شده و سر حال است.

پژوهشکده فرآوری مواد معدنی جهاددانشگاهی مستقر در واحد تربیت مدرس در این سال رسماً افتتاح می شود.

در سال ۹۴، سازمان انتشارات و برخی شعب آن هم موفقیت هایی را در جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران و چند جشنواره دیگر به دست می آورند.

در تاریخ ۹۴/۸/۱۹، هفت مأموریت جهاددانشگاهی که در آذرماه ۹۳ به تصویب شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور رسیده بود، توسط دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی که رییس ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور هم هست، برای اجرا ابلاغ می شود:

۱ـ مدیریت انتقال و توسعه فناوری در طرح های توسعه ای و یا عمرانی منتخب با اولویت استفاده از ظرفیت شرکت‌های صنعتی بزرگ، شرکت‌های دانش بنیان و دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی با تصویب، حمایت و پشتیبانی مراجع ذی ربط

تبصره۱ـ سازمان مدیریت و برنامه ریزی مرجع انتخاب طرح های فوق الذکر برای واگذاری مدیریت انتقال و توسعه فناوری طرح های منـتخب به جهاد دانشگاهی می باشد.

۲ـ ایجاد نهاد پژوهش و فناوری ملی برای اجرای طرح های کلان ملی پژوهشی و دستیابی به فناوری های اولویت دار در حوزه های منتخب به پیشنهاد جهاد دانشگاهی و تصویب مراجع ذی ربط با استفاده حداکثری از ظرفیت دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی و شرکت های دانش بنیان

تبصره۲ـ اساس نامه نهاد فوق الذکر ظرف مدت حداکثر ۶ ماه پس از این ابلاغیه توسط جهاد دانشگاهی برای تصویب در ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ارائه خواهد شد.

۳ـ مشارکت در توسعه آموزش های تخصصی نوین و مهارت های پیشرفته در سطح ملی و بین المللی با تأکید بر نیازهای کشور و جهان اسلام در حوزه های منتخب

۴ـ سامان دهی نظام هدایت شغلی و توانمندسازی دانش آموختگان در حوزه های منتخب با حمایت، پشتیبانی و هماهنگی مراجع ذی ربط

۵ ـ ارتقاء فرهنگ کارآفرینی و روحیه خودباوری و ترویج الگوهای موفق علم و فناوری با تأکید بر جامعه دانشگاهی کشور

۶ ـ مشارکت در تعمیق و گسترش فرهنگ اسلامی ـ ایرانی در دانشگاه ها و نهادینه سازی گفتمان علم در راستای شکل گیری تمدن نوین اسلامی

۷ـ مشارکت در ترویج، تعمیق و ارتقای کرسی های نظریه پردازی و نقد و مناظره در حوزه های منتخب

تبصره۳ـ جهاد دانشگاهی موظف است ظرف مدت ۴ ماه پس از این ابلاغیه، نقشه راه و نحوه اجرایی سازی مأموریت های فوق را به تأیید ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور برساند.

تبصره۴ـ جهاد دانشگاهی موظف است سالانه گزارش اقدامات و عملکرد خود را درخصوص هر یک از مأموریت های فوق به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ارائه نماید.

۲۷ دی ماه این سال، جهاددانشگاهی به مناسبت اجرایی شدن برنامه جامع اقدام مشترک و توافق هسته ای موسوم به «برجام» بیانیه ای صادر می کند

«باسمه تعالی

وَالَّذینَ جاهَدوا فینا لَنَهدِیَنَّهُم سُبُلَنا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ المُحسِنین

و آنها که در راه ما (با خلوص نیّت) جهاد کنند، قطعاً به راه‌های خود، هدایتشان خواهیم کرد؛ و خداوند با نیکوکاران است.(سوره مبارکه عنکبوت – آیه ۶۹)

اجرایی شدن برنامه جامع اقدام مشترک که محصول ارزشمند دیپلماسی انقلابی جمهوری اسلامی ایران در برابر قدرت‌های جهان است، بار دیگر بر حقانیت ملت در حفظ دستاوردهای علمی و فناوری‌های استراتژیک که با جهاد علمی و هزینه های جدی حاصل شده‌اند، صحه گذاشت.

امروز همگان شاهدند که سیاست خارجی نظام با هدایت رهبر معظم انقلاب اسلامی، تلاش های دولت تدبیر و امید بویژه گروه مذاکره کننده هسته ای، حمایت و نظارت مردم و نمایندگان آنان در مجلس شورای اسلامی، منافع بلندمدتی را برای میهن عزیز به ارمغان آورده است.

اعضای نهاد انقلابی جهاددانشگاهی این پیروزی بزرگ را در سال همدلی و همزبانی دولت و ملت به پیشگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، ملت شهیدپرور ایران و دولت محترم تبریک گفته و تاکید می‌کنند گام مهم و مؤثر بعدی در حرکت رو به پیشرفت کشور، پیاده سازی محصول قابل اطمینان و باثبات جهاداقتصادی یعنی اقتصاد مقاومتی مبتنی بر اسلام و متکی بر دانش و فناوری است.

جهاددانشگاهی که دشوارترین و در عین حال شیرین‌ترین آزمون خود را در کوران دفاع مقدس با بومی‌سازی دانش، رفع نقص و وابستگی تجهیزات و ادوات نظامی و ساخت مبتکرانه قطعات و محصولات استراتژیک با اجرای پروژه های متعدد مورد نیاز دفاع و صنعت کشور با موفقیت گذرانده است، امیدوارانه از دولت محترم تدبیر و امید و عموم نخبگان و اندیشمندان و پژوهشگران توقع دارد که فرصت استثنایی پسابرجام را بخوبی غنیمت شمرده و با عزم و تلاش همگانی، ساختارهای تولید ملی با کیفیت و استاندارد و مصرف آن در کشور را بعنوان اولین قدم در راه پیاده سازی اقتصاد مقاومتی ساماندهی نمایند.

اعضای این نهاد نیز مثل همیشه با حفظ روحیه جهادی که در آرمانخواهی اسلامی جهادگران دانشگاهی ریشه دارد متعهدانه دوش به دوش دولت محترم یازدهم تحت رهنمودها و حمایت های رهبر معظم انقلاب اسلامی(مدظله العالی) برای سربلندی اسلام و آبادانی و پیشرفت ایران عزیز حرکت خواهند نمود.»

در سال ۱۳۹۵ پژوهشکده زلزله و سوانح طبیعی جهاددانشگاهی به عنوان یکی از زیرمجموعه های جهاددانشگاهی کرمان تأسیس می شود.

▲ شهید حجت‌الاسلام و المسلمین سید مهدی تقوی از شهدای حادثه تروریستی ۱۷ خرداد ۹۶

در این سال، اولین دوره مسابقات دفاع سه دقیقه ای از پایان نامه توسط جهاددانشگاهی برگزار می شود. مسابقاتی که با الگو گرفتن از رقابت های با سابقه دانشگاه کوئینزلند استرالیا و به تبع آن بسیار دیگری از دانشگاه های دنیا برنامه ریزی و اجرا می شود.

در تاریخ ۹۵/۸/۴ هیأت امنای جهاددانشگاهی، یک بار دیگر حمیدرضا طیبی را برای مدت سه سال دیگر به ریاست جهاددانشگاهی انتخاب می کنند. به این ترتیب دومین دوره متوالی ریاست طیبی بر این نهاد و در مجموع سومین دوره مدیریتی وی از این تاریخ، آغاز می شود.

با شروع شدن سال ۱۳۹۶، پروژه های شبیه سازی رویان، این بار در مورد بُز مورسیا ادامه پیدا می‌کند.

در ۱۷ خرداد این سال، حادثه تلخ حمله تروریستی به مجلس شورای اسلامی اتفاق می افتد. در این حادثه، حجت الاسلام و المسلمین سید مهدی تقوی از اعضای خدوم جهاددانشگاهی و مدیرعامل اسبق خبرگزاری بین المللی قرآن کریم به دست تروریست های مسلح به شهادت می رسد.

مجاهد جانباز شهید حجت‌الاسلام سیدمهدی تقوی، که مدتی است به حالت مأمور از جهاددانشگاهی به مجلس شورای اسلامی رفته و به عنوان مشاور فرهنگی نماینده مردم شاهین‌شهر، برخوار و میمه در ساختمان مراجعان مردمی مجلس شورای اسلامی در حال خدمت است، ۱۷ خردادماه سال ۱۳۹۶ در جریان حمله تروریستی به ساختمان مجلس دعوت حق را لبیک می گوید و مظلومانه به آرزوی دیرینه‌اش، مقام رفیع شهادت نائل می شود. حاضران روز واقعه در مجلس، روایت می کنند که او لحظه آخر فقط گفته بود: «الحمدلله رب‌العالمین».

حجت‌الاسلام سیدمهدی تقوی، ۲۹ شهریورماه سال ۱۳۴۹ در روستای جورد از توابع شهرستان رودهن در خانواده‌ای از سادات مذهبی دیده به جهان گشود. از کودکی به عنوان برادر بزر گتر دغدغه آینده خواهران و برادرانش را داشت و نسبت به تربیت آنها بی‌تفاوت نبود و احساس مسئولیت می‌کرد.

با شروع جنگ تحمیلی، با وجود اینکه کم‌سن بود، اما با دستکاری شناسنامه‌اش پا در میدان رزم علیه رژیم بعث عراق گذاشت، بعد از مدتی تحت آموزش‌های تیپ تخریب سیدالشهدا(ع) قرار گرفت و رزمنده‌ای ورزیده شد. روحیه رزمندگی و جهادگری او در تمام مراحل مختلف آموزشی و عملیات جنگی ظهور یافت؛ در عملیات‌های مختلف شرکت کرد تا اینکه در عملیات کربلای ۵ از ناحیه دست چپ مجروح و به درجه جانبازی نائل شد.

سیدمهدی به جهت صدماتی که در عملیات کربلای ۵ دید، مجبور شد چند ماهی در تهران به مداوا بپردازد؛ هنوز خوب نشده بود که دوباره به جبهه برگشت؛ شهید سیدمحمدزینال حسینی، فرمانده تخریب لشکر ۱۰ سیدالشهدا(ع) علاقه عجیبی به سید مهدی داشت، او سیدمهدی را به عنوان الگوی یک نوجوان رزمنده موفق برای سایر نیروهای تخریبچی معرفی می‌کرد.

سیدمهدی تا روزهای پایانی جنگ در گردان تخریب ماند و به عنوان مربی تخریب، کمک کار مسئولین آموزش گردان بود؛ سید با نیروهایی که تربیت کرد در عملیات‌های نصر ۴ و بیت‌المقدس ۲ بر فراز قله‌های برف گرفته کردستان عراق خوش درخشید و تا جنگ و جبهه بود پا پس نکشید و سنگر را خالی نکرد.

بیست و ششم تیرماه سال ۹۶، بوشهر تنها استانی که تا این زمان فاقد واحد سازمانی جهاددانشگاهی بوده، طی مراسمی با حضور رییس این نهاد در آستانه برخورداری از خدمات جهاددانشگاهی می شود و به این ترتیب جهاددانشگاهی بوشهر رسماً افتتاح می شود.

رییس جهاددانشگاهی در کنفرانس خبری اش به مناسبت سی و هفتمین سالگرد تشکیل این نهاد، خبر از تأسیس مدرسه اقتصاد مقاومتی می دهد. وی همچنین با خبرنگاران درباره ایجاد سازمان همکاری های بین المللی جمهوری اسلامی ایران(ایریکا)، اجرای اولین طرح توسعه ای برای افغانستان، کسب کامل فناوری پیشرفته ساخت مته های سه دندانه ای حفاری، اجرای دو پروژه مهم دفاعی، کسب دانش فنی طراحی و ساخت فرستنده تلویزیون دیجیتال روستایی و تولید کاغذ از سنگ سخن می گوید.

طیبی به سایر دستاوردهای جهاددانشگاهی در حوزه های دیگر هم اشاره کرده و از پروژه هایی مانند بازوی بارگیری نفت، مبدل فرکانسی، سرامیک های نسوز، تولید کربن از قیر، نمک زدایی از نفت، داروی گیاهی کنترل آلزایمر، تدوین دوره آموزشی بومی Eight نام می برد.

او همچنین اعلام می کند که جهاددانشگاهی توانسته مجوز تأسیس دانشکده علوم پایه و فناوری های نوین علوم پزشکی را از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اخذ نماید.

با آغاز سال ۱۳۹۷، جهاددانشگاهی خود را برای افتتاح و بهره برداری از چند پروژه آماده می کند. در تاریخ ۹۷/۲/۲۲، پارک علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی در محل دانشگاه علم و فرهنگ جهاددانشگاهی افتتاح می‌شود.

نخستین کارخانه تولید انبوه فرآورده‌های سلولی در غرب آسیا با همکاری مشترک جهاددانشگاهی و ستاد اجرایی فرمان امام(ره) – بنیاد دارویی برکت- در تهران رسماً آغاز به کار می‌کند. مرکز توسعه فنّاوری محصولات پیشرفته سلولی رویان هم در این سال افتتاح می‌گردد. در این سال، طرح تحقیقاتی تمایز و فناوری سلول‌های بنیادی برای استفاده از پزشکی بازساختی قلب و کبد با مسئولیت دکتر حسین بهاروند، رتبه اول پژوهش‌های بنیادین جشنواره تحقیقاتی خوارزمی را از آنِ خود می‌کند.

۹۷/۸/۳ رییس جهاددانشگاهی به همراه ۲۵ جهادگر جوان از اعضای این نهاد در یک دیدار خصوصی با رهبر انقلاب دیدار می کنند. در این نشست، گزارشی از اقدامات دانش بنیان جهاددانشگاهی به ایشان تقدیم می شود.

آیت الله خامنه‌ای در این دیدار ضمن تشویق اعضای حاضر به ادامه فعالیت های موفق خود، دستور می‌دهند تا جهاددانشگاهی با انجام بررسی‌های لازم، چند طرح ملی و کلان را برای اجرا پیشنهاد کند.

پس از این دیدار، برنامه پیشنهادی و اعلام آمادگی جهاددانشگاهی برای اجرای پروژه های منتخب به استحضار رهبر انقلاب می رسد و به این ترتیب مقرر می شود ۳۱ طرح شاخص و مورد نیاز کشور توسط جهاددانشگاهی و با تأمین اعتبار لازم از صندوق توسعه ملی به انجام رسد.

در سال ۱۳۹۸، جهاددانشگاهی پس از دستیابی به دانش طراحی و ساخت سیستم کنترل دور الکتروموتورهای توان بالا موفق می شود در جشنواره خوارزمی و در بخش طرح های توسعه ای، حائز رتبه برتر شود.

در این سال جهاددانشگاهی، گواهی نشان بین‌المللی مرغوبیت صنایع دستی را از طرف سازمان علمی ـ فرهنگی یونسکو برای محصولات سازمان جهاددانشگاهی یزد دریافت می کند.

همچنین پیمایش سنجش نگرش زائران اربعین در خصوص پیاده‌روی اربعین با برنامه ریزی سه موج که از سال ۹۶ آغاز شده، با انجام آخرین موج یعنی سال ۱۳۹۸ به نتیجه می رسد.

«الان، مراجعه ی به جوان هایی که اهل ابتکارند، از طرف دستگاه های گوناگون دولتی زیاد شده؛ دستگاه‌ها و مجموعه های جوان، مثل جهاددانشگاهی و غیر این ها مجموعه های خوبی هستند که توانایی‌های زیادی دارند و همواره منتظرند کسی به این ها مراجعه کند؛ از این ها کار بخواهد؛ خیلی اوقات به ما شکایت می‌کردند که دستگاه‌های دولتی از ما کار نمی خواهند؛ کاری را که تولید کرده ایم از ما نمی‌خرند؛ دریافت نمی‌کنند. می روند سراغ بیگانگان. الحمدلله دل بُریدن از بیگانگان موجب شده که به این دستگاه‌ها مراجعه بشود.»

سی و نهمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی از راه می‌رسد. در ۱۶ مرداد ماه جمعی از اعضای این نهاد در سالن شهید بهشتی نهاد ریاست جمهوری با حسن روحانی دیدار می‌کنند.

رهبر انقلاب در دیدار ائمه جمعه سراسر کشور با ایشان (۹۸/۴/۲۵) در بخشی از بیاناتشان با اشاره به آمادگی و اقدامات جهاددانشگاهی در زمینه تولید داخلی بیان می کنند:

در این دیدار که به عنوان مراسم اصلی بزرگداشت سی و نهمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی در سال ۱۳۹۸ محسوب می‌شود، پنج دستاورد ملی این نهاد پس از ارایه گزارش مسئولان پروژه و محققان جهاددانشگاهی در حضور رییس جمهور معرفی یا رونمایی می‌شود.

این طرح ها عبارتند از تولید سلول های مولد دوپامین برای درمان بیماری پارکینسون، اصلاح نژاد دام های سنگین با تکنیک تولید آزمایشگاهی جنین، سیستم نمک زدایی از نفت خام، تولید تورهای قفس پرورش ماهی در دریا و طرح ملی پیمایش خانواده، داروی گیاهی نیگلاپسین برای درمان سوء هاضمه، تولید آنتی بادی‌های درمانی (درمانگر گاما) برای پیشگیری و درمان بیماری اسهال در دام‌ها

در همین مراسم رییس جهاددانشگاهی و وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حضور رییس جمهور، قرارداد طرح ملی توسعه مشاغل خانگی در ۳۱ استان را امضا می‌کنند.

رهبر انقلاب یک بار دیگر هم در این سال و در دیدار اعضای هیأت دولت به تاریخ ۹۸/۵/ ۳۰ نام جهاددانشگاهی را عنوان می کنند:

«اگر به نکات گفته شده، اهتمام جدی شود، تحریم‌ها واقعاً به فرصت تبدیل می شود؛ همان گونه که در ماه های اخیر نیز چون واردات برخی کالاها دشوار شده، برخی مسئولان به شرکت‌های دانش بنیان، مراجعه کرده‌اند و مقداری از ظرفیت‌های جوانان، شرکت‌های دانش بنیان، جهاددانشگاهی و مجموعه‌های تولیدی به کار گرفته شده است.»

بیست و نهم مهرماه این سال، صد و پنجاه و یکمین جلسه هیأت امنای جهاددانشگاهی برای انتخاب رییس جدید این نهاد تشکیل و دکتر حمیدرضا طیبی برای یک دوره سه ساله دیگر به عنوان رییس جهاددانشگاهی انتخاب می شود.

دکتر حسین بهاروند در سومین آیین اعطای جایزه مصطفی(ص) – نشان عالی علم و فناوری جهان اسلام – در تاریخ ۹۸/۸/۲۰ به دلیل پروژه درمان پارکینسون و AMD چشم با سلول‌های بنیادی موفق می شود این جایزه ارزشمند را به دست آورد.

۹۸/۱۱/۲۹ وزیر نفت و رییس جهاددانشگاهی به خوزستان سفر می کنند. دکل حفاریِ جهاددانشگاهی آماده قرار گرفتن در مدار است. به این ترتیب دکل حفاری ساخت محققان این نهاد با نام «۷۲ فتح» رسماً رونمایی می شود.

یک روز بعد یعنی ۹۸/۱۱/۳۰ وزارت بهداشت از شناسایی اولین موارد ابتلا به بیماری ویروسی کووید ۱۹ در ایران خبر می دهد. با توجه به شیوع بالای ویروس کرونا، جهاددانشگاهی همگام با دستگاه های مسئول، ستادی تشکیل می دهد.

در ۲۸ اسفندماه این سال، جهاددانشگاهی موفق به ساخت کیت بومی تشخیص مولکولی کرونا می‌شود. در کنار این موفقیت تولید انبوه وسایل حفاظتی در برابر این بیماری و مواد ضدعفونی کننده در دستور کار واحدهای سازمانی قرار می‌گیرد. آزمایشگاه‌های تشخیصی این نهاد نیز در سراسر کشور بخش‌های ویژه‌ای را برای شناسایی و انجام تست‌ها فعال می‌کنند.

ابداعاتی هم در راه این مبارزه به وجود می آید. گیت‌های تردد با قابلیت کنترل دمای بدن در جهاددانشگاهی ساخته می‌شود. ظرفیت افکارسنجی جهاددانشگاهی به کمک تصمیم گیران و سیاستگذاران ستاد مقابله با کرونا می رود و پویش‌ها و فعالیت‌های فرهنگی در فضای مجازی توسط جهاددانشگاهی صورت می‌گیرد.

ادامه دارد ...

انقلاب اسلامی، ای ودیعه ی الهی، پاس میداریمَت با جهاددانشگاهی
ای امام، این نسیم روح بخشِ کلامِ توست
ای شهید، این حماسه، همانِ نقشِ گامِ توست
در مسیرِ سازندگی، با تلاش و بالندگی
جاودانه سرائیم شعرِ سبزِ سَرزندگی
با کوشش، با پژوهش، با فرهنگ و آموزش
در راهِ رهبر سنگر به سنگر با عزمی آهنین
الله اکبر، می‌رویم سوی قله‌های افتخار
تا درخشان شود نام این دیار

▲ دکتر حسین بهاروند برگزیده جایزه مصطفی (ص)

نگاه از درون

۴۰ سالگی جهاددانشگاهی در گفتار مسئولان و جهادگران این نهاد

اشاره: جهاددانشگاهی، نهادی برآمده از انقلاب اسلامی است و نوآوری، رهاشدن از بروکراسی‌های مرسوم و گام نهادن در مسیر اقدامات علمی جسورانه از ابتکارات آن بوده است. نهادهای گرفتار دیوان‌سالاری در برابر تحولات مثبت که نیازمند حضور فعال است، مقاومت می‌کنند، اما مجموعه‌ای که انقلابی باشد، این‌گونه عمل نمی‌کند و جهاددانشگاهی مصداق بارز چنین نهادی است. از سوی دیگر، روحیه‌ی حاکم بر جهاددانشگاهی، روحیه‌ای جهادی است و همین امر باعث شده که نیروهای مبتکر و خوش‌فکر جذب این مجموعه شوند.

سعی و تلاش این نهاد در طول حیات چهل‌ساله‌ی آن، همواره بر این بوده که هرکجا احساس نیاز کرد، ورود کند و این خصیصه باعث شده تا مراکزی متعددی مانند پژوهشگاه رویان شکل بگیرد که در نوع خود بی‌نظیر است. اکنون در آستانه‌ی ۱۶ مردادماه و چهلمین سالگرد تشکیل این نهاد انقلابی قرار داریم.

دکتر حمیدرضا طیبی رییس جهاددانشگاهی که تمام عمر کاری خود را (از ابتدای تشکیل جهاددانشگاهی تا به امروز) صرف خدمت در این نهاد کرده و اطلاعات جامعی از توانمندی نیروی انسانی و زیرساختی کشور دارد، می‌گوید: ما هیچ مشکلی در زمینه‌ی تولید فناوری‌های مورد نیاز در همه‌ی حوزه‌ها نداریم؛ مشکل اصلی در سپردن کار به کاردان است و عدم وجود ساختارهایی مثل احزاب سالم قوی که محل رشد مدیران کارآمد و نخبه بوده و باید سیستمی باشد که افراد توانمند، علمی، خودباور، فن‌باور، کاربلد و وفادار به انقلاب را شناسایی کند و اداره‌ی امور کشور را در زمینه‌های مختلف به آن‌ها بسپارد.

دکتر طیبی معتقد است؛ با تمام وجود و پوست و گوشت و استخوان خود، تحریم و مشکلات ناشی از آن را لمس کرده‌ایم و از طرف دیگر شاهد فرصت‌سوزی‌های بی‌نهایت زیادی بوده‌ایم که اگر اداره‌ی امور به دست افراد خودباور، کاربلد و انقلابی سپرده می‌شد، بسیاری از مشکلات کشور با کیفیت خوب تابه‌حال حل شده بود و قادر بودیم حتی در تحریم، بسیاری از بازارهای منطقه را در زمینه‌های خاص به تصرف خود در بیاوریم.

آن‌چه در ادامه می‌خوانید، گفت‌وگوی ما با دکتر طیبی رییس جهاددانشگاهی است.

جهاددانشگاهی؛ پیشگام نهضت خودباوری و الگوساز توسعه‌ی تولید ملی در کشور

آقای دکتر طیبی؛ جهاددانشگاهی به‌عنوان نهادی پیشرو در رصد و شناسایی نیازهای استراتژیک کشور و اقدام برای رفع نیازها در این چهل سال چگونه عمل کرده است؟

ضمن تبریک چهلمین سالگرد تشکیل این نهاد برومند انقلاب اسلامی ایران به همه همکاران شریف و عزیزم در جهاددانشگاهی و همچنین علاقه‌مندان به پیشرفت و اقتدار دانش‌بنیان جمهوری اسلامی ایران، به این سوال شما از دو منظر موفقیت جهاددانشگاهی در الگوسازی عناصر اصلی پیشرفت کشور که خودباوری مردم و جوانان را دنبال می‌کرد و می‌کند و رفع نیازهای کشور در این چهل سال می‌پردازم. با درک کاملا درست از نیاز انقلاب اسلامی ایران که با شعار نه شرقی و نه غربی به پیروزی رسیده بود و طبیعتا جمهوری اسلامی چه از بُعد اقتصادی و چه از بُعد دفاعی باید متکی بر توان ملی دانش‌بنیان خود باشد، نخستین هدف از تشکیل جهاددانشگاهی، تلاش برای ایجاد خودباوری در مردم و نسل جوان و دانشجویان بود.

البته به دلیل آن‌که ضرورت تشکیل این نهاد از ابتدا توسط مسوولان وقت، به دلایلی هم‌چون عدم فهم توسعه‌ی دانش‌بنیان و حرکت اقتصاد دنیا از اقتصاد منبع‌بنیان به اقتصاد دانش‌بنیان، عدم خودباوری به توان علمی و فناورانه‌ی داخلی به‌علت تبلیغات مسموم غربی‌ها و عناصر وابسته‌ی داخلی آن‌ها در عدم توان کشورهای جهان سوم در حل مشکلات خود و مسایل مشابه، درک نشده و جهاددانشگاهی با بودجه‌ی بسیار محدودی شروع به‌کار کرد؛ لذا در ابتدای کار برای الگوسازی‌های خود مجبور به انتخاب زمینه‌هایی بودیم که هم نیاز کشور و هم متناسب با بودجه‌ی این نهاد باشد.

برای الگوسازی در مسایل اصلی‌تر این روش را انتخاب کردیم که با منابع محدود ابتدا بخشی از یک فناوری مهم یا ساختارسازی فرهنگی مهم را انجام و با ارایه‌ی آن برای مسوولان، ضمن اثبات توانمندی انجام، گام‌های بعدی بزرگ‌تر را برداریم؛ البته روحیه‌ی جهادی و عشق و ایمان به هدف انتخاب‌شده که آن را زیرساخت اصلی پیشرفت کشور می‌دانستیم، باعث شده بود که علی‌رغم منابع مالی محدود، به لطف خداوند، موفق به انجام کارهای بسیار بزرگ شدیم. این را هم باید توجه می‌کردیم که به غیر از حوزه‌ی فرهنگی که طبیعتا باید برای فعالیت‌های خود در آن هزینه می‌کردیم، برای کارهای علمی و فناورانه خود نیز باید موضوع‌هایی را انتخاب کنیم که هم ارزش علمی و فناورانه و هم بازار مناسبی برای رفع نیاز کشور داشته باشد که ضمن انجام تحقیقات کاربردی و کسب فناوری در قالب یک محصول و خدمات که اهداف خودباوری ملی را برآورده می‌کرد، با تولید و فروش آن محصول و خدمت، ضمن تامین نیاز ملی، به کسب درآمد برای اهداف بعدی و بزرگ‌تر خود نیز دست می‌زدیم؛ لذا اگر بودجه‌ی مناسب‌تری داشتیم برخی کارهای زیرساختی‌تر مانند کسب دانش فنی طراحی‌های پایه و دانش‌های پایه را در کنار فناوری ساخت محصول و خدمات در دستور کار خود قرار می‌دادیم. اگرچه در حوزه‌ی پزشکی در برخی سازمان‌های خود این کار را انجام دادیم.

دکتر حمیدرضا طیبی:

جهاددانشگاهی را پیشگام نهضت خودباوری و الگوسازی توسعه‌ی تولید ملی در کشور می‌دانم.

معتقدم جهاددانشگاهی در زمینه‌ی توسعه‌ی فرهنگی و توسعه‌ی علمی و فناورانه و کاربردی کردن دستاوردها، الگوسازی‌های بسیار موفقی انجام داده است. خودباوری با فعالیت‌های علمی و فناورانه و فرهنگی جهاددانشگاهی در باور مردم جای گرفت و غرور ملی مردم ما با کار سعید کاظمی آشتیانی و هم‌رزمان علمی‌اش در سلول‌های بنیادی به دنیا نشان داده شد و علی‌رغم تحمیل زودهنگام جنگی نابرابر توسط استکبار جهانی علیه انقلاب جوان ما، با انجام فعالیت‌های فناور در خدمت به لجستیک دفاع از میهن اسلامی خود، بنیان‌گذار دفاع دانش‌بنیان در جنگ تحمیلی شدیم.

همه‌ی این‌ها را در ابتدا مدیون عنایت خداوند متعال، اکسیر خودباوری که امام (ره) در مردم ما دمید و هم‌چنین حمایت‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی از ابتدای مسوولیت‌های ایشان در سمت رییس‌جمهور ایران و سپس رهبری انقلاب اسلامی و مدیریت جهادی و تلاش خستگی‌ناپذیر جهادگران عزیز جهاددانشگاهی از ابتدا تا به امروز هستیم.

برجسته‌ترین دستاوردهای چهل‌ساله‌ی جهاددانشگاهی با فراگیری ملی و بین‌المللی چیست؟

در عرصه‌ی فرهنگی در سطوح ملی و بین‌المللی، راه‌اندازی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) نوعی الگوسازی موفق بود و حضور ده‌ها خبرگزاری و صدها رسانه‌ی خبری و غیرخبری حاصل این خودباوری جوانان ما بود و در سطح ملی، مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) و به‌دنبال آن خبرگزاری قرآن (ایکنا) از فعالیت‌های شاخص ما هستند. در حوزه‌ی پژوهش و فناوری و در حوزه‌ی پزشکی کار جهادگران ما در پژوهشگاه رویان جهاددانشگاهی در زمینه‌ی سلول‌های بنیادی نیز یک الگوسازی موفق در عرصه‌ی ملی و بین‌المللی است. در حوزه‌ی فنی و مهندسی و در عرصه‌ی ملی، کار جهاددانشگاهی در زمینه‌ی طراحی و ساخت فرستنده‌های رادیویی، تجهیزات حمل‌ونقل ریلی، تجهیزات و مواد مورد نیاز صنعت نفت ایران که به‌علت کثرت فناوری‌های تولیدی نمی‌توانم اسامی آن‌ها را ذکر کنم، فناوری‌های تولیدی در حوزه‌ی کانی‌های فلزی و غیرفلزی، کشاورزی و داروهای گیاهی، همه ارزشمند هستند.

این را نیز ذکر کنم که هم در حوزه‌ی پزشکی و به‌ویژه در حوزه‌ی فنی و مهندسی و کشاورزی، هدف ما علاوه بر الگوسازی، رفع نیازهای روز فناورانه‌ی کشور بود و هست که به‌صورت طبیعی در گذشته یا حتی امروز و البته بسیار کم‌تر، با فناوری روز دنیا فاصله داشت؛ در عین حال، مجبور بودیم همان فناوری‌ها را تولید کنیم تا مشکل جامعه و صنعت حل شود و این را نباید به حساب عدم‌توانایی محققان و کارشناسان ما در تولید فناوری‌های روز دانست؛ اگرچه هم‌اکنون هر فناوری که تولید می‌کنیم با فناوری‌های روز دنیا رقابت می‌کند.

در حوزه‌ی آموزشی دانشگاه علم و فرهنگ جهاددانشگاهی نمونه‌ی دانشگاه موفق نسل سوم و در تعامل موفق دانشگاه با مراکز تحقیقاتی جهاددانشگاهی و صنعت و جامعه است. در رتبه‌بندی اخیر سایماگو (SIR)، دانشگاه علم و فرهنگ در نخستین حضور خود در این نظام معتبر رتبه‌بندی، توانست رتبه ۱۰ ایران را در ارزیابی شاخص جامع و هم‌چنین رتبه‌ی یک ایران در شاخص نوآوری را از میان ۱۵۷ دانشگاه و موسسه‌ی پژوهشی و آموزشی ایرانی کسب کند.

دکتر طیبی:
بسیاری از مدیران کشور در سطوح مختلف، علل موفقیت خود را کار در جهاددانشگاهی، چه در دوران دانشجویی و چه پس از فارغ‌التحصیلی و شروع همکاری با جهاددانشگاهی می‌دانند

نقش ۴۰ ساله‌ی جهاددانشگاهی در کادرسازی و تربیت نیروی کارآمد برای نظام جمهوری اسلامی با فرهنگ جهادی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به این نکته توجه کنید که همه‌ی کسانی که از ابتدای جهاددانشگاهی و به‌ویژه دهه‌های اول آن، عضو این نهاد شدند، براساس آرمان‌های تشکیل جهاددانشگاهی، هدفشان تلاش برای تحقق اهداف انقلاب اسلامی و خودباوری و اتکا بر توان ملی در همه‌ی زمینه‌ها بوده است و با فعالیت و کار در جهاددانشگاهی در زمینه‌های مورد علاقه‌ی خودشان به‌صورت عملی نیز خودباوری و اتکا بر توان ملی را به اثبات رساندند و لذا هنگامی که به هر دلیلی این نهاد را ترک کنند، به علت داشتن روحیه‌ی خودباورانه و سابقه‌ی کار عملی خود، به مدیران موفقی در کشور تبدیل شدند.

البته شاید از کادرسازی این مفهوم به ذهن برسد که جهاددانشگاهی چند وزیر و چند وکیل تربیت کرده است. این را باید عرض کنم که مناصب وزارت یا نماینده‌ی مجلسی در ایران، پست‌های سیاسی هستند و جهاددانشگاهی همواره تلاش کرده است که برای انجام ماموریت‌های خود از حوزه‌ی سیاست و سیاسی‌کاری به دور بوده تا در عین این‌که همه‌ی نیروهای ارزشی و توانمند با گرایش‌های سیاسی مختلف بتوانند با هم و در کنار یکدیگر فعالیت کنند، بلکه در گردش‌های سیاسی کشور در دولت‌ها و مجلس‌ها، جهاددانشگاهی همواره ارتباط خوب و موفقی را با حوزه‌ی اجرایی و قانون‌گذاری کشور داشته باشد؛ البته این را ذکر می‌کنم که در تربیت وزیر و وکیل و مدیران ارشد هم جهاددانشگاهی بسیار خوب عمل کرده است و بسیاری از مدیران کشور در سطوح مختلف، علل موفقیت خود را کار در جهاددانشگاهی، چه در دوران دانشجویی و چه پس از فارغ‌التحصیلی و شروع همکاری با جهاددانشگاهی می‌دانند و این مسیر تا به امروز به همین شکل ادامه دارد.

در نگاه کلان، تأثیرگذاری و جریان‌سازی جهاددانشگاهی در این چهل سال را چگونه تحلیل می‌کنید؟

این سوال را باید از کسانی پرسید که دل در گروی پیشرفت و اقتدار اقتصادی و اقتدار دفاعی دانش‌بنیان کشور بر بنیان عدالت و اخلاق دارند. به‌عنوان کسی که با افتخار همه‌ی عمر کاری‌اش را در این نهاد سپری کرده است، یقینا اشاعه‌ی فرهنگ خودباوری، خوداتکایی و دانش‌بنیانی توسعه‌ی اقتصادی و دفاعی را از دستاوردهای این مولود مبارک می‌دانم و همان‌طور که در ابتدای سوال شما عرض کردم، در برخورد با کسانی که علاقه‌مند به پیشرفت و توسعه‌ی پایدار کشور هستند، جهاددانشگاهی را پیشگام نهضت خودباوری و الگوساز توسعه‌ی تولید ملی در کشور می‌دانم؛ اگرچه معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهوری به‌ویژه طی چند سال اخیر نقش ارزنده‌ای در جریان‌سازی توسعه‌ی دانش‌بنیان کشور در کنار حوزه‌ی دفاعی و بخش خصوصی کشور و سایر حوزه‌ها در جریان‌سازی ضرورت اتکا به توان ملی در برنامه‌ی پیشرفت کشور داشته است.

سطح تعاملات جهاددانشگاهی با نظام حکمرانی و بدنه‌ی اجرایی کشور چگونه بوده و چه میزان از ظرفیت این نهاد تاکنون به فعلیت رسیده است؟

لازم است این موضوع را توضیح دهم که در کشورهایی که برنامه‌های توسعه‌ی خود را به‌صورت دانش‌بنیان طراحی می‌کنند تا اقتصاد آن‌ها و قدرت دفاعی‌شان قدرت رقابت خود را با رقبا حفظ کند، به‌گونه‌ای طراحی می‌کنند که صنایع بزرگ آن‌ها دارای واحدهای قوی تحقیق و توسعه بوده که در تعامل با دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی به‌صورت پیوسته، کارآمدی محصولات خود را به لحاظ کیفیت و قیمت حفظ کنند.

هم‌چنین سازمان‌هایی چابک، غیردولتی و دانش‌بنیان تاسیس می‌کنند که ضمن حرکت در مرز فناوری و ایجاد غرور ملی، نیازهای فناورانه صنایع و به‌ویژه صنایع کوچک و متوسط را تامین کنند، چون این تیپ از صنایع توان مالی ایجاد واحدهای قوی R&D ندارند. معمولا دولت‌های مرتبط هم ۴۰ تا ۵۰ درصد بودجه‌ی این سازمان‌ها را تامین می‌کنند و بقیه‌ی بودجه نیز در انعقاد قراردادهای فناورانه با شرکت‌های تولیدی یا سایر موسسات تامین می‌شود.

به‌عنوان نمونه آلمان با تاسیس موسسه‌ی فرانهوفر در اروپا و کره‌ی جنوبی با تاسیس موسسه‌ی علم و فناوری پیشرفته‌ی این کشور (KAIST) در آسیا، دو کشور موفق در طراحی اقتصاد دانش‌بنیان در کشورشان و دو سازمان موفق در نظام ملی علم، فناوری و نوآوری آن‌ها هستند.

مشکل ما در ایران و در ارتباط با نظام حکمرانی و بدنه‌ی اجرایی کشور این است که در قبل از انقلاب و هم‌چنین بعد از انقلاب یک برنامه‌ی پیشرفت بلندمدت دانش‌بنیان با نگاشت نهادی درست علم، فناوری و نوآوری تدوین کنیم که در این نگاشت

یـا سـاختار نهـادی، علـم مـورد نیـاز اداره‌ی امـور امـروز و فـردای کشـور مـا تولیدشـده و ایـن علـم بـرای اجرایی‌شـدن و قابـل اسـتفاده بـودن، تبدیـل بـه فنـاوری در قالـب محصـول و خدمـات شـده و ایـن محصـول و خدمـات توسـط بنگاه‌هـای اقتصـادی و سـایر موسسـات تولیدشـده و در کشـورمان یـا سـایر کشـورها مـورد اسـتفاده قـرار بگیـرد.

وقتـی چنیـن طراحـی صحیحـی انجـام پذیـرد و هـم تکلیـف نهـاد سیاسـت‌گذاری ماننـد مجمـع تشـخیص مصلحـت و شـورای عالـی انقـلاب فرهنگـی در حـوزه‌ی سیاسـت‌گذاری مشخص‌شـده و هـم وظیفـه‌ی دولـت به‌عنـوان برنامه‌ریـز اجرایـی سیاسـت‌گذاری‌های انجام‌شـده، هـم وظیفـه‌ی دانشـگاه‌ها و مراکـز تحقیقاتـی به‌عنـوان تولیدکننـده‌ی علـم و هـم وظیفـه‌ی سـازمان‌هایی ماننـد جهاددانشـگاهی و مراکـز تحقیقاتـی بنگاه‌هـای بـزرگ اقتصـادی کـه وظیفـه‌ی تبدیـل علـم بـه فنـاوری در قالـب محصـول و خدمـات را دارنـد یـا وظیفـه‌ی انتقـال فنـاوری از خـارج کشـور، جـذب، فهـم و ارتقـای فنـاوری انتقال‌یافتـه و ملی‌نمـودن آن را بـه عهـده دارنـد، مشـخص می‌شـود و هـم وظیفـه‌ی بنگاه‌هـای تولیـدی در تولیـد محصـول و خدمـات قابل‌رقابـت در سـطح ملـی و بین‌المللـی و هـم وظیفـه‌ی نهـاد قانون‌گـذاری در تصویـب قوانیـن مرتبـط و هـم تکلیـف نهادهـای مالـی در حمایـت از زنجیـره‌ی تولیـد علـم تـا تبدیـل آن بـه ثـروت. در ایـن طراحـی درسـت اسـت کـه اقتصـاد رقابتـی و دانش‌بنیـان شـده و بـرای همـه‌ی مـردم مـا نیـز شـکل آبرومنـد و بـا درآمـد مناسـب متناسـب بـا تلاشـی کـه می‌کننـد بـه وجـود می‌آیـد.

عمـلا در کشـور مـا چنیـن برنامه‌ریـزی و نهادسـازی مرتبـط بـا آن انجـام نشـده اسـت و چـون انجـام نپذیرفته، ملاحظـه کـرده و می‌کنیـم کـه حتـی بـا وجـود نوشـتن سـند چشـم‌انداز در افـق ۱۴۰۴ و تهیـه‌ی سـند مهـم نقشـه‌ی جامـع علمـی کشـور نتوانسـتیم بـه اهدافـی کـه در سـند پیش‌بینـی می‌کنیـم، برسـیم. در هـر حـال تشـخیص درسـت توسـط جوان‌هـای دانشـجوی انقلابـی در سـال ۱۳۵۹ تشـکیل ایـن نهـاد بـود و بـا همـت خودشـان تشـکیل شـد.

به‌صورت طبیعی این نهاد همواره سعی کرده است خودش را با نهادهای حاکمیتی و اجرایی کشور جهت حرکت در جهت تحقق اهدافش رابطه برقرار کند و الحمدلله به‌صورت نسبی هم موفق بوده است. عدم ورود به حوزه‌ی سیاست، تبعیت از رهبری و حمایت از همه‌ی دولت‌های منتخب مردم و تاییدشده‌ی توسط رهبری باعث شده است که جهاددانشگاهی رابطه‌ی خوبی با حاکمیت داشته باشد.

با توجه به تاکید رهبر معظم انقلاب بر توسعه‌ی توان داخلی و تولید ملی در نام‌گذاری سال‌ها با تاکید بر حل مشکلات اقتصادی کشور، چرا در جهت اصلاح نظام ملی نوآوری و حل مشکلات اقتصادی کشور اقدامات لازم انجام نمی‌گیرد؟

سوال کلیدی، سخت و مهمی است. اگر بخواهیـــم به حاشیه نرویم، مشکل اصلی ما در عدم حل مشکلاتمان، عدم توان ما در تعریف رابطه‌ی بین توسعه‌خواهی و انقلابی‌گری است. عده‌ای می‌گویند نمی‌توان بین این دو رابطه‌ی نزدیک و هم‌پوشانی زیادی داشت و حتی در نهایت، حد انقلابی‌گری ما را درست کردن یک مدل موفق از جمهوری اسلامی در حوزه‌ی اقتصادی و دفاعی می‌دانند که عدالت و اخلاق نیز از ویژگی‌های توسعه‌یافتگی آن محسوب می‌شوند و همین موضوع باید آرمان‌خواهی انقلابیون در سایر کشورها باشد و اما ما می‌پذیریم که می‌خواهیم هم انقلابی بمانیم و هم

رییس جهاددانشگاهی:

هیچ مشکلی در زمینه‌ی تولید فناوری‌های مورد نیاز در همه‌ی حوزه‌ها نداریم

توسعه‌گرا، به مفهوم بناگذاشتن برنامه‌ی توسعه‌ی کشور با اتکای بر توان داخلی، به‌ویژه این‌که تحت شدیدترین تحریم‌های بانکی، مالی و تجهیزاتی به‌خصوص در زمینه‌ی مواد اولیه و قطعات پیشرفته برای تولید فناوری‌های پیشرفته هستیم.

با جرأت تمام و براساس عمر کامل فعالیتی خود از ابتدای تشکیل جهاددانشگاهی تا به امروز و اطلاع از توانمندی نیروی انسانی و هم‌چنین زیرساختی کشور عرض می‌کنیم، ما هیچ مشکلی در زمینه‌ی تولید فناوری‌های موردنیاز در همه‌ی حوزه‌ها نداریم. مشکل اصلی در سپردن کار به کاردان است و عدم وجود ساختارهایی مثل احزاب سالم قوی که محل رشد مدیران کارآمد و نخبه بوده یا اگر به تخریب اعتقادی وجود ندارد، باید سیستمی باشد که افراد توانمند علمی، خودباور، فن‌باور و کاربلد وفادار به انقلاب را از نقاب‌زده‌های متناظر شناسایی کند و اداره‌ی امور کشور را در زمینه‌های مختلف به آن‌ها بسپارد.

با تمام وجود و پوست و گوشت و استخوان خود تحریم و مشکلات ناشی از آن را لمس کرده‌ایم و از طرف دیگر شاهد فرصت‌سوزی‌های بی‌نهایت زیادی بوده‌ایم که اگر اداره‌ی امور به دست افراد خودباور، کاربلد و انقلابی سپرده‌شده بود، بسیاری از مشکلات کشور با کیفیت خوب تابه‌حال حل‌شده بود و حتی قادر بودیم که بسیاری از بازارهای منطقه را در زمینه‌های خاص به تصرف خود حتی در تحریم در بیاوریم. فرد محقق نیاز دارد که اولا توانش مورد ارزیابی قرار گیرد و بعد به او ماموریت در حل مشکل کشور با کیفیت بسیار خوب داده شود و حمایت‌های لازم نیز صورت پذیرد و آن‌گاه با تولید محصول و خدمات با کیفیت مورد قبول، در کشور مورد استفاده قرار بگیرد. پیدا کردن بازار در خارج به‌عهده‌ی خود محقق در همین شرایط تحریمی است، ولی او چگونه می‌تواند صادر کند درحالی‌که در کشور خود محصول مورد استفاده قرار نگرفته است. ضمن این‌که یک نگاه با دقت و مطالعه‌ی شرح‌حال کشورهای مشابه ما در یک‌صد سال اخیر می‌تواند راهگشای حل بسیاری از مشکلات کشور باشد.

به نظر شما دلایل اعتماد مقام معظم رهبری به جهاددانشگاهی با حمایت از ۳۱ طرح فناورانه‌ی این نهاد چیست؟ و آینده‌ی این طرح‌ها و ارتباطات چگونه خواهد بود؟

تا آن‌جا که یادم می‌آید، رهبری به لحاظ ساختاری اعتقاد به وجود چنین مجموعه‌ای که در زمینه‌ی علمی و فناورانه و الگوسازی توان کشور در اتکا به توان داخل فعالیت کند، اعتقاد داشتند. جهاددانشگاهی هم با همین ویژگی‌ها در ابتدای انقلاب ما تشکیل شد و در بین آن نیز جوان‌های مؤمن و انقلابی بودند و لذا بی‌دلیل هم نبود که دریکی از دیدارهایشان در سال ۱۳۸۶ با مدیران جهاددانشگاهی فرمودند: «همین‌طور که در قرآن کریم در مقایسه‌ی دو مسجد می‌فرماید: «لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ، فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا»، جهاددانشگاهی همین‌جور است. بنایی اول بر اساس تقوا بنیان‌گذاری شد» و با حرکت در مسیر توسعه‌ی علمی و فناورانه و فرهنگی فرمودند: «مولود مبارک انقلاب اسلامی» یا عبارت بی‌نظیری مانند اینکه «من برای آینده‌ی علمی کشور به جهاددانشگاهی امیدوارم». البته این تحسین‌های بی‌نظیر و عالی، بار مسوولیتی ما را دوچندان کرده است. در مورد ۳۱ طرح فناورانه، هدف ما از دیدار معظم‌له این بود که اولا دستاوردهای ارزنده‌ی علمی و فناورانه کاربردی شده خود را خدمت ایشان ارایه کنیم و در ثانی و ثالث هم درخواست کمک در استفاده‌ی آن‌ها را داشته باشیم و هم سپردن ماموریت‌های جدید فناورانه به جهاددانشگاهی تا وقت زیادی از نهاد صرف اثبات قابلیت خود، بین ۳ تا ۱۲ سال، برای کارگزاران و کارفرمایان برای انجام کارهای بزرگ فناورانه برای اولین‌بار در کشور شود.

کار بزرگ فناورانه حتما نیاز به تامین مالی بزرگ و مناسب دارد و یقینا اگر این منابع برای ما تامین می‌شد و ما فناوری‌های مورد نیاز را تولید می‌کردیم، دست ما برای اثبات توانمندی خود بسیار باز بود. با لطف خداوند و درایت ایشان، این مهم حاصل و هم‌اکنون با تمام انرژی در حال اجرای این پروژه‌های فناورانه هستیم و یقینا در پایان سال ۹۹ و انتهای سال ۱۴۰۰ شاهد موفقیت‌های بزرگ فناورانه‌ی جهاددانشگاهی در تامین بسیاری از نیازهای کشور هستیم. ان‌شاءالله از فرصت در اختیار داشتن این فناوری‌ها نیز استفاده می‌کنیم؛ با صنایع زیادی در حال مذاکره هستیم که هزینه‌ی تولید تمام یا بخشی از فناوری از جانب جهاددانشگاهی و تضمین خرید متعهد استفاده هم از سمت کارفرمایان باشد و موفقیت‌های خوبی نیز تابه‌حال کسب شده است.

جهاددانشگاهی چه نقشی در شورای عالی انقلاب فرهنگی دارد؟

جهاددانشگاهی عضو حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی است. نگاه مساله‌محور جهاددانشگاهی به مشکلات و نیازهای جامعه در حوزه‌های مختلف و تلاش برای حل آن‌ها به‌ویژه در حوزه‌ی پژوهش و فناوری، باعث به‌وجود آمدن نگاه کاربردی‌تر در ارایه‌ی پیشنهادات و گزارش مشکلات واقعی کشور در شورای عالی انقلاب فرهنگی و دبیرخانه در تدوین اسناد مهم یا سایر تصمیمات می‌شود.

خاطراتی هم از تاثیرگذاری فعالیت‌های جهاددانشگاهی در ذهن‌تان ماندگار شده است؟

ایجاد خودباوری در نسل جوان و ایجاد غرور ملی در میان مردم کشورمان مانند دستاورد جهاددانشگاهی در زمینه‌ی سلول‌های بنیادی از خاطرات خوش است، اما به دو خاطره‌ی شیرین و تلخ از دوران مسوولیت خود در واحد مطبوعام می‌پردازم. خاطره‌ی اول این‌که یک فناوری پیشرفته را در سال ۷۹ کسب کردیم و براساس آن می‌توانستیم کار بزرگی را برای یکی از صنایع کشور انجام دهیم و وقتی با مسوول مربوطه صحبت کردیم، نام دو شرکت بسیار معتبر اروپایی در زمینه‌ی برق و الکترونیک را برد و گفت باید به‌صورت مشترک با آن‌ها این پروژه را انجام دهید و وقتی هر دو شرکت به‌صورت مجزا پایلوت فناوری کسب‌شده را دیدند، گفتند شما صاحب دانش شده‌اید و می‌خواهید از طریق ما وارد صنعت کشورتان شوید و ما این شانس را به شما با اعلان عدم تمایل به همکاری در این پروژه نمی‌دهیم. اثبات قابلیت ما به صنعت مربوطه مبنی بر این‌که خودمان می‌توانیم به‌تنهایی این کار را انجام دهیم، ۱۰ سال طول کشید.

خاطره‌ی دیگر مشابه همین خاطره و به این شکل است که به ما گفته شد؛ اگر می‌خواهید وارد فلان صنعت شوید، باید یک همکار خارجی داشته باشید و وقتی ما به سراغ معتبرترین شرکتی که در قبل از انقلاب این تجهیزات را برای آن صنعت تامین می‌کرد، رفتیم؛ دیدیم فناوری‌های تولیدی ما از فناوری‌های آن شرکت پیشرفته‌تر است و آن شرکت در کمال صداقت با بازدید از فناوری‌های تولیدی ما متقاضی خرید فناوری و محصول از ما شد، اما متاسفانه مسوولان مربوطه به ما گفتند باید برای ورود به صنعت حتما اسم آن شرکت را در کنار خود بگذارید و این یکی از تلخ‌ترین خاطرات از عدم خودباوری برخی مدیران و کارشناسان کشور و عدم اعتقاد به توان ملی بود.

چه برنامه‌ها و طرح‌هایی در طول این چهل سال مدنظر جهاددانشگاهی بوده که امکان تحقق اجرای آن عملیاتی نشده است و به چه دلیل؟

در راستای ایجاد خودباوری ملی و تحقق امکان‌پذیری اقتصاد دانش‌بنیان آرزو داشتم و دارم مجموع فناوری‌های تولیدی جهاددانشگاهی در تمامی حوزه‌ها را در قالب دو یا سه برَند در سطح ملی و سپس بین‌المللی ارایه کنیم. این کار نیازمند حمایت حوزه‌ی اجرایی کشور از اصل ایده، حمایت از خرید محصولات و حمایت از صادرات آن‌ها می‌باشد که شرایط ویژه‌ی کشور این امر را امکان‌پذیر نکرده است. اصلاح نظام ملی علم، فناوری و نوآوری کشور و نقش‌آفرینی جهاددانشگاهی در آن از جمله‌ی آرزوهای ملی این‌جانب بوده است که آن هم علی‌رغم تلاش‌های زیاد تا به حال موفق به قانع کردن مسوولان در عارضه‌یابی و اصلاح آن نشده‌ایم.

رسالت جهاددانشگاهی در آغاز دهه‌ی پنجم این نهاد با توجه به سوابق گذشته، به چه سمت و سویی هدایت خواهد شد و اساسا اولویت‌های این نهاد انقلابی در ادامه‌ی حیات‌اش چیست؟

جهاددانشگاهی در حوزه‌های فرهنگی، علم و فناوری، آموزش و اشتغال می‌تواند نقشی الگو و فرهنگ‌ساز ایفا کند و نیز در تامین نیازهای کشور در این حوزه نقش برجسته‌ای داشته باشد. اگر نظام و بخش اجرایی کشور در این زمینه‌ها ماموریت‌هایی مختص به این نهاد واگذار کنند، ایفای این نقش‌ها با سرعت بیشتر و در برنامه‌ی زمان‌بندی‌شده آن قابل انجام است و اگر این کار انجام نشد، جهاددانشگاهی براساس وظیفه‌ای که تابه‌حال احساس کرده، سعی می‌کند براساس رهنمودهای رهبر معظم انقلاب در بیانیه‌ی گام دوم و آینده‌نگری و آینده‌شناسی، نقش موثرتری را براساس کوله‌بار تجارب خود در تحقق اهداف انقلاب و خدمت‌رسانی به جامعه و ادای دین به شهدای انقلاب اسلامی ایران ایفا کند.

دکتر طیبی:

اگر اراده امور به دست افراد خودباور، کار بلد و انقلابی سپرده شده بود، بسیاری از مشکلات کشور تا به حال حل شده بود

جهاددانشگاهی؛ توسعه‌دهنده‌ی زیست‌بوم کارآفرینی و فناوری در کشور

اشاره: یکی از وظایف مهم جهاددانشگاهی به‌عنوان نهاد واسطه‌ای و توسعه‌ای، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و استارت‌آپ‌ها یا کسب‌وکارهای نوپاست و خوشبختانه به دلیل قرار گرفتن جهاددانشگاهی در بستر دانشگاهی و ارتباط با بدنه‌ی دانشجویی کشور، از بدو تاسیس تاکنون توانسته اقدامات خوبی را در این حوزه انجام دهد و نقش موثری را در توسعه‌ی کسب‌وکارهای نوپا داشته باشد.

شاید بتوان گفت جهاددانشگاهی در تاسیس مراکز رشد کشور و پارک‌های علم و فناوری پیشگام بوده است و درنتیجه به‌دلیل قرارگرفتن در چنین موقعیتی توانسته از بسیاری کسب‌وکارهای نوپا، حمایت‌های مادی، معنوی و علمی داشته باشد و بستر شکل‌گیری استارت‌آپ‌های موفقی را فراهم کند.

دکتر بهروز بادکو رییس سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌آموختگان جهاددانشگاهی (ستفا)، معتقد است: جهاددانشگاهی در مواقع بحران‌های ملی و منطقه‌ای، هم‌چون سیل، زلزله و کرونا با بهره‌گیری از توان فنی و تخصصی واحدهای فناور و شرکت‌های جهاددانشگاهی و سازمان‌دهی آن‌ها در جهت رفع نیازهای کشور، همواره به امر خدمت‌رسانی از طریق ارایه‌ی خدمات و عرضه‌ی محصولات و فناوری‌های خود، پرداخته و یاری‌گر هم‌وطنان عزیز بوده و هست. فعالیت در عرصه‌ی اشتغال و کارآفرینی، نیازمند روحیه و فرهنگ جهادی است؛ به بیان مقام معظم رهبری «مدیران برای ایجاد شغل همانند اتاق جنگ، نباید شب و روز داشته باشند».

آن‌چه در ادامه می‌خوانید، مشروح گفت‌وگوی ما با دکتر بهروز بادکو به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی است.

دکتر بهروز بادکو:
برخی از مهم ترین اولویت‌های ما عبارتند از: توسعه کمی و کیفی شرکت‌های دانش‌بنیان، تکمیل و توسعه زنجیره ارزش کسب و کار، تامین منابع مالی مطلوب از طریق سرمایه‌گذاران ریسک پذیر و خارجی

برجسته‌ترین دستاوردهای حوزه‌ی اشتغال وتجاری‌سازی فناوری جهاددانشگاهی با نگاه به تاثیرگذاری آن در سطح جامعه کدام‌اند؟

جهاددانشگاهی در اواخر دهه‌ی هفتاد و با شروع بحران بیکاری، ساختاری را به‌نام سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ایجاد کرد که هدف از راه‌اندازی این ساختار، عمدتا متمرکز بر آموزش‌ها و پژوهش‌های مرتبط با اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان بوده است. به‌مرور این سازمان متناسب با مقتضیات زمان و تغییر و تحول شرایط اقتصادی و توجه ویژه به اقتصاد دانش‌بنیان و لزوم تغییر پارادایم‌های مربوطه، توجه خود را معطوف به تجاری‌سازی فناوری‌های منتج از یافته‌های پژوهشی مجموعه و هم‌چنین خارج از آن کرد؛ به‌طوری‌که در حال حاضر جهاددانشگاهی با برخورداری از ۳ پارک علم و فناوری، ۲۴ مرکز رشد، ۲۸ مرکز نوآوری و شتاب‌دهی، ۲ صندوق پژوهشی و فناوری و ۱ صندوق جسورانه، یکی از موثرترین نهادهای توسعه‌دهنده‌ی

زیست‌بوم کارآفرینی و فناوری در کشور است.

این مجموعه در حوزه‌ی اشتغال و کارآفرینی نیز به‌عنوان سازمانی پیشرو در عرصه‌ی آموزش‌ها و مطالعات مربوط به حیطه کارآفرینی و اشتغال، توانسته با انجام طرح‌های الگویی ملی همچون طرح پنجره واحد کسب‌وکار، طرح تدوین ۱۵۰ طرح تیپ شغلی خانگی، طرح الگوی نوین توسعه مشاغل خانگی، طرح هدایت شغلی دانشجویان و دانش‌آموختگان و ... تأثیر شگرفی در عرصه‌ی اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان دانشگاهی به‌جای بگذارد.

وضعیت کیفی مراکز دانش‌بنیان و تجاری‌سازی فناوری در کشور و نقش جهاددانشگاهی در این حوزه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همان‌گونه که می‌دانیم تجاری‌سازی فناوری یکی از راهبردهای توسعه‌ی اقتصادی است. امروز تجاری‌سازی فناوری به یکی از مباحث کلیدی در دنیا تبدیل‌شده است؛ به‌طوری‌که افزایش توان تجاری‌سازی فناوری به‌منزله‌ی افزایش توان رقابتی در بازارهای جهانی بوده و باعث افزایش درآمد ملی کشورها می‌شود. در کشور ما در دو دهه‌ی اخیر، بحث تجاری‌سازی فناوری با شکل‌گیری مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و گسترش فعالیت واحدهای فناور و شرکت‌های دانش‌بنیان، مورد توجه قرار گرفت. جهاددانشگاهی به‌عنوان سازمانی پیشرو در عرصه‌ی کارآفرینی و توسعه‌ی فناوری از بدو تاسیس خود با ایجاد زنجیره‌ی ارزش علم و فناوری، توانسته است طی ۴۰ سال گذشته در تمامی عرصه‌های موردنیاز جامعه و کشور و در تمامی ادوار (از زمان جنگ تحمیلی تا زمان سازندگی)، نقش فعالی را ایفا کند. درعین‌حال، به نظر می‌رسد توسعه‌ی کمی و کیفی مراکز تجاری‌سازی فناوری در کشور نیازمند ایجاد بسترهای مناسبی همچون ایجاد ثبات اقتصادی، اجرای دقیق و کامل طرح‌های تشویقی و پرداخت تسهیلات حمایتی، فرهنگ‌سازی، توانمندسازی نیروی انسانی، ارتباط با اقتصاد بین‌الملل، توجه به اکوسیستم کارآفرینی، حمایت از تولید داخل، جهادی عمل کردن مدیران و... است که ضروری است موردتوجه جدی قرار گیرد.

مزیت‌های فعالیت در مراکز رشد، منش و پارک‌های علم و فناوری جهاددانشگاهی برای بهره‌مندان از این حوزه در مقایسه با سایرین چیست؟

در پارک‌ها و مراکز رشد و حتی منش‌های (مراکز نوآوری و شتاب‌دهی) جهاددانشگاهی، قابلیت بهره‌مندی از تمامی ظرفیت‌ها و نیز شبکه‌ی جهاددانشگاهی اعم از مراکز آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، آزمایشگاه‌ها و همچنین نیروهای محقق و متخصص وجود دارد که فناوران و کارآفرینان می‌توانند با اتصال به این شبکه در سراسر کشور از ظرفیت‌های آن بهره‌مند شوند.

نقش جهاددانشگاهی در مشاوره، اطلاع‌رسانی و آموزش کارجویان و فراگیران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همان‌طور که گفته شد جهاددانشگاهی به‌عنوان یکی از سازمان‌های پیشرو در عرصه‌ی مشاوره، اطلاع‌رسانی و آموزش‌های تخصصی و مهارتی، نقش مهمی در ایجاد اشتغال و تولید ثروت داشته است. راه‌اندازی اولین پورتال اطلاع‌رسانی اشتغال و کارآفرینی کشور با عنوان جاب‌پورتال، اولین سامانه‌ی کاریابی الکترونیکی (www.jobiran.ir)، اولین نشریه‌ی تخصصی بازار کار کشور، تدوین مجموعه‌ی بومی و ملی آموزش گام‌به‌گام کارآفرینی، راه‌اندازی اولین مرکز مشاوره‌ی هدایت شغلی دانشجویان و... تنها نمونه‌ی کوچکی از اقدامات انجام‌گرفته توسط این نهاد مقدس در جهت توسعه اشتغال دانش‌آموختگان است.

خاطره‌ای جالبی از حضور و فعالیت‌تان در حوزه‌ی اشتغال و تجاری‌سازی فناوری جهاددانشگاهی در کشور دارید؟

یکی از خاطره‌های خوب در فضای تاثیرگذاری فعالیت‌های جهاددانشگاهی در حوزه‌ی اشتغال و تجاری‌سازی کشور، اقدامات و مطالعاتی بود که جهاددانشگاهی در اواخر دهه‌ی ۸۰ و در زمینه‌ی بهبود فضای کسب‌وکار کشور از طریق ایجاد «پنجره‌ی واحد کسب‌وکار» انجام داده بود. نتیجه‌ی این مطالعات باعث شد موضوع ایجاد فرآیند «پنجره‌ی واحد کسب‌وکار» توسط دستگاه‌های صادرکننده‌ی مجوز در ماده‌ی ۷۰قانون برنامه‌ی پنجم توسعه‌ی جمهوری اسلامی ایران قرار بگیرد. اهمیت این موضوع به‌قدری گسترده بود که مقام معظم رهبری طی سخنانی به‌مناسبت روز کارگر در جمع تولیدکنندگان و کارگران، با استناد به گزارش کارشناسی وزارت اقتصاد و دارایی، دو راه‌حل بهبود فضای کسب‌وکار و کاهش رتبه‌ی شاخص بهبود کسب‌وکار کشور را «ایجاد پنجره‌ی واحد کسب‌وکار» و «تشکیل دادگاه‌های تجاری برای رفع اختلافات اقتصادی» بیان کردند.

همچنین این نهاد، در زمان وقوع بحران‌های ملی و منطقه‌ایی همچون سیل، زلزله و کرونا، با بهره‌گیری از توان فنی و تخصصی واحدهای فناور و شرکت‌های جهاددانشگاهی و سازمان‌دهی آن‌ها در جهت رفع نیازهای کشور، همواره برای خدمت‌رسانی از طریق ارایه‌ی خدمات و عرضه‌ی محصولات و فناوری‌های خود، همواره یاری‌گر هم‌وطنان عزیز بوده و هست.

به‌طورکلی فعالیت در عرصه‌ی اشتغال و کارآفرینی، نیازمند روحیه و فرهنگ جهادی است. به قول مقام معظم رهبری «مدیران برای ایجاد شغل همانند اتاق جنگ، نباید شب و روز داشته باشند.»

آینده‌ی حوزه‌ی اشتغال و تجاری‌سازی فناوری جهاددانشگاهی را چگونه ارزیابی می‌کنید و مهم‌ترین اولویت‌های آن کدام است؟

توسعه‌ی کمی و کیفی ساختارهای موجود و به‌تبع آن گسترش سطح خدمات ساختارهای موجود به کل کشور، یکی از اساسی‌ترین اولویت‌های این نهاد است. پیگیری و دنبال‌کردن موضوعاتی چون توسعه‌ی کمی و کیفی شرکت‌های دانش‌بنیان، تکمیل و توسعه‌ی زنجیره‌ی ارزش کسب‌وکار، برقراری ارتباط نظام‌مند دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی با پارک‌های علم و فناوری و سایر بخش‌های اقتصادی، تامین منابع مالی مطلوب از طریق سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر و سرمایه‌گذاری خارجی، کمک به تدوین نظام‌نامه‌های حقوقی و مالیاتی و نظامات برانگیزاننده محققان، پژوهشگران و فناوران در جهت توسعه‌ی فناوری و... ازجمله مهم‌ترین اولویت‌های این حوزه است که امید می‌رود در سایه‌ی الطاف الهی بتوانیم آن را محقق کنیم.

دکتر بادکو:

در زمان وقوع بحران‌های ملی و منطقه‌ای با بهره‌گیری از توان فنی و تخصصی واحدهای فناور و شرکت‌های جهاددانشگاهی همواره یاری‌گر هم‌وطنان عزیز هستیم.

جهاددانشگاهی نماد خودباوری کشور در عرصه‌ی پژوهش و فناوری است

اشاره: در پی تعریف سند چشم‌انداز بیست‌ساله‌ی کشور در سال ۱۳۸۴، جهاددانشگاهی نیز با مدنظر قراردادن اهداف مصوب در اساس‌نامه، چشم‌انداز بیست‌ساله‌ی خود در افق ۱۴۰۴ را ترسیم و برای تحقق آن، اهداف کلان بخش‌های پژوهش و فناوری، آموزشی و فرهنگی را مشخص کرد. در بخش اهداف کلان بیست‌ساله‌ی معاونت پژوهش و فناوری، به ایجاد ساختارهای پژوهشی و تخصصی جدید و متناسب، قطب‌های علم و فناوری و تولید و عرضه‌ی فناوری و نوآوری در سطح ملی و بین‌المللی توجه ویژه‌ای شده است.

معاونت پژوهش و فناوری در راستای تحقق برنامه‌ی پیش‌بینی‌شده گام‌های موثری برداشته و درعین‌حال پاسخ به نیازهای تحقیقاتی وزارت‌خانه‌ها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی را مدنظر قرار داده است. این نیازها به‌طور عمده توسط ساختارهای پژوهشی شامل ۱۵۰ گروه پژوهشی، ۱۴۱ مرکز خدمات تخصصی، ۲۴ مرکز رشد و ۳ پارک علم و فناوری مستقر در ۳۳ واحد جهاددانشگاهی،۱۰ سازمان این نهاد، ۲۰ پژوهشکده‌ی مستقل و ۳ پژوهشگاه (شامل ۹ پژوهشکده) مستقر در سراسر کشور، مرکز اطلاعات علمی (SID)، مرکز ملی ذخایر ژنتیکی و زیستی ایران و مجتمع تحقیقاتی شهدای جهاددانشگاهی پاسخ داده می‌شود.

جهاددانشگاهی از ابتدای فعالیت خود تاکنون موفق به اجرا و اختتام بیش از سیزده هزار عنوان طرح، بیش از ۱۲۰۰ عنوان کتاب و... در حوزه‌های تخصصی فنی و مهندسی و علوم پایه، علوم پزشکی، علوم انسانی و اجتماعی و هنر، کشاورزی و منابع طبیعی شده و با حضور در جشنواره‌های مختلف علم ـ تخصصی کشور مانند ادوار مختلف جشنواره‌ی خوارزمی یا جشنواره‌ی پزشکی رازی موفق به کسب ۵۵مورد جایزه‌ی ملی و بین‌المللی، ۴۲ رتبه‌ی برتر «پژوهشگر نمونه» کشوری شده است.

دکتر محمدرضا پورعابدی معاون پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی معتقد است که این نهاد در این چهل سال به بلوغ سازمانی رسیده و در پی آن است که از عرصه‌ی انتقال فناوری، به‌سوی تولید و توسعه‌ی فناوری حرکت کند. او می‌گوید: یک‌زمانی با فردی که در صنعت نفت عهده‌دار مسوولیتی بود، صحبت می‌کردم و ایشان می‌گفت: من خجالت می‌کشم وقتی می‌بینم پیچ و مهره را هم از خارج وارد می‌کنیم! ایشان مسوولیتی در قبال واردکردن لوازم موردنیاز این صنعت از خارج داشت و زمانی که به کشور بازگشت و در استان‌های جنوبی مسوولیت گرفت، از ما تقاضا کرد در صنعت نفت ورود کنیم و درواقع جهاددانشگاهی کمک کند تا اقلام موردنیاز این صنعت در داخل تولید شود و برای ساخت آن‌ها محتاج خارج نباشیم. جهاددانشگاهی تاکنون موفق به تولید اقلام استراتژیکی در صنعت نفت شده و این سیر تولید محصولات فناورانه که همه‌ی آن‌ها با فناوری برتر (هایتک) هستند، نشان از تلاش و سعی مجموعه‌ای است که باور دارد که «ما می‌توانیم». جهاددانشگاهی همواره به دنبال اثبات این گزاره بوده و این‌که جوانان و تحصیل‌کرده‌های ما می‌توانند ارزش‌آفرین باشند و اشتغال دانش‌بنیان در کشور صورت بگیرد. مشروح کامل گفت‌وگو با معاون پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل این نهاد در ادامه از نظر می‌گذرد.

دکتر محمدرضا پورعابدی:

جهاددانشگاهی، تلاقی ایمان، خودباوری و تخصص است.

برجسته‌ترین دستاوردهای چهل‌ساله‌ی جهاددانشگاهی در حوزه‌ی پژوهش و فناوری با نگاه تاثیرگذاری این نهاد در جامعه چه بوده است؟

شاید بتوان این‌گونه گفت که مهم‌ترین و برجسته‌ترین دستاورد جهاددانشگاهی راهبردهایی است که در طول سال‌های حیات خود تعریف کرده است. ازجمله‌ی این راهبردها، تلاش برای ارایه‌ی الگوهای موفق در عرصه‌های مختلف فرهنگی، علمی و فناورانه بوده است. جهاددانشگاهی تلاش کرده تا این باور و روحیه را در جامعه به وجود بیاورد که جوانان و به‌ویژه دانشمندان ایرانی می‌توانند به دانش و فنون دست یابند و به پیشرفته‌ترین عرصه‌های فناوری و محصول ورود کنند و در جهت حل مسایل و نیازهای جامعه از آن‌ها استفاده کنند. تلاش جهاددانشگاهی همواره این بوده که بتواند توانمندی‌های جامعه، به‌ویژه جامعه‌ی علمی را به شکل مناسبی با نیازمندی‌های جامعه پیوند دهد؛ البته ساختار منعطف جهاددانشگاهی نیز ایفای نقش کرده و این اجازه را به او داده که در مواقع بروز چالش‌ها و مسایل جدی در سطح جامعه، بتواند ماموریت‌های خود را در این راستا تعریف و پاسخ به‌موقع و سریع‌تری به آن مسایل و مشکلات داشته و در جهت حل آن‌ها گام بردارد.

در کنار الگوسازی و ارایه‌ی الگوهای موفق در عرصه‌های فرهنگ، علم و فناوری، همواره یکی از بحث‌ها این بوده است که بتوانیم در برابر مسایل و مشکلات جامعه پاسخ و عکس‌العمل شایسته‌ای داشته باشیم. این مهم چه در دوران دفاع مقدس که فعالیت‌های جهاددانشگاهی در حل‌وفصل مسایل و مشکلات رزمندگان نقشی مؤثر ایفا نموده و شاید ادبیات دفاع دانش‌بنیان نیز از همان روزگار شکل گرفته باشد تا دوران سازندگی پس از جنگ که لزوم توسعه‌ی کشور مطرح بود، جهاددانشگاهی توانست در صنایع مولد کشور مانند صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و حمل‌ونقل ریلی، فولاد و کانی‌های فلزی و غیرفلزی و هم‌چنین در حوزه‌ی پزشکی، کشاورزی، علوم انسانی و سایر حوزه‌های علم و فناوری که نیازمندی‌های زیادی وجود داشت، ورود کند. درهرحال مهم‌ترین راهبرد و دستاورد جهاددانشگاهی این بوده که بتواند با تکیه بر

توان و امکانات داخلی، پاسخ‌های مناسبی به مسایل و مشکلات و چالش‌های جامعه، متناسب با توانمندی‌های خود ارایه کند.

رشد و توسعه‌ی تحقیقات جهاددانشگاهی در چهار دهه‌ی فعالیت این نهاد را چگونه ارزیابی می کنید ؟

در حوزه‌ی پژوهش و فناوری، نباید انتظار جهش‌های آنی و کارهای میان‌بر، به این معنا که کارهای خلق‌الساعه انجام شود را داشت. پژوهش و فناوری مسیری است که باید به‌صورت آهسته و پیوسته و با مداومت و فکر و اندیشه جلو برود و قاعدتا زمانی می‌توانیم خروجی‌های خوبی در این عرصه داشته باشیم که هم انتخاب‌های خوب و مناسب برای فعالیت در حوزه‌ی پژوهش و فناوری داشته باشیم که دارای پتانسیل‌های علمی و فناورانه باشد و هم این انتخاب‌ها ارزش‌آفرینی و ایجاد ثروت کند. جهاددانشگاهی از این منظر همواره سعی کرده الگوهای موفقی ارایه کرده و به‌صورت کاربردی از دانش و فناوری در تولیدات خود بهره بگیرد؛ هم‌چنین تلاش کرده در طول این چهل سال، روند روبه‌رشدی داشته باشد و البته در این مسیر فعالیت‌های زیادی را غربال‌گری کرده است؛ برای مثال اگر بخش خصوصی قادر بود کاری انجام دهد که جهاددانشگاهی مشغول انجام آن است، طرح به آن مجموعه واگذارشده و جهاددانشگاهی به سراغ کارهای جدیدتر و نوتر و شاید بتوان گفت مغفول‌تر رفته است. امروز به این حد از بلوغ رسیده‌ایم که از سطح انتقال فناوری، به سمت تولید و توسعه فناوری حرکت کنیم و تلاش داریم به مرز علم نزدیک شویم که ماحصل این رویکرد، رشد و پیشرفتی است که در جهاددانشگاهی به وجود آمده است. گر چه در این مسیر، این مساله مهم است که خروجی‌های ملموسی داشته و این خروجی می‌بایست منجر به حل مسایل و مشکلات و مرتفع‌نمودن نیازی از جامعه بشود. اگر به آمارها و عملکردها نگاهی بیاندازیم، این روند روبه‌رشد را ملاحظه می‌کنیم.

در موقعیت‌های مختلفی مقام معظم رهبری حمایت مستقیم خود را از جهاددانشگاهی اعلام کرده‌اند، ازجمله حمایت از ۳۱ طرح فناورانه‌ی این نهاد؛ فکر می‌کنید دلایل حمایت‌های ایشان چیست؟

اگر بخواهیم نمونه‌ی داخلی سازمانی موفق در حوزه‌ی پژوهش و فناوری و تجاری‌سازی را که به دنبال رفع نیازهای اساسی مردم باشد، عرصه‌هایی که دیگران رغبت یا توان پرداختن به آن‌ها را ندارند، معرفی کنیم، قطعا جهاددانشگاهی خواهد بود. این نهاد پتنت و نماد خودباوری جمهوری اسلامی در حوزه‌ی پژوهش و فناوری است؛ به این دلیل که تلاقی میان ایمان، خودباوری و تخصص در این مجموعه شکل‌گرفته است که اوایل انقلاب از آن به‌عنوان تعهد و تخصص یاد می‌شد.

هم‌چنین ازاین‌جهت که جهاددانشگاهی زاییده و ازجمله رویش‌های انقلاب اسلامی است، هم در داخل و هم در بیرون آن چنین نگرش و دیدگاهی وجود دارد که جهاددانشگاهی محصول و نماد پژوهش و فناوری کشور و نظام است و باید بارور شود. وجود جوانان باایمان، معتقد و متخصص، مساله‌یابی درست و تشخیص به‌موقع مشکلات و مسایل و چالش‌های کشور و ورود شجاعانه و متعهدانه به آن‌ها و ارایه‌ی راه‌حل برای هر یک از آن‌ها، ازجمله دلایلی می‌تواند باشد که منجر به نگاه مثبت و محبت‌آمیز مقام معظم رهبری و مسوولان نظام به جهاددانشگاهی شده و همواره از آن حمایت کرده‌اند. رهبر معظم انقلاب اسلامی در سخنان خود، جهاددانشگاهی را به لحاظ معنوی و دستاوردهایی که داشته، مورد حمایت و لطف قرار داده‌اند و در زمانی که مجالی یافتیم تا تعدادی از فناوری‌های کسب‌شده در مجموعه‌ی این نهاد را خدمت ایشان ارایه کنیم، این باور برای ایشان به وجود آمد که اگر جهاددانشگاهی کمک و حمایت شود، می‌تواند حرکت‌های عمیق‌تری در جهت حل مسایل و معضلات رقم بزند. درمجموع، جوان‌بودن مجموعه‌ی جهاددانشگاهی و انجام کارهای بزرگ و اثربخش به همت جهادگران این نهاد می‌تواند ازجمله دلایل اصلی اعتماد مقام معظم رهبری به جهاددانشگاهی باشد.

جهاددانشگاهی بِرَند شناخته‌شده‌ای در حوزه‌ی پژوهش و فناوری کشور است؛ مهم‌ترین افتخارات محققان این نهاد در عرصه‌ی پژوهش و فناوری از جنبه‌های ملی و بین‌المللی کدام ا ست ؟

از ابتدای برگزاری جشنواره‌ی بین‌المللی خوارزمی که به‌صورت سالانه برگزار می‌شود و طی آن به پژوهش‌ها

معاون پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی:

جوان بودن، انجام کارهای بزرگ و اثربخش از جمله دلایل جلب اعتماد رهبر معظم انقلاب اسلامی است.

و فناوری‌های برتر در سطح ملی و بین‌المللی جوایزی ارایه می‌شود تا اکنون، ۲۷ طرح پژوهشی برتر و هم‌چنین ۶ طرح پژوهشی در جشنواره‌ی جوان خوارزمی از جهاددانشگاهی مورد تقدیر قرارگرفته است. هم‌چنین در جشنواره‌ی تحقیقات علوم پزشکی که به جشنواره‌ی رازی معروف است، ۲۲ طرح برگزیده از جهاددانشگاهی معرفی و تقدیر شده است.

در هفته‌ی پژوهش نیز که در سطح ملی برگزار می‌شود، در طول این سال‌ها، بیش از ۴۲ طرح و پژوهشگر از جهاددانشگاهی معرفی و تقدیر شده‌اند. در حوزه‌های بین‌المللی هم این نهاد افتخارات شایسته‌ای کسب کرده است؛ ازجمله در سال ۲۰۱۹ آکادمی جهانی علوم در رشته‌ی زیست‌شناسی، دکتر بهاروند را به‌عنوان دانشمند برجسته معرفی کرد؛ هم‌چنین در دومین جشنواره‌ی ملی زن و جایزه‌ی مریم میرزاخانی، دکتر سمیه کاظم‌نژاد از پژوهشگاه ابن‌سینای جهاددانشگاهی، برگزیده و دریافت‌کننده‌ی این جایزه شد.

در ارزشیابی کیفی مراکز تحقیقاتی نیز که در سطح وزارت‌خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار می‌شود، مراکز تخصصی جهاددانشگاهی جایگاه خوبی داشته‌اند. در سال ۲۰۱۴ پژوهشگاه رویان موفق به دریافت جایزه‌ی بین‌المللی یونسکو در حوزه‌ی زیستی شد. هم‌چنین دو پژوهشگر ما آقایان دکتر منتظری و دکتر بهاروند در جمع دانشمندان برگزیده‌ی جهان اسلامی در حوزه‌ی علوم پزشکی، معرفی و انتخاب شدند. هم‌چنین در جدیدترین عرصه، یعنی سومین دوره‌ی جایزه‌ی مصطفی(ص) که در میان کشورهای اسلامی از آن به‌عنوان نوبل اسلامی یاد می‌شود، آقای دکتر بهاروند برگزیده شد.

اهم دستاوردهای پژوهشی و فناورانه جهاددانشگاهی در سطح ملی را نام می‌برید؟

ایجاد و استفاده از فناوری‌های نوین در حوزه ناباروری و تولد اولین نوزاد ناشی از سیکل میکرواینجکشن (ICSI) را در پژوهشگاه رویان داشتیم. در حوزه ناباروری ارز زیادی از کشور خارج می‌شد و اکنون خلاف آن اتفاق می‌افتد. بحث سلول‌های بنیادی و ایجاد رده‌های بنیادی سلول بنیادی برای اولین‌بار در کشور به همت جهاددانشگاهی رقم خورد و کاربردی کردن آن برای ترمیم ضایعات قرنیه چشم، یا ضایعات قلبی و یا لکوپیس‌ها و مسائل مربوط به غضروف، کارهایی است که به همت محققان جهاددانشگاهی برای نخستین‌بار انجام‌شده است. همچنین برای نخستین‌بار تأسیس نخستین بانک عمومی خون‌بند ناف از نوزادان را داشتیم و نیز در سال گذشته راه‌اندازی بانک سلول‌های بنیادی از خون قاعدگی در پژوهشگاه ابن‌سینا را داشتیم. در مورد تولید حیوانات تراریخت نیز که یکی از نخستین فناوری‌های مورداستفاده در کشور و خاورمیانه است، در جهاددانشگاهی کارهایی انجام‌شده و از این تکنولوژی برای تولید نژادهای مرغوب جانوری و به‌منظور جلوگیری از انقراض نژادها استفاده کرده‌ایم.

از اقدامات دیگر در حوزه پژوهش و فناوری، تولید زخم‌پوش‌ها برای ترمیم زخم‌های مزمن حاصل از دیابت و جراحی‌های سنگین و یا درزمینه‌ی بیماران دارای سرطان سینه در خانم‌ها کارهای خوبی درزمینه‌ی غربالگری تشخیص و درمان انجام‌شده و طراحی و کسب دانش فنی تولید کیت تشخیص حساسیت به شیمی‌درمانی (انکوتایپ) را در دست اقدام داریم که برای بیمارانی که شیمی‌درمانی انجام می‌دهند، کاربرد دارد. درزمینه‌ی تولید داروهای بیوسیمیلار (Biosimilar) و تولید موفقیت‌آمیز انواع آنتی‌بادی‌های مونوکلونال (Monoclonal) تشخیصی و تحقیقاتی کارهای خوبی در سطح جهاددانشگاهی صورت گرفته است.

در زمینه‌ی تولید داروهای گیاهی به دلیل اقبال زیاد در سطح دنیا به این گیاهان و عبور از داروهای شیمیایی، ورود کرده‌ایم و داروهایی برای دیابت و آلزایمر و جدیدترین آن‌ها که در چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی از آنها رونمایی می‌شود، تولید داروی گیاهی ترک اعتیاد است. از جدیدترین فعالیت‌های این نهاد در حوزه پزشکی می‌توان به فعالیت‌های جهاددانشگاهی در خصوص بیماری کرونا نام برد که درزمینه‌ی تولید کیت در پژوهشکده معتمد و در بحث درمان این بیماران با استفاده از سلول‌های بنیادی در پژوهشگاه رویان کارهای ارزشمندی صورت پذیرفته است. در حوزه فنی مهندسی نیز کارهای خوبی انجام‌شده، به‌ویژه در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی. طراحی و ساخت دکل‌های حفاری خشکی و ساخت مته‌های حفاری، کسب دانش فنی ساخت پایلوت پیشرفته نمک‌زدایی، فرستنده‌های افام و امدبلیو و فرستنده‌های روستایی، ساخت دستگاه لوله‌مغزی سیار و کسب فناوری رفع آلودگی هیدروکربنی خاک و آب از خاک‌های آلوده به مواد نفتی نمونه‌هایی از کارهای موفق جهاددانشگاهی در حوزه فنی و مهندسی است و نیز موضوع سیستم رانش متر و که ازجمله فناوری‌های در حال کسب از سوی جهاددانشگاهی است. همچنین در ساخت و تولید مواد شیمیایی پرمصرف فعالیت‌های خوبی در دست انجام است. جهاددانشگاهی با توجه به نیاز خودروسازان به فناوری‌های نوین در سال‌های اخیر تلاش زیادی نموده است که در این صنعت ورود و فعالیت‌هایی در خصوص طراحی و ساخت کاتالیست خودرو، پلتفرم‌های برق و الکترونیک مربوط به خودرو، ECU، T.C.U؛ و سایر حوزه‌های موردنیاز این صنعت اجرایی نماید.

در حوزه کشاورزی، تکمیل دانش فنی و تولید داروی نوترکیب ضداسهال برای دام تولیدشده و در حال تجاری‌سازی است، تولید انواع واکسن‌ها برای آبزیان که بسیار مسئله مهمی است. یادآور می‌شوم که در برنامه ششم یکی از مواردی که برای تأمین پروتئین به آن توجه شده، آبزیان است. تولید جنین منجمد برای اصلاح نژادهای گوشتی و شیری گاو اقدام دیگر در این حوزه است، اکنون در کشور گاوداری‌ها، دام ممتاز برای تولید شیر با چربی مناسب برای کَره ندارند و وابسته به خارج هستیم. اگر بتوانیم از روش‌هایی برای تولید نژادهای مرغوب با توجه به وضعیت آب‌وهوایی کشور و هم به لحاظ درصد چربی، اقدام کنیم، حرکت ارزنده‌ای است. در بحث هوشمندسازی کشاورزی و استفاده از فناوری اطلاعات (IT) در این حوزه کارهای خوبی انجام‌شده، همچنین در بحث رنگ‌های خوراکی طبیعی و تولید مکمل‌ها که به‌طور کامل از خارج کشور انجام می‌شود، از سوی جهاددانشگاهی پیگیری‌هایی صورت گرفته است. جدیدترین کاری که در این حوزه از سوی جهاد در حال پیگیری است، تولید بذور هیبریدی است که از نیازهای اساسی کشور است و مقادیر زیادی از این بذرها از خارج از کشور تأمین می‌شود. در تولید پنج نوع از این بذرها که در دسته صیفی‌جات قرار می‌گیرد، ورود کرده‌ایم و امید است در سال‌های آتی بتوان به خودکفایی در عرصه تولید این بذور دست‌یافت. پرورش ماهی در قفس یکی از برنامه‌های دولت در برنامه ششم توسعه است که جهاددانشگاهی در کل زنجیره این صنعت از تولید تور، قفس، بچه ماهی و خوراک آن طرح‌های فناورانه‌ای را در دست اجرا دارد.

دستاوردهای ملی جهاددانشگاهی در حوزه پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی کدام‌اند؟

جهاددانشگاهی از بدو فعالیت خود به حوزه علوم انسانی و اجتماعی نیز ورود کرده و پیرامون مباحثی همچون مناسبات نسلی، به‌ویژه مسائل حوزه جوانان و سبک زندگی کارهایی انجام داده است، درزمینه‌ی بازآفرینی و توسعه بافت‌های فرسوده و بافت‌های ناکارآمد، مطالعات مربوط به فضای سرمایه‌گذاری، تولید و موانع آن، کارهای خوبی انجام‌شده است. در حوزه ادبیات و به‌ویژه ادبیات دفاع مقدس، ادبیات مهاجرت و موضوع هویت نیز کارهای خوبی صورت گرفته، همچنین درزمینه‌ی تأثیر شبکه‌های مجازی بر خانواده و روابط بین نسلی مطالعاتی انجام شده است. در حوزه مطالعات مربوط به خانواده کار ارزنده‌ای انجام شده و آن پیمایش ملی خانواده بود که موضوعات مختلفی از خانواده همچون درآمد، ازدواج، فرزندپروری، رضایت از زندگی، آسیب‌های اجتماعی خانواده و ... مورد ارزیابی قرار گرفتند و نتایج آن سال گذشته منتشر شد که خروجی و اطلاعات آن می‌تواند در بحث سیاست‌گذاری‌ها

دکتر پورعابدی:

کم‌ترین مؤونه و بار را برای دولت‌ها داشتیم و سعی کردیم چندین برابر ارزش افزوده ایجاد کنیم.

مورداستفاده قرار گیرد.

پایش گزارش‌های ملی و اسناد توسعه و پایش سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی از دیگر فعالیت‌های جهاددانشگاهی در حوزه علوم انسانی بوده و نیز اقداماتی در جهت سنجش و تحلیل فضای سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران و طراحی سامانه ملی پایش توسعه سرمایه انسانی از سوی جهاددانشگاهی صورت پذیرفته است. همچنین در سال‌های اخیر با توجه به تکیه‌بر اقتصاد بدون نفت، جهاددانشگاهی ورود دانشی مناسبی به حوزه گردشگری داشته و در این زمینه فعالیت‌های ارزشمندی توسط پژوهشکده گردشگری جهاددانشگاهی خراسان رضوی انجام شده است.

موضوع توانمندسازی ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی و تسهیلگری در این محلات مطابق با سند کاهش آسیب‌های اجتماعی در حال حاضر در هشت واحد جهاددانشگاهی در حال انجام است. علاوه برآن طرح‌های توان‌افزایی جوامع محلی از موضوعات مهمی است که در جهت کاهش نابرابری در شهرستان‌های توسعه‌نیافته کشور موضوع موردتوجه مسئولین است که جهاددانشگاهی در این حوزه نیز فعال است. همچنین طرح مشترکی با معاونت رفاه در خصوص کاهش فقر و نابرابری نیز در حال انجام است. یکی از موضوعاتی که می‌تواند در ایجاد نابرابری موثر باشد موضوع تعارض منافع بخصوص در سازمان‌های دولتی است که جهاددانشگاهی در این حوزه نیز فعال است.

جهاددانشگاهی به‌واسطه نقشی که در ارتباط صنعت با دانشگاه دارد، می‌تواند در این زمینه تأثیرگذاری داشته باشد، در این عرصه با کاربست چه راهبردهایی می‌توان این نقش را پررنگ‌تر کرد؟

دانشگاه‌های کشور به لحاظ امکاناتی که در اختیار آن‌هاست، ازجمله دارا بودن دانشجویان تحصیلات تکمیلی و آزمایشگاه‌های مجهزی که در اختیاردارند، همواره نقش مهمی در تولید علم و تولید نسل‌های آینده فناوری دارند و باید این علوم و فناوری‌ها برای اجرا و حل مسائل و معضلات جامعه در صنعت و خدمات مورداستفاده قرار گیرد و چه‌بهتر که همکاری دانشگاه و صنعت به‌واسطه جهاددانشگاهی توسعه یابد، لذا همیشه جهاددانشگاهی را نهادی دانشگاهی می‌دانیم و همواره ارتباط خوبی میان دانشگاهیان و مجموعه جهاددانشگاهی در پیگیری طرح‌های پژوهشی وجود دارد و سعی داریم این ارتباط تقویت شود. با توجه به فعالیت‌های گسترده‌ای که صورت می‌گیرد و تغییر ساختارهای مداوم متناسب با نیازهای روز، نوع این همکاری‌ها تغییریافته است، اما سعی داشته‌ایم این ارتباط حفظ شود و خود را جدای از دانشگاه نمی‌بینیم.

یکی از رسالت‌های جهاددانشگاهی ایجاد ارتباط منسجم میان دانشگاه و صنعت است و این رسالت از ابتدای تشکیل این نهاد وجود داشته و وجود دارد و تلاش بر این است که یافته‌های دانشگاهی در توسعه‌ی کشور نقش ایفا کند و این مهم را در عمده‌ی فعالیت‌های این نهاد می‌توان مشاهده کرد.

یکی از وظایف جهاددانشگاهی، تبدیل علم به فناوری بوده است، آیا پس از چهار دهه حیات این نهاد، می‌توان گفت جهاددانشگاهی به این عرصه ورود پیداکرده است؟

تبدیل علم به فناوری، موضوعی نیست که تنها یک مجموعه بتواند عامل دستیابی به آن باشد، مسائل زیادی در این امر دخیل است؛ ازجمله توانمندی منابع انسانی، قوانین و مقررات حمایتی از تولیدات و فناوری‌ها، باور مدیران و مسئولان کشور مبنی بر اینکه می‌توانیم کشور را دانش‌بنیان اداره و از این مهم برای رفع مسائل و مشکلات استفاده کنیم. القای این باور که ما نفت داریم و احتیاجی نیست خود را به‌سختی بیاندازیم و علمی را به دست بیاوریم و آن را تبدیل به فناوری و سپس محصول کنیم سال‌هاست که وجود دارد. از تحریم استقبال نمی‌کنیم، اما از مزیت‌های قرار گرفتن در موقعیت کنونی این بوده که به‌اجبار به توانمندی داخلی توجه و سعی شد در حوزه پژوهش و فناوری از بسترهای داخلی و فضای موجود، استفاده شود. در حال حاضر عمده فعالیت‌های جهاددانشگاهی چه در ارائه محصولات و چه در خدمات تخصصی برگرفته از علوم روز و نتایج پژوهش‌ها است و می‌توان به جرأت گفت که در جهاد علم است که تبدیل به دستاورد می‌شود که همان محصول یا خدمت است.

آینده‌ی پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی را چگونه ارزیابی می‌کنید و اولویت‌های پژوهش و فناوری این نهاد در ادامه حیات آن چگونه خواهد بود؟

اگر می‌خواهیم کشور توسعه پیدا کند و از مسائل و مشکلاتی که گریبان‌گیر آن هستیم، رهایی یابیم، چاره‌ای نیست به‌غیراز آن‌که کشور دانش‌بنیان اداره شود. تمام اقتصادهای پیشرفته و کشورهای توسعه‌یافته همین راه را پیموده‌اند و از اقتصاد مبتنی بر دانش به نقطه فعلی رسیده‌اند. به جرات می‌توان گفت گزینه‌ی دیگری وجود ندارد. اولویت‌های جهاددانشگاهی در حوزه پژوهش و فناوری، واگذاری برخی فناوری‌ها و تولیدات خود به سایر مجموعه‌ها و رفتن به سراغ ایده‌های جدید است. باید خودمان را برای موقعیت‌ها و نیازمندی‌های جدید جامعه آماده کنیم و خود را با شرایط آینده وفق دهیم و آینده را با تکیه به توان و داشته‌های خودمان بسازیم. این چشم‌اندازی است که مدنظر ماست تا درنهایت و در آینده‌ای نه‌چندان دور، ما به دیگران بگوییم که چه مسیری را برای موفقیت باید طی نمایند.

آیا چنین هدفی با توجه به مشکلات و مسایل بودجه‌ای کشور به‌خصوص در وضعیت بودجه‌های پژوهشی قابل تحقق است؟

مشکلات و مسایل مالی در کشور مساله تازه‌ای نیست. ازجمله افتخارات جهاددانشگاهی این بوده که کمترین مؤونه و بار را برای دولت‌ها داشته و سعی کرده چندین برابر ارزش‌افزوده از آن‌چه که دریافت کرده، سرمایه مالی و اجتماعی ایجاد کند. در حوزه پژوهش و فناوری، بااعتباری که در طرح‌های فناورانه به جهاد تعلق‌گرفته به‌خصوص در سال ۹۸، زمینه‌های خوبی برای کار توسط این مجموعه فراهم‌شده است. از طرفی زمینه‌های فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه در کشور بیشتر شده و اگر تلاش ما بیشتر شود، می‌توانیم عملکرد بهتری نسبت داشته باشیم و با اتخاذ مدل‌های مختلف و جدید، خواهیم توانست منابع خوبی را هم برای مجموعه ایجاد کنیم. این باور ماست که اگر کار خوب انجام دهیم، منابع آن‌هم فراهم می‌شود.

معاون پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی:

جهاددانشگاهی، گزارش‌های ملی و اسناد توسعه و سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی را پایش می‌کند

پوست‌اندازی آموزش‌های جهاددانشگاهی با تلفیق کارآفرینی، اشتغال و آموزش

اشاره: آموزش‌های جهاددانشگاهی باهدف توسعه منابع انسانی و متناسب باقابلیت‌های تخصصی افراد با نیازهای تخصصی کشور بنیان نهاده شده تا در سایه آن توانمندی‌های لازم برای پذیرش و ایفای مؤثر وظایف اجتماعی و شغلی کسب شود.
آموزش در جهاددانشگاهی ذیل محورهایی همانند آموزش عالی (مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری)، آموزش عالی علمی-کاربردی (کاردانی، کارشناس) و آموزش‌های کوتاه‌مدت شامل؛ آموزش‌های عمومی-مهارتی (فراگیران آزاد و فراگیران دستگاه‌های اجرایی) و آموزش‌های تخصصی و کاربردی انجام می‌شود.
آموزش در این نهاد دارای گسترده‌ترین و پیشرفته‌ترین شبکه آموزشی در سراسر کشور با دارا بودن ۱۷۰ مرکز با ظرفیت ۹۰۰ هزار نفر آموزش در سال، اقدام به طراحی، تدوین و تصویب بیش از ۹۰۰ عنوان دوره در ۸ گروه آموزشی تخصصی کرده و نیز مجری برگزاری دوره‌های آموزش عمومی و تخصصی ویژه کارکنان دولت در سطح کشور، مجری برگزاری دوره‌های آموزشی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سراسر کشور بوده و همچنین به‌کارگیری فن‌آوری‌های آموزشی به‌روز و برخورداری از سامانه یکپارچه آموزش‌های مجازی، پذیرش حدود ۱۵۰ دانشجو در مقطع دکترای پژوهش‌محور با اخذ مجوز از وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و علوم، تحقیقات و فناوری و برگزاری دوره‌های آموزشی بدو استخدام و ... از دیگر موفقیت‌ها و دستاوردهای آموزشی این نهاد بوده است.
دکتر محمدصادق بیجندی معاون آموزشی جهاددانشگاهی بر این باور است که هرگونه فعالیت در حوزه پژوهش و یا فرهنگ، مستلزم دارا بودن یک پیوست آموزشی مطلوب است، در مقابل نیز حوزه آموزش باید رویکردهای پژوهشی، فرهنگی و اشتغال را مدنظر قرار دهد.
متن گفت‌وگوی ما با دکتر محمدصادق بیجندی را به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی در ادامه بخوانید.

برجسته‌ترین دستاوردهای چهل‌ساله حوزه‌ی آموزشی جهاددانشگاهی با نگاه تأثیرگذاری آن در سطح جامعه چه بوده است؟

در آغاز اجازه دهید به این نکته اذعان کنم که جهاددانشگاهی با سرمایه انسانی زنده است و اگر این سرمایه نبود، این نهاد موفقیت امروز را نداشت. اگر بخواهیم دستاوردهای برجسته جهاددانشگاهی در حوزه آموزش را بیان کنیم، لازمه آن این است که به گذشته و روزهای راه‌اندازی تشکیلات معاونت آموزشی این نهاد در اواخر دهه ۶۰ مراجعه کنیم؛ در آن برهه، معاونت آموزشی و ساختارهای مربوط به آن‌هم ایجاد شد. درگذر سه دهه‌ی گذشته (از اواخر دهه ۶۰ تاکنون)، معاونت آموزشی جهاددانشگاهی تجربیات ارزشمندی را داشته است؛ در دهه‌ی ۷۰ توسعه ساختارسازی‌ها،

دکتر محمدصادق بیجندی:

دردهه ۹۰ جهاددانشگاهی به این بلوغ رسید که باید مرجع آموزش‌های تخصصی نوین با تکیه بر پژوهشکده‌های خود باشد.

جریان‌سازی و نظم‌دهی به امور آموزشی را شاهد بودیم.

جهاددانشگاهی در دهه‌ی ۷۰ ضمن توجه به زیرساخت‌ها و با در نظر داشتن رویکرد آینده‌پژوهی، به امر توسعه هم نگاه کرده است. در این دهه بیشتر به توسعه ساختارها، تشکیلات، روش‌ها در حوزه آموزش جهاددانشگاهی پرداختیم. کار در این حوزه ابتدا با دوره‌های آموزش‌های کوتاه‌مدت آغاز و سعی شد این دوره‌ها متناسب با نیازهای کشور باشد. سپس به عرصه آموزش‌های عالی مقطع‌دار، در قالب مؤسسات غیردولتی در کشور، ورود کردیم. اواسط دهه‌ی ۷۰ به بعد تمرکز بر ایجاد مراکز علمی-کاربردی و توسعه این مراکز بود و می‌توانیم ادعا کنیم در انتهای این دهه توانستیم به اهدافی که در حوزه ساختار، تجهیزات و روش‌ها تبیین شده بود، دست پیدا کنیم.

در دهه‌ی ۸۰ بیشتر به توسعه کیفی در ضمن توسعه کمی رشته‌ها و مراکز و مؤسسات، توجه شد، برای مثال در این دهه، مجموعه آموزش عالی جهاد را به سمت تلفیق آموزش با پژوهش بردیم و در آن زمان توجه ویژه بر ارائه آموزش‌هایی با همکاری پژوهشگاه‌ها و پژوهشکده‌های جهاددانشگاهی بود و در آن زمان، مؤسسه آموزشی جهاددانشگاهی به دانشگاه تبدیل شد. در این دهه همچنین تلاش شد کادر هیئت‌علمی تقویت شود و ضمن اینکه بر توسعه فضای فیزیکی در این دهه تأکید شد و بیشترین توسعه در حوزه فضای فیزیکی آموزشی را در این دهه شاهد بودیم. در همین دهه اقدام به توسعه کمی مراکز آموزش کوتاه‌مدت تخصصی شد.

در سال‌های اخیر، فعالیت رسمی حوزه آموزش جهاددانشگاهی در سومین دهه است و اکنون به بلوغ و پختگی در این عرصه رسیده‌ایم. در این دهه موفق شدیم ضمن جهت‌دهی صحیح به فعالیت‌های آموزشی، تصمیمات بزرگ و سختی در حوزه آموزش بگیریم، بعضی فعالیت‌ها کنار گذاشته شد و در مقابل برخی فعالیت‌های آموزشی را با خطر ادامه دادیم، برای مثال به این جمع‌بندی رسیدیم که باید در بعضی رشته‌ها کوچک‌سازی صورت بگیرد، این در حالی است که آموزش عالی در کشور و زیرنظام‌های غیردولتی و مؤسسات علمی-کاربردی در پی توسعه رشته‌های خود بودند، اما در جهاددانشگاهی تصمیم گرفته شد به سمت کوچک‌سازی و تجمیع رشته‌ها به‌منظور ادامه حیات رشته‌های اشتغال‌محور حرکت کنیم. در همین راستا برگزاری دوره‌های توانمندسازی و توان‌افزایی ویژه فارغ‌التحصیلان در دستور کار این معاونت قرار گرفت، کاری که متولیان آموزش عالی در کشور به‌سختی به آن تن می‌دهند.

چه الزامی به ورود جهاددانشگاهی به عرصه‌های جدیدی همچون راه‌اندازی مراکز متناظری مانند مرکز آزمون، بوده است؟

اقدام دیگر جهاددانشگاهی در حوزه آموزش، ورود به بخش‌های جدید آموزشی است، تاکنون ورودی به آموزش‌های مهارتی و تخصصی نوین نداشته‌ایم و آموزش‌ها بیشتر مهارتی با جنبه عمومی بوده است. در دهه ۹۰ جهاددانشگاهی به این بلوغ رسید که باید مرجع آموزش‌های تخصصی نوین با تکیه‌بر پژوهشکده‌ها و ظرفیت‌های عالی پژوهش و فناوری خود باشد.

معتقدیم هر فعالیت پژوهشی باید یک پیوست آموزشی خوب داشته باشد، در مقابل نیز هر فعالیت آموزشی ما دارای پیوست پژوهشی و فرهنگی خوب باشد. در این دهه، به‌طورجدی، ارتباط بین دو حوزه فرهنگی و آموزشی در جهاددانشگاهی تقویت شد، به این معنا که در بسیاری از فعالیت‌های فرهنگی، ارتباط تنگاتنگی با حوزه آموزشی برقرار شد و در این حوزه، هر طرح شاخص و برجسته ملی، به پشتوانه فعالیت‌های حوزه آموزشی پا به عرصه فعالیت گذاشت. در دهه ۹۰ با تحول در نگاه و تغییرات زیربنایی در ارائه نوع خدمات آموزشی به جامعه به‌ویژه در ورود به عرصه‌های جدید مانند مرکز آزمون، روبرو بودیم. در کشور دو مرکز آزمون رسمی (مرکز آزمون سنجش کشور و مرکز آزمون جهاددانشگاهی) داریم، ورود به این حوزه برای جهاددانشگاهی خطر بالایی به همراه داشت، اما به‌محض ورود به این عرصه، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های بزرگ جهاددانشگاهی به نمایش گذاشته شد.

ورود به قراردادهای کلان ملی، دیگر خصیصه فعالیتی حوزه آموزش جهاددانشگاهی در دهه اخیر بوده است، برای مثال در دوره‌های کمک پرستاری به‌عنوان پروژه‌ای ملی، ۲۰ هزار کمک پرستار تحت آموزش قرار گرفتند و این تعداد نیرو آماده ارائه خدمت به جامعه سلامت کشور شدند. همچنین در حوزه‌های زیربنایی و زیرساختی طرح سربازماهر را داشتیم و توانستیم در کنار ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح، مجری برگزاری دوره‌های عمومی مهارتی در بدو خدمت سربازی باشیم.

در حوزه ایجاد مراکز آموزشی مهارتی-تخصصی که مرتبط با پژوهشگاه‌ها هستند ورود کردیم. همچنین در بحث ایجاد سامانه‌های الکترونیکی و آموزش مجازی و یادگیری الکترونیکی ورودی خوبی داشتیم و در بحران کرونا از نخستین مراکز در کشور بودیم که قریب به ۵۰ هزار دانشجو و بیش از ۷۰۰ هزار نفر از فراگیران این مجموعه را تحت پوشش آموزش‌های مجازی قراردادیم و در همین راستا سامانه‌های آموزش مجازی اختصاصی راه‌اندازی کردیم.

اگر فعالیت برجسته و ویژه‌ای در این عرصه وجود دارد، با توجه به اینکه آموزش فرایندی جاری و پویاست، نمی‌توان گفت موفقیت‌ها منحصر به یک دوره و محدوده

معاون آموزشی جهاددانشگاهی:

جهاددانشگاهی از پیشگامان ارایه آموزش‌های کارآفرینی و اشتغال محور در کشور بوده است.

زمانی خاصی بوده است. محدوده زمانی که در آن قرار داریم و دستاوردهایی که در این دوره مشاهده می‌شود، حاصل زحمات همه معاونان آموزشی جهاددانشگاهی در تمامی ادوار مدیریتی بوده است. امروز هم اگر ما در این حوزه زیربنایی عمل کنیم، آیندگان نیز دستاوردهای ویژه‌تری را شاهد خواهند بود.

وضعیت کیفی آموزش‌های مهارتی و تخصصی در کشور و نقش جهاددانشگاهی در این حوزه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همه‌ی مجموعه‌های متولی آموزش در کشور، باکیفیت هستند، مگر اینکه خلاف آن ثابت شود. البته کار بدون نقص نداریم. جهاددانشگاهی با توجه به ظرفیت‌ها، پتانسیل‌ها و منابعی که در اختیار آن است، نمره قابل قبولی در این عرصه دارد، اگرچه با نقطه مطلوب فاصله‌داریم و ظرفیت رسیدن به قله‌های بالاتر وجود دارد. بااین‌حال، جهاددانشگاهی توانسته کارهای خوب و گزین انجام دهد، اما کارهای بسیاری هم هست که باید انجام دهد. این در حالی است که درزمینه‌ی اشتغال نیز، جهاددانشگاهی از پیشگامان ارائه آموزش‌های کارآفرینی و اشتغال‌محور در کشور بوده است.

دو دهه پیش مجموعه‌ای با نام سازمان همیاری اشتغال ایجاد شد که هدف‌گذاری آن کمک به آموزش‌های کارآفرینی و اشتغال بوده و در این مدت خدمات بسیاری ارائه کرده است. امروز هم یکی از مباحث زیربنایی در حوزه آموزش، تلفیق حوزه کارآفرینی و اشتغال جهاددانشگاهی با حوزه آموزش است. با این اتفاق در آینده، حوزه آموزش جهاددانشگاهی پوست‌اندازی خواهد کرد و همه آموزش‌ها مبتنی بر کسب درآمد و اشتغال خواهد بود و با نگاه توسعه کارآفرینی و با نگرش مهارتی فعالیت خواهیم داشت.

مزیت‌های آموزشی جهاددانشگاهی در مقایسه با مؤسسات و مجموعه‌های آموزشی دیگر چیست؟

آموزش سه رکن اساسی دارد؛ دانش، تغییر نگرش و مهارت. جهاددانشگاهی به این سمت رفته که آموزش‌هایش، این سه رکن را در بربگیرد. اکنون بسیاری از فراگیران در کشور، دریکی از این سه رکن، برای مثال دانش، خوب تربیت می‌شوند، اما در دو مورد دیگر ممکن است تغییر نگرشی نداشته و یا مهارت لازم را کسب نکنند. جهاددانشگاهی در این سه دهه، بسیار تلاش کرده این سه رکن را در کنار یکدیگر موردتوجه قرار دهد و الحمدالله به مرحله در کنار هم قرار گرفتن این سه رکن، نزدیک و نزدیک‌تر شده‌ایم.

اگرچه چند فاکتور اصلی در تحقق این مهم، مدنظر است؛ نخست تقویت زیرساخت‌ها و تأمین و تجهیز امکانات است و فاکتور بعدی، موضوع نرم‌افزاری از جهت منابع و سرمایه انسانی است، لذا اساتید ما باید به‌روز باشند و با مباحث فلسفی، روانشناسی و روش‌های تدریس، الگوهای تدریس و طرح و برنامه‌های درسی آشنا و مسلط بر هر یک از این‌ها باشند تا بتوان به نتایج مطلوبی دست پیدا کرد. اگر این اتفاق بیفتد می‌توان گفت که آموزش با آن هدفی که مدنظر ماست، محقق شده است. بر این باوریم که معلمان و مربیان، نقش مهمی در راهبری و هدایت افراد تحت آموزش خود دارند. تلاش ما هم این است که آموزش در جهاددانشگاهی با سایر مجموعه‌های آموزشی کاملاً متمایز باشد. اعتماد عمومی به جهاددانشگاهی به‌خصوص حوزه آموزش آن خوب است و این نهاد از اولین انتخاب‌های مردم برای کسب آموزش‌های مهارتی است.

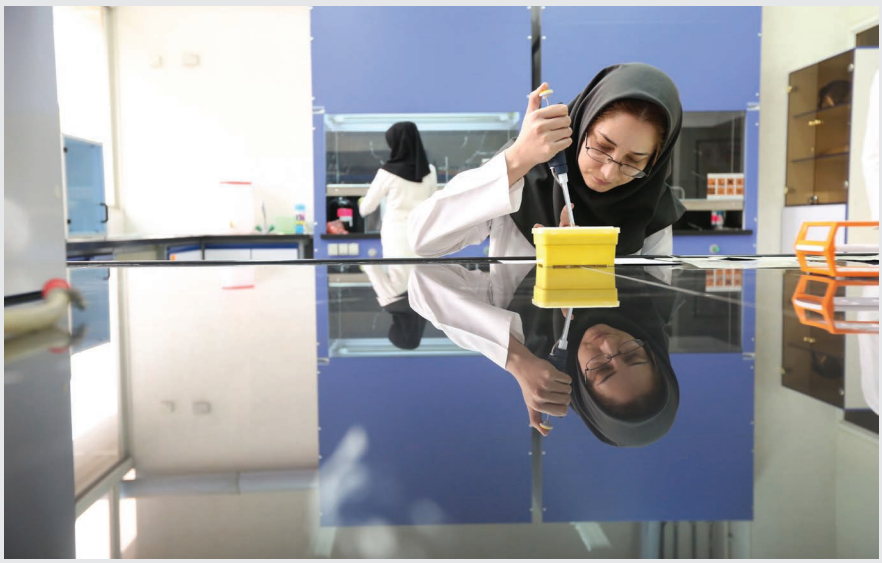

تولید محتواهای آموزشی در جهاددانشگاهی مانند پروژه Eight، آموزش الکترونیکی و ... چه پیشرفت‌هایی داشته است؟

یکی از کارهای شاخص جهاددانشگاهی در اوایل دهه ۹۰ و پس از سخنان مقام معظم رهبری مبنی بر لزوم توجه به شبیخون‌های فرهنگی، تدوین کتابی فاخر با محتوای مناسب برای آموزش زبان انگلیسی بود که با عنوان Eight منتشر شد. در این رابطه واحد قزوین جهاددانشگاهی با همکاری ستاد معاونت آموزشی در مرکز، این دغدغه مقام معظم رهبری را در دستور کار خود قراردادند و از میان‌هشت جلد آن، شش جلد تدوین و چاپ‌شده و به‌صورت پایلوت در واحدهای جهاددانشگاهی در حال استفاده است. الحمدالله این محتوا باکیفیت خوبی تولیدشده به‌نحوی‌که مجوز و تأییدیه مؤسسه یورک را به‌عنوان بزرگ‌ترین مؤسسه آموزش زبان انگلیسی در دنیا را دریافت کرده است.

در حوزه تولید محتوا تاکنون بیش از ۵۰۰ عنوان تولید محتوای خاص داشته‌ایم که در بخش‌های مختلف با سرفصل‌های متعددی بوده که درزمینه‌ی تولید محتوای فاخر بوده است. کار دیگری که چند ماهی است آغازشده، تولید محتوا در فضای مجازی، با توجه به تغییر و تحولات ناشی از شیوع کروناست. فعالیت‌های ارزشمندی در این عرصه در کل کشور در حال انجام است، اما بسیاری از آن‌ها استانداردهای لازم در بحث یادگیری الکترونیکی را دارا نیستند. یکی از کارهای جدی و اساسی جهاددانشگاهی، تولید محتوای گزین، فاخر و استاندارد درزمینه‌ی یادگیری الکترونیکی با یاری مجموعه‌های دیگر جهاددانشگاهی و با رویکرد مهارت‌های تخصصی و نوین است.

نقش جهاددانشگاهی در مهارت‌آموزی و توانمندسازی مدیران، کارکنان و نخبگان کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید و میزان گرایش نخبگانی به حوزه آموزش این نهاد چگونه است؟

یکی از کارهای ارزشمند معاونت آموزش جهاددانشگاهی با همکاری مشترک این معاونت و سازمان تجاری‌سازی فناور و اشتغال دانش‌آموختگان و معاونت پژوهشی، تدوین نظام جامع هدایت شغلی است. پژوهش‌ها و مطالعات موردنیاز طرح انجام شد و به‌صورت پایلوت در دانشگاه علم و فرهنگ در حال اجرایی شدن است. پس از سپری شدن ایام شیوع کرونا و هم‌زمان با بازگشایی مجدد دانشگاه‌ها، امکان پیاده‌سازی این طرح در همه دانشگاه‌های کشور وجود دارد.

اجرایی‌سازی این طرح منوط به حضور فیزیکی دانشجویان در محیط دانشگاه است. البته تلاش داریم امکان اجرایی‌سازی آن در فضای مجازی را هم فراهم کنیم، اما زمان‌بر است. این طرح به‌منظور هدایت دانشجویان و دانش‌آموختگان به سمت مهارت‌آموزی و اشتغال است.

درباره جزییات این طرح کمی بیشتر توضیح می‌دهید؟

نظام جامع هدایت شغلی از این نیاز نشأت گرفته شد که عمده دانشجویان پس از ورود به دانشگاه، درک مبهمی از آینده تحصیلی و شغلی خوددارند، از همین‌رو این طرح و ایده به بار نشست و از بدو ورود دانشجو به دانشگاه همراه او خواهیم شد و پرونده هدایت شغلی برای دانشجویان ایجاد و از دانشجویان تست‌های مختلف روان‌شناختی، استعدادسنجی و تیپ‌های شخصیتی اخذ می‌شود و در طول تحصیل، دانشجویان به کارگاه‌های مختلف آموزشی، بازدیدهای آموزشی، جلسات مشاوره، کارگروه‌های علمی مختلف معرفی و هدایت و دوره‌های آموزشی متعددی برای آن‌ها برگزار می‌شود.

درنتیجه، دانشجو با ورود به دانشگاه، با رشته تحصیلی خود و فرصت‌های شغلی این رشته و بازار کار آن آشنا می‌شود و نیز مهارت‌هایی را که برای حضور در بازار کار نیاز دارد، فرامی‌گیرد، برای مثال به دانشجوی مشغول تحصیل در رشته ادبیات، دوره‌های مهارتی ویراستاری و نگارش ارائه می‌شود تا شانس او برای ورود به بازار کار بیشتر شود. در پایان تحصیل، دانشجو در کنار کارنامه تحصیلی، کارنامه شغلی هم دریافت می‌کند.

در تغییر نگرش حوزه آموزش جهاددانشگاهی، ارائه خدمات تخصصی به افراد علاقه‌مند به حوزه کسب‌وکارهای مهارتی که غیردانشگاهی هستند، از چه جایگاهی برخوردار است؟

آموزش جهاددانشگاهی در حال تغییر پوسته است، آموزش‌های ما باید بتواند اقشار مختلف جامعه را توانمند کند، جامعه هدف واصلی ما، دانشگاهیان هستند و پس‌ازآن اقشار مختلف جامعه مدنظر است تا با ارائه طرح‌ها و راهکارهای جدید و بازارهای نو به آن‌ها، توانمندسازی آن‌ها را رقم بزنیم. ازجمله طرح‌هایی که در این زمینه پیگیری کرده‌ایم، شامل طرح ملی توسعه مشاغل خانگی، طرح توانمندسازی خانواده زندانیان، طرح توانمندسازی اقشار حاشیه‌نشین است که در این زمینه با ابزار آموزش، مشاوره،

دکتر محمدصادق بیجندی:

محتوای آموزشی بومی Eight جهاددانشگاهی تاییدیه بزرگ‌ترین موسسه آموزش زبان انگلیسی در دنیا را دریافت کرده است.

برگزاری کارگاه‌های مهارتی، در جهت توانمندسازی این افراد گام برمی‌داریم.

جهاددانشگاهی ۱۶۹ مرکز آموزش‌های مهارتی و تخصصی در کشور دارد و در بسیاری از شهرها، دارای پتانسیل خوب درزمینه‌ی آموزش‌های مهارتی-تخصصی است. سرمایه انسانی خوب باروحیه جهادی که قادر هستند با بهره‌گیری از منابع علمی روز دنیا به بهترین شکل ممکن برنامه‌ها را پیاده‌سازی کنند، از ویژگی‌های متمایز این نهاد است. طرح‌های متنوعی همچون طرح ۹ استان و یا طرح ۳۱ استان در حوزه مشاغل خانگی و طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار را داشتیم که توسط همکاران به‌خوبی اجرایی شد. اکنون هم طرح واکنش سریع و کسب‌وکارهای آسیب‌دیده از ویروس کرونا (کووید ۱۹) را با همکاری سازمان ملل در دست داریم. همه این موارد به همت همکاران است و شبکه همکاری بسیار خوبی در این زمینه در کل کشور داریم.

با توجه به برنامه‌های پیش‌روی معاونت آموزشی، آیا اولویت‌های آموزشی جهاددانشگاهی تغییر می‌کند؟

اولویت‌های ما جابجا و یا تغییر نخواهد کرد. معتقدیم ادغام دو مقوله آموزش و اشتغال موجب هم‌افزایی بیشتر و توانمندی بیشتر مجموعه خواهد شد و جلوی برخی موازی‌کاری‌ها و بخشی‌نگری‌ها گرفته خواهد شد و ظرفیت‌های جدیدی به وجود می‌آید. این پتانسیل جدید به کمک ظرفیت‌های مجموعه می‌آید و یاری‌رسان ما خواهد بود.

نحوه ارتباط معاونت آموزشی جهاددانشگاهی با سایر حوزه‌های این نهاد شامل فرهنگ، پژوهش و اشتغال، چگونه تعریف‌شده است؟

یکی از دلایل موفقیت جهاددانشگاهی درگذر زمان این بوده که حوزه‌های پژوهش، آموزش، فرهنگ و تجاری‌سازی و اشتغال جدا از هم نبوده‌اند و همواره از ظرفیت‌های یکدیگر در پیشبرد اهدافشان استفاده کرده‌اند.

در حوزه آموزش و به‌ویژه آموزش‌های مقطع‌دار، حوزه فرهنگ و یا پژوهش را کنار خود می‌بینیم و بالعکس، این ارتباط دوسویه است. برای مثال در پروژه دفاع سه‌دقیقه‌ای پایان‌نامه‌های دانشجویی و یا سایر طرح‌ها و برنامه‌ها، مبتنی بر هسته اصلی یعنی آموزش به منصه ظهور می‌رسند، مدیریت این برنامه‌ها برای مثال در حوزه فرهنگ است. در حوزه پژوهش نیز طرحی مانند نظام جامع هدایت شغلی با همکاری سه حوزه پژوهش، آموزش و تجاری‌سازی و اشتغال جهاددانشگاهی است. نگاه بخشی به حوزه‌ها نداریم و در تلاش برای هم‌افزایی مجموعه‌ها برای ارائه کار و خروجی فاخر به جامعه هستیم.

آیا معاونت آموزشی جهاددانشگاهی تلاش کرده در عرصه بین‌الملل هم ورود داشته باشد؟

از همان ابتدای فعالیت جهاددانشگاهی در حوزه آموزش (اواخر دهه ۶۰) و بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی این مأموریت به جهاددانشگاهی واگذار شد که با همکاری دانشگاهی خارجی، یک مجموعه آموزشی بین‌المللی در کشور تأسیس کند و با نگاه بین‌المللی فعالیت کند. درگذر این سه دهه اتفاقات خوبی در این زمینه افتاده اما فعالیت بین‌المللی منبعث از مباحث سیاست‌های خارجی است و به‌نوعی تحت تأثیر مسائل جهانی قرار می‌گیرد.

وقتی کشور در شرایط تحریم باشد، به‌راحتی نمی‌توان مراودات علمی و بین‌المللی داشت و شاید در حوزه بین‌الملل، از منظر تحریم‌ها و فشارهای غیرعادلانه و خصمانه جهان غرب، بیشترین آسیب‌ها در حوزه علم و فناوری باشد، چراکه محدوده فعالیت و حوزه عمل کاهش پیدا می‌کند.

بهترین خاطره شما از دوران فعالیت در جهاددانشگاهی چیست؟

در دهه ۷۰، مسئولیتی در جهاددانشگاهی واحد کاشمر در استان خراسان داشتم و راه‌اندازی مؤسسه آموزشی جهاددانشگاهی واحد کاشمر یکی از طرح‌ها و برنامه‌های ما در آن دهه بود. پس از نگارش طرح، برای دریافت بودجه موردنیاز تأسیس آن، به فرمانداری مراجعه کردیم و طرح تحویل آن‌ها شد. سپس طرح‌های با اولویت اول، به استانداری خراسان ارسال شدند، آن زمان خراسان به سه استان تقسیم‌نشده بود. مقرر شد با حضور استاندار، طرح‌ها بررسی شود و با توجه به منابع موجود، طرح‌ها را انتخاب کنند. یکی از طرح‌هایی که با اولویت یک به جلسه استانداری راه یافت، طرح ما بود.

پیش‌ازاین جلسه خدمت امام رضا (ره) رسیدم و به ایشان عرض کردم اگر این طرح واقعاً به نفع مردم است و به آن‌ها کمک می‌کند، شما عنایتی بفرمایید. پس از زیارت، به کاشمر برگشتم و وارد جهاددانشگاهی که شدم، همه تبریک می‌گفتند که طرح ما پذیرفته‌شده و آن زمان، وامی به مبلغ ۵۰ میلیون برای راه‌اندازی واحد آموزشی کاشمر به جهاددانشگاهی این واحد تعلق گرفت و ساختمان مؤسسه آموزشی کاشمر با عنایت و لطف امام رضا (ع) احداث شد.

معاون آموزشی جهاددانشگاهی:

آموزش سه رکن اساسی دارد: دانش، تغییر نگرش و مهارت

مدیریت ساختار شبکه‌ای جهاددانشگاهی برای توسعه‌ی ارتباطات و جذب نیرو در جهاددانشگاهی بر اساس شایستگی‌ها

اشاره: به‌منظور توسعه‌ی کمی و کیفی واحدها، پژوهشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها، سازمان‌ها و مراکز تابعه‌ی جهاددانشگاهی، ضرورت ایجاد ساختاری مناسب برای هماهنگی، برنامه‌ریزی و نظارت بر امور واحدها، تشخیص داده شد و در دهه‌ی ۷۰، معاونتی با نام معاونت هماهنگی و توسعه در تشکیلات جهاددانشگاهی ایجاد شد. در سال ۱۳۹۳، دفتر امور مجلس نیز به این معاونت الحاق و درنهایت عنوان آن به معاونت هماهنگی و امور مجلس تغییر نام یافت.

ازجمله برخی وظایف این معاونت می‌توان به راهبری و مدیریت نظام برنامه‌ریزی و ارزیابی عملکرد مجموعه‌ی جهاددانشگاهی، سازماندهی و مدیریت ساختار شبکه‌ای جهاددانشگاهی برای توسعه‌ی ارتباطات بین واحدها، پژوهشکده‌ها، مدیریت و راهبری طرح‌ها و مأموریت‌های ویژه و ملی، اشاره کرد.

ارتباط با نمایندگان و مجلس شورای اسلامی از دیگر وظایف مهم این معاونت است که طرح‌ها و بودجه‌ی پیشنهادی واحدهای سازمانی و هم‌چنین درخواست کمیسیون‌های مجلس برای حضور کارشناسان جهاددانشگاهی برای ارائه نظر توسط این اداره‌کل اقدام و پیگیری می‌شود. سایر امور مثل کمک به تخصیص منابع، امکانات و تجهیزات به واحدها، پژوهشکده‌ها، سازمان‌ها و مراکز و نیز تشکیل و راهبری ستاد پیگیری‌های ویژه در مواقع خاص با همکاری سایر معاونت‌های جهاددانشگاهی نیز توسط این معاونت انجام می‌شود.

در پی تشکیل و راه‌اندازی این معاونت، مسئولیت بخشی از وظایفی که به عهده‌ی ریاست مجموعه بود به این حوزه منتقل شد و یکی از وظایف مهمی که در اوایل تأسیس معاونت هماهنگی و امور مجلس، مقرر بود پیگیری شود، موضوع برنامه‌ریزی، پس از گذشت قریب به ۲۰ سال از عمر حیات جهاددانشگاهی امری ضروری بود و برای ادامه‌ی فعالیت این نهاد لازم بود، اهداف به‌طور دقیق‌تر مشخص و متناسب و مطابق با نیازهای ملی برنامه‌ریزی صورت پذیرد. در همان سال‌های شکل‌گیری این ساختار، این معاونت در بحث اشتغال نیز که از نیازهای جدی آن ایام بود، ورود کرد و البته بعداً با توجه به اهمیت و گستردگی موضوع حوزه‌ی اشتغال با راه‌اندازی سازمانی با عنوان همیاری اشتغال دانش‌آموختگان مجزا شد، اما پایه‌گذاری آن از معاونت هماهنگی و امور مجلس بود. متناظری در واحدهای جهاددانشگاهی وجود ندارد و این حوزه معاونتی صرفاً یک مجموعه‌ی ستادی است و عنوان متناظری در واحدهای جهاددانشگاهی ندارد و در حال حاضر هم در سه حوزه‌ی برنامه‌ریزی، امور ارتباط با مجلس و رسیدگی به امور واحدهای سازمانی جهاددانشگاهی فعالیت می‌کند.

معاون پیشین هماهنگی و امور مجلس جهاددانشگاهی که فعالیت خود را از دانشگاه تهران و جهاددانشگاهی مستقر در این دانشگاه شروع کرده، معتقد است؛ در سال‌های اولیه‌ی تأسیس جهاددانشگاهی، یکی از وظایف این نهاد که خیلی عیان نشد، کادرسازی و تربیت نیرو برای کشور بود، بسیاری از افرادی که اکنون در جایگاه مسئول و یا در مسند استادی دانشگاه قرار دارند، از مسیر فعالیت در جهاددانشگاهی به‌مثابه یک مرکز رشد که این نام امروز مرسوم است، عبور کرده و به امروز و قرار گرفتن در موقعیت‌های مهم رسیده‌اند. درعین‌حال این نهاد بستری برای رشد و ارتقای دانشجویان بوده و هست و همواره در همه بخش‌های آموزش، فرهنگ و پژوهش تأثیرگذار است، همان‌طور که یکی از صف‌شکنی‌های این نهاد در زمان دفاع مقدس رقم خورد و به تولید مواد و لوازم موردنیاز دفاع مقدس ورود کرد.

در این میان، تنها فردی که همواره به جهاددانشگاهی، توانمندی و استعداد جهادگران آن توجه ویژه‌ای دارد، رهبر معظم انقلاب است. علی‌رغم همه تنگناها در کشور و در دولت‌های مختلف، جهاددانشگاهی با حمایت‌های رهبری، توانسته کارهای بزرگی را در حوزه‌های علمی و فرهنگی در کارنامه‌ی خود قرار دهد. امروزه این نهاد علاوه بر حضور در عرصه‌ی پژوهش‌های کاربردی و فناورانه، در عرصه‌های پژوهش‌ها و فناوری‌های توسعه‌ای نیز حضور دارد و توانسته در بعضی زمینه‌ها به مرز دانش ورود پیدا کند و برای رفع نیازهای کاربردی و اجرایی کشور گام بردارد. به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی با دکتر احمد شریفی‌زاده معاون سابق هماهنگی و امور مجلس جهاددانشگاهی به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید:

دکتر احمد شریفی‌زاده:

اهداف برنامه‌های توسعه جهاددانشگاهی متناسب با جایگاهی که این نهاد باید درچشم‌انداز نهائی به آن دست یابد، تعیین و بر اساس آن برنامه‌هایی با طول عمر سه سال تدوین شد.

ارزیابی شما از سطح تعامل جهاددانشگاهی با ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی چیست؟

یکی از برنامه‌های اصلی این معاونت، به‌خصوص در دوره‌ی مسوولیت بنده، استفاده از تمام ظرفیت جهاددانشگاهی برای ارتباط مؤثر با نمایندگان حوزه‌های انتخابیه و استان مربوطه توسط مجموعه‌ی واحدها بوده است، به این مأموریت ویژه ازاین‌رو تأکید شد که تصور نشود تنها دفتر مرکزی می‌تواند این ارتباط را برقرار کند و واحدها از برقراری چنین ارتباطی محروم هستند. بر این اساس، همواره سعی شده از تمام ظرفیت‌های ارتباطی جهاددانشگاهی با نمایندگان محترم بهره بگیریم. تقریباً از سال ۹۶ این موضوع جدی‌تر پیگیری و سعی شد ارتباط واحدهای استانی با مجامع نمایندگان استانی در حد مطلوب برقرار شود و از همان ایام، موفقیت‌های خوبی نیز درزمینه‌ی تأمین بودجه واحدهای جهاددانشگاهی و همچنین استفاده از بعضی تبصره‌های بودجه حاصل شد.

این رویکرد با آغاز به کار هر یک از ادوار مجلس و بدون نگاه سیاسی به هر دوره، پابرجاست و تأکید اصلی برقراری ارتباط مستمر با مجلس و بیان صحیح نیازها

و مشکلات کشور به نمایندگان و معرفی کارآمدی و توانمندی جهاددانشگاهی دررفع این نیازهاست. سعی ما بر آن است تا با کمک مجلس در پی رفع مشکلات و مسائل کشور برآییم و از ظرفیت‌های مجلس در بحث سیاست‌گذاری‌ها، تنظیم بودجه و ارتباطاتی که می‌توانند با مجموعه‌های اجرایی کشور برای به‌کارگیری توانمندی جهاددانشگاهی برقرار کنند، استفاده کنیم.

اتخاذ چه راهکارهایی به برقراری ارتباط مطلوب با مجلس و نمایندگان منجر می‌شود؟

ارتباط ما با مجلس شورای اسلامی، ارتباطی دو سویه است. مجلس با نگاه منطقه‌ای و ملی به مسائل می‌نگرد و آنچه که از نمایندگان مجلس خواسته می‌شود عموماً این است که در حوزه‌های انتخابیه خودشان کار ویژه‌ای انجام دهند. به همین دلیل، یکی از درخواست‌های نمایندگان همواره این بوده که در حوزه‌ی انتخابیه آن‌ها، دفتر و واحدی از جهاددانشگاهی تشکیل شود و تمامی بخش‌های فرهنگی، پژوهشی و آموزشی این نهاد و حتی خبرگزاری‌های آن نیز، در حوزه‌های انتخابیه نمایندگان، فعالیت داشته باشد. درعین‌حال، این موضوع مستلزم این است که امکانات لازم برای راه‌اندازی و توسعه واحدها فراهم باشد، البته نمایندگان محترم به‌طورمعمول ما را یاری کرده‌اند و توانسته‌ایم دفاتری در بعضی از حوزه‌های انتخابیه آن‌ها ایجاد کنیم. نگاه ما بیشتر جنبه ملی و استانی دارد و با کمک نمایندگان محترم مسائل و موضوعاتی پیگیری شده که خروجی‌های خوبی داشته‌ایم.

برنامه‌های توسعه‌ی جهاددانشگاهی چه دستاوردهایی برای این نهاد داشته و برای آینده‌ی این برنامه چه معیارهایی در نظر گرفته‌شده است؟

جهاددانشگاهی مجموعه‌ی گسترده‌ای در کل کشور است، ابتدا واحدهای این نهاد در درون دانشگاه‌ها، با توجه به نیاز و توسعه‌ی کشور شکل‌گرفته‌اند و اهداف و مأموریت‌هایی متناسب با نیازهای ملی و مرتبط با درون هر دانشگاه در حوزه‌های فرهنگی و پژوهشی عهده‌دار بودند. با توجه به نیاز و توسعه‌ی کشور، فعالیت‌های این نهاد و گستره‌ی حضور آن نیز در کشور افزایش یافت و داشتن برنامه و هدف مدون در آن برهه برای جهاددانشگاهی یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر و لازم بود اهداف و مأموریت‌های این نهاد متناسب با تغییرات محیطی تعیین و تبیین شود.

اواسط دهه ۸۰ که آقای دکتر طیبی سکاندار هدایت این مجموعه شدند، برنامه‌های توسعه‌ای که پیش‌تر هم مطرح بود، اما پیگیری جدی پیرامون آن نمی‌شد، به‌صورت عملیاتی و ویژه در دستور کار قرار گرفت، برنامه‌ها برای دستیابی به اهداف تعیین‌شده که مبتنی بر ارزش‌های سازمانی بود، تدوین و برای اجرای آن نیز پیگیری‌ها انجام شد. لازمه‌ی داشتن هر برنامه نیز توجه به اسناد موجود در نظام بالادستی بود که بر اساس آن چشم‌اندازی برای جهاددانشگاهی تعریف شد. چشم‌انداز جهاددانشگاهی ۲۰ ساله و ازلحاظ زمانی مطابق با سند چشم‌انداز کشور است.

اهداف هر برنامه، متناسب با جایگاهی که جهاددانشگاهی باید در چشم‌انداز نهایی به آن دست یابد، تعیین و بر اساس آن، برنامه‌هایی با طول عمر حدود سه‌ساله تدوین شد. کوتاه بودن مدت هر برنامه، نسبت به برنامه‌های ۵ ساله‌ی توسعه‌ی کشور، ازاین‌جهت بود که این نهاد که بسیار متأثر از شرایط محیطی خود است و شاید یکی از دلایل پویایی و به‌روز بودن جهاددانشگاهی نیز همین است، بتواند خود را متناسب با نیازهای فعلی کشور به‌روز کند. در برنامه‌های اول تا پنجم جهاددانشگاهی، دوره‌های سه‌ساله مدنظر بود که متأسفانه طی دوره‌ای در دولت دهم، توقفی در برنامه‌ها ایجاد شد، آن‌هم به دلیل کم‌توجهی افرادی بود که از بیرون وارد این نهاد شده بودند. مجدداً با قبول مسئولیت آقای دکتر طیبی، برنامه‌های توسعه در دستور کار و موردتوجه قرار گرفت. در برنامه‌ی ششم، بر این تأکید شد که با برنامه‌ی توسعه‌ی کشور تطبیق پیدا کند و بر همین اساس، برنامه‌ی ششم، با رویکرد پنج‌ساله تدوین شد و زمان شروع و خاتمه آن نیز با برنامه‌ی ششم کشور تطبیق پیدا کرد. در برنامه‌های توسعه، برای هر یک از گروه‌ها، برنامه‌های مدونی مشخص شد. آنچه که اکنون به‌عنوان هدف‌گذاری کلان در این نهاد موردتوجه است، ارزیابی و پایش برنامه‌ی ششم است، اینکه با چه روش‌هایی و چگونه می‌توان به اثربخشی بیشتر برنامه‌ها و رسیدن به اهداف مدنظر دست‌یافت، از چالش‌های جدی امروز ماست که اقداماتی را برای رسیدن به اهداف موردنظر انجام داده‌ایم.

هدف‌گذاری نهایی در تدوین این برنامه‌ها چیست؟

در هر برنامه، اهداف کلانی تعیین می‌شود؛ مثلاً در دوره‌ای بحث تشکیل قطب‌های پژوهشی مطرح بود و یا اینکه در حوزه‌ی بین‌الملل در چه

معاون سابق هماهنگی و امور مجلس جهاددانشگاهی:

در جهاددانشگاهی، فرهنگ برتری جوئی وجود ندارد، همین موضوع موجب تسهیل ارتباطات شده است.

جایگاهی باشیم که این اهداف برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز است. بر اساس این اهداف و تعاملاتی که بین دفتر مرکزی و واحدها صورت می‌گیرد و واحدهای جهاددانشگاهی متناسب با اهداف کلان، اهداف جزئی و برنامه‌های اجرایی خود را ارائه می‌کنند. سپس این برنامه‌ها به دفتر مرکزی و حوزه‌های معاونتی ارجاع و سپس برنامه‌ی اولیه در شورای تلفیق مطرح می‌شود و به شورای علمی می‌رود و به‌نوعی تصویب اولیه می‌شود تا به تصویب هیأت امنا برسد و در آنجا نهایی می‌شود. دستیابی به اهداف تعیین‌شده هر واحد که حاصل جمع آن، اهداف جهاددانشگاهی در هر دوره است، هدف هر برنامه‌ای است.

آیا جهاددانشگاهی در هر یک از برنامه‌های توسعه، به همه‌ی اهداف دست پیداکرده است؟

پایش برنامه و ارزیابی برنامه‌ها، یکی از اقدامات و موضوعات مهمی است که تأثیر بسیار زیادی دررسیدن به اهداف دارد، این موضوع در برنامه‌های اولیه به‌طورجدی پیگیری نمی‌شد و فقط گزارش‌گیری صورت می‌گرفت. در دوره‌های بعدی، ارزیابی‌ها جدی‌تر بود و پایش‌ها انجام می‌شد، در دوره‌ی برنامه پنجم این موضوع جدی‌تر شد و گروه‌های ارزیاب به بررسی عملکرد واحدها و این‌که چه میزان به برنامه‌ها و اهداف مدنظر دست پیداکرده‌اند، می‌پرداختند و اطلاعات ارائه‌شده را موردسنجش و دقت قرار می‌دادند و میزان رسیدن به اهداف را طی فرمول و روابطی رصد می‌کردند. این موضوع هرساله انجام می‌شود، این‌که هر یک از واحدها طی یک‌سال، چقدر به اهداف تعیین‌شده برای مجموعه‌ی خود دست پیداکرده که البته نتایج ارزیابی هر مجموعه و واحدی متفاوت بوده، بعضی واحدها در حوزه‌ی پژوهش و برخی درزمینه‌ی فرهنگی موفق بوده‌اند.

ارزیابی‌های سال گذشته‌ی واحدهای جهاددانشگاهی نشان می‌دهد؛ در حوزه‌ی پژوهش، واحدهای تابعه‌ی این نهاد با ۸۰ درصد موفقیت و در حوزه‌ی فرهنگی، واحدها ۸۲ درصد موفقیت داشته‌اند. در مواردی هم که مشکل و مسئله‌ای بوده به اطلاع مسئولان واحد رسانده‌ایم تا تغییرات لازم را در برنامه صورت بدهند. یکی از مسائلی که نه‌تنها در کشور ما بلکه در کل دنیا به آن توجه می‌شود این است که برنامه‌ها بر روی کاغذ خوب هستند، اما در اجرا میزان موفقیت به شرایط و عوامل زیادی بستگی دارد. دلایل عدم موفقیت در برنامه‌ها و اینکه چه راهکارهایی وجود دارد تا به اهداف برنامه‌ها دست‌یابیم، ازجمله دغدغه‌های موردتوجه در جهاددانشگاهی است و به دنبال این هستیم که این نگاه به‌کل مجموعه منتقل شود، بر همین اساس، از واحدها هم تقاضا کرده‌ایم خود آن‌ها روی این موضوع حساسیت داشته باشند و اگر مشکل و نقصی وجود دارد، ابتدا خود آن‌ها برطرف‌کننده مشکل باشند. دلایل عدم تحقق اهداف برنامه‌ها، یکی از مسائلی است که به‌طورجدی پیگیری می‌کنیم.

چه اندازه با دیگر حوزه‌های جهاددانشگاهی، ازجمله پژوهش، اشتغال، آموزش و فرهنگ برای ارتقای این نهاد در ارتباط هستید؟

معاونت هماهنگی جهاددانشگاهی، مجموعه‌ای لجستیک است و در تصمیمات مختلفی ازجمله انتصاب و تغییر مدیران و مسئولان ورود می‌کند و ارزیابی‌ها حول این موضوع به دلیل حساسیت‌ها و مسائل داخلی، درونی و بدون انتشار خبر عمومی است. درروند انتخاب و تغییر مدیران، استعدادها و توانمندی‌های افراد شناسایی می‌شود و بر اساس ارزیابی‌های صورت گرفته، تغییرات انجام می‌شود. درصورتی‌که در دو حوزه‌ی دیگر این معاونت، یعنی برنامه‌ریزی و امور مجلس، اخبار آن منتشر می‌شود. هدف ما بهره‌برداری از موفقیت‌هاست، به همین منظور اطلاع‌رسانی‌هایی پیرامون بودجه، برنامه، ارتباط با مدیران و کارشناسان انجام می‌شود، همان‌گونه که گزارش‌های خوبی از حضور مدیران و کارشناسان جهاددانشگاهی در کمیسیون‌های مختلف مجلس و رصد فرصت‌هایی که این نهاد می‌تواند در آن‌ها حضور موفقی داشته باشد، منتشرشده است.

در دیداری که سال ۹۳، مدیران جهاددانشگاهی با مقام معظم رهبری داشتند، ایشان تأکید داشتند که مأموریت‌هایی برای جهاددانشگاهی تنظیم و تدوین شود. بر اساس این تأکید رهبری، پیگیری‌های مستمر انجام و نهایتاً ۷مأموریت برای جهاددانشگاهی تعریف شد و در

دکتر احمد شریفی‌زاده:

در حوزه برنامه‌ریزی جهاددانشگاهی، علاوه بر ارتباط خوب با سازمان برنامه و بودجه، بیشتر نگاه ما به درون است چرا که اکثر منابع را خود تامین می‌کنیم.

برنامه‌ی ششم هم به این مأموریت‌ها توجه شده است. این مأموریت‌ها در نقشه‌ی جامع علمی کشور، جایگاه اجرایی پیدا نمی‌کرد و به همین منظور، تلاش شد با برقراری ارتباط مؤثر با مجلس، بخشی از این اهداف و مأموریت‌ها در برنامه‌ی توسعه‌ی کشور منظور و فرصت‌های همکاری برای اجرایی کردن این مأموریت‌ها فراهم شود. پیگیری‌ها منجر به این شد که در قانون بودجه‌ی کشور، در تبصره‌ها و بندهایی، نام جهاددانشگاهی آورده شود.

توازن برنامه در ارتباطی که با سایر حوزه‌های جهاددانشگاهی داریم، برای ما مهم است. اگر مجموعه‌ای در حوزه‌ی پژوهش موفق باشد اما در فرهنگ نتواند به کامیابی دست یابد، مجموعه‌ی نامتوازنی را شاهد خواهیم بود. تأکید ما بر این است که همه‌ی مجموعه به شکلی متوازن پیش برود و هر حوزه متناسب با اهدافی که برای این نهاد تعیین‌شده، ادامه حیات دهد. ارتباطات با تمامی حوزه‌ها و سایر مجموعه‌ها در حد مطلوب بوده است، در حوزه‌ی برنامه‌ریزی سعی شده با شورای تلفیق که در آن نمایندگان تمامی حوزه‌های معاونتی جهاددانشگاهی حضور دارند، ارتباطات خوبی برقرار شود. ازاین‌رو، مهم‌ترین مسئله توازن در انجام و توسعه فعالیت‌های جهاددانشگاهی است که با همکاری و مشارکت سایر معاونت‌ها به آن توجه داریم.

نقش معاونت هماهنگی جهاددانشگاهی در برقراری ارتباط منسجم بین واحدها و دفتر مرکزی این نهاد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جهاددانشگاهی مجموعه‌ی گسترده و پیوسته‌ای است. حدود ۷ هزار و ۵۰۰ نیرو در مجموعه‌ی جهاد و واحدها و نهادهای مختلف آن مشغول فعالیت هستند. در سازمان‌های دولتی و دستگاه‌های اجرایی، ستادها بیشتر نقش ویژه‌ای در سیاست‌گذاری و تأمین منابع و از نوع بالا به پایین دارند. در مجموعه‌ی جهاددانشگاهی، ارتباط دوسویه میان واحدها و دفتر مرکزی برقرار است. این نیاز در بخش صف وجود دارد که ارتباط خوبی با ستاد داشته و این ارتباط به‌گونه‌ای باشد که مشکلات خود را بیان و از حمایت‌های ستادی بهره‌مند شوند و متقابلاً در دفتر مرکزی، تسهیل‌گری امور واحدها، رسیدگی به مشکلات آن‌ها، رصد و پایش فعالیتی و همکاری و همراهی با واحدهاست.

در توجه به قوت‌های هر واحد با توجه به جایگاهی که در آن قرار دارند، سعی شده دفتر مرکزی کمک‌کننده باشد. در جهاددانشگاهی فرهنگ برتری‌جویی وجود ندارد، همین موضوع موجب تسهیل ارتباطات شده است. در دفتر مرکزی به دنبال سیاست‌گذاری و نظارت عالیه و برنامه‌ریزی برای اجرای موفق برنامه‌های واحدهای سازمانی هستیم. بسیاری از دستگاه‌ها نتوانسته‌اند این مدل مدیریتی را به درستی اجرایی کنند، اما جهاددانشگاهی در این زمینه موفق بوده است. یکی از مهم‌ترین وظایف نیز ایجاد ارتباط بین واحدهای جهاددانشگاهی با یکدیگر در اجرای پروژه‌های مشترک بوده است که با پیگیری ستاد و آیین‌نامه‌ی آن نیز ابلاغ و اجرایی شده است و امکان بهره‌مندی از توانمندی واحدها در شبکه‌ی گسترده‌ی جهاددانشگاهی فراهم آمده است.

معاون سابق هماهنگی و امور مجلس جهاددانشگاهی:

موفقیت‌های جهاددانشگاهی به دلیل وجود نیروهای کارآمد و توانا در آن است.

معاونت هماهنگی جهاددانشگاهی با فعالیت‌هایی مانند انتخاب جهادگر نمونه، چگونه می‌تواند به ارتقای نیروی انسانی این نهاد کمک کند؟

در مجموعه‌ی جهاددانشگاهی علاوه بر اقدامات گذشته برای ارتقای منابع انسانی، طرحی تحت عنوان ارزشیابی در حال شکل‌گیری است که مقدمه‌ی ارتقای منابع انسانی است. شروع آن با ارزشیابی در حوزه‌های مدیریتی است و قبل از این کار نیز موضوع شناخت شایستگی‌ها موردتوجه است. انتخاب اعضای نمونه، کار سخت و مشکلی است و رویه هم به این صورت است که در هر واحد سازمانی، مجموعه‌ای از فرم‌ها، بر اساس مدل‌های ارزیابی هر واحد، مطابق یکسال کاری، تکمیل و افرادی معرفی می‌شوند و برای هر واحد، متناسب با تعداد عضوی که در آن مجموعه فعالیت می‌کند، سهمیه‌ای تعیین می‌شود و افراد معرفی‌شده در حوزه‌های کاری مختلف (پژوهش، آموزش، فرهنگ، اشتغال و ...) ارزیابی و افرادی که امتیاز بیشتری کسب می‌کنند انتخاب می‌شوند. پس از آن، در جلسه شورای معاونان افراد نهایی انتخاب می‌شوند. سال ۹۸ تعداد ۳۴ جهادگر نمونه از میان جمعیت ۲۶۰ نفری معرفی‌شده و راه‌یافته به مرحله نهایی ارزیابی، انتخاب و معرفی شدند. این در حالی است که همه افرادی که معرفی می‌شوند، در حوزه کاری خودشان توانمند هستند. با انتخاب شایستگان و معرفی آنان به مجموعه به‌عنوان عضو نمونه، اقدام کوچکی در جهت توجه بیشتر به نیروی کارآمد صورت می‌پذیرد. هرچند موفقیت‌های جهاددانشگاهی به دلیل وجود مجموعه‌ی نیروهای کارآمد و توانا در آن است.

در سال‌های اخیر تأمل بیشتری به ورود اولیه‌ی افرادی که به مجموعه‌ی جهاددانشگاهی می‌پیوندند شده است تا بر اساس شایستگی‌ها و استعدادهای موردنظر مجموعه‌ی جهاددانشگاهی، افرادی جذب شوند که بتوانند فرهنگ جهادی را توسعه دهند. در ضمن با برگزاری آموزش‌هایی متناسب با جایگاهی که افراد در آن قرار خواهند گرفت، امکان رشد و ارتقای اعضا فراهم شود. مهم‌ترین وجه تمایز مجموعه‌ی جهاددانشگاهی با سایر دستگاه‌ها و نهادهای متناظر، امکان کسب تجربه و رشد افراد در این نهاد است و به این دلیل نیروهای توانمند علاقه زیادی دارند تا در این نهاد فعالیت کنند.

معاونتی با نام هماهنگی و امور مجلس، ذیل نهادها و دستگاه‌های مختلفی وجود دارد، وجه تمایز وجود این مجموعه در جهاددانشگاهی با سایر دستگاه‌ها چیست؟

ماهیت جهاددانشگاهی با سایر دستگاه‌های اجرایی متفاوت است، این نهاد مجموعه‌ای است که بخش عمده‌ی منابع (حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد) توسط خود مجموعه تأمین می‌شود. از طرفی وظایف استراتژیکی هم به عهده‌ی آن گذاشته‌شده که باید بتواند این مأموریت‌ها را به انجام برساند و نیازهای کشور را برطرف کند، چه در حوزه‌ی ارتباط میان دانشگاه و صنعت و یا ایجاد بستری در حوزه‌ی فرهنگ در میان دانشگاهیان که منجر به ارتقای فرهنگ شود، برای مثال می‌توان به زمانی که مشکل رفع بیکاری مثل امروز معضل نبود اشاره کرد؛ جهاددانشگاهی از مجموعه‌های پیش‌رو درزمینه‌ی اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بود و به این دلیل سازمان اشتغال و تجاری‌سازی را پایه‌گذاری کرد. از نکات بارز مجموعه‌ی جهاددانشگاهی توجه به نیازهای فعلی و آینده برای رفع آن و همچنین تبدیل تهدیدات به فرصت است و به دلیل پیشرو بودن در بسیاری از زمینه‌ها نه‌تنها توانسته الگوسازی کند، بلکه برای کشور خلق فرصت می‌کند. تفاوت‌های ماهوی میان جهاددانشگاهی با دستگاه‌های اجرایی کشور وجود دارد. امور مجلس در معاونت هماهنگی، متناظر با سایر دستگاه‌هاست، اگر چه نوع ارتباط ما با نمایندگان و مجلس بسیار متفاوت است. ما از گستردگی استانی و پیوستگی خود، به‌صورت یک شبکه، به‌خوبی استفاده می‌کنیم، پیگیری‌ها مشابه اما ازلحاظ قوت کاری تفاوت‌هایی وجود دارد. در حوزه‌ی برنامه‌ریزی هم بسیاری از دستگاه‌ها چنین مجموعه‌ای دارند، ولی بیشتر توجه آن‌ها به سازمان برنامه‌وبودجه است. در جهاددانشگاهی علاوه بر ارتباط خوب با معاونت برنامه‌وبودجه، بیشتر نگاه ما به درون است، چراکه اکثر منابع را خود تأمین می‌کنیم و این امر باعث شده که بیشتر به درون توجه کنیم تا بیرون؛ هم باید درآمد مناسبی کسب کنیم و هم این درآمدها را هدفمند و در جهت نیاز کشور و توسعه‌ی فعالیت‌های خود هزینه کنیم.

جهاددانشگاهی بازیگر مؤثر عرصه‌ی فرهنگ

اشاره: به اذعان بسیاری، جهاددانشگاهی با رویکرد فرهنگی شکل‌گرفته و ورود جهاددانشگاهی به هر حوزه‌ای نو و بکر بوده است؛ فعالیت‌های قرآنی دانشجویان، سازمان انتشارات، تاسیس سازمان دانشجویان و سپس خبرگزاری‌های دانشجویان و قرآن یا فعالیت‌های گردشگری دانشجویی و... از فعالیت‌های نو و بکر جهاددانشگاهی در حوزه‌ی فرهنگی بوده است. این نهاد متناسب با نیازهای نظام و انقلاب، کارهای فرهنگی، آموزشی و پژوهشی متعددی انجام داده است. مثلا در دوران دفاع مقدس مطالعات زیادی در خصوص نیازهای دفاعی کشور توسط جهاددانشگاهی انجام می‌شد. هم‌چنین در دوران انقلاب اسلامی و تا سال‌ها پس از تاسیس نظام جمهوری اسلامی، جهاددانشگاهی به‌عنوان یک‌نهاد فرهنگی ـ انقلابی بار سنگین احیای فرهنگ و هنر ایرانی ـ اسلامی در دانشگاه‌ها را به دوش می‌کشید.
امروز هم جهاددانشگاهی مانند اوایل انقلاب و زمان جنگ، با توجه به نیازهای روز، در هر عرصه‌ی فرهنگی که نیاز باشد، ورود می‌کند.
در خصوص پیشرو بودن این نهاد در رصد و شناسایی و رفع نیازهای فرهنگی جامعه دانشگاهی و جریان‌سازی و ارتباط جهاددانشگاهی با بدنه‌ی دانشجویی گفت‌وگویی با دکتر عیسی علیزاده معاون فرهنگی این نهاد داشته‌ایم.

آقای دکتر علیزاده، با توجه به سبقه‌ی جهاددانشگاهی؛ آیا می‌توانیم بگوییم این نهاد در شناسایی و رصد نیازهای فرهنگی پیشرو بوده و در جهت تامین این نیازها و هم‌چنین در زمینه‌ی کادرسازی و تربیت نیروهای کارآمد و متعهد و نیز تاثیرگذاری و جریان‌سازی فرهنگی، گام برداشته است؟

هدف از تشکیل جهاددانشگاهی، مطابق اساس‌نامه آن، توسعه فرهنگی و توسعه فناورانه و پژوهشی بوده است. هم‌زمان با تولد جهاددانشگاهی در سال‌های آغازین انقلاب اسلامی (اواخر دهه ۵۰) که به بیان مقام معظم رهبری، مولود مبارک انقلاب اسلامی شکل گرفت، نیاز به تغییرات در حوزه فرهنگ احساس می‌شد. البته این تغییرات مطالبه مردم هم بود، چراکه صرفاً تغییر حاکمیت و رژیم، هدف غایی انقلاب اسلامی نبود. چون حضور جهاددانشگاهی در عرصه فرهنگ، با یک ویژگی مهم همراه بود؛ از همان ابتدا هر ساختاری که در این نهاد ایجاد و هر فعالیتی که تعریف شد، مسئله محور و منوط به یک نیاز بوده است؛ برای مثال نخستین نشر جهاددانشگاهی در سال ۶۰ رقم خورد چون یکی از مبادی ورود به فضای فرهنگی دانشگاه برای جهاددانشگاهی، متناسب‌سازی متون و فعالیت در حوزه نشر بوده است.

در زمینه‌ی کادرسازی و تربیت نیروهای متعهد و کارآمد، الحمدالله کارنامه جهاددانشگاهی پربار است. بسیاری از مسوولان دلسوز کشور در عرصه‌های گوناگون، کار خود را از جهاددانشگاهی آغاز کردند. ساختارهایی مانند سازمان دانشجویان اساسا با نیت تربیت و تامین

دکتر عیسی علیزاده:

تشخیص ذائقه دانشجویی از طریق در اختیار داشتن ساختاری منسجم، مهم است.

کادر نیروی انسانی موردنیاز کشور شکل گرفتند.

وجوه تمایز فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی با سایر نهادهای فرهنگی چیست؟

تبلیغ و ترویج فرهنگ و هنر اسلامی، ایجاد تشکیلات منسجم برای استفاده از نتایج تحقیقات علمی، برقراری ارتباط میان حوزه و دانشگاه و حمایت، تشویق و استفاده از دانشجویان مستعد و علاقه‌مند، وظایف معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی است. وجه تمایز جهاددانشگاهی در حوزه فرهنگ، در وهله نخست این است که این نهاد توانسته متناسب با شرایط روز و ذائقه دانشجویی، ساختار و تشکیلات منسجمی را در بطن دانشگاه ایجاد کند، از همین رو در حوزه‌های متعددی ازجمله نشر کتاب، دین و قرآن، گردشگری، گفتمان انقلاب اسلامی و ولایت‌فقیه، محیط‌زیست و خبررسانی ورود کرده است.

ما مدعی هستیم که جهاددانشگاهی سریع‌تر از سایر مجموعه‌ها به نیاز جامعه در حوزه فرهنگ پی می‌برد، برای مثال تغییرات نسلی را به‌واسطه پروژه‌های مرکز افکار سنجی، سریع‌تر درمی‌یابیم و در پی این تغییرات، برنامه‌های متفاوت‌تری را می‌توانیم پیش‌بینی کنیم. ذائقه دانشجویان در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی مهم است، اگر تمایل به فعالیت‌های هنری بیشتر است، باید ساختارهای هنری را تقویت کنیم، اگر ذائقه دانشجویان به فعالیت‌های گفتمانی و یا فعالیت‌های کسب تجربه و هنر گرایش بیشتری دارد، باید بتوانیم متناسب با آن‌ها برنامه‌ریزی کنیم.

بودجه‌ریزی طرح‌ها و برنامه‌های فرهنگی جهاددانشگاهی در چه وضعیتی قرار دارد؟

از قضا، یکی دیگر از وجوه تمایز فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی با سایر سازمان‌ها و نهادها، کم‌هزینه و پربهره‌بودن کار است. اعتبارات کلان و ویژه‌ای برای برنامه‌های فرهنگی این نهاد وجود ندارد. از سوی دیگر، افراد دغدغه‌مندی در حوزه فرهنگی این نهاد، مشغول فعالیت‌اند که در پی ارتقای جایگاه و موقعیت اداری خود نیستند، بلکه با تعصب، تعهد و دغدغه‌مندی پای کار ایستاده‌اند. جهاددانشگاهی همواره فرهنگ را محور اصلی فعالیت‌های خود در سایر حوزه‌ها قرار داده است. هم‌چنین فرهنگ، گاهی، دستاورد و خروجی اقدامات و فعالیت بخش‌های دیگر در این نهاد بوده است. مثلا بسیاری از فعالیت‌های جهاددانشگاهی در حوزه‌های پژوهشی منجر به یک دستاورد فرهنگی شده است، برای مثال، زمانی که پیشرفت دانش سلول‌های بنیادی توسط جهاددانشگاهی رقم خورد، روحیه و فرهنگ خودباوری ترویج یافت، لذا بعضی اقدامات به‌صورت غیرمستقیم، سبب توسعه فرهنگی شده است.

ازنظر بودجه، متاسفانه در کل کشور، بودجه حوزه فرهنگ بسیار نازل است. جهاددانشگاهی نیز از این امر مستثنا نیست. نگرش هزینه‌گرا به فرهنگ بسیار نادرست است، چراکه غفلت از امر فرهنگ خسارت جبران‌ناپذیری وارد می‌کند. بااین‌حال، جهاددانشگاهی نهادی کارآمد در حوزه فرهنگ است؛ به این معنی که بیشترین بازدهی را از کم‌ترین منابع دارد و با کم‌ترین هزینه. موثرترین و بیشترین فعالیت‌ها را انجام می‌دهد.

دستاوردهای شاخص جهاددانشگاهی در عرصه ملی و بین‌المللی در حوزه فرهنگ چه بوده و چه خدمات تخصصی فراگیری در سراسر کشور از سوی این نهاد انجام‌گرفته است؟

متناسب با ساختارها، مراکز و سازمان‌های حوزه فرهنگ در جهاددانشگاهی به‌صورت شبکه‌ای و تشکیلاتی در سراسر کشور فعالیت دارند؛ برای مثال خبرگزاری ایکنا که در استان‌های دیگر غیر از تهران شعبه دارد و یا مجموعه ایسپا که در سراسر کشور به‌صورت شبکه‌ای، افکار سنجی میلیونی مردم را انجام می‌دهد. خبرگزاری ایسنا و سازمان انتشارات هم به همین شکل فعالیت گسترده و سراسر دارند. متناسب با نیازهای روز، شاکله

اصلی بعضی برنامه‌ها حفظ‌شده، بعضی اصلاح و برخی حذف و برای تعدادی از آن‌ها جایگزین تعیین شد.

اساس معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی، فعالیت در حوزه دانشجویی با تأسیس سازمان دانشجویان بوده است که بعدها از دل همین سازمان، خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) به‌عنوان نخستین خبرگزاری غیردولتی به وجود آمد و امروز در زمره خبرگزاری‌های مطرح کشور است و عملکرد خوبی دارد. سازمان دانشجویان هم در سراسر کشور شعبه دارد و شبکه دانشجویی جهاددانشگاهی را شکل می‌دهد.

جهاددانشگاهی فعالیت‌های فرهنگی بسیاری در حوزه قرآن و عترت در دانشگاه‌ها انجام داده و تا سال ۸۷، موفق به برگزاری ۲۵ دوره جشنواره ملی قرآن و عترت دانشجویان کشور شده است. در ضمن برگزاری دوره‌های متمادی این جشنواره، حضور نیروهای متخصص قرآنی و دانشجویان علاقه‌مند به شرکت در این جشنواره‌ها فزونی یافت، به‌طوری‌که در سال ۸۲، تصمیم به تأسیس سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشجویان کشور گرفته شد و در همان سال و از دل این سازمان، خبرگزاری ایکنا متولد شد. حرکت در این مسیر و راه‌اندازی این مجموعه‌ها، چیزهایی از پیش نوشته و تعیین‌شده نبود، بلکه نیازهای روز تعیین‌کننده آن بود؛ مثلاً خبرگزاری ایکنا به وجود آمد چون‌که زمان تولد آن فرارسیده بود و امروز این خبرگزاری، در صدر خبرگزاری‌های تخصصی جمهوری اسلامی در حوزه دینی و قرآنی است.

ورود جهاددانشگاهی به حوزه نشر، باعث شد که به‌مرور، اعتماد اساتید و اعضای هیئت‌علمی به چاپ آثارشان توسط این نهاد بیشتر شود و از همین رو این نهاد برای تأسیس و راه‌اندازی سازمان انتشارات جهاددانشگاهی وارد عمل شد. همچنان اساسی‌ترین محصول فرهنگی در کشور کتاب است و نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد که ۲۵ درصد دانشجویان ما کتاب‌خوان و تأثیرگذار هستند، این آمار کم، اما قابل‌اعتناست. تاکنون نزدیک به ۸ هزار عنوان کتاب (به‌طور میانگین سالانه ۴۰۰ عنوان کتاب) از سوی سازمان انتشارات جهاددانشگاهی تأسیس‌شده که تعدادی از آن‌ها حائز رتبه برتر در جشنواره کتاب سال جمهوری اسلامی و برخی نگارندگان این کتاب‌ها به‌عنوان مؤلف برتر معرفی‌شده‌اند. با توجه به ماهیت فعالیت دانشجویی جهاددانشگاهی و حمایت از این قشر، تصمیم گرفته شد که با یک دوره فاصله از کتاب سال جمهوری اسلامی، جشنواره کتاب سال دانشجویی راه‌اندازی شود که تاکنون ۲۶ دوره آن برگزارشده است.

معتقدیم دانشجویان به اولین تالیف خود که بعضا حاصل پایان‌نامه و رساله آن‌هاست، تعلق عاطفی دارند و اگر از آن‌ها حمایت شود، ممکن است سال‌ها بعد بتوانند مولف فاخری شوند. عموما اولین کتاب منتشره از یک دانشجو، پایان‌نامه اوست که به کتاب تبدیل می‌شود؛ بنابراین شناسایی پایان‌نامه‌های حرفه‌ای و علمی به‌منظور نشر آن‌ها حائز اهمیت است. برهمین اساس، جشنواره پایان‌نامه‌های سال دانشجویی راه‌اندازی شد که تاکنون ۱۸ دوره آن برگزارشده و خوشبختانه هر دو جشنواره هرساله با استقبال خوب دانشجویان روبرو بوده است. در طول سال‌های فعالیت سازمان انتشارات، برنامه‌های متعدد دیگری به‌منظور ترویج و رونق کتاب‌خوانی پیگیری شدند، ازجمله رونمایی و نقد و تحلیل کتاب‌ها، برگزاری نشست‌های فصل سخن به‌صورت سراسر، ایده کتاب سه‌دقیقه‌ای به تأسی از مسابقات دفاع سه‌دقیقه‌ای که تاکنون چهار دوره آن برگزار و مجوز برگزاری آن در سطح بین‌المللی هم اخذشده است.

این رویکرد در مرکز امام (ره)، انقلاب اسلامی و ولایت‌فقیه و مرکز گردشگری این نهاد نیز وجود داشت که پیرامون شبهات موجود، گفتمان انقلاب اسلامی، چالش‌های نظام و انقلاب و ... فعالیت‌هایی پیش‌بینی شود. جشنواره ملی طریق جاوید و اردوهای دانشجویی طریق جاوید از مهم‌ترین رویدادهای این عرصه است. چنان‌که پیش‌تر گفتیم، نخستین و تنها مرکز گردشگری دانشجویان ایران در جهاددانشگاهی تأسیس‌شده است. در این مرکز اردوهای ایران مرز پرگهر دایر شد تا هر دانشجو بتواند مطابق رشته تحصیلی خود، بر اساس پروتکل‌های این اردوها، به شهرها و مناطق مختلف سفر کند و با اقوام مختلف و افتخارات کشور آشنا شود. همایش ملی خلیج‌فارس، اقدام علمی ـ فرهنگی دیگری در مواجهه با هجمه‌ها علیه خلیج‌فارس بود. همه این اقدامات و فعالیت‌ها، تاکنون مشابهی نداشته و به همین دلیل شاخص است.

با وجود اینکه حمایت و کمک مالی به دانشجویان، وظیفه ذاتی جهاددانشگاهی نبوده، اما صندوقی تحت عنوان صندوق قرض‌الحسنه دانشجویان در این نهاد راه‌اندازی شد تا در حد بضاعت از دانشجویان نیازمند، حمایت مالی صورت بگیرد. در این زمینه اساتید دانشگاهی، به‌صورت افتخاری با صندوق همکاری می‌کنند و آن‌ها ضمن ایفای نقش خیر در تامین منابع مکانیزم‌های دریافت وام با مشورت با آن‌ها انجام می‌شود، همچنین در شناسایی این دانشجویان به دلیل تعامل خوبی که با دانشجویان دارند، به ما کمک می‌کنند.

معاون فرهنگی جهاددانشگاهی:

امروز خبرگزاری بین‌المللی قرآن کریم در صدر خبرگزاری‌های تخصصی جمهوری اسلامی در حوزه دینی و قرآنی است.

در پایان چهارمین دهه حیات جهاددانشگاهی، ارتباط این نهاد با بدنه دانشجویی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

یک واقعیت را باید در نظر بگیریم؛ فضای مجازی و تعاملات در این فضا، دانشجویان ما را به سمتی برده که فرصتی برای گفت‌وگو با یکدیگر ندارند. نیاز به گفت‌وگو، آن‌هم نه به‌صورت تریبون آزاد، از دغدغه‌ها و نیازهای این قشر است. تلاش ما در این نهاد این بوده که پاسخ خوبی به نیاز در قالب برگزاری هشت دوره مسابقات مناظره دانشجویی با پشتوانه علمی بدهیم. این مناظرات، آیین‌نامه مدونی دارد و نوعی تمرین گفت‌وگوست. نسل دانشجویی امروز، نسل گفت‌وگو است و باید بتوان با گفت‌وگو با آن‌ها سخن گفت. اگر بخواهیم رویکرد صحیحی درباره رویدادهای مناسبتی، جشن‌ها و اعیاد اتخاذ کنیم، باید فعالیت گفتمانی حول این رویدادها داشته باشیم.

در سال‌های اخیر، فضای مجازی اثرگذاری زیادی بر جامعه داشته و باوجود تمام فعالیت‌ها، برنامه‌ها و اقدامات مثبت فرهنگی، تاکنون نتوانسته‌ایم برنامه‌ریزی کیفی مشخصی در این زمینه داشته باشیم و سهم این نهاد در تولید محتوای فرهنگی در فضای مجازی کم بوده است. اگر برنامه‌ریزی صحیحی انجام شود، ایده‌های خوبی می‌توانند در این حیطه مطرح شود. باید زیرساخت‌های ما در حوزه فضای مجازی بیش‌ازپیش تقویت شود. با توجه به شیوع کرونا، در برنامه‌ریزی سال ۹۹ این موضوع و تقویت فعالیت در عرصه مجازی، لحاظ شده است. توسعه این فضا می‌تواند به گسترش روابط جهاددانشگاهی با دانشجویان منجر شود.

در حال حاضر از طریق شعب سازمان دانشجویان بیش از ۶۰۰۰ نفر از دانشجویان از سراسر کشور عضو سازمان دانشجویان هستند. همچنین بخش زیادی از فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی توسط دانشجویان برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود. رویکرد مشارکتی جهاددانشگاهی در برنامه‌های فرهنگی به توسعه روابط این نهاد با دانشجویان یاری می‌رساند.

سیاست‌گذاری‌های فرهنگی در جهاددانشگاهی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

امروز، بسیاری از مدیران و مسئولان فرهنگی و تصمیم گیران این حوزه در کشور، از نیروهای تربیت‌شده در جهاددانشگاهی بوده‌اند و در حوزه فرهنگی این نهاد رشد کردند. این در حالی است که تربیت افراد و نیروها در این مجموعه، با اتکا به سیستم داخلی جهاددانشگاهی و بدون استفاده از نیروهای تربیت‌شده مجموعه‌های دیگر بوده است. فرازوفرودهایی به دلایل مختلف وجود داشته، اما همچنان خروجی‌های خوبی از حوزه فرهنگی این نهاد شاهد هستیم و کماکان پابرجاست. اکثر مراکز زیرمجموعه معاونت فرهنگی این نهاد، به سن تأسیس بالای ۲۰ سال رسیده‌اند و آن چیزی که به اذعان بسیاری، موفقیت در حوزه فعالیت‌های فرهنگی را برای این نهاد رقم‌زده، سیاست‌گذاری‌های فرهنگی است که فرمایشی نبوده و توانسته‌ایم برنامه‌ها را متناسب با نیازها به‌روز کنیم.

بااین‌حال، زمانی که بر مبنای نظرسنجی‌های انجام‌شده، سبد فرهنگی دانشجو را بررسی می‌کنیم، درمی‌یابیم برای مثال علاقه و دغدغه آن‌ها فیلم است، اما دانشگاه چه می‌کند؟ بودجه فرهنگی دانشگاه را صرف برگزاری نمایشی مناسبت‌ها و جشن‌ها می‌کند. احتمالاً اولین پاسخ مسئولان فرهنگی دانشگاه در مواجهه با این وضعیت این است که نظرسنجی اشتباه بوده، درحالی‌که تجربه نظرسنجی انتخابات و نظرسنجی‌های متعدد دیگر توسط ایسپا، نشان می‌دهد درصد خطای این نظرسنجی‌ها بسیار پایین است و این مرکز مرجعی برای تصمیم‌گیری‌ها و طرح نظرات می‌تواند باشد.

بودجه سالانه نظرسنجی‌های خویش‌فرمایی جهاددانشگاهی اندک است و تعداد زیادی از طرح‌ها و پروژه‌ها، کارفرمایی است و با ۷ هزار پرسشگر در سراسر کشور، طرح‌ها اجرا می‌شود که وسیع‌ترین آن‌ها پیرامون موضوعاتی مانند فرهنگ سیاسی مردم ایران، رفتارهای انتخاباتی مردم ایران و رفتارهای اعتراضی مردم بوده است. این نظرسنجی‌ها به‌خودی‌خود ارزش ندارند و صرفا آزمایشی از وضعیت موجود هستند. نظرسنجی‌های انجام‌شده باید مبنای تصمیم‌گیری قرار بگیرد، درحالی‌که نظرسنجی‌ها بیشتر شبیه پز مدیریتی است، تصمیمات گرفته می‌شود و نظرسنجی هم می‌کنند، اما این نظرسنجی در کجای تصمیم‌گیری جای دارد؟

با توجه به پیشینه جهاددانشگاهی در طول چهار دهه فعالیت، به‌خصوص در حوزه فرهنگ، مراجعه به این نهاد چگونه بوده و در این عرصه چه میزان از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جهاددانشگاهی استفاده می‌شود؟

هزینه و فایده در بحث فعالیت‌های فرهنگی نکته حائز اهمیتی است، در این زمینه اگر جهاددانشگاهی را با سایر نهادهای مشابه مقایسه کنیم، قطعاً جهاددانشگاهی در مرتبه بالاتری قرار می‌گیرد. به اذعان تمام کسانی که در حوزه فرهنگ فعالیت دارند، جهاددانشگاهی مجموعه خوش‌نام فرهنگی در دانشگاه است. دانشجویانی که دنبال حاشیه و خطوربطی نیستند و علاقه‌مند هستند در حین تحصیل، بافرهنگ آشنا و فعالیت فرهنگی و اجتماعی در دانشگاه داشته باشند به این نهاد مراجعه می‌کنند. البته این به معنای این نیست که از فعالیت‌های فرهنگی سایر مجموعه‌ها استفاده نمی‌شود، اما بقای فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی و دوام و استمرار آن، بر معقول بودن برنامه‌ها و طرح‌های فرهنگی این نهاد صحه می‌گذارد. درعین‌حال، متناسب با توسعه دانشگاه‌ها پس از انقلاب، ساختارهای متنوع فرهنگی هم ایجاد شد که دانشجویان از خدمات آن‌ها هم بهره‌مند می‌شوند؛ بنابراین نباید انتظار داشت که همه دانشجویان از برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی استفاده کنند؛ اما درصد زیادی از دانشجویان از فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی بهره می‌برند و در آن مشارکت می‌کنند.

هدف‌گذاری جهاددانشگاهی برای جذب بیشتر دانشجویان در فضای دانشگاه چیست؟

باید این نکته را در نظر داشت که امروز ذائقه دانشجویان تغییر پیداکرده و نمی‌توانیم متناسب با ساختار فرهنگی دهه‌های گذشته در این حوزه فعالیت کنیم. بسیاری از دانشجویان فعالیت‌های فرهنگی را در ساختارهای خارج از دانشگاه و پاتوق‌های دیگری مانند کافی‌شاپ‌ها دنبال می‌کنند، البته این به معنای بد بودن این فضاها نیست، اما لازم است در جهاددانشگاهی درباره این موضوع فکر کنیم که جذب دانشجو مهم است یا جذب دانشجو در محیط دانشگاه؟ اگر می‌خواهیم دانشجو جذب شود و دنباله‌رو برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی باشد، باید درباره توسعه فعالیت بیرون از دانشگاه هم بیندیشیم و به این پاتوق‌ها توجه کنیم. بسیاری از دانشجویان علاقه چندانی به حضور فیزیکی در دانشگاه برای فعالیت‌های فرهنگی ندارند. دانشگاه از این منظر برای اکثریت دانشجویان مهم است که آموزش‌هایی را دریافت کنند و از جهات علمی در رشته خود تقویت شوند؛ اما در حیطه فعالیت‌های فرهنگی باید این مسئله را مدنظر قرارداد که علاقه دانشجویان عمدتاً در سه حوزه فعالیتی است؛ فعالیت‌های اجتماعی و عام‌المنفعه، دوم فعالیتی که منجر به یادگیری مهارت شود و سوم برنامه‌های گفت‌وگومحور و تعاملی. امروز دیگر برنامه‌های تک مخاطب و تریبون آزاد چندان مورد اقبال دانشجویان نیست؛ بنابراین برای جذب بیشتر دانشجویان باید در این زمینه‌ها، برنامه داشته باشیم.

جان‌مایه‌ی جهاد

فرهنگ جهادی از نگاه جهادگران

مهم‌ترین اثرگذاری جهاددانشگاهی؛ ایجاد اعتمادبه‌نفس در جوانان و متخصصان کشور

اشاره: پای صحبت اعضای جهاددانشگاهی که بنشینیم، از سرمایه‌ی گران‌بهایی به نام «فرهنگ جهادی» سخن می‌گویند؛ وقتی که خاطره‌ها را بازگو می‌کنند، گاه لبخند می‌زنند؛ گاه چشمان‌شان خیس می‌شود و گاهی هم با یک نَفَس عمیق و یک بازدم پُرمعنا چیزهایی را به جوان‌ترها گوشزد می‌کنند.

فرهنگ جهادی از جنس اقدام و عمل است و شاید به همین دلیل هم، پیش‌ازآن که در منابع و کتاب‌ها به دنبال آن بگردیم، باید آن را از میان گفت‌وگو با صاحبان تجربه و کسانی که خود و اطرافیان‌شان سال‌ها بر مدار این فرهنگ اصیل گام‌های موثری برداشتند، جست‌وجو کنیم.

امید است از نکات و یادآوری‌های این مصاحبه‌ها برای شناخت بهتر فرهنگ جهادی یا عمق بخشیدن به اقدامات جهادی بهره بگیریم.

در اولین مصاحبه به‌سراغ دکتر امین اسماعیلی مشاور رییس جهاددانشگاهی رفتیم.

هرچند خود را پژوهشگر می‌داند، اما از چهار سال قبل تا امروز که در مقام مشاور رییس جهاددانشگاهی، دکترحمیدرضا طیبی را همراهی کرده، به فرهنگ نیز همان اندازه بها می‌دهد که به پژوهش و فناوری.

دکتر حمید امین‌اسماعیلی که این روزها در کسوت مشاور رییس جهاددانشگاهی در این نهاد مشغول است از همان زمان تشکیل جهاددانشگاهی یعنی از سال ۱۳۵۹ همراه این مجموعه بوده و همواره در کنار کارکرد فرهنگی که از حوزه‌های کاری مهم جهاددانشگاهی بود، به حوزه پژوهش و فناوری نیز توجه ویژه‌ای داشت.

چهل‌سالگی تشکیل جهاددانشگاهی بهانه‌ای بود تا بار دیگر فرهنگ جهادی و مفهوم آن را، آن‌هم در شرایط امروز جامعه از نگاه او که مسؤول اتاق فکر این نهاد و معاون سابق پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی است، بررسی کنیم.

مدیر کانون تفکر راهبردی جهاددانشگاهی برای پاسخ به نخستین پرسش برای بررسی حضور جهاددانشگاهی در عرصه‌ی فعالیت‌های فرهنگی ترجیح می‌دهد تا نخست تعریفی کامل از «فرهنگ جهادی» ارایه دهد.

مشروح صحبت‌های او را در ادامه می‌خوانیم:

دکتر حمید امین اسماعیلی:

بعد از گذشت بیش از ۴۰ سال از انقلاب اسلامی، باید یک تلقی درست‌تر و صحیح‌تری از کار فرهنگ جهادی داشته باشیم.

وقتی از فرهنگ جهادی حرف می‌زنیم، نخست باید منظور خود را روشن کنیم؛ به نظر من در فرهنگ جهادی چند ویژگی وجود دارد؛ نخست این‌که باید به دنبال آن بود که رفع نیازهای جامعه با جدیت دنبال شود. این نیاز می‌تواند فنی، تکنیکی، فرهنگی یا اجتماعی باشد؛ بنابراین یکی از ویژگی‌های فرهنگ جهادی این است که برای آن فرد یا سازمان، مسأله‌ی پاسخ به نیاز جامعه و رفع آن، مساله‌ای مهم باشد و کسی و سازمانی که مدعیِ داشتنِ فرهنگ جهادی است، این را باید یک وظیفه اخلاقی و وجدانی برای خود بداند.

از یک‌سو کسی که مدعی داشتن این فرهنگ است، وظیفه اصلی خود را ادای تکلیف به جامعه می‌داند، یعنی بیش از این‌که به دنبال نفع شخصی خود باشد به دنبال نفع‌رسانی به جامعه است، اما از سوی دیگر باید آن شخص، مبادی یکسری آداب اخلاقی و فرهنگی باشد که در روابط بین افراد به آن‌ها مقید باشد؛ مانند این‌که انسان یکسری سجایا و ویژگی‌های اخلاقی مثبت مانند راستگویی و امانتداری در روابط بین فردی و قائل به اصالت منافع جمع بر منافع فرد داشته و همچنین ایفای این وظیفه را یک وظیفه‌ی اخلاقی و دینی بداند.

در این شرایط، فرهنگ جهادی فقط در حوزه‌های کاری که به‌ظاهر به‌عنوان یک کار فرهنگی اطلاق می‌شود، تجلی پیدا نمی‌کند؛ بلکه کار فکری، اندیشه‌ای، فنی و اجتماعی و اصلاً هر کاری که انجام می‌شود در صورتِ داشتنِ این ویژگی‌ها، کارِ فرهنگی جهادی محسوب می‌شود.

پس در جامعه امروز که به‌شدت دچار نابسامانی‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، تکنولوژیک و علمی هستیم کسانی که در جامعه با این ویژگی‌ها و اصول فکری، اخلاقی و عملی کار می‌کنند، درواقع به فرهنگ جهادی عمل کرده و آن را پاس می‌دارند. از سوی دیگر تلقی برخی افراد این است که وقتی می‌گوییم «فرهنگ جهادی» یعنی کار فرهنگی انجام دهید و تبلیغات کنید؛ درحالی‌که آن، یک نگاه ابتدایی و متصلب و منجمد از فرهنگ جهادی است.

اگر این ویژگی‌ها در شخص یا سازمانی وجود داشته

باشد، وقتی کسی یا سازمانی کار فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی بر این اساس انجام دهد، کاری مبتنی بر فرهنگ جهادی انجام داده است. از این منظر، فرهنگ جهادی هنوز هم، یک موضوع و مسأله‌ی جدی در کشور است. چون کشور دچار مسایل و مشکلات و عقب‌افتادگی‌های تاریخی، اقتصادی، اجتماعی، علمی و فنی است، پس ما هنوز نیازمند فرهنگ جهادی هستیم تا در هرکدام از این حوزه‌ها، انسان‌ها و سازمان‌ها با اصول و مبادی، کاری جدی و پیگیرانه انجام دهیم.

پس با این توضیحات شما معتقدید که با وجود تمرکز جهاددانشگاهی بر تأمین نیازهای دانش‌بنیان، همچنان لازم است این نهاد به بحث فرهنگ جهادی نیز توجه کافی را داشته باشد؟

من تلقی خود از فرهنگ را مطرح کردم، مانند وقتی‌که می‌گویم یک محقق تراز اول شیمی، فیزیک یا زیست‌شناسی که کار جدی علمی و پژوهشی با این ویژگی‌ها و اهداف انجام می‌دهد، بزرگ‌ترین کار فرهنگی را انجام می‌دهد.

کار فرهنگی این نیست که ما فقط پوستر بچسبانیم، پلاکارد بزنیم یا مراسم بزرگداشت برگزار کنیم. این نیز بخشی از کار فرهنگی است؛ اما نیاز است تا بعد از گذشت بیش از ۴۰ سال از انقلاب اسلامی، یک تلقی درست‌تر و صحیح‌تری از کار فرهنگِ جهادی داشته باشیم. معتقدم درصورتی‌که چنین تلقی باشد، کار فرهنگی و جهادی هنوز هم کار مهم و لازمی برای کشور ما هست.

با این توصیف معتقدید نیاز وارد شدن جهاددانشگاهی به کدام عرصه‌ها بیشتر حس می‌شود و چه حمایت‌هایی باید برای این ورود انجام شود؟

امروز در جامعه ما شاید مهم‌ترین مسأله‌ای که ما نیازمند آن هستیم و جهاددانشگاهی هم باید در این حوزه ورود جدی کند، «کار علمی، فنی و تکنولوژیک کردن است». اگر بخواهیم در عرصه حیات اجتماعی خود استمرار پیدا کنیم و این جامعه با عزت و آبرو بماند، نیازمندیم تا کار علمی، دانشی و تکنولوژیک جدی را سامان دهیم، چون اساس پیشرفت امروز جوامع انسانی مبتنی بر دانش است.

این‌که می‌گویند جامعه دانش‌بنیان، اقتصاد دانش‌بنیان، سیاست دانش‌بنیان، فرهنگ دانش‌بنیان و غیره، یعنی همه امور و حوزه‌های فعالیت و حیات یک ملت مبتنی بر توسعه‌ی علم و دانش باشد.

بنابراین معتقدم اگر جهاددانشگاهی می‌خواهد کماکان آبرومند بماند باید در حوزه‌های دانش‌بنیان، کار جدی کند. این حوزه‌ها می‌توانند هم در حوزه‌ی علم و تکنولوژیک باشد و هم در حوزه‌های دیگر مانند فرهنگی و اجتماعی. بنابراین می‌طلبد که ما مسلح و مجهز به توانایی‌های دانشی و اخلاقی سرآمد در ابعاد مختلف سازمانی در جهاددانشگاهی باشیم.

اگر این کار انجام شود و در هرکدام از این حوزه‌ها سعی کنیم به‌صورت دانش‌بنیان عمل کنیم، می‌توانیم بگوییم برای جامعه مفید هستیم و برای مشکلات آتی کشور که مشکلات حاد و بغرنجی نیز هست، گام‌هایی به سمت جلو برمی‌داریم و وظایف خود را برای تحول و توسعه و پیشرفت کشور ایفا می‌کنیم.

با نگاهی به اقدامات مختلف انجام‌شده در حوزه‌های مختلف جهاددانشگاهی در طول ۴۰ سال گذشته؛ معتقدید مهم‌ترین و تأثیرگذارترین اقدام فرهنگی جهاددانشگاهی چه بوده است؟

مهم‌ترین اثرگذاری، دستاورد یا تأثیر جهاددانشگاهی، ایجاد و تعمیق اعتمادبه‌نفس در بین جوانان و متخصصان کشور بوده که نشان دهد ما قدرت و توان این را داریم که در حوزه علم و فناوری و سایر حوزه‌های کشور کار جدی و تخصصی کنیم و مسائل و مشکلات کشور خود را رفع کنیم.

این خودباوری در راستای همان سخن حضرت امام خمینی (ره) است که در یک عبارت کوتاه گفتند: «ما می‌توانیم». درواقع یکی از کارهای بزرگ جهاددانشگاهی این بود که سعی کرد ثابت کند تا نیروهای متخصص داخل کشور قادرند برای حل مسائل علمی، فنی و اجتماعی کشور، خودشان کار جدی کنند و برای معضلات کشور راه‌حل ارائه کرده و تلاش کنند تا این اعتمادبه‌نفس در بین نیروهای جوان و تحصیل‌کرده که قادر به حل‌وفصل مسائل مختلف کشور هستند، به وجود آید. این روحیه‌ی احیای خودباوری، خوداتکایی و اعتمادبه‌نفس مهم‌ترین دستاورد جهاددانشگاهی در حدود چهار دهه‌ای است که از فعالیت آن می‌گذرد.

البته جهاددانشگاهی موفقیت‌های بزرگی در حوزه‌های علمی و فنی داشته است. هم در حوزه‌ی تولید دانش، هم در بخش انتقال تکنولوژی و تدوین و تولید دانش فنی، دستاوردهای قابل‌توجهی داشته است که می‌توان گفت اصل همه‌ی این‌ها بر اساس آن روحیه و باور شکل‌گرفته است.

مدیر کانون تفکر راهبردی جهاددانشگاهی:

اگر بخواهیم در عرصه حیات اجتماعی خود استمرار پیدا کنیم و این جامعه، با عزت و آبرو بماند، نیازمندیم تا کار علمی، دانشی و تکنولوژییک جدی را سامان دهیم.

بر اساس تعریفی که در ابتدای صحبت‌های خود برای «فرهنگ جهادی» مطرح کردید، معتقدید چه اقداماتی بر اساس این تعریف‌ها در جامعه انجام‌شده که می‌تواند بحثِ فرهنگ جهادی را گسترش دهد؟

اقداماتی که بر اساس این روحیه انجام‌شده است کارهای بزرگی در جهاددانشگاهی در حوزه تولید دانش، تدوین و تنظیم دانش فنی کارها، ایجاد پروتکل‌های عملی برای کار در حوزه‌های مختلف مانند فنی و پزشکی، انتقال تکنولوژی به همراه داشته است. (یکی از مشکلات جدی کشورهای درحال‌توسعه این است که انتقال تکنولوژی و دانش را از جوامع توسعه‌یافته به کشور خودسامان دهند و همیشه وابسته به دانش و تکنولوژی کشورهای خارجی نباشند)

این نهاد تجارب خوبی در این زمینه‌ها دارد و دستاوردهای زیادی هم داشته که فقط بخشی از آن‌ها به جامعه منتقل‌شده است، البته بخشی از آن نیز شاید هنوز در دست جهاددانشگاهی مانده و کار تدریجی و اشاعه‌ای روی آن زیاد انجام‌نشده است، اما در این حوزه‌ها دستاوردهای قابل‌توجهی داشته که برای تحول و توسعه کشور بسیار مهم است.

اگر بتوان در عملکرد برخی از دستگاه‌ها قیاسی انجام داد، معتقدید با توجه به این‌که رفتار، ویژگی‌ها و کارهایی که فرهنگ جهادی در یک مؤسسه دانش‌بنیان می‌تواند انجام دهد، با دیگر دستگاه‌هایی که در این حوزه‌ی دانش‌بنیان وارد می‌شوند، چه قدر می‌تواند متفاوت باشد؟

یکسری اصول کلی درباره‌ی فرهنگ جهادی وجود دارد که مطرح‌شده‌اند، اما برخی از وجوه دیگری که شاید از ویژگی‌های جهاددانشگاهی است را می‌توان این‌طور مطرح کرد که افراد فعال در جهاددانشگاهی اولاً آن‌ها یک باور عمیق مذهبی دارند، ثانیاً کارها در این سازمان با هزینه‌های مالی و انسانی کمتر و بهره‌وری بیشتر در قیاس با سایر دستگاه‌ها انجام می‌شود. ثالثاً فعالیت‌ها عمدتاً در حوزه‌هایی متمرکز است که نیازهای اصلی امروز و فردای کشور را در برمی‌گیرد. شاید بتوان ازاین‌جهت تفاوت مهم کار در جهاددانشگاهی و در دستگاه‌های دیگر را بررسی کرد.

منظور از فرهنگ جهادی این نیست کسانی که فرهنگ جهادی دارند، حتماً در جهاد فعالیت می‌کنند، بلکه بسیاری از انسان‌ها اگر واجد و متصف به این صفات مطرح‌شده در کار و سازمان خود باشند، نیز دارای فرهنگ جهادی هستند. فرهنگ جهادی منحصر و محدود به افراد خاص و در یک سازمان خاص نیست، هر کس دارای این ویژگی‌ها بوده و قصد محقق کردن این اهداف را داشته باشد به دنبال فرهنگ جهادی است.

اما شاید ویژگی متمایز جهاددانشگاهی، در این وجه است که افراد جهاددانشگاهی کسانی هستند که علاوه بر ویژگی اولیه و نکاتِ مشترک، عمیقاً باور مذهبی دارند و معتقد به اصالت انقلاب اسلامی و تحقق اهداف آن هستند.

در این سال‌ها اقدامات مختلف جهاددانشگاهی از برگزاری مناظرات دانشجویی گرفته تا اقداماتی مانند برپایی کرسی‌های آزاداندیشی تا چه اندازه در ترویج گفتمان و فرهنگ جهادی نقش داشته است؟

اگر بخواهیم توسعه علم، فرهنگ و تکنولوژی را در کشور سامان دهیم چاره‌ای جز تن دادن به آزاداندیشی، تبادل فکر و اندیشه به‌صورت آزادانه نداریم. یعنی نمی‌توان محقق و متفکر را محدود و برای او چارچوب تعیین کرد که در این محدوده فکر کرده و انتظار آن را داشت که اندیشه و فکر در آن جامعه گسترش پیدا کند.

عملکرد کرسی‌های آزاداندیشی که در مراکز علمی و دانشگاهی راه افتاده را زیاد موفق نمی‌دانم، چون احساس می‌کنم مقدمات و استلزامات آن به‌خوبی آماده نشده‌اند، بلکه نهادهایی که وارد این کارشده‌اند با این حوزه‌ی کاری آن‌قدر که باید آشنا نبوده‌اند یا اعتقاد وافی و لازم را به این کار نداشته‌اند. از سوی دیگر بیشتر اقدامات انجام‌شده در این حوزه را بیشتر در حد کارهای نمایشی دیده‌ام تا این‌که کاری باشد که از دلِ اندیشه‌های اصیل در جامعه ایجاد، ارائه و ترویج‌شده باشد.

جهاددانشگاهی نیز باوجودآنکه در این حوزه مسئولیتی نداشته، اما کارهایی همچون برگزاری اقدامات مقدماتی برای مناظره گرفته تا نقد و بررسی‌هایِ نظریه‌هایی که توسط پژوهشگاه علوم انسانی دریکی دو حوزه با برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی و نقد و بررسی اندیشه‌ها برگزار شدند، انجام داده است که لازم است با همکاری متولیان این امر در دانشگاه‌ها این امور تقویت شوند.

در حالت کلی کرسی‌های آزاداندیشی را زیاد موفق و مثمر ثمر نمی‌دانم و تا زمانی که یک بازنگری اساسی در این مسأله رخ ندهد، قائل نیستم که بتواند کار جدی پیش ببرد و زمینه را برای تولید اندیشه‌های جدید، رهگشا و پویا ایجاد کند یا اندیشه‌های ایجادشده را در جامعه گسترش داده و ترویج کند.

دکتر حمید امین اسماعیلی:

عملکرد کرسی‌های آزاد اندیشی را که در مراکز علمی و دانشگاهی راه افتاده زیاد موفق نمی‌دانم چون مقدمات و استلزامات آن به خوبی آماده نشده است.

خدمت با قصد قربت؛ شکل کار تفاوتی ندارد

اشاره: جهاددانشگاهی از ابتدای تشکیل تاکنون زمینه‌ساز حضور جوانان نخبه برای پیشبرد فعالیت‌های علمی بوده است؛ از جمله‌ی این افراد، دکتر جمال داورپناه یکی از محققان سازمان جهاددانشگاهی خوزستان است. در گفت‌وگویی که به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی با وی انجام شده است، به اهمیت حضور جهاددانشگاهی در فضای علمی کشور و ترویج فرهنگ جهادی تاکید می‌کند.
این شما و این صحبت‌های شنیدنی محقق جوان جهاددانشگاهی:

همکاری شما با جهاددانشگاهی چگونه و از چه سالی آغاز شده است؟

سال ۹۳ وارد جهاددانشگاهی شدم؛ پیش‌ازآن به‌وسیلهی دوستان و همکارانی که در این مجموعه کار می‌کردند، با فعالیت‌های جهاددانشگاهی آشنا شده بودم. این نهاد زمینه‌ی مناسبی برای فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی داشت و برای من که فارغ‌التحصیل مقطع دکترا بودم، بستر مناسبی برای تحقیق در حوزه‌های فنی و مهندسی و علوم پایه در جهاددانشگاهی فراهم شد.

جهاددانشگاهی چه مزیت‌هایی نسبت به سایر نهادهای علمی ـ دانشگاهی دارد؟

جهاددانشگاهی دارای انعطاف در ساختار است و همین موضوع باعث می‌شود که بتواند بسیاری از فعالیت‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی را در حوزه‌های مختلف و دانش‌بنیان انجام دهد، اما دانشگاه‌ها با بروکراسی محدود شده‌اند و نمی‌توانند در هر پروژه‌ای وارد شوند.

چه پروژه‌ها و طرح‌های

مهمی در جهاددانشگاهی خوزستان انجام داده‌اید؟

در جهاددانشگاهی سه مدل کار را انجام می‌دهیم. یک مدل طرح‌های کارفرمایی است که در این راستا به صنایع مختلف مراجعه و بر اساس نیازهای آن‌ها طرح‌هایی را تعریف کرده و در طول سال انجام می‌دهیم. یک مدل دیگر طرح‌های تحقیقاتی بر اساس نیاز بازار است که به بازار مراجعه کرده و نیازها را احصا و بر روی آن‌ها پژوهش انجام می‌دهیم. مدل دیگر پروژه‌هایی که انجام می‌دهیم، پژوهش‌های پایه‌ای است که به سفارش نهاد یا مرکز خاصی نیستند؛ این پژوهش‌ها را معمولا برای ادامه‌دادن کارهای دیگری که در جهاددانشگاهی کار می‌شود، انجام می‌دهیم.

جهاددانشگاهی چگونه می‌تواند نیازهای استراتژیک کشور را رفع کند؟

جهاددانشگاهی برای انجام کارهای با کیفیت باید بتواند با دنیا رقابت کند؛ بنابراین نیاز به آزمایشگاه‌های بزرگ و مجهز دارد؛ این موضوع بسیار مهم است که خود را به لحاظ آزمایشگاهی تقویت کنیم؛ هم‌چنین به لحاظ نیروی انسانی نیز باید بتوانیم از ظرفیت نیروهای تحصیل‌کرده‌ی دانشگاه‌های معتبر کشور استفاده نماییم؛ در این صورت می‌توانیم بسیاری از نیازهای کشور را رفع و به شکل هم‌زمان با جهان نیز رقابت کنیم.

در صورت ارتقای چابکی موجود در جهاددانشگاهی، می‌توان بسیاری از نیازهای کشور را رفع کرد. هم‌چنین این نهاد باید بتواند در موضوع مالکیت فکری، ورود و مشکلات این موضوع را برطرف کند تا افراد به این سمت راغب شده و بتواند تحقیقات خود را با فراغ بال بیشتری انجام دهند.

جهاددانشگاهی می‌تواند یک مدل برای سایر سازمان‌ها باشد. اگر سازمان‌ها و نهادها مانند جهاددانشگاهی عمل کرده یا سازمان‌های این‌چنینی گسترش پیدا کند، برای کشور اثرات مثبتی به همراه خواهد داشت و بسیار سریع‌تر می‌توانیم مسیر توسعه را طی کنیم.

نقش جهاددانشگاهی را در نقشه‌ی جامع علمی کشور چگونه ارزیابی می کنید ؟

چابکی و نیمه‌دولتی‌بودن جهاددانشگاهی می‌تواند بسیار موثر باشد؛ هر نهادی که برای تامین هزینهی پروژه‌ها بر توان خود تکیه کند، می‌تواند فعالیت‌های بیشتری را انجام داده و منتظر سایر نهادها نماند. اگر تفکر عدم وابستگی نهادینه شود، می‌توانیم اقدامات بزرگی را در سطح علمی انجام داده و به دولت نیز در این زمینه کمک کنیم.

در مورد انجام فعالیت‌های علمی، باید خود را با جهان مقایسه کنیم و حتی در زمینه‌ی قیمت محصولات بازار نیز خود را با قیمت جهانی تطبیق دهیم و کیفیت محصولات داخل را در رقابت با خارج از کشور ارتقا دهیم.

آیا خاطره‌ای از حضور خود در جهاددانشگاهی دارید؟

گاهی به برخی نهادها مراجعه می‌کنیم و همه می‌دانند که هیات علمی هستیم و در دانشگاه تدریس می‌کنیم یا مسوولیتی را بر عهده داریم. گاهی در انجام پروژه‌ها به‌صورت میدانی حاضر می‌شویم و کارهای یدی را مانند یک کارگر ساده انجام می‌دهیم. افراد و مسوولانی که خارج از مجموعه جهاد، نظاره‌گر این جریان هستند از این کارها تعجب می‌کنند. واقعیت این است که در جهاددانشگاهی آموخته‌ایم که کار اجرایی برای ما تفاوتی نداشته باشد. این ذهنیت در میان اعضای جهاددانشگاهی موجب شده است تا کارهای بسیار مهمی را انجام دهند. کار در این نهاد یعنی این‌که برای برخی از امور، نیاز نیست تا سلسله مراتب دستور دهد یا تایید کند؛ این فرهنگ از قدیم‌الایام در جهاددانشگاهی وجود داشته و موجب شده است تا کارهای بسیار بزرگی از سوی جهادگران انجام پذیرد. امیدوارم هم‌چنان به نیروهای جوان اعتماد شود و از آن‌ها حمایت صورت گیرد تا بتوانیم به نتایج مطلوبی برسیم.

فرهنگ جهادی را باید به نسل‌های بعدی منتقل کنیم

اشاره: واژه جهاد به معنای کوشش و استقامت است و وقتی با کلمه‌ی فرهنگ آمیخته می‌شود، مجموعه‌ای از اصول و چارچوب‌ها را در برمی‌گیرد که از ۴۰ سال قبل به‌عنوان یک رویکرد قالب و ارزشمند مطرح‌شده و از پایه‌های اصلی جهاددانشگاهی به شمار می‌رود. جهاددانشگاهی با همین روحیه توانسته دستاوردهای مهمی در حوزه‌های مختلف پژوهشی، آموزشی، اقتصادی و ... به‌دقت آورد.
دکتر سیدسعید هاشمی، رییس دانشگاه علم و فرهنگ به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، پیرامون دلایل شکل‌گیری این نهاد انقلابی با رویکرد جهادی سخن گفت و به خصیصه‌های فرهنگ جهادی در سالیان گذشته که منجر به رفع خیلی از مشکلات شده است، پرداخت. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

شاید بتوان گفت فرهنگ جهادی در تعریف عامه به معنای حل مشکلات با توان مضاعف و بدون در نظر گرفتن مسائل شخصی است. این مقوله در جهاددانشگاهی که از ۴۰ سال قبل با گروهی از دانشجویان و اساتید دانشگاهی شکل‌گرفته، با چه مفهومی شناخته می‌شود؟

نخستین کسانی که ساختاری به نام جهاددانشگاهی را ایجاد کردند، عمدتاً دانشجویان پرانگیزه‌ای بودند که در حال حاضر هسته‌ی اولیه‌ی این نهاد را تشکیل می‌دهند و به‌عنوان نسل یک شناخته می‌شوند. درنتیجه، هسته‌ی اولیه‌ی این سازمان، دانشجویانی بودند که ۹۰ درصد این نهاد را شکل می‌دادند. آن‌ها در فضایی قرارگرفته بودند که انقلاب را لمس کرده و جزو تأثیرگذارترین‌ها بودند.

این افراد که در حال حاضر نامی‌ترین افراد جهاددانشگاهی هستند علاوه بر روحیه‌ی انقلابی و انگیزه‌های خدمت به جامعه، به‌نوعی از روحیه‌ی کارآفرینی نیز برخوردار بودند. گزاف نیست اگر بگوییم جهاددانشگاهی نهادِ بزرگ کارآفرینی است و با اتکا به صداقت و خوشفکری نسل اول خود، بدون ادعا سالیانه بالغبر صدها شغل ایجاد کرده که در مباحث مرتبط با این نهاد کمتر موردتوجه قرارگرفته است.

فرهنگ جهادی چگونه در این حلقه‌ی اولیه‌ی ورود کرد؟

تقریباً از سال ۵۹ این حرکت آغاز شد و فرهنگ جهادی شکل گرفت. تفکر غالب این بود که باید دانش بر اساس مباحث اصولی، اعتقادی، همت و تلاش مضاعف موجب برخی تغییرات در بدنه‌ی فرهنگی جامعه شود. بر همین اساس، فرهنگ جهادی در جهاددانشگاهی و در موقعیت مناسبی شکل گرفت. همان‌طور که می‌دانیم ساختار جهاددانشگاهی با نگاه اداری جلو نمی‌رود و خِرَد جمعی در قالب اداره شورایی حاکم است.

امروز شاهدیم که بحث استارتاپ‌ها چه‌قدر اهمیت پیداکرده، فرهنگ استارتاپ‌ها همان برگرفته از فرهنگ جهادی است چراکه به‌دوراز نگاه اداری و با همدلی و خرد جمعی کار را جلو می‌برند. شاید این نقد این‌جا به ما وارد باشد که نتوانستیم فرهنگ جهادی را آن‌چنان‌که حق آن است ترویج دهیم.

در فرهنگ جهادی ابتدا نیازسنجی صورت می‌گیرد، ایده‌ی فرایند انجام کارها طراحی می‌شود و در مرحله‌ی بعد کارها برای رفع مشکلات انجام می‌شود. در این فرهنگ هم‌زمان به اصول و اساس مجموعه‌ی کشور قائل هستیم و بر مبنای آن گام برمی‌داریم.

دکتر سیدسعید هاشمی،
رییس دانشگاه علم و فرهنگ:

جهاددانشگاهی نهاد بزرگ کارآفرینی در کشور است

با توجه به تعریفی که انجام شد، کارها و امور چگونه پیش می‌روند که فرهنگ جهادی نمود پیدا می‌کند؟

بر اساس مباحث دینی و اعتقادی که هر مسلمانی باید ایراد مسلمان دیگر را باهدف رفع ایراد بگوید و با یاری‌رساندن به همدیگر بدون در نظر گرفتن وظیفه هرکسی، امور مختلف پیش می‌رود. همه‌چیز از این‌جا شروع می‌شود که اگر کاری روی زمین‌مانده باشد، تمام نفرات خود را در قبال انجام آن مسئول می‌دانند. یا به‌طور مثال به مسائل و معضلات می‌اندیشند و آسیب‌ها را در نظر می‌گیرند و به رفع آن می‌پردازند. درواقع افراد برخاسته از دل فرهنگ جهادی بدون اینکه کسی بگوید مأموریتی وجود دارد، دست‌به‌کار می‌شوند. در جوامع بشری و کشورهای پیشرفته هم این رویکرد در دانشگاه‌ها وجود دارد و آن‌ها خودشان را در قبال مشکلات پیرامون خود مسئول می‌دانند.

با این حساب فرهنگ جهادی به این معنی است که رویکردی در جامعه به‌خصوص در جامعه دانشگاهی ایجاد شد که آن‌ها بدون در نظر گرفتن مزد و مواجب، وارد عرصه‌ی خدمت به مردم می‌شوند؟

ما باید هر چه در توان و بضاعتمان داریم برای خدمت به مردم ارائه دهیم. اگر لازم شد، باید ۱۵ ساعت کارکنیم. در فرهنگ جهادی وظایف افراد نوشته‌نشده و معیار بر این است که کمک کنیم تا کارها با سرعت بیشتری پیش برود. فرهنگ جهادی چارچوب اخلاقی خود را هم دارد و نظم و صداقت از الزامات اصلی آن به شمار می‌رود. یکی از بحث‌هایی که همیشه تأکید شده همت و تلاش مضاعف در کنار ایمان و راست‌گویی است.

جهاددانشگاهی در دهه‌ی هفتاد وارد حوزه‌های مختلفی ازجمله مسائل پژوهشی و آموزشی می‌شود. با توجه به فرهنگ جهادی غالب بر این نهاد، فعالیت در این عرصه‌ها چگونه پیش می‌رود؟

در دهه‌ی هفتاد رویکردها مقداری تغییر کرد. جهاددانشگاهی مشکلاتی را مشاهده کرد و بر اساس ویژگی اصلی خود یعنی مسئله‌محوری، به این نتیجه رسید که در حوزه‌ی کارهای پژوهشی باید جدی‌تر عمل شود. به همین دلیل ساختار پژوهشی خوبی شکل گرفت و پژوهش‌های کاربردی برای رفع مشکلات و معضلات مردم دنبال شد و درصد قابل‌توجهی از این موارد قابل‌مشاهده است.

از دیدگاه شما در این سال‌ها فرهنگ جهادی در چه عرصه‌هایی تأثیرگذار واقع‌شده است؟

تقریباً در دهه‌ی شصت و هفتاد شمسی اکثریت قریب به‌اتفاق مسئولان جهاددانشگاهی کار فرهنگی می‌کردند. کسانی که جذب این بخش می‌شدند، جهاددانشگاهی را فضایی می‌دیدند که می‌توانند تمرین کنند، کار یاد بگیرند و وارد عرصه‌ی مدیریت شوند. همه‌ی کسانی که در این مجموعه کار می‌کردند، دارای هویت فرهنگی بودند و رفته‌رفته از اواسط دهه‌ی هفتاد، وارد بخش پژوهش و آموزش شدیم و جهادگران در آن بخش هم توانستند کارهای بسیار ارزشمندی انجام دهند. با توجه به نگاه مسئله‌محورِ جهاددانشگاهی، موفقیت‌ها و تأثیرگذاری این سازمان در بخش‌های مختلف چشم‌گیر بوده است. ما دنبال این هستیم اگر کاری روی زمین بود، تمام توان و انرژی خودمان را بگذاریم و کار تیمی را نشان دهیم. ما توانستیم به‌درستی از امکانات خودمان و سایرین استفاده کنیم. اگر اقدامات ما ریشه‌ی جهادی نداشت و مسئله را نمی‌فهمیدیم، اثرگذاری خاصی حاصل نمی‌شد.

در حوزه‌ی پزشکی و درزمینه‌ی سلول‌های بنیادی یا درمان سرطان در عرصه‌های بین‌المللی درخشیدیم. در بخش فنی و مهندسی در دنیا حرف داریم. به اعتقاد من تنها ضعف جهاددانشگاهی در مقوله‌ی هنر است. از طرفی در حوزه‌ی پژوهش خیلی مؤثر واقع شدیم. ما به سمت‌وسویی رفتیم که با کاربردی کردن پژوهش‌ها بتوانیم درآمدزایی هم داشته باشیم. پارک‌های علم و فناوری با نگاه تولید فناوری و پژوهش‌هایی که کاربردی هستند، ایجاد شد و مردم هم از آن استفاده می‌کنند.

به‌این‌ترتیب خوداتکایی را می‌توان از ویژگی‌های یک مجموعه‌ی بافرهنگ جهادی به شمار آورد؟

جهاددانشگاهی به‌عنوان نهاد عمومی غیردولتی هیچ‌گونه وابستگی مالی صددرصدی به دولت ندارد. روزی که کاملاً به بودجه‌ی دولتی وابسته شویم، ماهیت خودمان را از دست می‌دهیم. تمام خلاقیت و نوآوری ما به این است که توانستیم روی پای خودمان بایستیم. توانستیم از طریق پژوهش، آموزش و رفع مشکلات مردم و اشتغال جوانان، درآمدزایی کنیم.

در سال‌های گذشته این نهاد بیش از همه روی کارهای فنی و به‌ویژه پزشکی تمرکز کرده اما همچنان بحث فرهنگ جهادی از سوی این نهاد دنبال می‌شود. چه الزامی وجود دارد بعد از ۴۰ سال بر این گفتمان تأکید شود؟

اتفاقاً معتقدیم امروز به‌صورت شدیدتری نیاز فرهنگ جهادی داریم. ما شاهد پس‌رفت فرهنگی در جامعه هستیم.

شاید به من خرده بگیرند اما کم‌کاری، کم‌فروشی، دررفتن از زیر کار، کاهش بهره‌وری و اثربخشی از عواملی است که ما را مجدداً به سمت فرهنگ جهادی سوق می‌دهد. اقتضائات زمان و مکان حکم می‌کند که جهادی فکر و کار کنیم. نمی‌توان گفت که باید کمتر پول بگیریم چون تورم به حدی است که محقق و عضو ما در جامعه برای امرارمعاش نیازمند درآمدزایی معقول است. بلکه باید از تجملات زندگی اشرافی دوری کنیم. باید ساده‌زیستی را به فرهنگ جهادی اضافه کنیم. من تابه‌حال نمونه‌های بسیار اندکی از زندگی اشرافی را در میان اعضای جهاددانشگاهی دیده‌ام و نباید هم دیده شود.

از طرفی ما تلاش مضاعف را نمی‌بینیم. درگذشته هر عضو از بخش فعال جامعه به‌اندازه‌ی چند نفر کار می‌کرد، اما الان در بهترین شرایط آن فرد وظایف خود را انجام دهد. نیروی متخصص ما مانند گذشته نیست و مقدار زیادی به سمت زندگی کارمندی سوق داده‌شده‌ایم. باید نگاه تخصصی داشته باشیم و به سمتی برویم که جامعه هم‌چنان جهادی فکر و عمل کند.

چه اقداماتی رخ داد که فرهنگ جهادی تبدیل به گفتمان شناخته‌شده در میان اقشار مختلف کشور شد تا آن‌جا که حتی رهبر معظم انقلاب نیز در سخنان خود بر این واژه تأکید کردند؟

علت این‌همه تأکید این است که کار مفید در کشور ما کم است. برای مثال کار مفید در طول هفته در کره جنوبی بیش از ۵۰ ساعت است اما مطابق تحقیق پژوهشکده‌ی اقتصاد دانشگاه تهران در سال ۹۲، در ایران حدود ۶ تا ۷ ساعت است. کشوری که می‌خواهد پیشرفت کند، باید ابزار توسعه و شاخصه‌های مشخص داشته باشد. در ادبیات ما این نوع کار کردن در قالب فرهنگ جهادی گنجانده می‌شود که افراد با تمام انرژی، تلاش و هم‌چنین خوش‌فکری به سمت پیشرفت پیش می‌روند. خیلی مواقع ما کار را به‌درستی تعریف نمی‌کنیم. در فرهنگ جهادی کار به‌درستی موردتحقیق و پژوهش قرار می‌گیرد. درنتیجه وقتی کاری را درست تعریف کنیم، به‌درستی هم انجام می‌شود.

اگر مقام معظم رهبری هم بر مسئله فرهنگ جهادی تأکیددارند، به علت مشکلاتی است که در این زمینه گریبان‌گیر ماست. ما به سمتی رفتیم که بهره‌وری کاهش‌یافته و اگر به همین منوال ادامه دهیم در حوزه‌های مختلف که در حال حاضر توانستیم به موفقیت‌های بین‌المللی برسیم، ناکام خواهیم ماند. ما تداوم جهاددانشگاهی در این چهل سال را مدیون خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها برآمده از دل فرهنگ جهادی هستیم.

چه اقداماتی با نشأت گرفتن از روحیه‌ی فرهنگ جهادی در جهاددانشگاهی طراحی و اجراشده است؟

در اساسنامه‌ی جهاددانشگاهی برای آموزش‌های علمی-کاربردی این‌گونه مطرح‌شده بود که ما با نگاه آموزش کاربردی اقدام به جذب دانشجویان کردیم و مهارت و تخصص‌محوری، ترویج پیدا کرد. در آموزش عالی هم همین رویکرد را داشتیم. البته در بخش‌هایی در سیستم آموزش عالی کشور ذوب شدیم اما مدل آموزش در جهاددانشگاهی به‌نحوی است که افراد می‌توانند در بازار کار نیز موفق شوند. این طرح در دانشگاه علم و فرهنگ اجرا شد که در مشارکت با پژوهشکده‌های جهاددانشگاهی در حوزه‌ی علوم پایه و زیست‌فناوری موفقیت چشم‌گیری داشتیم.

به اعتقاد شما آیا فرهنگ جهادی توانسته از حدود این سازمان خارج شود و به سایر بخش‌های کشور تسری پیدا کند؟ آیا این موضوع به‌صورت عینی در کشور دیده می‌شود؟

معتقدم در درون جهاددانشگاهی هم نتوانستیم مدل مشخصی را باقوت پیش ببریم و در مجموعه‌ی خودمان نهادینه کنیم. البته این موضوع در میان نسل‌های مختلف متفاوت است. در حال حاضر چهار نسل مختلف وارد جهاددانشگاهی شده‌اند که من نسل‌های اول و دوم و هم‌چنین نسل‌های سوم و چهارم را باهم می‌سنجم. نسل اول و دوم رفتار نزدیکی به یکدیگر دارند، اما نسبت به نسل سوم و چهارم جهاددانشگاهی متفاوت هستند. این تفاوت به‌علت عدم انتقال فرهنگ جهادی به نسل‌های بعدی است و ما شاهد تفاوت‌ها و تناقض‌هایی در این چهار نسل هستیم. البته معتقدم نسل سوم و چهارم در خلاقیت و نوآوری خیلی خوب هستند. به همین دلیل معتقدم ما به قالبی مشخص نرسیدیم تا نسل سوم و چهارم را با رویکرد جهادی خودمان همراه کنیم. ما به‌ناچار قوانین جاری در وزارتخانه‌های بهداشت، علوم و ... را پذیرفتیم. باید خودمان این قواعد را برای جهاددانشگاهی در نظر می‌گرفتیم. ما از فرهنگ خودمان هم فاصله می‌گیریم.

منظورتان از تفاوت دیدگاه در جهاددانشگاهی با قوانین وزارتخانه‌های بهداشت و علوم چیست؟

فعالیت‌هایمان را برای رفع مشکلات و مسائل جامعه انجام می‌دهیم. کار پژوهشی باید ماهیت کاربردی داشته باشد و بتواند در عمل به اجرا برسد. شاید در نهادهای مختلف مقاله‌های ارزشمندی نوشته شود اما بعضاً اجرایی نیستند. در جهاددانشگاهی به‌دنبال خروجی‌های ارزشمندی هستیم که مسئله‌ای را حل کند. در حال حاضر نیاز داریم بافرهنگ جهادی پیش برویم و آن را ترویج دهیم.

اخیراً در دیداری که با یکی از اساتید دانشگاه تربیت مدرس داشتم، می‌گفت کار دانشجویان دانشگاه علم و فرهنگ با توجه به داشته‌های محدودشان خیلی بهتر از سایر دانشگاه‌هاست. این نشان‌دهنده‌ی آن است که علم و فرهنگ توانسته کار خود را درست انجام دهد. اگر من در دانشگاه دیگری بودم نمی‌توانستم کارایی خوبی در جهاددانشگاهی داشته باشم. اگر اعضای جهاددانشگاهی ازجمله‌ی آقایان بهاروند، حبیبی و منتظری در فضای جهاددانشگاهی کارایی خود را دارند، به این دلیل است که اکوسیستم فرهنگ جهادی آن‌ها را همراه می‌کند. پژوهشگران جهاددانشگاهی در فرهنگ جهادی است که نمود پیدا می‌کنند و شاید در دانشگاه دیگری این کارایی را نداشته باشند.

فرهنگ جهاد برمدار اخلاق‌مداری است و خیلی خوشحالم که همه‌ی ما همکار هستیم و مانند رییس و مرئوس با همدیگر کار نمی‌کنیم.

در این سال‌ها به نظر می‌رسد جهاددانشگاهی تلاش‌هایی هم برای ترویج فرهنگ مدنظر خود در سطح جامعه داشته است. به‌عنوان‌مثال چند سالی است مسابقاتی به نام مناظره دانشجویی در همین دانشگاه علم و فرهنگ برگزار می‌شود.

گفت‌وگوی آزاد یکی از کارهایی است که قویاً به آن نیاز داریم. ما شاهد بی‌حالی عجیبی در عرصه‌ی سیاسی و عدم جنب‌وجوش دانشجویان هستیم. دانشجو ذاتاً منتقد و مطالبه‌گر است. کرسی آزاداندیشی هم به همین منظور دایر شده که دانشجو خود را محک بزند و در این مکان بتواند به ایدئولوژی درستی برسد. نمی‌توانیم بدون مباحثه و مناظره، دانشجویان را به ایدئولوژی مشخصی هدایت کنیم. این موضوع یکی از بحث‌هایی است که اکثریت قریب به‌اتفاق از آن غافل شدیم و بعضاً می‌ترسیم دانشجویان از خط قرمزها عبور کنند و درنتیجه به آن ورود نمی‌کنیم. بدون هیچ تعارفی باید بگویم که دانشجویان از حرف زدن و دخالت حراست دانشگاه هراس دارند. ما باید این ترس را کنار بگذاریم. باید شکایات گفته شود که به‌یقین برسیم. انسان ذاتاً پرسشگر است و باید کنجکاوی خود را با سؤالات کردن و شنیدن پاسخ حل کند. ما باید در مسیر اغنایی پیش برویم. تصور می‌کنم ما از این فضا دور شده‌ایم و دانشجویان مطالبه‌گری گذشته را ندارند. البته مقدار زیادی خودمان مقصر هستیم. تناقض‌هایی در عملکرد مسئولان وجود داشته است اما این موضوع دلیل نمی‌شود که دانشجو سؤال نکند.

در حال حاضر جهاددانشگاهی مناظره را شکل داده که بسیار خوب بود اما باید پررنگ‌تر شود. باید این مباحث را چالشی‌تر دنبال کنیم و دانشجویان هم جسارت و شهامت بیشتری به خرج دهند. باید یاد بگیریم که بحث و مناظره فقط ۹۰ دقیقه است و بعدازآن بحثی باهم نداریم و دعوایی در کار نیست. باید هنرمان این باشد که با ادبیات علمی یکدیگر را قانع کنیم. علت این مشکل به‌علت نبود چنین رویکردی در میان مسئولان است که به سطوح پایین‌تر هم رسیده است.

کرسی‌های آزاداندیشی خوب بودند اما نتوانست شتاب و توسعه داشته باشد. محدودیت‌هایی وجود داشت که موجب ترس و احساس عدم امنیت در میان دانشجویان شد. البته دانشجویان هم عافیت‌طلب شده‌اند. آن‌ها باید بدانند که بالاخره هر نقدی هزینه‌ای دارد. کسی که نقد می‌کند باید هزینه‌ها را قبول کند. با این حال معتقدم که مسئولان نباید برخورد تندی با این مسائل داشته باشند.

در شرایط کنونی جامعه، چه اقداماتی می‌توان انجام داد که فرهنگ جهادی بیش‌ازپیش در جامعه گسترش پیدا کند و نسل جوان آن را به‌خوبی درک کند و بپذیرد؟

گفتمان بین نسلی یکی از بحث‌هایی است که قویاً به آن نیاز داریم. همان‌طور که پیش‌تر گفتم نسل سه و چهار از فضای غالب در نسل یک و دوم فاصله گرفته‌اند که این موضوع به علت نبود گفتمان کافی میان این چهار نسل است. راه‌حل نخست این است که گفت‌وگوی بیشتری میان این نسل‌ها وجودداشته باشد. باید بستری مناسب ایجاد شود و خودمان را به‌نقد بگذاریم. اولین کار هم این است که از خودمان شروع کنیم. فرهنگ جهادی در این قبیل بخش‌ها خوب است.

دومین اقدام این است که اعمال افراد را در نظر بگیریم. فرهنگ جهادی در بحث تئوری قابل‌قبول است اما در عمل خوب کار نکردیم. برخی از ما در اخلاق‌مداری هم خوب نبودیم. این مسائل را نباید به‌پای فرهنگ جهادی بگذاریم. ما در برخی مسائل باهم اختلاف‌نظر و بحث‌هایی داریم و اگر باهم حرف بزنیم، به نقاط مشترک می‌رسیم. ما به لحاظ سیر فکری مشکلی نداریم اما به دلیل آن‌که باهم حرف نزدیم این تفاوت‌ها ایجادشده است. از مسئولان جهاددانشگاهی هم باید درخواست کرد که با نسل‌های سه و چهار بیشتر صحبت کنیم و با این قبیل بحث‌ها و تبادل‌نظر می‌توانیم به‌اتفاق نظر برسیم.

باید فرهنگ جهادی را از نسل کنونی به نسل‌های بعدی منتقل کنیم. خواه یا ناخواه مدیران کنونی تا چند سال آینده بازنشسته می‌شوند و باید فضا را برای حضور نسل بعدی فراهم کنند. اگر بتوانیم فرهنگ جهادی را منتقل کنیم، آن‌ها در عملکرد خود بهتر از ما خواهند بود. باید انتقال نسلی به نسل سه و چهار انجام شود.

رییس دانشگاه علم و فرهنگ:

ما باید هر چه در توان و بضاعت‌مان داریم برای خدمت به مردم ارایه دهیم اگر لازم شد باید ۱۵ ساعت کار پیدا کنیم.

ایجاد زیست‌بوم موثر برای توسعه‌ی علمی کشور توسط جهاددانشگاهی

اشاره: دکتر محسن قرنفلی عضو هیات امنا، هیات علمی و مشاور رییس جهاددانشگاهی است که از اولین روزهای تشکیل جهاددانشگاهی در این مجموعه حضور پیدا کرد؛ او با بیان این‌که پس از انقلاب فرهنگی، جهاددانشگاهی با دو مأموریت فرهنگی و تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای به مسیر خود ادامه داد، اعتقاد دارد: ایجاد زیست‌بوم مناسب برای توسعه‌ی علمی کشور از جمله اقداماتی بود که جهاددانشگاهی عهده‌دار شد و به‌خوبی آن را انجام داد و قطعا این نقش در پیشرفت علمی کشور تأثیرگذار بوده و هست.
در ادامه، متن گفت‌وگو با دکتر محسن قرنفلی به‌مناسبت چهلمین سالگرد جهاددانشگاهی از نظر می‌گذرد.

از نحوه و علت ورود خود به جهاددانشگاهی برایمان بگویید.

تقریبا از ابتدای تشکیل جهاددانشگاهی در این مجموعه حضور پیدا کردم. سال ۱۳۵۹ در دانشگاه صنعتی شریف دانشجوی کارشناسی ارشد بودم که متوجه شدم چنین نهادی شکل‌گرفته و به آن پیوستیم؛ بعدازآن فعالیت‌های علمی، تحقیقاتی و فرهنگی خود را آغاز کردم.

جهاددانشگاهی مولود انقلاب فرهنگی در کشور است که سال ۱۳۵۹ تاسیس شد و مأموریت داشت با توجه به تعطیلی دانشگاه‌ها به مدیریت دانشگاه‌ها کمک کند. طی سال‌هایی که دانشگاه‌ها تعطیل بود، جهاددانشگاهی این مأموریت را به‌خوبی انجام داد و دانشگاه‌ها را به‌درستی اداره کرد و در آن مقطع به‌خوبی توانست از ظرفیت‌های آزادشده‌ی دانشجویی اعم از اساتید و دانشجویان استفاده کند. پس‌ازآن نیز برای دفاع از کشور در حوزه‌های تحقیقاتی و تکنولوژیک آغاز به فعالیت کرد.

بعد از گذشت چند سال که دانشگاه‌ها بازگشایی شد، مأموریت جهاددانشگاهی به پایان رسید و از جایی که این مجموعه یک نهاد تأثیرگذار بود و ارزیابی مدیریت عالی کشور نسبت به فعالیت‌های آن مثبت بود، تصمیم گرفته شد که این مجموعه به فعالیت خود با مأموریتی دیگر و جدید ادامه دهد. جهاددانشگاهی مأمور بود به‌عنوان رابط و پل، ظرفیت‌های دانشگاهی را به نیازهای کشور متصل کند؛ از همان سال‌ها جهاددانشگاهی دو حرکت را آغاز کرد. ابتدا برای ورود به مقوله‌ی تحقیقات شروع به سازمان‌دهی کرد؛ سپس از ظرفیت‌های دانشگاهی برای کمک و رفع نیازهای تخصصی کشور استفاده کرد.

از این تاریخ به بعد جهاددانشگاهی با دو مأموریت فرهنگی و تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای به مسیر خود ادامه داد. طی سال‌های جنگ این مجموعه ظرفیت‌های خود را بر فعالیت‌های صنایع نظامی کشور متمرکز کرد که بسیار نیز مؤثر واقع شد و پس از جنگ نیز این ظرفیت‌ها برای کارهای عمرانی، صنعتی و ارتقای صنعت کشور به کار گرفته شد.

دستاوردهایی را که جهاددانشگاهی طی ۴۰ سال فعالیت کسب کرده است، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

اگر به سال‌های اوایل انقلاب بنگریم، فاصله‌ی علم و فناوری در کشور ما با جهان توسعه‌یافته بسیار زیاد بود و در آن زمان میزان وابستگی ما در عرصه‌های

دکتر محسن قرنفلی:

جهاددانشگاهی توانست منشأ و مبدأ توسعه یافتگی در سطح کشور باشد. سلول‌های بنیادی، شبیه‌سازی و تولید داروهای پیشرفته از آن جمله است.

علمی و فناوری گسترده بود. یکی از دستاوردهای جهاددانشگاهی این بود که در فضای علمی و دانشگاهی کشور اعتمادبه‌نفس و روحیه‌ای قوی ایجاد کرد تا اساتید و نیروهای علمی، این جسارت را پیدا کنند که بتوانند به مسایل تحقیقات کاربردی و توسعه‌ی علمی کشور ورود پیدا کنند. امروز بعد از چهار دهه شاهد بروز رخدادهای بسیار خجسته و گران‌قدری در عرصه‌های علمی و فناوری کشور در جهاددانشگاهی هستیم.

ایجاد زیست‌بوم مناسب برای توسعه‌ی علمی کشور ازجمله اقداماتی بود که جهاددانشگاهی عهده‌دار شد و به‌خوبی آن را انجام داد و قطعاً این نقش در پیشرفت علمی کشور تأثیرگذار بوده و هست.

تأثیرگذاری و جریان سازی فعالیت‌های مختلف جهاددانشگاهی به چه شکل بوده است؟

جهاددانشگاهی در حوزه‌ی فرهنگی چند اقدام بسیار تأثیرگذار کشوری داشته است؛ همچنین تحولی که در فضای رسانه‌ای ایجاد شد، بسیار به سزا و نقطه عطفی در تاریخ رسانه‌ای کشور است. فعالیت‌های فرهنگی دیگری وجود دارد که به‌عنوان حرکت‌های تأثیرگذار صورت گرفت و امروز نیز شاهد نتایج این دستاوردها هستیم. جهاددانشگاهی در حوزه پژوهش نیز در بخش‌های مختلف فعالیت داشته است. در هر یک از حوزه‌های پزشکی، مهندسی، کشاورزی و علوم زمین نیز اگر به‌صورت جزئی نگاهی بیندازیم متوجه خواهیم شد که جهاددانشگاهی منشأ کارها و فعالیت‌های بسیار خوبی در سطح کشور شده است. جهاددانشگاهی توانست منشأ و مبدأ توسعه‌یافتگی در سطح کشور باشد که ازجمله می‌توان به مسئله سلول‌های بنیادی شبیه‌سازی و رفتن به سمت تولید داروهای پیشرفته اشاره کرد که گام‌های بسیار خوبی در حوزه پزشکی بود و جهاد توانست آن‌ها را محقق کند.

جهاددانشگاهی در حوزه مهندسی نیز فعالیت‌های بسیار ارزشمندی انجام داده است. ازآنجایی‌که صنعت کشور ما به دلیل تحریم و وابستگی‌ها، گرفتار مشکلات فنی شده بود، با فعالیت‌های جهاددانشگاهی در این عرصه بسیاری از این مسائل مرتفع شد؛ آغازگر همه این فعالیت‌ها در جهت رشد و پیشرفت کشور و مقابله با تحریم‌ها جهاددانشگاهی بود. این نکته مهمی است که جهاددانشگاهی توانایی حرکت را ایجاد کرد و به دنبال آن سایر سازمان‌ها نیز همراهی کردند و توانستیم به موفقیت‌های بسیاری در این عرصه دست پیدا کنیم. جهاددانشگاهی درواقع شروع‌کننده و نقطه این فعالیت‌ها در کشور بود.

بر اساس آماری که معاونت پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی اعلام کرده است، چندین هزار کار پژوهشی تاکنون از سوی جهاددانشگاهی انجام‌شده که این نشان می‌دهد کار قابل‌توجهی در عرصه علمی و صنعتی کشور و رفع مشکلات این حوزه انجام‌شده است.

یکی از دلایلی که جهاددانشگاهی به سمت فعالیت‌های کاربردی کشیده شد، ترکیب بودجه‌ای این نهاد انقلابی است. ترکیب بودجه این نهاد به‌گونه‌ای است که بین ۲۰ تا ۳۰ درصد هزینه‌های آن از سوی دولت تأمین می‌شود و مابقی این هزینه‌ها یعنی ۷۰ درصد باید از محل درآمدهای خود جهاددانشگاهی تأمین شود. جهاددانشگاهی از بدو تشکیل مسئولیت‌هایی را بر عهده گرفت که بتواند بخش‌هایی از نیازهای مالی خود را تأمین کند و همین مسئله به ما کمک کرد به موفقیت‌های بزرگ‌تری دست‌یابیم که این تفاوت اصلی ما با بخش‌های دولتی است؛ این موضوع باعث شد تا ما بتوانیم اعتماد بخش‌های مختلف جامعه را نیز به دست آوریم.

رسالت بزرگ فرهنگی و اجتماعی جهاددانشگاهی را چه می‌دانید؟

جهاددانشگاهی همواره یک‌نهاد فرهنگی بوده و هست؛ این رسالت تمام این مجموعه را در کنار هم نگاه داشت و باعث شد نوعی صمیمیت در مجموعه جهاددانشگاهی جاری شود.

همچنین باعث ایجاد هم‌افزایی در میان کارکنان جهاددانشگاهی شد. رسالت فرهنگی باعث شد تا بهره‌وری جهاددانشگاهی بالا رود و ما ارزیابی کارهای خودمان را با تأثیرگذاری از جامعه دنبال کنیم. این موارد کمک کرد تا یکپارچگی و نیروی پرقدرت انگیزشی در جهاددانشگاهی موج زند. جهاددانشگاهی طی ۴۰ سال خدمت با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده است که این مشکلات می‌توانند بسیاری از سازمان‌ها را با شکست مواجه کنند، اما این ایستادگی مجموعه به دلیل عشق و وابستگی اعضا به اهداف این نهاد انقلابی بوده است.

از طرح‌هایی که در جهاددانشگاهی ارائه کردید برایمان بگویید؟

طی ۴۰ سال فعالیت در جهاددانشگاهی، طرح‌های بسیاری داشتم که اکثر این طرح‌ها و پروژه‌ها در زمان هشت سال دفاع مقدس مورد استفاده قرار گرفت. آن زمان که در جهاددانشگاهی دانشگاه صنعتی شریف بودم طرح‌های نظامی بسیاری را ارایه کردم که برخی از آن‌ها به ثمر رسید و نتیجه آن را نیز در جبهه‌های جنگ شاهد بودیم. بعد از جنگ نیز در بخش‌های مدیریتی و پژوهشی جهاددانشگاهی مشغول به فعالیت شدم.

خط‌شکنی جهاددانشگاهی؛ زمینه‌ساز اعتماد به نیروهای داخل کشور

اشاره: جهاددانشگاهی به‌عنوان نهاد برآمده از انقلاب اسلامی، پیشرفت‌های علمی و توفیقات بسیار زیادی در زمینه‌های مختلف علمی، پژوهشی، تحقیقاتی، آموزشی و فرهنگی داشته است. این نهاد طی سال‌های اخیر به نحو قابل‌توجهی توانسته است در راستای تولید علم قدم بردارد و اساتید، بزرگان و جوانان اندیشمندی را تربیت کند که پیشرفت‌های خوبی را در زمینه‌های علمی و پژوهشی به دست آورده‌اند.
در این میان یکی از عواملی که باعث موفقیت هر سازمانی می‌شود، تکریم پیشکسوتان است. تقدیر از تلاش‌های خالصانه‌ی جهادگران بازنشسته‌ی جهاددانشگاهی موجب تداوم هم‌فکری و ارتباط آن‌ها با این نهاد انقلابی خواهد شد. مهندس محسن صادقی، بازنشسته‌ی این نهاد انقلابی، خاطرات سال‌های خدمت و فعالیت در جهاددانشگاهی را برایمان بازگو می‌کند.
پیشنهاد می‌کنیم گفت‌وگوی خواندنی مهندس صادقی را که به مناسبت چهل‌سالگی تشکیل جهاددانشگاهی انجام‌شده،بخوانید:

کمی درباره‌ی خودتان و نحوه‌ی ورود و شروع به فعالیتتان در جهاددانشگاهی بگویید.

از دوران کودکی علاقه‌ی زیادی به انجام کارهای فنی داشتم و معمولا وسایل بازی و سرگرمی‌ام چوب، اره، چکش، میخ، پیچ و مهره و سیم و باطری بود. پس از دوره‌ی اول دبیرستان و علی‌رغم مخالفت خانواده و اطرافیان، به دلیل حیطه‌ی علاقه‌مندی به کارهای فنی، در امتحان ورودی هنرستان شرکت کردم و در هنرستان صنعتی تهران و در رشته‌ی برق پذیرفته شدم و تحصیل در این رشته را آغاز کردم، اما از سال دوم متوجه علت مخالفت اطرافیان در مورد تحصیل در هنرستان شده و ناچار شدم رشته‌ی ریاضی را نیز به‌صورت شبانه بخوانم تا بتوانم به دانشگاه راه یابم، نهایتا خردادماه سال ۱۳۵۳ در دانشگاه علم و صنعت و در رشته‌ی الکتروتکنیک پذیرفته شدم.
در زمان تحصیل موقعیت‌هایی پیش آمد و سفرها و بازدیدهایی از مراکز علمی و صنعتی اروپا و آمریکا داشتم. در آلمان و انگلیس، موزه‌های صنعتی و کارخانه‌های متعددی را بازدید کردم و در آمریکا نیز انواع عظیم‌تر آن‌ها هم‌چون کارخانه‌ی هواپیماسازی گرومن که هواپیماهای اف ۱۴ را در آن زمان می‌ساختند و خلبانان ایرانی نیز در آن‌جا دوره می‌دیدند، از نزدیک بازدید کردم و وقتی اجازه دادند داخل اف ۱۴ روی صندلی خلبان بنشینم و صفحه‌ی رادار آن را ببینم یا وقتی در موزه‌ی ناسا در واشنگتن سرم را در محفظه‌ی آپولو ۱۱ بردم و اطراف را نگاه کردم، اندیشه‌ی این‌که آیا ما می‌توانیم در این مسیر وارد شویم و در ایران نیز به ماهواره فکر کنیم، آزارم می‌داد؛ گمان می‌کردم اگر خارجی‌ها فرصتی به ما دهند که وارد این مقوله‌ها شویم، به‌طور حتم آن را به قیمت گزاف به ما خواهند فروخت و آن زمان خودشان فرسنگ‌ها از ما جلوتر رفته و ما همیشه عقب خواهیم ماند.
خوشبختانه سیر تحولات شتاب گرفت و به یمن رهبری هوشمندانه و مقتدرانه‌ی امام خمینی (ره) و فداکاری ملت و جوانان، انقلاب اسلامی به پیروزی رسید. در کم‌تر از چهار ماه پس از پیروزی انقلاب، امام خمینی (ره)

در ۲۷ خردادماه ۱۳۵۸ فرمان تشکیل جهاد سازندگی را صادر کردند و در بخشی از متن این فرمان بیان کرده بودند: ثواب مشارکت در سازندگی ایران، کم‌تر از ثواب زیارت استحبابی مکه و مدینه و عتبات نیست.

کار جهاد سازندگی تا تابستان سال ۱۳۵۹ ادامه و گروه‌های تخصصی جهاد سازندگی قوام پیدا کرد و در کنار فعالیت‌های اجرایی، به آموزش تخصصی افراد نیز پرداخته شد و در خیزشی از سوی انجمن‌های اسلامی دانشجویی، واقعه‌ی انقلاب فرهنگی رخ داد و دانشگاه‌ها تعطیل شدند. متعاقبا با تشکیل ستاد انقلاب فرهنگی در ۱۶ مردادماه همان سال و بر اساس مصوبه‌ی ستاد انقلاب فرهنگی (که بعدها به شورای عالی انقلاب فرهنگی تبدیل شد)، نهاد جهاددانشگاهی تاسیس و به‌کارگیری اساتید و کارکنان دانشگاه در مدت‌زمان تعطیلی دانشگاه به عهده‌ی جهاددانشگاهی گذاشته شد.

امر مهم کادر سازی و تربیت نیروی انسانی را به‌عنوان یکی از وظایف جهاددانشگاهی، چگونه ارزیابی می کنید ؟

در شرایط فعلی، قدری نیازمند بازنگری ساختار سازمانی جهاددانشگاهی هستیم. با گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان از لحاظ کمیت و کیفیت، اکنون نوع نیاز کشور در زمینه‌های علمی و فناورانه نسبت به چند دهه قبل که جهاددانشگاهی تاسیس شد و عرصه‌ی عمل از لحاظ نیروها و تشکیلات فناورانه تقریبا خالی بود و خلأهایی وجود داشت، تفاوت دارد.

در حال حاضر جهاددانشگاهی دارای سرمایه‌های اندوخته‌شده‌ی چهل‌ساله، در قالب پشتوانه‌ی اعتماد جامعه و مسوولان کشور، خوش‌نامی در صنعت و جامعه‌ی علمی و اجرایی کشور، تعداد قابل‌توجه نیروی انسانی با سواد آکادمیک و عملی و فناورانه، گنجینه‌ای از دانش فنی، امکانات و دارایی‌های فیزیکی گسترده و قابل‌توجه در سراسر کشور است.

تاثیرگذاری و جریان سازی فعالیت‌های جهاددانشگاهی در چه زمینه‌هایی بوده است؟

تاثیرگذاری جهاددانشگاهی در دوره‌های زمانی مختلف به دلیل شرایط و اقتضائات کشور متفاوت بوده است؛ برای مثال ابتدای تشکیل جهاددانشگاهی و سال‌های اولیه‌ی پس از واقعه‌ی انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاه‌ها، به دلیل وقوع جنگ علیه کشور، جهاد در بُعد فرهنگی و کمک به بسیج عمومی برای دفاع از جمهوری اسلامی فعالیت داشته و در بُعد دیگر، با نهضت ترجمه و انتشار کتب دانشگاهی همراه شد؛ البته در کنار تعدادی از واحدها که به امور مهندسی و کمک به تجهیز واحدهای نظامی اشتغال داشتند، جهاددانشگاهی نیز یکی از بردارهای موازی تشکیل‌دهنده‌ی نیروی مقاومت ملی کشور در مقابله با هجمه‌های بین‌المللی و دفاع از میهن بود.

یکی از اثرگذارترین نتایج مسوولیت‌پذیری جهاددانشگاهی؛ تقویت اعتماد به نیروهای داخلی و الهام‌بخشی به سایر فعالان عرصه‌ی علمی و اجرایی کشور است؛ به‌طوری‌که بسیاری از پروژه‌هایی را که این نهاد برای نخستین‌بار در کشور آغاز کرد، اکنون از سوی شرکت‌ها و مجریان متعددی دنبال می‌شود و جهاددانشگاهی به‌نوعی در این عرصه‌ها خط‌شکن بوده است.

از سال‌های فعالیت‌تان در جهاددانشگاهی، خاطره‌ای دارید که شنیدن آن برای مخاطبان ما جالب باشد؟

همه‌ی سال‌های خدمت در جهاددانشگاهی، به دلیل آن‌که عموما درگیر چالش‌های علمی و فناورانه بوده‌ایم، به‌نوعی خاطراتی خوش محسوب می‌شود. با عنایت خداوند همه‌ی این پروژه‌ها به نتیجه رسیده است و شخصا به یاد ندارم که در چهل سال گذشته، جهاددانشگاهی علم و صنعت، پروژه‌ای را ناتمام رها کرده باشد. از طرفی، شهادت تعدادی از یاران ما در جنگ تحمیلی، در زمره خاطرات اندوه‌باری است که همیشه در خاطر ما ماندگار است؛ در این میان شهادت سید عبدالرضا مجتبایی در ۱۶ آذرماه سال ۱۳۶۰ که هدف ترور منافقان جنایتکار مقابل دانشگاه قرار گرفت، دردی بود که هرگز فراموش نمی‌شود.

دست‌یابی به اهداف متعالی با کم‌ترین امکانات و در کوتاه‌ترین زمان

اشاره: دکتر علی منتظری جهاددانشگاهی را به‌عنوان یک‌نهاد انقلابی، مولود انقلاب فرهنگی می‌داند و معتقد است برای باقی ماندن روحیه انقلابی و فرهنگی در این نهاد، باید با بدنه دانشجویی و جوانان پیوند ایجاد کرد، حضور در این نهادِ فرهنگی و انقلابی را آن‌قدر دارای اهمیت می‌داند که تأکید می‌کند جهاددانشگاهی باید یک انتخاب باشد و کسانی که این نهاد را انتخاب می‌کنند، یعنی اینکه یک آرمان، فرهنگ و یک مسیر مشخص را انتخاب کرده باشند.

شاید به خاطر داشتن همین طرز فکر است که او را علاوه بر این‌که در پستِ تخصصی خود در جهاددانشگاهی ثابت‌قدم کرده، حضورِ بی‌وقفه‌اش در حوزه‌های فرهنگی نیز همیشه چشمگیر است.

دکتر منتظری که از زمانِ تشکیل جهاددانشگاهی در این نهاد، مشغول به فعالیت بوده و سه دوره ریاست آن را بر عهده داشته، از سالِ ۱۳۷۵ یعنی بدو تأسیس مرکز تحقیقات سرطان پستان وابسته به جهاددانشگاهی، با این مرکز همکاری علمی داشته و حالا هم رییس پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی است؛ اما فعالیت‌های منتظری فقط به حوزه‌ی تحصیلی‌اش ختم نمی‌شود، بلکه در این سال‌ها به‌واسطه‌ی حضورش در پُست‌های فرهنگی و به‌خصوص در عرصه تئاتر، خاطرات بسیاری از او در ذهن‌ها مانده است.

او امروز در کارنامه‌ی کاری خود عضویت پیوسته فرهنگستان هنر، ریاست جهاددانشگاهی، ریاست مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، عضو هیأت مؤسس خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، عضویت در هیأت مؤسس خبرگزاری قرآنی (ایکنا) و سردبیری فصلنامه علمی پژوهشی پایش را ثبت کرده است.

اکنون به‌مناسبت چهل‌سالگی تشکیل جهاددانشگاهی، دکتر علی منتظری هنوز با همان نکته‌بینی‌اش در حوزه‌ی فرهنگ، از بهترین گزینه‌هایی است که می‌تواند درباره تاریخ فرهنگ جهادی روایت کند. بر همین اساس سراغ او رفتیم تا ابعاد مختلف «فرهنگ جهادی» را از دیدگاه این دانشمند که نامش در فهرست یک درصد برتر دانشمندان علوم اجتماعی در پزشکی جهان قرار گرفته، بررسی کنیم.

گفت‌وگوی زیر پاسخ دکتر علی منتظری به پرسش‌هایی است که فرهنگ جهادی را در دوران امروزِ ایرانِ اسلامی بررسی می‌کند.

آقای دکتر شما معتقدید با توجه به شرایط امروز و تمرکز جهاددانشگاهی بر تامین نیازهای دانش‌بنیان، آیا هنوز نیاز است که این نهاد به عرصه‌ی فعالیت‌های فرهنگی، آن‌هم به‌اندازه‌ی سال‌های قبل ورود کند؟

صد درصد به این حرف پایبندم. چون معتقدم تا زمانی که فرهنگ جهادی و فعالیت‌های فرهنگی در کنار سایر فعالیت‌ها وجود نداشته باشد، اصلاً جهاد معنا ندارد. جهاددانشگاهی در اصل یک‌نهاد فرهنگی است که فعالیت‌های علمی و ارائه خدمات تخصصی هم در ذیل این دیدگاهِ فرهنگی جهاد، قابل دفاع و توجیه است؛ بنابراین براساس این ملاحظات، معتقدم تا زمانی که نور این فرهنگ و دیدگاه بر جهاددانشگاهی می‌تابد، می‌توان امیدوار بود که سایر فعالیت‌های این مجموعه نیز در خدمت مردم و پیشرفت و آبادانی کشور باشد.

دکتر علی منتظری:

مهم‌ترین عرصه حضور جهاددانشگاهی در دانشگاه است. جهاددانشگاهی افتخار دارد که مبدع و شروع‌کننده بسیاری از حرکت‌های جدید در کشور بوده است.

رییس پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی:

فرصت‌ها را بشناسیم و به دنبال عمل صالح باشیم.

در این شرایط کدام عرصه‌ها را نیازمندِ حضور جدی جهاددانشگاهی می‌دانید؟

مهم‌ترین عرصه حضور جهاددانشگاهی، در دانشگاه است. جهاددانشگاهی باید حضور پررنگی در دانشگاه داشته باشد و به همین دلیل از ترکیب دو کلمه «جهاددانشگاهی» استفاده‌شده است. این ترکیب نشان می‌دهد ما باید کجا حضورداشته باشیم و صحنه‌ی رزم اصلی این نهاد کجاست.

طبیعتاً در دانشگاه نیز مخاطبان و اعضای اصلی ما جوانان دانشجویی هستند که در مراکز دانشگاهی و علمی مشغول تحصیل‌اند و ما باید به‌اندازه وُسع و توان علمی و فرهنگی خود در خدمت آن‌ها باشیم و بتوانیم با پرورش این جوانان نیروهایی را تربیت کنیم که بتوانند در آینده برای پیشرفت و آبادانی کشور و رفع نیازها و خدمت به مردم و شکوفایی و اقتدار علمی حرکت کنند.

اکنون برای تأثیرگذاری بیشتر جهاد در عرصه فرهنگی و گسترش فرهنگ جهادی فکر می‌کنید به چه رویکرد و حمایت‌هایی نیاز است؟

ازنظر قانونی بر طبق اساسنامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، جهاددانشگاهی می‌تواند در دانشگاه‌ها حضورداشته باشد. البته این حضور مستلزم همکاری و همراهی مسؤولان نظام آموزش عالی کشور چه در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و چه در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

اما از بُعد فرهنگی، معتقدم که حمایت‌های لازم در طول سال‌های گذشته به‌عمل‌آمده است. در طی ۴۰ سال گذشته این حمایت‌ها رخ‌داده‌اند. وجود اساسنامه و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و وظایفی که به عهده‌ی ما در حوزه‌ی فرهنگی قرار دارد، همه‌ی این‌ها نشان‌دهنده‌ی حمایت‌هایی است که از این مجموعه به‌عمل‌آمده و این ما هستیم که باید در این زمینه پرشور حرکت کنیم و درهای جهاددانشگاهی را در واحدهای دانشگاهی و علمی به روی دانشجویان و جوانان گشوده و از آن‌ها استقبال کنیم تا مطابق بااستعداد، سلیقه، توانایی و مهارت خود در بخش‌های مختلف جهاددانشگاهی در حوزه‌های علمی، فرهنگی و اجتماعی زندگی فردا را تمرین کنند.

امروز حدود چهار میلیون دانشجو در مراکز علمی کشور مشغول تحصیل‌اند، اگر حتی ما برای ۱۰ درصد دانشجویان بستری فراهم کنیم تا بتوانند در کنار اعضای رسمی، هیأت علمی و کارشناسان جهاد، حضورِ بامعنایی داشته باشند، می‌توان خدمتی بزرگ به این کشور کرد.

درواقع باید توجه کنیم حضور در این نهاد، باروحیه‌ی کارمندی در تناقض است. این جا محل اشتغال نیست. ممکن است شغل به‌عنوان یک نتیجه‌ی ثانوی فراهم باشد؛ اما جهاددانشگاهی باید یک انتخاب باشد و کسانی که جهاددانشگاهی را انتخاب می‌کنند، درواقع یعنی یک آرمان، فرهنگ و یک مسیر مشخص را انتخاب کرده‌اند. بنابراین اگر کسی فقط با نگاه این‌که شغلی داشته باشد، به جهاد بپیوندد، قطعاً آن اهداف به‌خوبی محقق نمی‌شود.

اگر قرار بر انتخاب بین مهم‌ترین و اثرگذارترین اقدام فرهنگی جهاددانشگاهی در طول چهل سال گذشته باشد، شما کدام‌یک را انتخاب می‌کنید؟

در مرحله‌ی نخست، تربیت جهادگرانی که امروز در نقاط مختلف کشور مشغول خدمت و تلاش برای پیشرفت کشور هستند. اکثر این افراد تا زمانی که در جهاد حضورداشته‌اند، دست‌کم در دوران دانشجویی، مشق مدیریت، فعالیت علمی، پژوهشی، فرهنگی و ارایه خدمات تخصصی را گذرانده‌اند و امروز در نهادهای مختلف مشغول خدمت هستند و این‌یکی از بزرگ‌ترین خدمات فرهنگی است که جهاددانشگاهی در طول چهل سال گذشته داشته و هنوز هم می‌تواند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اقداماتی که باید دنبال کند، پیگیری شود. متأسفانه معمولاً این خدمت بزرگ در آمار و ارقام دیده نمی‌شود درحالی‌که این‌یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای فرهنگی جهاددانشگاهی است.

دومین اثرگذاری مهم فرهنگی جهاددانشگاهی، الگوسازی است که این هم در آمارها و ارقام و اعداد بازتاب پیدا نمی‌کند. جهاددانشگاهی افتخار دارد که مبدع و شروع‌کننده بسیاری

از حرکت‌های جدید در کشور بوده است که محصول انقلاب اسلامی و جوانانِ تربیت‌شده‌ی فرهنگِ امام خمینی (ره) و رهبرِمعظم انقلاب اسلامی بوده و هست.

می‌توان از موفق‌ترین این الگوها تأسیس خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، تأسیس خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) و تأسیس خبرگزاری علم و فرهنگ (سیناپرس) و ده‌ها سازمان و نهاد فرهنگی دانست که امروز در مجموعه جهادانشگاهی مشغولِ فعالیت هستند. اکنون نه‌تنها این الگوها در نهادِ جهاددانشگاهی وجود دارد، بلکه در سایر عرصه‌های اجتماعی نیز این الگوها تکرار و تجربه‌شده است.

اگر قرار بر ارایه‌ی تعریفی درست برای «فرهنگ جهادی» باشد، معتقدید چه تعریفی را می‌توان الگو قرار داد؟

تعریف درست فرهنگ جهادی کار دشواری است اما من برحسب تجربه می‌توانم توصیفی از فرهنگ جهادی داشته باشم. درواقع فرهنگ جهادی را می‌توان دستیابی به اهداف متعالی با کمترین امکانات و در کوتاه‌ترین زمان ممکن دانست. پس فرهنگ جهادی یعنی این‌که فرصت‌ها را بشناسیم و به دنبال عملِ صالح باشیم. از این دیدگاه فرهنگ جهادی یعنی اینکه بیش از همه کارکنیم و کمتر از همه توقع داشته باشیم.

اقداماتی مانند ایجاد کرسی‌های آزاداندیشی، تاسیس خبرگزاری‌های متعدد یا برگزاری رویدادهایی مانند مناظرات دانشجویی، همگی از یک فرهنگ جهادی نشأت می‌گیرند؛ شرایط کنونی جامعه، چه میزان اجازه می‌دهد تا فضا برای پرداختنِ دوباره به این مسایل آماده باشد؟

ما هنوز راه گفت‌وگو با یکدیگر را نیاموخته‌ایم. در کنار هم که می‌نشینیم خوش‌وبش می‌کنیم، اما متاسفانه پشت تریبون‌ها که قرار می گیریم همدیگر را با بدترین القاب خطاب می‌کنیم. این نشان می‌دهد که ما هنوز در این موضوع، بسیار مشکل‌داریم؛ درحالی‌که برای مثال ترویج آزاداندیشی یا مناظره و گفت‌وگو برای فردای بهتر، جزو ضروریات است.

معتقدید در چه حوزه‌هایی می‌توان این کرسی‌ها را پایه‌ریزی کرد؟

چند تلاش مذبوحانه در سال‌های اخیر شکل‌گرفته که وظیفه‌ی ماست در برنامه‌ریزی و برپایی کرسی‌ها به آن‌ها بپردازیم. اول، تطهیر فرهنگِ منحطِ شاهنشاهی، دوم بدبین کردن مردم به انقلاب و مسؤولان نظام اسلامی و سوم سیاه‌نمایی و سرپوش گذاشتن بر دستاوردهای بی‌شمار انقلاب اسلامی. به نظر من، این سه حوزه برای مناظره و مباحثه بسیار ضروری هستند.

از سوی دیگر بحث درباره نگرانی‌هایی که امام خمینی (ره) داشتند و اکنون رهبر انقلاب دارند. نگرانی این‌که انقلاب به دست نااهلان و نامحرمان نیفتد و افراد انقلابی و دلسوز، حاشیه‌نشین نشوند و خدایی نکرده افرادِ نامحرم و نااهل، عرصه را بر صاحبان اصلی انقلاب، تنگ کنند.

همچنین مسایل اقتصادی و معیشت مردم جزو نگرانی‌هاست و راه‌های ارتقای زندگی معنوی و مادی مردم نیز جزو مطالبی است که می‌توانند در این کرسی‌ها موردتوجه قرار گیرد و صاحب‌نظران در یک فضای آزاد و با امنیت و فراغ بال درباره‌ی آن‌ها اظهارنظر کنند، بدون این‌که وارد حاشیه‌ها و مسایل فرعی و غیر اصلی شویم.

حفظ پرچم‌داری جهاددانشگاهی در حرکت علمی کشور با میدان‌دادن به جوانان

اشاره: پژوهشگاه رویان ازجمله معدود مراکز تحقیقاتی کشور است که به‌دلیل انجام پژوهش‌های بنیادی در مرزهای دانش و دستاوردهایی هم‌چون دستیابی به توان تولید سلول‌های بنیادی جنینی انسان پس از ۸ یا ۹ کشور پیشرفته‌ی دنیا و تولید نخستین حیوانات شبیه‌سازی‌شده در منطقه و برگزاری کنفرانس و جشنواره‌ی معتبر بین‌المللی در حوزه‌ی پزشکی، تولیدمثل و سلول‌های بنیادی همواره موردتوجه مجامع علمی و رسانه‌های خارجی بوده و به‌موازات این موفقیت‌های علمی در بُعد کاربردی و ارائه‌ی خدمت به بیماران هم تحولی جدی درزمینه‌ی درمان ناباروری در کشور ایجاد کرده و هزاران خانواده ایرانی مستقیماً از نتایج تحقیقات و خدمات آن بهره‌مند شده‌اند. پژوهشگاه رویان فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی و درمانی خود را در قالب چندین پژوهشکده و مرکز خدمات تخصصی درمان ناباروری و مرکز سلول درمانی، با راهبرد از علم تا کاربرد انجام می‌دهد.
دکتر عبدالحسین شاهوردی عضو هیأت امنای جهاددانشگاهی، دهه‌ی ۶۰ وارد دانشگاه و به‌محض ورود با دکتر کاظمی‌آشتیانی آشنا شد و همکاری داوطلبانه‌ی خود را با جهاددانشگاهی آغاز کرد و امروز پس از ۳۸ سال که پابه‌پای این نهاد حرکت کرده، رییس یکی از موفق‌ترین پژوهشگاه‌های جهاددانشگاهی یعنی «پژوهشگاه رویان» است. به مناسبت چهلمین سال تشکیل جهاددانشگاهی، با او پیرامون سال‌های فعالیت در این نهاد انقلابی به گفت‌وگو نشسته‌ایم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

چگونه و از چه زمانی با جهاددانشگاهی آشنا شدید و به این نهاد ورود پیدا کردید؟

سال ۱۳۶۰ و در بدو ورود به دانشگاه توانبخشی، با اولین کسی که آشنا شدم، دکتر کاظمی‌آشتیانی بود. ایشان مسئولیت امور دانشجویان دانشگاه و مسئول بخش فرهنگی دانشکده‌ی علوم توانبخشی را بر عهده داشتند. همان سال‌ها همزمان با ورود به دانشگاه با جهاددانشگاهی آشنا شدم و همکاری خود را با بخش فرهنگی دانشکده آغاز کردم. از سال ۱۳۶۴ جهاددانشگاهی دانشکده‌ی علوم توانبخشی با مرکز پزشکی ادغام و جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران را تشکیل دادند و تعدادی از همکاران مرکز پزشکی و جمعی از همکاران دانشگاه توانبخشی در کنار یکدیگر، کادر ستادی جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران را تشکیل دادند.
همزمان در سال ۱۳۶۶ و پس از پنج سال همکاری داوطلبانه، همکاری رسمی من با

جهاددانشگاهی آغاز شد. پس از همکاری با بخش فرهنگی، کار را با بخش تحقیقات جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران و دکتر سعید کاظمی‌آشتیانی، دنبال کردم؛ مدتی مسئول مراکز درمانی بودم و سپس معاونت پژوهشی را بر عهده گرفتم و زمانی که جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران، مؤسسه رویان را دایر کرد، کارهای پژوهشی مؤسسه را پیگیری می‌کردم و پس از این‌که این مرکز در قالب یک مرکز تحقیقاتی کار خود را آغاز کرد، معاون پژوهشی مؤسسه شدم و هنگامی‌که مؤسسه به پژوهشکده ارتقا پیدا کرد، مسئولیت معاونت پژوهشی جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران و رویان را بر عهده گرفتم.

با گسترش فعالیت‌های رویان، بر روی فعالیت در این پژوهشکده متمرکز و معاون پژوهشی این پژوهشگاه بودم تا این‌که از دوسال‌ونیم قبل و پس از دکتر گورابی با ۱۲ سال مدیریت پژوهشگاه رویان، این مسئولیت را عهده‌دار شدم.

هدف از تأسیس جهاددانشگاهی انجام کارهای سخت بر زمین‌مانده بود؛ آیا رویان در همین راستا تأسیس شد؟

دقیقاً همین‌طور است؛ تاروپود جهاددانشگاهی فرهنگی بوده و نقشی که این نهاد در دانشگاه‌ها ایفا می‌کرد، فرهنگی و تقویت روحیه‌ی «ما می‌توانیم» در میان قشر دانشجو و دانشگاهی بود؛ اعتمادبه‌نفسی که می‌توانست سرآغاز بسیاری از فعالیت‌ها و برنامه‌ها باشد که دقیقاً نیز همین‌گونه شد.

در این تاروپود فرهنگی بود که خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) و بسیاری از نهادهای فرهنگی این نهاد به وجود آمد. جهاددانشگاهی تلاش کرد فضایی برای آزمون‌وخطای دانشجویان به وجود بیاورد تا دانشجویان ضمن به‌دست آوردن تجربه بافرهنگ جهادی آشنا شوند و افراد مؤثری در آینده کشور باشند.

در ادامه‌ی همین روند، تجربه‌مان در انتخاب سوژه برای فعالیت در جهاددانشگاهی بیشتر شد و عمیق‌تر در پژوهش‌هایی که نیاز کشور بود ورود پیدا کردیم و هرکدام از واحدهای جهاددانشگاهی دریکی از عرصه‌ها ورود پیدا کردند. جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران در موضوع ناباروری، جهاددانشگاهی تهران در عرصه‌ی سرطان پستان، جهاددانشگاهی علوم پزشکی شهید بهشتی در کارهای مولکولی، سلولی و ... ورود کرد و هرکدام مراکز بی‌نظیری را در کشور ایجاد کردند.

دستاوردهای جهاددانشگاهی به‌سرعت در اختیار سایر پژوهشگاه‌ها قرار گرفت؛ آیا ضرورتی در این کار بود؟

بله؛ جهاددانشگاهی پیشتاز شد تا بقیه نیز از این طرح‌ها الگو گیری کنند. یکی از اقدامات جهاددانشگاهی در کنار ورود به کارهای بر زمین‌مانده، الگوسازی بود. جهاددانشگاهی شعار «ما می‌توانیم» را الگوسازی کرد و همین اعتمادبه‌نفس در پژوهش و تحقیق بود که موجب شد که در بسیاری از عرصه‌های جدید ورود پیدا کنیم.

زمانی که کار آغاز شد، نخستین مرکز منسجم درمان ناباروری در کشور را داشتیم، اما اکنون در کشور بیش از ۷۰ مرکز ناباروری داریم. جهاددانشگاهی با توجه به اساسنامه خود، در عرصه‌های آموزش، پژوهش و خدمات تخصصی ورود و تلاش کرده تجربیاتی که در آزمایشگاه‌ها و خدمات تخصصی به دست می‌آورد را به جامعه‌ی علمی منتقل کند. جهاددانشگاهی در گسترش علوم سلولی، ناباروری، سرطان و ... الگو و پیشگام بوده و قدم‌های بسیار مؤثری را برداشته و خدا را شکر می‌کنیم که نتایج این اقدامات در طول زمان منشأ خیر شده است. جهاددانشگاهی اعتمادبه‌نفس جوانان را بالا برد، زمینه‌ی اشتغال بسیاری از محققان را فراهم کرد و توانسته باری را از دوش مردم بردارد.

نتیجه‌ی نهایی و ملموس این تلاش‌ها چه شد؟

در برهه‌هایی از زمان، بیماران برای درمان به

باید روی مزیت‌هایمان سرمایه‌گذاری کنیم و به کار تربیت نیروی انسانی بپردازیم.

خارج از کشور می‌رفتند، ولی اکنون بیماران سایر کشورها به ایران می‌آیند و این یعنی تحول بزرگی در کشور رخ‌داده که می‌توانیم به آن افتخار کنیم.

آیا هم‌چنان حرکت جهاددانشگاهی بر مرز دانش و علوم روز استوار است؟

جهاددانشگاهی در مقطعی از زمان سعی کرد فرهنگ‌سازی کند و درزمانی کوتاه با میان‌برهایی که ایجاد کرد، توانست بسیاری از عقب‌ماندگی‌های کشور را جبران کند و در این زمینه موفقیت‌هایی نیز داشته، اما دنیا متوقف نشده و در حال حرکت است. در جهان امروز، هرروز و هر ساعت تحولات علمی گسترده‌ای به وقوع می‌پیوندد، بنابراین اگر حرکت نکنیم، فاصله‌ی ما با دنیا زیاد خواهد شد. پس باید تلاشی که صورت گرفته، استعدادهایی که شکوفا شده و موقعیت‌های علمی به‌دست‌آمده را ادامه دهیم و این پیشتازی و پرچم‌داری را حفظ کنیم.

جهاددانشگاهی چگونه می‌تواند پیشتازی علمی خود را تداوم دهد؟

در تکمیل زیرساخت‌ها و تربیت نیروی انسانی موفق بوده‌ایم، اما باید در نظر داشت که هر کشوری یک مزیّت خاص دارد. در تمام علوم نمی‌توانیم صاحب تمام دانش‌ها شویم اما باید حداقل‌ها را داشته باشیم و در مواردی که موردنیاز کشور بوده و مزیّت محسوب می‌شود، تمرکز و تلاش بیشتری انجام دهیم. علوم پزشکی از موضوعاتی است که نیاز جامعه است و اگر نتوانیم نیاز جامعه را در گروه پزشکی پاسخ دهیم، بیماران ما مجبور می‌شوند به خارج از کشور رفته و نیاز خود را برطرف کنند.

برخی موضوعات به‌ویژه در گروه مهندسی نیز یک مزیّت هستند. برای مثال مزیت‌هایی هم‌چون نفت و معدن و ... داریم؛ اما یکی از اشکالات ما در استفاده‌ی از این مزیّت‌ها خام‌فروشی است. ارزش‌افزوده مواد خام ما، نصیب خارجی‌ها می‌شود. این مزیّت‌ها را خودمان باید به ارزش‌افزوده تبدیل کنیم؛ یعنی هم باید دانشِ استخراج با کم‌ترین هزینه را داشته باشیم و هم منابعی که به دست می‌آید را به آخرین محصول ممکن تبدیل و وارد بازار کنیم؛ این روش موجب سودآوری برای کشور خواهد شد.

ما باید روی مزیت‌هایمان سرمایه‌گذاری کنیم و به کار تربیت نیروی انسانی بپردازیم. اگر این اتفاق بیفتد و ما حرفی برای گفتن در دنیا و چیزی برای ارائه و فروش داشته باشیم، باعزت داشته‌هایمان را با محصولاتی که تولید آن‌ها برای ما مزیت محسوب نمی‌شود، مبادله خواهیم کرد و دراین‌صورت است که احساس وابستگی و نیاز به خارج از کشور نخواهیم داشت؛ اما اگر اساس و منبع را داشته باشیم و نتوانیم ارزش‌افزوده را ایجاد کنیم، در همه‌چیز نگاهمان به خارج از کشور خواهد بود.

آیا برای تحقق این اهداف همانند ۳۰ سال پیش به جوانان میدان می‌دهیم؟

جهاددانشگاهی به جوانان میدان داد که اکنون در این جایگاه قرار دارد، هرچند مقداری مأموریت گرا شده و در برخی از حوزه‌ها، آزادی‌های اوایل تأسیس را ندارد، اما اکنون در پژوهشگاه رویان جهاددانشگاهی صدها دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد و دکترا، پایان‌نامه خود را گذرانده‌اند و این همان میدان دادن است.

باور دارم افراد در هر رشته‌ای کاربلد باشند، بیکار نمی‌مانند. اگر آماری دریافت کنید از تحصیل‌کرده‌های بیکار؛ خواهید دانست که این افراد بیشتر کسانی هستند که دانشی سطحی را کسب کرده و در حوزه‌ی اجرایی توانمندی ندارند. جهاددانشگاهی می‌تواند آموزش حرفه‌ای این افراد را به‌عنوان یک مأموریت، با برگزاری دوره‌های تکمیلی بر عهده بگیرد، البته در حال حاضر نیز چنین دوره‌هایی برای فارغ‌التحصیلان جهاددانشگاهی برگزار می‌شود اما همه واحدها باید این کار را انجام دهند و مشکل را حل کنند.

باید به جوانان میدان دهیم و از طرف دیگر جوانان هم باید بدانند اگر کار را بلد نباشند، آینده‌ای ندارند. ما باید برای جوانان فضای کار ایجاد کنیم، جوانان نیز باید انگیزه داشته

> مسئولانی که می‌توانند به توان داخلی اعتماد کنند و نمی‌کنند، سخت‌ترین زمان‌های عمرمان را رقم می‌زنند

باشند و تلاش کنند تا کارآفرین شوند.

بهترین اتفاقی که طی سال‌ها فعالیت در جهاددانشگاهی تجربه کرده‌اید، چه بوده است؟

جهاددانشگاهی فعالیت‌های بزرگی انجام داده است؛ در زمان جنگ درزمینه‌ی تولیدات محصولات جنگی و پشتیبانی جنگ اقدامات مهمی انجام داد که هرکدام مایه‌ی افتخار است. فعالیت‌های قرآنی در دانشگاه‌ها نیز با فعالیت‌های جهاددانشگاهی آغاز شد و اگرچه اکنون این بخش متولی‌های متعددی در دانشگاه‌ها دارد اما همکاران جهاددانشگاهی بودند که این موضوع را در دانشگاه‌ها ترویج دادند. مسابقات بین‌المللی قرآن دانشجویان مسلمان، نشست‌های قرآنی و آموزش قرآن نیز ازجمله اقدامات مهم جهاددانشگاهی بود. مجموعه‌هایی مانند رویان، ابن‌سینا، پژوهشگاه معتمد و یا جهاددانشگاهی مشهد و اهواز و گروه‌های صنعتی زیرمجموعه‌ی جهاددانشگاهی، فعالیت‌های بزرگی را رقم‌زده‌اند که مایه‌ی افتخار است. اکنون خبرگزاری‌های زیادی در کشور وجود دارد، اما این افتخار همیشه متعلق به جهاددانشگاهی است که اولین خبرگزاری را در عرصه‌ی عمومی با عنوان ایسنا و در عرصه‌ی تخصصی بانام ایکنا راه‌اندازی کرده است.

طی این سال‌ها چه رخدادی باعث خوشحالی بیش‌ازحد شما در جهاددانشگاهی شد؟

هنگامی‌که در رویان اولین تلاش‌ها در حوزه‌ی سلول‌های بنیادی به‌بار نشست، بسیاری گویی برای داوری آمدند و موشکافانه با مسئله برخورد شد، اما زمانی که خدمت مقام معظم رهبری رسیدیم، ایشان از اقدامات ما استقبال کردند و این مایه‌ی مسرت بود. درنهایت وقتی نخستین فرزند رویان به‌نام سیمین در پژوهشگاه واقع در زعفرانیه در کوچه‌ای به نام سیمین به دنیا آمد، برای ما که در جهاددانشگاهی علوم پزشکی ایران حضور داشتیم، خاطره‌ای خوش و شیرین بر جای گذاشت.

سخت‌ترین لحظاتی که در جهاددانشگاهی تجربه کرده‌اید، مربوط به چه مواقعی بوده است؟

جهاددانشگاهی همیشه با سختی‌ها روبرو بوده است؛ اما اکنون بعد از این‌همه تلاش وقتی می‌بینیم که برخی مسئولان و کسانی که می‌توانند به توان داخلی اعتماد کنند و نمی‌کنند، سخت‌ترین زمان‌های عمرمان را رقم می‌زنند؛ وقتی می‌بینیم که کاری را می‌توانیم در داخل انجام دهیم ولی بازهم نگاه‌ها به خارج از کشور است، خستگی‌ها بر تنمان می‌ماند.

آرزوی شما برای آینده‌ی جهاددانشگاهی چیست؟

اکنون بعد از گذشت ۴۰ سال، زمان بلوغ جهاددانشگاهی فرا رسیده است. باید از این تجربه‌ی باارزش به‌دست‌آمده به‌خوبی استفاده کنیم و بتوانیم مثل همیشه زایش‌هایی را داشته و ایده‌های جدیدی را دنبال کنیم. جهاددانشگاهی باید پرچم‌داری خود را در حوزه‌های مختلف علمی حفظ و همیشه در مرتبه نخست باشد.

نسل جوان را با روحیه‌ی جهادی آماده‌ی ورود به میدان کنیم

اشاره: مروری بر فعالیت‌های چهار دهه‌ی گذشته‌ی جهاددانشگاهی گویای آن است که این نهاد دستاوردهای فنی و علمی خود از دوران هشت سال جنگ تحمیلی تا مقطع کنونی را که در سایه‌ی تحریم‌های ظالمانه رقم خورده، با عملکرد جهادی مدیران و کارکنان خود به‌ثمر نشانده و این رویکرد تحت عنوان فرهنگ جهادی به سایر بخش‌های جامعه نیز تسری یافته است. درواقع منظور از مفهوم فرهنگ جهادی مجموعه‌ای از مایه‌های فکری و ارزشی است که در رفتار اختیاری و اجتماعی هر فردی اثر می‌گذارد و دارای عناصر متعددی از شناخت‌ها، باورها، ارزش‌ها، گرایش‌ها، رفتارها و کردارهاست. به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، دکتر احمد وثوق معاون خدمات تخصصی پژوهشگاه رویان، در گفت‌وگویی به بیان ابعاد مختلف فرهنگ جهادی و علت نیازمندی کشور به این رویکرد در برهه‌ی زمانی کنونی پرداخت.

پس از گذشت ۴۰ سال از انقلاب اسلامی و تشکیل جهاددانشگاهی که به‌نوعی از پیشگامان اقداماتی جهادی به شمار می‌رود، امروزه از فرهنگ جهادی سخن گفته می‌شود و بعضاً تعاریف متفاوتی از این فرهنگ وجود دارد، ولی فرهنگ اصیل جهادی در جهاددانشگاهی به چه معنایی شناخته می‌شود؟

فرهنگ جهادی به معنای شناسایی، پرورش و استفاده از استعدادهای جوانی است که درصدد ارائه‌ی توانمندی‌های خود و قرار گرفتن در امتحانات سخت هستند تا در ادامه، وارد عرصه‌ی سازندگی شوند. افرادی که جهادی کار می‌کنند، دارای روحیه‌ی «ما می‌توانیم» هستند و با اتکا به توانایی‌های خود، دوستان و ساختاری که در آن رشد می‌کنند، بدون در نظر گرفتن مسائل حاشیه‌ای، در موضوعات بسیار مهم و بااهمیت در جامعه ورود می‌کنند. این موضوعات می‌تواند در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و در حوزه‌هایی مانند پزشکی، کشاورزی، مهندسی، فقه و ... وجود داشته باشد.

به اعتقاد من استفاده‌ی از استعدادهای جوان در رفع مشکلات به معنای فرهنگ جهادی است. باید زمینه‌ی فعالیت جوانان را برای رفع نیازهای جامعه فراهم کرد. به‌دنبال این، مباحث مادی و نیازهای اقتصادی مطرح می‌شود. هم‌چنان بعد از گذشت چهل سال فرهنگ جهادی در میان بسیاری از فعالان و نیروهای جامعه حفظ شده و امیدواریم بتوانیم این احساس را به نسل‌های بعدی منتقل کنیم.

به‌طورکلی در اقدامات مختلف انجام‌شده از سوی جهاددانشگاهی این ویژگی دیده‌شده و اگر به‌غیراز این بود، دستاوردهای مهم این نهاد رقم نمی‌خورد. از دیدگاه شما فرهنگ جهادی در چه عرصه‌هایی تأثیرگذار واقع‌شده است؟

پس از پیروزی انقلاب و زمانی که کشور ما با مسأله‌ی بزرگی هم‌چون تجاوز عراق به ایران مواجه شد، شرایطی برای ورود جوانان به وجود آمد. نیروهای جوان و جهادی در دانشگاه با اتکای به همین اصول، وارد عرصه‌ی عمل شدند و در بحث خودکفایی، قدم‌های بزرگی برداشتند. جوانان ثابت کردند می‌توانند با توانایی‌های خود در اداره‌ی کشور سهم داشته باشند. فرهنگ جهادی در سال‌های نخست انقلاب، به‌وضوح در میان مدیران و قشر جوان رؤیت می‌شد و شاهد بودیم که چه‌کارهای بزرگی انجام شد. با اتمام جنگ و ورود به دوران سازندگی، باید فرهنگ جهادی را هم‌چنان به نسل‌های بعدی منتقل می‌کردیم تا با شناسایی کاستی‌ها و مشکلات، در اعتلای کشور و سازندگی نقش پررنگ‌تری ایفا کنند.

در ادامه، شرایط خاصی ایجاد شد و کارهای فرهنگی توسعه‌ی بهتر و بیشتری پیدا کرد و این امکان برای نیروهای جهادی فراهم شد که ایده‌های خود را برای اعتلای وضعیت فرهنگی و علمی جامعه اجرایی کنند. دستیابی به علم سلول‌های بنیادی،

> با اتمام جنگ و ورود به دوران سازندگی، باید فرهنگ جهادی را هم چنان به نسل‌های بعدی منتقل می کردیم

از اقدامات مهمی بود که نیروهای جوان، محققان و پژوهشگران جهاددانشگاهی، با اعتقاد به شعار «ما می‌توانیم»، توانستند بر بام علم پزشکی دنیا حرکت کنند و حقانیت جمهوری اسلامی و دانشمندان ایرانی را به اثبات برسانند.

چهار دهه از تشکیل این نهاد انقلابی گذشته، چه اقداماتی انجام شد که فرهنگ جهادی تبدیل به گفتمان شناخته‌شده میان اقشار مختلف گردید و حتی گاه در صحبت‌های رهبر معظم انقلاب هم بر این واژه تأکید داشته است؟

کسانی که از فرهنگ جهادی تبعیت کرده‌اند، در همه‌ی زمینه‌ها از توانمندی بسیار بالایی برخوردار هستند. معنا و مفهوم فرهنگ جهادی این است که افراد بدون در نظر گرفتن مسائل حاشیه‌ای و بدون وارد شدن به دسته‌بندی‌های سیاسی در جهت منافع عمومی قدم بردارند و از این نمد برای خود کلاهی درست نکنند. از طرفی این افراد به حوزه‌هایی وارد می‌شوند که نیاز جامعه است. اگر با این روحیه اقدامی انجام شد، طبعاً نتیجه‌ای که حاصل می‌شود، حتماً به نفع کشور است و در رفع معضلات کشور درزمینه‌ی مسائل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی مؤثر واقع می‌شوند. درواقع کار جهادی به معنای کار برای رضای خداست تا مشکلی از مشکلات جامعه بشری حل شود.

در شرایط کنونی، چه اقداماتی می‌توان انجام داد که فرهنگ جهادی بیش‌ازپیش در جامعه گسترش پیدا کند؟

به‌منظور اعتلای این فرهنگ باید از خودمان به‌عنوان نسل نخست نیروهای جهادی شروع کنیم و به ارزش‌های والای انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی برگردیم. ضمن اینکه، معتقدم صرفاً با باور به این ارزش‌ها نمی‌توان در جهت اشاعه‌ی این فرهنگ قدم برداشت. اگر بخواهیم فرهنگ جهادی در جامعه اشاعه داشته باشد، باید به این فرهنگ عامل باشیم. ضمن احترام به مسائل مختلفی مانند مشکلات اقتصادی، اعتقاد ما بر این است که نیروهای جهادی در ابتدا باید به صحت، سلامت و نشاط جامعه فکر کنند و بعد مسائل اقتصادی خودشان را در نظر بگیرند. اگر این فرهنگ را خوب معرفی کنیم، می‌توانیم تصور درستی از فرهنگ جهادی را جا بیاندازیم. باید از ظرفیت فضای مجازی خیلی بهتر استفاده کنیم، چراکه خیلی راحت‌تر از گذشته می‌توانیم ایده‌های خودمان را برای اعتلای فرهنگ جهادی در جامعه پیاده کنیم.

با چه سازوکاری می‌توان فرهنگ جهادی را برای نسل جوان تعریف کرد و جهاددانشگاهی چه تلاشی در این زمینه داشته است؟

وقتی می‌توانیم فرهنگ جهاد را اعتلا بخشیم که نسل جوان را باروحیه‌ی جهادی آماده‌ی ورود به میدان کنیم. اگر موفق به انجام این کار نشویم، طبیعتاً در اشاعه‌ی فرهنگ جهادی نمی‌توانیم به مأموریت‌مان عمل کنیم. باید این موضوع را که فرهنگ جهادی مبرا از هرگونه تبعیض و رانت است، در میان جوانان جا بیاندازیم. این کار با حرف انجام نمی‌شود و در عمل باید نشان دهیم که اولویت فردی که دارای روحیه‌ی جهادی، موفقیت جمعی و رفع مشکلات جامعه است. باید اعلام کنیم که هیچ‌چیز دیگری جایگزین شایستگی نیست و ایده‌هایی با محوریت اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار هستند.

پس از عبور از سال‌های جنگ و دوره‌های مختلف ازجمله سازندگی، در سال‌های گذشته این نهاد بیش از همه بر روی کارهای فنی و پزشکی تمرکز کرده، اما هم‌چنان بحث فرهنگ جهادی از سوی جهاددانشگاهی دنبال می‌شود. چه الزامی وجود دارد بعد از ۴۰ سال بر این گفتمان تأکید شود؟

هم‌چنان این نیاز احساس می‌شود که باید در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ... اجازه دهیم جوانان حضور پررنگی در پیش‌برد امور داشته باشند و ایده‌های خود را به ما بگویند. باید ایده‌های خوب را بدون ایراد گرفتن شناسایی و از این طریق مشکلات را برطرف کنیم. در حال حاضر کاستی‌هایی دیده می‌شود که به علّت فاصله گرفتن از دوران گذشته است.

به اعتقاد شما آیا فرهنگ جهادی توانسته از حدود این نهاد انقلابی خارج شود و به سایر بخش‌های کشور تسری یابد؟ آیا این موضوع به‌صورت عینی در کشور دیده می‌شود؟

نیروهای جهادی هیچ‌گاه خسته نمی‌شوند و راه خودشان را هرچند به‌کندی، ادامه خواهند داد. در دوران سازندگی مجبور شدیم نقش خودمان را از راه‌های مختلف در جامعه پیدا و فرهنگ جهادی را به جامعه تحمیل کنیم. در همان دوران بود که توانستیم پژوهشگاه رویان و مرکز درمان ناباروری پیشرفته را در سطح بین‌المللی احداث کنیم. در ادامه اولین گام‌ها برای ایجاد شرکت‌هایی که امروزه دانش‌بنیان نامیده می‌شوند، برداشته شد. تفکر جهادی در دهه هفتاد، تفکری بود که امروزه دولت‌مردان به آن رسیده‌اند و اعلام می‌کنند که باید نتایج تحقیقات را به عرصه‌ی صنعت برسانند. این کار در جهاددانشگاهی در دهه‌ی هفتاد و با انتقال دانش از دانشگاه صنعتی شریف به صنایع انجام شد و نتایج آن را هم شاهد بودیم.

> کار جهادی به معنای کار برای رضای خداست تا مشکلی از مشکلات جامعه بشری حل شود. فرهنگ جهادی مبرا از هر گونه تبعیض و رانت است.

پرونده دفاعِ دانش‌بنیان

چهل‌سالگی جهاددانشگاهی و آغاز جنگ تحمیلی

بال‌های موشک کاتیوشا روی دستان فرشتگان

چهل‌وشش روز بیشتر از تشکیل جهاددانشگاهی نمی‌گذشت که در همان ابتدای کار، پای به جنگ تحمیلی که صدام علیه ایران آغاز کرده بود، باز شد. جنگی که ابتدا اعضای این نهاد در تأمین نیروی نظامی برایش نقش داشتند و در عملیات‌های نظامی مختلف آن شرکت می‌کردند، اما پس از گذشت یک‌سال‌واندی در حوزه‌های تخصصی و فنی هم به کمک رزمندگان آمدند و پروژه‌هایی را به کمک دانشگاهیان در آن زمان انجام دادند که هر یک از آن‌ها گره‌هایی از مشکلات نظامی باز کردند که شاید در تصورات هیچ‌کس نمی‌گنجید.

در آن سال‌ها همه کشورها با پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز جنگ، عراق را تا بن‌دندان به تسلیحات و تجهیزات نظامی مختلف تجهیز کرده بودند و ایران با دست‌خالی و پشت به همه آن‌ها باید در مقابل رژیم بعث می‌ایستاد. شاید صدام هم به اتکای همین پشتوانه بود که تصور می‌کرد می‌تواند چندروزه تهران را هم از آن خود کند.

اما همان‌گونه که رزمندگان در سال‌های جنگ تا پای جان برای حفظ حیثیت و تمامیت ارضی ایران ایستادند، جهاددانشگاهی و اعضای آن‌هم به گفته خودشان و بر اساس تخصصی که داشتند، وظیفه خود می‌دیدند که در این شرایط بغرنج مشکلی از کشور حل کنند و درواقع در کنار شرکت در جبهه‌ها و حضور کنار رزمندگان، از آن‌ها پشتیبانی کنند تا ضعف‌ها و مشکلات موجود حل شود.

دکتر محمدصادق حاجی تاروردی مدیر اجرایی سازمان جهاددانشگاهی صنعتی شریف در دوران دفاع مقدس، خاطرات جالبی از فعالیت‌های این نهاد در سال‌های جنگ دارد. از جوانی و بی‌تجربگی بچه‌های جهاد در روزهای ابتدایی جنگ می‌گوید؛ این‌که چطور قدم‌به‌قدم با زیرکی و تلاش، این نیروها خودکفا شدند و با خلاقیت توانستند، با وجود تحریم‌ها، به پشتیبانی علمی و فنی جنگ کمک بسیاری کنند و در این میان جان بسیاری از رزمندگان و حتی مردم را نجات دهند.

او می‌گوید: در آن زمان، هیچ‌کس باور نمی‌کرد جهاددانشگاهی با نیروی جوان و کم‌تجربه‌ای که در اختیار دارد بتواند پروژه‌های بزرگ نظامی را که هر یک از آن‌ها مشکلات بسیاری در جنگ برای رزمندگان به وجود آورده بود، اجرایی کند و گره از کار جبهه و جنگ باز کند؛ آن‌هم در شرایطی که همه کشورهای غربی و آمریکا و حتی شوروی با تمام وجود، عراقی‌ها را پشتیبانی و البته ایران را تحریم می‌کردند.

دکتر حاجی تاروردی که پس از سال‌های جنگ در بخش‌های مختلف جهاددانشگاهی فعالیت کرده و سال‌ها معاون پژوهش و فناوری این نهاد نیز بوده است، می‌افزاید: اعتماد کردن به این نیروی جوان برای بسیاری از زیر بخش‌های مختلف مرتبط با جنگ، کار سختی بود، اما با دشواری‌های فراوان، بالاخره اعضای جهاددانشگاهی در این حوزه‌ها وارد شدند و در اغلب آن‌ها به موفقیت‌های بزرگی دست یافتند که البته در این میان باید از علی‌اکبر ترکان که در آن زمان رییس صنایع دفاع بود و سرلشگر شهید ستاری به‌عنوان فرمانده نیروی هوایی یادکرد؛ چراکه برای مشارکت دادن جهاددانشگاهی در این پروژه‌ها و نهایتا حل مشکلات جنگ در حوزه‌ی دفاعی کمک بسیاری کردند.

وی ادامه می‌دهد: در سال‌های جنگ، عراقی‌ها تانک بسیاری در اختیار داشتند، اما ایران به‌جای آن، موشک کاتیوشا داشت که موشک موثری بود و خط تولید آن را آلمانی‌ها قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران راه‌اندازی کردند؛ اما پس از انقلاب از کشور رفتند. این خط با مشکلات بسیاری مواجه بود و درواقع موشک کاتیوشا با وجود این‌که در جنگ بسیار مهم و کاربردی بود، با آن شرایط به‌صورت ناقص تولید می‌شد و بلااستفاده بود؛ اما اعضای جهاددانشگاهی با تشکیل تیمی توانستند با وجود کارشکنی آلمانی‌ها و با استفاده از توان علمی داخلی، خط تولید موشک کاتیوشا را رفع اشکال، بهینه‌سازی و راه‌اندازی کنند تا در طول سال‌های جنگ از آن استفاده کنند و این‌یکی از مهم‌ترین پروژه‌هایی بود که جهاددانشگاهی در آن نقش بسیار بزرگی داشت.

به گفته مدیر سازمان جهاددانشگاهی صنعتی شریف در دوران دفاع مقدس، این واحد سازمانی جهاد، بیش از صد طرح و پروژه را در حوزه دفاعی و نظامی انجام داد که سبب شد مشکلات بسیاری از رزمندگان در این حوزه حل شود. در ابتدا جهاددانشگاهی وارد حوزه تعمیرات تخصصی تجهیزات و قطعات نظامی شد و کم‌کم با پروژه‌های بزرگ‌تر دفاعی روبه‌رو شد که می‌توان به ساخت مین هوایی، بهینه‌سازی و به‌روز کردن سیستم ناوبری هواپیماهای شکاری اف ۵ و پروژه‌های دیگر اشاره کرد.

در ادامه، مشروح گفت‌وگوی ما با دکتر محمدصادق حاجی تاروردی را با موضوع جمع‌آوری مستندات دفاع دانش‌بنیان جهاددانشگاهی به‌مناسبت چهلمین سالگرد دفاع مقدس می‌خوانید؛

جهاددانشگاهی در سال‌های جنگ چه اقداماتی در حوزه دفاعی انجام داد و این نهاد چه سهمی در تأمین امنیت دفاعی کشور داشت؟

در سال‌های جنگ مشکل بزرگی داشتیم؛ ارتش ایران بر اساس سلاح‌های آمریکایی تعریف‌شده بود و پس‌ازاینکه آمریکایی‌ها به خاطر انقلاب اسلامی از ایران رفتند تجهیزات نظامی با مشکلاتی مواجه شد که حل آنها وابسته به قطعات یا نیروهای متخصص آمریکایی بود و این موضوع بسیار اهمیت داشت. زمانی که جنگ آغاز شد هر یک از تجهیزات نظامی پس از مدتی استفاده با چنین مشکلاتی روبه‌رو می‌شد و کشور به‌تدریج وارد مرحله‌ای می‌شد که دست خود را خالی می‌دید و در آن شرایط آمریکایی‌ها و غربی‌ها هیچ‌گونه کمکی در این زمینه نمی‌کردند. شرقی‌ها که در آن زمان شوروی سابق بود آمادگی کمک در این زمینه را نداشتند یا اینکه ایران، چندان تمایلی در این زمینه از خود نشان نمی‌داد.

در آن زمان، جهاددانشگاهی وارد این عرصه شد؛ مهندس اکبر ترکان در آن سال‌ها مدیرعامل سازمان صنایع دفاع بود که خودش از دانش‌آموخته دانشگاه شریف است و درزمانی که استاندار ایلام بود با دانشجویان دانشگاه شریف کارکرده بود و آن‌ها را می‌شناخت و ما هم در آن زمان دنبال این بودیم که بتوانیم کاری را انجام دهیم و مشکلی را حل کنیم. البته جهاددانشگاهی در آن زمان با مشکل دیگری هم مواجه شد و آن این بود به دلیل آنکه حضرت امام خمینی (ره) از همه اقشار مردم خواسته بودند که در جنگ و جبهه‌ها حضور پیدا کنند؛ اعضای جهاددانشگاهی و دانشجویانی که آن‌هاهم جزو همین جوانان بودند و دلشان می‌خواست در جبهه‌ها حضورداشته باشند. و دست ما از نیروهای انقلابی و جهادی خالی می شد.

در ۱۶ مرداد سال ۱۳۵۹ جهاددانشگاهی تشکیل شد؛ دانشگاه‌ها تعطیل بود و حدود ۴۰ روز بعدازآن، ارتش بعثی به ایران حمله کرد و جنگ آغاز شد. جهاددانشگاهی هم در آن برهه می‌خواست هر کاری از دستش برمی‌آید انجام دهد و امکانات دانشگاه‌ها و اساتید هم به تعبیری بلااستفاده مانده بود و باید برایش راه‌حلی پیدا می‌کرد؛ بنابراین به این فکر افتادیم که در بخش علمی و فنی جنگ، ورود پیدا کنیم تا بتوانیم به حل مشکلات کمک کنیم که در پشتیبانی جنگ و سلاح‌های جنگی خلاصه می‌شد. آقای ترکان در آن زمان پذیرفت که جهاد وارد این موضوع شود؛ البته اولویت اول، سلاح‌های جنگی بود و ما نمی‌دانستیم که در صنایع دفاعی چه خبر است و چه مشکلی وجود دارد، اما آقای ترکان این مسائل را به ما منتقل می‌کرد.

آقای ترکان چه مسایلی را با شما مطرح کردند؟

یکی از مسائلی که ایشان با ما مطرح کرد این بود که کارخانه ساخت موشک کاتیوشا که به کمک آلمانی‌ها در ایران احداث‌شده بود و خط تولید تقریباً آماده داشت، پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با رفتن آلمانی‌ها خط تولید تقریباً کار نمی‌کرد. درحالی‌که همه نیروهای موردنیاز کارخانه، آموزش‌دیده بودند. یک مشکل اساسی در این خط وجود داشت و موشک کاتیوشا وقتی‌که شلیک می‌شد به هدف اصابت نمی‌کرد؛ دقتی در کار نبود و حتی پس از شلیک، تهدیدی برای جبهه خودی بود.

در آن زمان، بچه‌های جهاددانشگاهی خط را بازدید کردند و متوجه شدند که یکی از بال‌های این موشک پس از شلیک جدا می‌شود و همین مسأله باعث می‌شود که هدف خود را گم کند و زمانی که لاشه موشک را پیدا می‌کردیم می‌دیدیم که موتور موشک ترکیده است.

موشک کاتیوشا، موتوری به طول یک متر دارد که شامل یک محفظه فلزی بسیار مقاوم است و وقتی سوخت آن روشن می‌شود گاز شدیدی از خود تولید می‌کند و باعث می‌شود که موشک به سمت هدف حرکت کند. درواقع سوخت موشک که چند دقیقه عمل می کند دمای زیادی را در محفظه موتور ایجاد می کند، در این فاصله، موتور موشک هم نباید آسیبی ببیند؛ اما موشک‌های ما آسیب می‌دید. تیمی از بچه‌های مهندسی مکانیک، برق، مهندسی شیمی، صنایع و متالورژی دورهم جمع شدند و اشکالات را به ترتیب شناسایی کردند. در آن زمان، متوجه شدیم قالبی که یکی از بالکهای موشک را می‌سازد اشتباه طراحی‌شده است و باعث می‌شود که پایه بالک موشک بسیار نازک شده و در هنگام شلیک، کنده شود. آلمانی‌ها به دلیل آنکه هنوز خط تولید کامل نشده بود، متوجه این اشکال نشده بودند. البته از این دست مشکلات و نواقص در خط تولید موشک کاتیوشا بسیار بود. به‌عنوان‌مثال، سوخت موشک هم مشکل داشت چراکه بعضی مواقع عمل نمی‌کرد و برخی اوقات باعث می‌شد که موتور بترکد.

یکی دیگر از مشکلات این بود که محفظه فولادی

به آلمانی‌ها در قضیه بومی‌سازی موشک‌های کاتیوشا اجازه ندادیم گربه رقصانی کنند.

که نقش موتور را بعهده داشت عایقی داشت که آن عایق باید چند دقیقه حرارت شدید سوخت را تحمل می‌کرد تا موشک به سرعت حداکثر برسد و به هدف اصابت کند اما این عایق به دلیل آنکه آلمانی‌ها جنس درستی به ما نداده بودند، مشکل داشت؛ بنابراین سرجمع پنجتا شش اشکال مهم از این موشک شناسایی کردیم که باعث می‌شد موشک به‌درستی عمل نکند و گروه‌های تخصصی مختلف هر یک برای رفع مشکل دست‌به‌کار شدند. به‌عنوان‌مثال، ما در گروه شیمی به دنبال حل مشکل سوخت رفتیم تا بدانیم چرا به‌درستی کار نمی‌کند و منفجر می‌شود، چون سوخت موشک باید بسوزد و این احتراق دائم گازی را تولید می‌کند که موشک را از زمین بلند می‌کند. برای حل مشکل موتور، گروه‌های متالورژی و مکانیک به این نتیجه رسیدند که فولادی که برای محفظه موتور مورداستفاده قرارگرفته مشکل دارد و جالب اینجا بود که آلمانی‌ها در ابتدا نمی‌پذیرفتند و می‌گفتند شما بلد نیستید که با آن کارکنید و ما از همین فولاد در آلمان استفاده می‌کنیم و مشکلی نداریم. نهایتاً به آلمانی‌ها گفتیم خودتان از این فولاد استفاده کنید تا ببینید چه مشکلی دارد و نهایتاً وقتی فولاد را برای ساخت محفظه موتور می‌کشیدند پاره می‌شد و پس‌ازاینکه پذیرفتند، قرار شد جلسه‌ای برای بررسی این موضوع ترتیب دهیم که خاطره‌ای شنیدنی از آن به یاد دارم.

چه خاطره‌ای؟

داستان از اینجا شروع شد که می‌خواستیم در مورد فولاد به‌کاررفته در محفظه موتور این موشک با آلمانی‌ها صحبت کنیم و هرقدر به آلمانی‌ها می‌گفتیم که فولادی که شما به ما داده‌اید، مشکل دارد قبول نمی‌کردند و کسانی که در جلسه نشسته بودند معمولاً جزو تیم بازرگانی آلمانی‌ها بودند و اعضای جهاددانشگاهی همگی مهندس و متخصص بودند. نهایتاً بحث به اینجا رسید که قرار شد یک مهندس متالورژ آلمانی به ایران بیاید و در مورد این موضوع به‌صورت تخصصی بحث و گفت‌وگو کند. هفته بعد با حضور مهندس آلمانی جلسه را دوباره تشکیل دادیم؛ جالب این بود که مهندس آلمانی پیرمردی باتجربه بود و ما همه جوان‌های ۲۷، ۲۸ ساله و به همین دلیل او فکر می‌کرد که ما تجربه کافی و دانش لازم را نداریم و در مقابل ما مقاومت می‌کرد. به خاطر این مساله گروه متالورژی قبل از تشکیل جلسه با میکروسکوپ الکترونی از کریستال‌های فولاد عکس‌برداری کرده بودند تا در صورت لزوم آن را به‌عنوان سند برای اثبات ادعایشان استفاده کنند. هرقدر مهندس آلمانی برای ما دلیل و برهان می‌آورد که حرف شما درست نیست، بچه‌های جهاددانشگاهی دلیل دیگری می‌آوردند و نهایتاً سند خود را رو کردند که نتیجه آن تسلیم شدن مهندس آلمانی بود. بسیار جالب بود که او پس از ثابت شدن حرف‌های ما دستش را مقابل همه این جوانان به نشانه تسلیم بالا برد و همه آلمانی‌ها شوکه شده بودند و به آنها ثابت شد که مشکلی در فرآیند ساخت موتورموشک وجود ندارد و درواقع، این فولاد بود که مشکل داشت. جالب‌تر اینکه یک نفر از تیم ما که از آلمان آمده بود به زبان آلمانی مسلط بود و بدون اینکه آن‌ها متوجه شوند درحالی‌که ما با آلمانی‌ها انگلیسی صحبت می‌کردیم ویا مترجم به آلمانی ترجمه می کرد، به ما می‌گفت که آن‌ها به آلمانی به یکدیگر چه می‌گویند و این مساله باعث شد که ما روی جلسه مسلط شویم و نهایتاً توانستیم با اطلاعات فنی و علمی دقیقی که ارایه دادیم، آن‌ها را متقاعد کنیم. در آن زمان، آلمانی‌ها جریمه شدند و پنج تن فولاد از همان جنسی که ما می‌خواستیم به ما دادند و مشکل موتور این‌گونه برطرف شد.

زمانی که آلمانی‌ها دیدند مشکل سوخت، موتور،عایق و بالک موشک را حل کردیم و ازآنجا که نمی‌خواستند مشکل ما حل شود و بتوانیم موشک کاتیوشا را بسازیم و به جبهه ها برسانیم و از طرفی هم نمی‌خواستند ما متوجه این مساله بشویم و ادعا می‌کردند که به دلیل قراردادی که با ما دارند متعهد به ما هستند، سعی کردند تا در کیفیت ماده اولیه‌ای که برای ساخت عایق به ما می‌دادند، مشکلی درست کنند. ما اگر می‌خواستیم به آنها ثابت کنیم این عایق هم مشکل دارد، چندین ماه طول می‌کشید یعنی اینکه چندین ماه تولید موشک متوقف می شد و نهایتاً به این نتیجه رسیدیم که به‌جای این کار در بازار داخلی به دنبال تولید آن باشیم چراکه جنس پیچیده‌ای نبود و ترکیب معدنی خاصی نیاز داشت که در حرارت بالا از خود مقاومت نشان دهد و درواقع از جنس عایق‌های نسوز بود. در این راستا در بازار داخلی ترکیب موردنظر را پیدا کردیم و در کارخانه رنگ‌سازی توانستیم عایق را تولید کنیم و نهایتاً این مشکل برطرف شد؛ اما در همان زمان آلمانی‌ها، حلال عایق را به ما لیتری ۳۰ مارک می‌فروختند که برای ما لیتری ۹۰ تومان تمام می‌شد اما من، آقای دکتر قرنفلی و چند نفر دیگر از اعضای جهاددانشگاهی به‌عنوان کسانی که در گروه شیمی بودیم به دنبال تولید آن در داخل رفتیم؛ چراکه ما کشور نفتی بودیم و قاعدتاً باید می‌توانستیم آن را

تولید کنیم. نهایتاً به آزمایشگاه رفتیم و نمونه حلال را آنالیز و بررسی کردیم و به این نتیجه رسیدیم که در ذوب‌آهن، حلالی تولید می‌شود که بسیار شباهت به حلال آلمانی‌ها داشت. این حلال، لیتری پنج ریال تمام می‌شد و تا این حد توانستیم صرفه‌جویی در این زمینه انجام دهیم. در آن زمان دیگر آلمانی‌ها نمی‌توانستند برای ما گربه رقصانی کنند و نهایتاً موشک کاتیوشا به یک موشک موفق و خوب تبدیل شد که در جبهه‌ها رزمندگان از آن استفاده می‌کردند.

مهندس ترکان در آن زمان از بچه‌های جهاددانشگاهی تقدیر کرد و اعلام کرد که اعضای جهاددانشگاهی نه‌تنها آبروی ایران را خریدند و آلمانی‌ها را سر جایشان نشاندند بلکه خط تولید موشک کاتیوشا به‌خوبی راه‌اندازی و آماده شد. این همان پشتیبانی علمی و فنی جهاددانشگاهی بود که به کمک رزمندگان و جنگ آمد و کار بسیار بزرگی بود و اعضای جهاددانشگاهی وقتی نتیجه کار خود را می‌دیدند متوجه می‌شدند که وظیفه بسیار مهم‌تر و کاراتری از جنگیدن در جبهه‌ها علیه دشمن دارند.

بنابراین اعضای جهاددانشگاهی هرروز انگیزه بیشتری پیدا می‌کردند و متوجه می‌شدند که کارشان چقدر ارزشمند است و تیم بسیار خوبی داشتیم به‌گونه‌ای که جهاددانشگاهی صنعتی شریف در آن زمان ۳۵۰ نفر متخصص داشت؛ در آن زمان طرح شب‌زنده‌داران را راه انداختیم که همه بتوانند به‌جای دو شیفت، سه شیفت و به‌صورت شبانه‌روزی در آنجا کار کنند. چراکه نمی‌توانستیم یک پروژه را یک سال طول دهیم و باید در طول چند ماه، مشکلی از مشکلات جنگ را حل می‌کردیم.

برای انجام کار با چه مشکلاتی مواجه بودید؟

در ابتدا مسئولین برای ورود جهادی‌ها به این پروژه‌ها مقاومت می‌کردند به‌گونه‌ای که روز اولی که می‌خواستیم همین مشکل را حل کنیم در ورودی مجتمع پارچین، ما را راه ندادند و به ما می‌گفتند شما جوجه مهندس‌ها نمی‌توانید به ما کمک کنید و فکر می‌کردند که ما می‌خواهیم جای آن‌ها را بگیریم. فکر می‌کردند چون قبل از انقلاب در اینجا بودند قرار است آن‌ها را حذف کنیم و از نیروهای حزب‌اللهی هراس داشتند؛ اما ما از رییس‌جمهور وقت یعنی رهبر معظم انقلاب که در آن موقع رییس دولت بودند، نامه داشتیم، نهایتاً با اصرار مهندس ترکان توانستیم وارد شویم و مشکل پروژه‌ها را حل کنیم.

بعد از یکی دو سال که بسیاری از مشکلات را حل کردیم، برای نیروهای صنایع دفاع در پارچین کلاس آموزشی گذاشتیم درحالی‌که در ابتدا واقعاً تخصص چندانی در کار عملیاتی نداشتیم و اگر به من به‌عنوان مهندس شیمی یک قالب صابون و یک‌تکه تی‌ان‌تی می‌دادند فرق آنها را متوجه نمی‌شدم! اما با کار کردن در آن مجموعه توانستیم به تخصص بیشتری برسیم و برای آنها کلاس آموزشی هم برگزار کنیم. نتیجه این شد که کارخانه پُرکن‌های تی‌ان‌تی برای انواع خمپاره‌ها را ساختیم و راه‌اندازی کردیم. دستگاه‌های موردنیاز، مخازن ساده‌ای بود که ما ساخت آن را بلد بودیم اما به ما می‌گفتند باید از آلمان وارد شود و ایمنی نمونه خارجی متفاوت است، اما با اصرار جهادی‌ها توانستیم خط تولید آن را هم راه‌اندازی کنیم.

دیگر چه پروژه‌های انجام دادید؟

یکی دیگر از پروژه‌هایی که در زمان جنگ انجام دادیم این بود که نیروی هوایی به ما گفت که صندلی‌های خلبان با مشکل مواجه است. وقتی خلبان به دلیل نقص فنی هواپیما مجبور است به‌اصطلاح ایجکت کند (خود را به بیرون از کابین پرتاب کند)، صندلی و خلبان باید توسط راکت کوچکی به بیرون پرتاب شده و نهایتاً با چتر به زمین فرود بیاید، اما این اتفاق نمی‌افتاد. این راکت‌ها که زیر صندلی خلبان بود وقتی‌که روشن می‌شدند یک تراست (نیروی بالابرنده) ایجاد می‌کردند و آن نیروی بالابرنده باعث می‌شد، صندلی با خلبان صد متر از داخل هواپیما به بیرون پرتاب شود و اگر هواپیما سقوط کند به خلبان آسیبی وارد نشده و با چتر در زمین فرود آید. مشکل اینجا بود که سوخت این راکت‌ها که زیر صندلی خلبان قرار داشت به دلیل آنکه مواد آلی در آن بود عمر مفیدی داشت (و آن عمر مفید تمام‌شده بود) باعث می‌شد که به‌موقع عمل نکند و درواقع خلبان موفق نشود تا خود را در هنگام خطر انفجار هواپیما از هواپیما به بیرون پرتاب کند. درواقع تاریخ‌مصرف گذشته بود و خلبان وقتی می‌خواست در دوران جنگ به عملیاتی برود این ترس را داشت که اگر هواپیمایش با نقص فنی مواجه شود یا آنکه در حال سقوط باشد نمی‌تواند خود را نجات دهد. برای همین ما اعلام کردیم که در زمینه سوخت کارکرده‌ایم و منظورم آن‌همان سوخت موشک کاتیوشا بود. با همان فرمولی که در پروژه قبلی یاد گرفته بودیم سوخت راکت‌های زیر صندلی خلبان را نیز اصلاح کردیم و پس از تست متوجه شدیم که سیستم موردنظرشان اصلاح و پیاده شده است و درواقع صندلی همه هواپیماهای جنگی مانند اف ۴ به سوخت‌های جدید تجهیز شدند و خلبانان نیز با خیال راحت پرواز می‌کردند و این‌یکی از نعمت‌های کار ما در زمینه موشک کاتیوشا بود که در هواپیماهای جنگنده بکار رفت.

یکی دیگر از مشکلاتی که در زمان جنگ به‌ویژه در حوزه بمباران شهرها وجود داشت این بود که عراقی‌ها با هواپیما به‌راحتی وارد کشور می‌شدند و شهرهای مختلف را بمباران می‌کردند و رادار نمی‌توانست آنها را رصد کند. عراقی‌ها در ارتفاع پایین پرواز می‌کردند و این مساله باعث می‌شد که از زیر رادارهای ما رد می‌شدند، مشابه این صحنه در فیلم «شوق پرواز» نمایش داده‌شده است.

به خاطر اشکال رادار نمی‌توانستیم بمب‌افکن‌های عراقی را رصد کنیم؟

عراقی‌ها محل‌های نفوذ به کشور را از زیر رادارهای ما پیداکرده بودند و مشخص نبود این کار با خیانت برخی عوامل داخلی رخداده بود یا اینکه خودشان این نقاط را پیداکرده بودند. اگر هواپیماهای عراقی از ارتفاعی بالاتر قصد ورود به کشور را داشتند با پدافندهوایی یا بکمک هواپیمای اف ۱۴ آنها را نابود می‌کردیم، چون رادارهای ما متوجه می‌شدند، اما عراقی‌ها زیرآبی می‌رفتند. درنتیجه ناگهان به نزدیکی شمال می‌رسیدند و نیروگاه نکا را مورد هدف قرار می‌دادند. ما باید راه‌حلی پیدا می‌کردیم. به این نتیجه رسیدیم که باید مین هوایی درست کنیم. درواقع می‌خواستیم ابزاری درست کنیم که در مسیر حرکت هواپیماهای عراقی قرار گیرد تا راه نفوذ آنها را ببندیم.

مین‌های هوایی دقیقا چطور کار می‌کردند؟

مین‌های هوایی درواقع بالن‌هایی بودند که در داخلشان گاز هیدروژن پر میکردیم و به دلیل وجود این گازسبک بالن‌ها در هوا می‌ایستادند. با کمک کارخانه‌های پلاستیک‌سازی اطراف تهران، بالن‌ها را ساختیم. از هواشناسی کمک گرفتیم و بالن‌هایی که آن‌ها برای هواشناسی استفاده می‌کردند را

گرفتیم و داخل آنها را پر از گاز هیدروژن کردیم. نهایتاً چندصد متر کابل فولادی به آنها می‌بستیم و در تمام‌مسیر نفوذ هواپیماهای عراقی بخصوص پالایشگاه ها، نیروگاه ها و مراکز نظامی بالن قراردادیم.

عراقی‌ها در دفعات بعد وقتی‌که می‌خواستند از ترفند سابق خود استفاده کنند و مثلاً با ارتفاع پایین از میان دو دامنه کوه عبور کنند با این بالن‌ها مواجه شدند و دیدند که دیگر نمی‌توانند نفوذ خود را انجام دهند و اگر از مسیر دیگری می‌خواستند نفوذ کنند آنها را می‌زدیم و اگر نزدیک این بالن‌ها می‌شدند مانند یک بمب منفجر می‌شد. در این پروژه تعداد زیادی مین هوایی یا همان بالن تولید کردیم و در همه نقاط کور رادار خودمان به هوا فرستادیم تا مسیرهای نفوذ هواپیماهای عراقی‌ها را ببندیم(مثل پالایشگاه اصفهان). در این پروژه تیم بسیار خوبی از اعضای جهاددانشگاهی و پدافند هوایی ارتش داشتیم و تا مدت‌ها بمباران مراکز حساس و شهرها از سوی ارتش بعثی قطع شد.

چه شد که عراقی‌ها دوباره بمباران را آغاز کردند؟

پس‌ازاین مساله عراقی‌ها بیکار ننشستند و از روس‌ها هواپیمای میگ ۲۹ خریداری کردند و ازآنجاکه این هواپیمای جنگی بسیار بلندپرواز بود و نمی‌توانستیم به‌راحتی آن را هدف قرار دهیم کار ما سخت شده بود. آنها هم مجبور بودند از بمب لیزری استفاده کنند تا بتوانند اهداف موردنظرشان را بمباران کنند. بمب لیزری این‌گونه کار می‌کرد که نور لیزر را از هواپیما روی زمین می تابانند و وقتی‌که نور لیزر به سمت هواپیما برمی‌گردد، بمبی که پرتاب می‌شد مسیر نور لیزر را دنبال می‌کرد تا به هدف اصابت کند. در آن زمان این تکنولوژی بسیار پیشرفته بود، هواپیمای میگ ۲۹ به‌وسیله نور لیزر و بمب آن به‌وسیله تکنولوژی سرچ‌کننده لیزر، می‌توانست اهداف خود را شناسایی، انتخاب و بمباران کند. البته یکی از رزمندگان در اصفهان میگ ۲۹ را با موشک مورد هدف قرار داد و زمین‌گیر کرد و عراقی‌ها متوجه شدند که برای ما سرنگون کردن میگ ۲۹ هم امکان دارد. متأسفانه رزمنده‌ای که با موشک زمین به هوا توانسته بود، میگ ۲۹ را هدف قرار دهد چند روز بعد توسط منافقین به شهادت رسید زیرا در آن زمان مصاحبه‌ای در تلویزیون داشت و تصور می شد چنین مصاحبه‌هایی مردم را شاد می‌کند. البته راه‌حل جدیدی برای بمب‌های لیزری میگ ۲۹ هم پیدا کردیم و آن این بود که در سطح زمین و اهداف موردنظر آنها گازی پخش‌کنیم که به‌جای اینکه نور لیزر به سمت هواپیما برگشته و برای بمب قیفی درست کند، نور لیزر در هوا پخش می‌شد.

پس بمب‌های لیزری میگ ۲۹ را هم با گاز کاملا از کار انداختید؟

اعضای جهاددانشگاهی صنعتی شریف مواد خاصی را برای این گاز درست کردند و به‌محض اینکه بمباران هوایی اعلام می‌شد این مواد را در زمین پخش می‌کردیم و تولید گاز می‌کرد. وقتی لیزر به این گاز برمی‌خورد به بالا برنمی‌گشت و عملاً بمب‌های لیزری هم از کار افتاد چراکه دیگر نمی‌توانستند بمب‌هایشان را شلیک کنند. این پروژه‌ها جزو پروژه‌های بسیار مهم و تأثیرگذار در زمان جنگ بود که کمک زیادی به رزمندگان کرد و درواقع توانستیم سیستم‌های پیشرفته و گران‌قیمت عراقی‌ها را بلااستفاده کنیم.

با توجه به اهمیت اقداماتتان، آیا خطری هم بچه‌های جهاد را تهدید می‌کرد؟

اگر در آن زمان صدام متوجه می‌شد که ما چه‌کاری در پشت جبهه‌ها انجام می‌دهیم حتماً اقدام به‌تلافی می‌کرد. البته در زمان بمباران شهرها یکی از بمب‌ها وسط دانشگاه شریف، درست روبه‌روی دانشکده شیمی فرود آمده بود و اینجا دقیقا همان‌جایی بود که بسیاری از بچه‌های جهاددانشگاهی هرروز دورهم جمع می‌شدند و کار می‌کردند. خوشبختانه این بمباران بعدازظهر جمعه اتفاق افتاد و هیچ‌یک از دانشگاهیان و اعضای جهاددانشگاهی شریف حضور نداشتند. اگر این بمباران یک روز قبل یا بعد اتفاق می‌افتاد تکرار بمباران کارگاه جهاددانشگاهی در دانشکده فنی دانشگاه تبریز بود که تعدادی از اعضای جهاددانشگاهی آن استان به شهادت رسیدند. گرچه بعید نمی‌دانستیم که منافقین گرای آن کارگاه را داده باشند؛ چراکه از این خیانت‌ها بسیار انجام می‌دادند. آن زمان ما کم‌تجربه بودیم و نمی‌دانستیم برای بعضی‌ها نباید این مسائل را بازگو کنیم و گهگاه در نماز جمعه برای اینکه مردم شاد شوند ائمه جمعه کارهایی که انجام می‌شد را توضیح می‌دادند. جنگ توسط همین جوانان انقلابی دانشگاهی پشتیبانی می‌شد و الا کشوری که از سوی همه تحریم بود و حمایت نمی‌شد نمی‌توانست کاری انجام دهد. ولی خدا خواست و انجام شد.

می‌توانید به یکی از پروژه‌های خلاقانه بچه‌های جهاد هم اشاره کنید؟

وقتی موشک «فونیکس» که یک موشک گران‌قیمت و پیشرفته بود، تمام شد عملا هواپیماهای اف ۱۴های ایران بلااستفاده می‌شد؛ اما نیروی هوایی ایران که قبلاً سابقه همکاری با جهاددانشگاهی شریف را داشتند، تیمی به نام جهاد خودکفایی درست کرده بودند که آن زمان تیمسارباززرگان رئیس جهاد خودکفایی نیروی هوایی بود. آنها جرأت پیداکرده بودند و موشک زمین به هوای هاگ را که در آن زمان تعداد زیادی از آن را داشتیم به‌عنوان موشک هوا به هوا روی هواپیمای اف ۱۴ نصب کردند و اتفاقاً این خلاقیت آنها جواب داد و هواپیماهای اف ۱۴ ایران دوباره به پرواز درآمدند و درواقع موشک زمین به هوا را به موشک هوا به هوا تبدیل کردند.

این مساله تحول عظیمی محسوب می‌شد چراکه تا دیروز نیروهایی که جرأت کار تعمیرات تخصصی را به خود نمی‌دادند و یا خارجی ها مانع پیشرفت آن ها شده بودند، آن‌قدر جسارت به خرج دادند که مشکل نبود موشک فونیکس که یکی از پیشرفته‌ترین موشک‌های دنیا بود و تمام‌شده بود را به‌وسیله جایگزین کردن آن با موشک هاگ حل کردند.

درواقع به یک نوع خودباوری رسیده بودید...

خاطره‌ی جالبی به ذهنم آمد، در اوایل جنگ از فرودگاه مهرآباد قطعه‌ای برای ما آوردند که می‌گفتند خراب‌شده و باید آن را تعمیر می‌کردیم. این قطعه بُرد هواپیما بود و به دلیل آنکه در سرعت و شتاب بالا هواپیما حرکت می‌کرد باید به‌گونه‌ای از آن محافظت می‌شد تا آسیب نبیند. بنابراین با رزین پوشانده میشد.مساله اینجا بود که روی این قطعه به انگلیسی نوشته‌شده بود که به دلیل وجود اشعه رادیواکتیو باز نشود؛ اما دل را به دریا زدیم و آن را باز کردیم تا ببینیم مشکل چیست. وقتی‌که برد را باز کردیم دیدیم مقاومت آن سوخته است و نهایتاً آن را دوباره به نیروی هوایی تحویل دادیم تا تست کنند. نتیجه این بود که مشکل حل شد و خارجی‌ها به‌دروغ روی آن نوشته بودند اشعه رادیواکتیو که کسی به آن دست نزند. نتیجه این پروژه هم این شد که یاد گرفتیم نباید آن‌قدر خودباخته باشیم که به هیچ موضوعی وارد نشویم و نه آن‌قدر خودشیفته باشیم که شکست بخوریم.

آیا پروژه‌ی عمده دیگری در حوزه نیروی هوایی داشتید؟

وقتی شهید ستاری فرمانده نیروی هوایی بود، علاقه خاصی به بچه‌های جهاددانشگاهی صنعتی شریف پیدا کرد. به جهادی‌ها گفت که به مشکل بزرگی در نیروی هوایی

برخورده است و آن اینکه هواپیماهای جنگنده اف ۵ ارتش ایران که تعداد زیادی از آن را هم در آن زمان داشتیم با مشکل در سیستم INS مواجه شده بود. درواقع این سیستم چشم و گوش خلبان بود و به او می‌گفت که دقیقا در کجا قرار دارد و همان سیستم ناوبری هواپیما است.

در این پروژه تیم الکترونیک جهاددانشگاهی صنعتی شریف به‌صورت شش ماه مداوم روی آن کارکردند. وقتی سیستم ناوبری این هواپیما را باز کردیم بچه‌ها دیدند که تعداد زیادی المان و آی‌سی در بورد این سیستم وجود دارد. اما پیشنهاد شد که به‌جای آن‌همه آی‌سی، از آی‌سی های جدید که در بازار موجود بود استفاده کنیم که کار همه آنها را انجام می‌داد. درواقع این مساله به دلیل این بود که هواپیمای اف ۵ قدیمی بود و آی‌سی‌های جدید اتفاقاً بهتر کار می‌کرد. انصافاً شهید ستاری در آن زمان به ما خیلی کمک کرد و شماره مستقیم خود را به ما داد و گفت هر زمان مشکلی پیدا کردیم با او تماس بگیریم. واقعاً بسیاری از مشکلات در آن زمان‌همچون سفرهای خارجی یا خرید و تأمین تجهیزات و قطعات را حل کرد تا توانستیم بوردهای چندلایه هواپیمای اف ۵ را درست کنیم و این مشکل با کمک آی‌سی های جدید حل شد.

یکی دیگر از مشکلات این سیستم، حافظه‌اش بود. در آن زمان هواپیمای اف ۵ حافظه‌اش ۱۰ کیلوبایت بود درحالی‌که امروز همه با داشتن یک فلش مموری چند ده گیگ اطلاعات را در جیبشان می‌گذارند. حافظه اف ۵ از یک توپ بازی بچه بزرگ‌تر بود و ما آن حافظه را برداشتیم و آن را با حافظه‌های جدیدی که در آن زمان وجود داشت و بسیار کوچک‌تر و پیشرفته‌تر هم بود، عوض کردیم و دیگر مشکلی برای هواپیماهای اف ۵ به وجود نیامد. نهایتاً سیستم ناوبری هواپیمای اف ۵ که از چند بورد چند لایه تشکیل شده بود به‌صورت کامل، درست و به‌روز شد. آمریکایی‌ها خبر نداشتند جایی به نام جهاددانشگاهی وجود دارد و در آنجا چنین پروژه‌هایی انجام می‌شود و اینگونه اظهارنظر می‌کردند که خوشحالیم که افرادی را در نیروی هوایی ایران به‌گونه‌ای تربیت کرده ایم که هواپیماهای اف ۵ را باوجوداینکه مشکلات بسیاری دارد بدون مشکل به پرواز درمی‌آورند و از پس عراقی‌ها که هواپیماهای پیشرفته‌تری دارند، برمی‌آیند! درواقع باید بگویم که در این پروژه‌ها گرچه اعضای جهاددانشگاهی صنعتی شریف و دیگر واحدها زحمات بسیاری کشیدند و تلاش بسیاری کردند تا مشکلات علمی و فناورانه جنگ را حل کنند اما درواقع این لطف خدا بود که شامل حال ما می‌شد و در لحظه‌به‌لحظه به ما کمک می‌کرد. درواقع گزافه نیست اگر بگویم که به بچه‌ها در آن زمان الهام می‌شد که چه‌کاری باید انجام دهند.

در کل چند پروژه توسط جهاددانشگاهی صنعتی شریف در آن دوران انجام شد؟

پروژه‌ها و طرح‌های جهاددانشگاهی صنعتی شریف در حوزه دفاعی در سال‌های جنگ بیشتر از ۱۰۰ پروژه بود و آن‌هایی را که به خاطر آوردم و اهمیت بیشتری داشت را سعی کردم مطرح کنم. در برخی از این پروژه‌ها مشارکت داشتم و از بعضی دیگر از آن‌ها به دلیل اینکه معاون اجرایی جهاددانشگاهی صنعتی شریف بودم، خبر داشتم.

یکی از پروژه‌هایی که درباره آن به‌عنوان طرح‌های مهم جهاددانشگاهی صنعتی شریف یاد می‌شود پروژه رحمت است، اگر آن را به خاطر دارید، توضیح دهید.

صدام در دوران جنگ تحمیلی به کمک شرکت راکال انگلستان سیستم رمزکننده ای روی بی‌سیم های خود قرار داد که مکالمات به‌صورت رمزنگاری‌شده در بیسیم منتقل شود و از آنجا که این سیستم رمز کننده برای ناتو بود تصور می‌کردند هیچ‌کسی نمی‌تواند آن را رمزگشایی کند بنابراین با خیال راحت از این رمزکننده استفاده می‌کردند.

در آن زمان صدام آن‌قدر به این سیستم رمزکننده اعتماد داشت که نامه‌های سری خودش به فرمانده ارتش و فرمانده لشکر را پشت بیسیم می‌خواندند و ابلاغ می‌کردند.

دکتر منوچهر منطقی چند ماه قبل از این داستان پروژه رمزنگاری را به جهاددانشگاهی صنعتی شریف محول کرد و بچه‌های جهاد روی آن کار را آغاز کردند.

البته ازآنجاکه ما در مورد این موضوع اطلاعاتی نداشتیم، تیم جهاددانشگاهی روی این موضوع مطالعات بسیاری انجام داد و مدت طولانی به مطالعه و تحقیق کتابخانه‌ای گذشت چراکه آن زمان مانند امروز نبود که اینترنتی باشد هر سؤالی داشته باشی به‌راحتی و با یک جستجوی ساده به آن دسترسی پیدا کنی؛ بنابراین برای انجام تحقیقات و مطالعات باید سؤالاتمان را لابلای کتاب‌ها جستجو می‌کردیم و حتی بعضاً دو ماه منتظر می‌ماندیم که مقاله‌ای از خارج از کشور بیاید.

خوش‌شانسی که در آن زمان آوردیم این بود که یکی از این بیسیم ها در جبهه غنیمت گرفته شد و دیدیم کنار آن دستگاهی قرار دارد اما در آن زمان کسی نمی‌دانست آن دستگاه چیست و چه کاربردی دارد. نهایتاً در میان اسرای عراقی کسی را پیدا کردیم که می‌توانست از بی‌سیم استفاده کند و دستگاه رمزنگاری را می‌شناخت و پس از یادگرفتن کار دستگاه رمزکننده متوجه شدیم باید چگونه روی آن کارکنیم.

این دستگاه درواقع برد چندلایه‌ای بود که روی آن سیستم رمزکننده نصب‌شده بود و جالب‌تر از همه اینکه برای رمزگشایی آن خدا لطف بزرگی به بچه‌های جهاد کرد و به همین دلیل اسم این طرح را «رحمت» گذاشتیم. و این سیستم رمزگشایی بیسیم در دوران دفاع مقدس و تا پایان جنگ در خدمت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود.

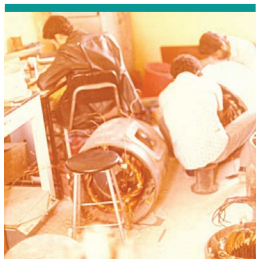

غربی‌ها به دروغ روی یک قطعه نوشته بودند به‌دلیل وجود اشعه رادیو اکتیو باز نشود! تا سراغ تعمیرش نرویم!

تحقق ما می توانیم فناورانه در پروژه های نظامی کشور

مدیرکل اسبق دفتر همکاری‌های علمی و ارتباطات بین‌الملل جهاد دانشگاهی می گوید: همانطور که حضرت امام خمینی (ره) شعار «ما می توانیم» را در کشور مطرح کردند، جهاد دانشگاهی به تبعیت از ایشان «ما می توانیم» را در حوزه علمی و فناوری پایه گذاری کرد و امروز نتیجه آن پیشرفت های بسیار مهم در این بخش ها در کشور است.

مهندس کی ارسلان می افزاید: جهاد دانشگاهی در صدها پروژه و طرح نظامی به جبهه و جنگ کمک کرد و اولین های بسیاری بود که جهاد در ایجاد آن نقش عمده ای ایفا نمود تا ایران به عنوان یکی از چند دارنده معدود آن تکنولوژی ها در جهان مطرح باشد. یکی از آنها هدایت خودکار پهپاد بود (که حتی اسم مخفف آن که از عبارت «پرنده هدایت پذیر از دور» گرفته شده بود را بچه های جهاد مطرح کردند) و در آن سال ها و حتی امروز ایران در زمینه پهپاد جزو برترین های دنیا محسوب می شود.

این مدیر جهادی همچنین معتقد است که اساس تشکیل جهاد دانشگاهی بر پایه تکمیل چرخه نوآوری از ایده تا محصول بود و همین عامل سبب شد تا کارهای بزرگی مانند طراحی و ساخت شبکه راداری کشور در سال های پایانی جنگ انجام شود و این اتفاق در حالی در ایران رخ داده بود که آن زمان تنها چند کشور به این فناوری دسترسی داشتند.

او می گوید: اگر اعضای جهاد دانشگاهی در آن زمان بدون چشمداشت در بسیاری از پروژه های دفاعی به کمک رزمندگان و جبهه های نبرد حق علیه باطل شتافند، به این دلیل بود که خود را مدیون شهدا و رزمندگان، خانواده هایشان و امام و انقلاب می دیدند، بنابراین دلشان می خواست که هر کاری از دست شان بر می آید انجام دهند و با همین طرز فکر بود که آن همه نیروهای متخصص در جهاد دانشگاهی زیر یک سقف برادرانه در کنار یکدیگر شبانه روز و بدون تعطیلات کار می کردند چرا که تصورمان این بود اگر این مشکلات را حتی یک روز زودتر حل کنیم، بهتر است چرا که شاید جان چند رزمنده را بتوان از این طریق نجات داد.

در ادامه مشروح گفت و گو با مهندس حسن کی ارسلان را می خوانید:

جهاد دانشگاهی در دوران دفاع مقدس چه اقداماتی انجام داد و چه سهمی در تامین امنیت دفاعی کشور داشت؟

اگر فعالیت‌های جهاد دانشگاهی را دسته‌بندی کنیم در چند بخش قابل ارزیابی است. جهاد دانشگاهی در اعزام نیروهای دانشگاهی و جهادی به جبهه‌ها نقش مهمی داشت و دوم اینکه اعضای جهاد دانشگاهی خودشان در عملیات‌های مختلف شرکت می‌کردند و پس از اتمام عملیات به جهاد برمی‌گشتند تا بتوانند کاری در حوزه فنی و تخصصی خود انجام دهند. بر اساس اطلاعاتی که دارم جهاد در عملیات‌های مختلف ۱۰۳ نفر شهید به انقلاب اسلامی تقدیم کرده است که با توجه به تعداد اعضای این نهاد در آن زمان، آمار بالایی محسوب می‌شود. بعضی از اعضاء هم در حین کار در حوزه‌های تخصصی شهید شدند. به عنوان مثال می‌توان به فعالیت اعضای جهاد دانشگاهی تبریز در حوزه ساخت خمپاره اشاره کرد که بر اثر بمباران دانشگاه تعدادی از آن ها شهید شدند.

اما شاخص ترین فعالیت جهاد دانشگاهی در دوران دفاع مقدس انجام پروژه های تحقیقاتی، طراحی و ساخت ملزومات پیشرفته نظامی بود که ما نام آن را دفاع دانش‌بنیان می‌گذاریم. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی تجهیزات و تسلیحات نظامی ایران به خارج از کشور و واردات وابسته بود اما کشور در زمان جنگ و تحریم‌ها در این زمینه به مشکل برخورد و جهاد دانشگاهی در این بازه زمانی نقش مهمی در حوزه دفاعی ایفا کرد. در آن سال ها برای بهره‌برداری از تجهیزات نظامی که قبل از جنگ و انقلاب راه‌اندازی شده بود و تعمیر تجهیزات نظامی با مشکل مواجه بودیم. بسیاری از صنایع نظامی موجود در کشور که امروز هم در آن زمینه ها حرفی برای گفتن در سطح دنیا داریم، جهاد دانشگاهی مبدع بود یا آنکه در پایه‌گذاری آن نقش مهمی داشت. از جمله پروژه‌هایی که جهاد دانشگاهی در آن نقش داشت می‌توان به کنترل از راه دور ماشین‌آلات و تجهیزاتی مانند بولدوزر، قایق و غیره، طراحی و ساخت سیستم‌های اتوپایلوت پهپاد، پروژه های بسیار مهم و استراتژیک در حوزه موشکی، سیستم ها و شبکه های راداری، فولادهای آلیاژی مورد نیاز برای تسلیحات نظامی، مهمات، رمزنگاری و کشف رمز و ... اشاره کرد که اینها بخشی از طرح‌های جهاد دانشگاهی در سال‌های جنگ محسوب می‌شود. این نهاد در بسیاری از این موارد برای شکل‌گیری و پا گرفتن صنایع مختلف در کشور نقش موثری ایفا کرد.

دانشگاه اسلامی در نظر امام خمینی (ره) را دانشگاهی می‌دانستیم که پاسخگوی نیازها باشد

از مهمترین پروژه‌های جهاد دانشگاهی در آن سال‌ها که خودتان نیز در آن ها نقشی ایفا کردید، بگویید.

طراحی و ساخت دستگاه رمزکننده و رمزگشایی دستگاه رمزکننده راکال که مختص بی‌سیم‌های عراقی‌ها بود از جمله پروژه‌های بزرگی بود که جهاد دانشگاهی آن را انجام داد. در واقع این کار اعضای جهاددانشگاهی دانشگاه صنعتی شریف سبب شد که مکالمات رمز بی‌سیم‌های عراقی‌ها کشف و برملا شود و اطلاعات مهمی که آن‌ها پشت بی‌سیم به یکدیگر می‌دادند، برای ما برملا شود. البته شخصا در این زمینه نقشی نداشتم.

به پهپاد به عنوان یکی از پروژه هایی که جهاد دانشگاهی در دوران دفاع مقدس انجام داد اشاره کردید، درباره آن بیشتر توضیح می‌دهید؟

جهاد دانشگاهی پروژه‌ها و طرح‌هایی برای جنگ انجام داد که آثار آن در کل کشور قابل مشاهده و اثرگذار بود و ایران را به رتبه‌های برتر جهان در این زمینه‌ها رساند. به عنوان مثال طراحی و ساخت اتوپایلوت یا هدایت خودکار پهپاد یکی از مهمترین پروژه‌هایی بود که جهاد دانشگاهی در آن سال‌ها پایه‌گذاری کرد. در یکی از فیلم‌هایی که برای دفاع مقدس ساخته شده بود نشان می‌داد که رزمندگان برای انجام تجسس های عملیاتی نیاز داشتند تا هواپیمای بدون سرنشین را به مواضع دشمن بفرستند و برای این کار باید خودشان به آن مناطق نزدیک می شدند تا هواپیما در معرض دیدشان باشد که بعضا مخاطرات بسیاری برای رزمندگان داشت. اما جهاد دانشگاهی پروژه اتوپایلوت پهپاد را برای اولین بار در کشور اجرا کرد.

این پروژه سبب می شد تا هدایت هواپیما از طریق کامپیوتر نصب شده در آن و بر اساس مسیر برنامه‌ریزی شده صورت گیرد. لذا بدون آن که نیازی به در دیدرس بودن هواپیما داشته باشیم بتوانیم آن را برای انجام ماموریت‌های مختلف از جمله عکس برداری و تصویربرداری به مناطق مختلف اعزام کنیم و آن پرنده، کاری که از او می خواستیم را انجام داده و پس از اتمام ماموریت به مقر تعیین شده باز می گشت. این پروژه از جمله طرح‌های مهم و خوبی بود که جهاد دانشگاهی در آن زمان اجرا کرد که ایستگاه زمینی آن، کنترل از راه دور و بعضی ابزاردقیق‌های مورد نیاز آن توسط جهاد دانشگاهی طراحی و ساخته شد. البته آن زمان ایران در این زمینه مشکل داشت و اساساً به دست آوردن مدل پروازی برای این پرنده‌ها بسیار سخت بود و حتی دو مدل شبیه یکدیگر درنمی‌آمدند اما هم اکنون ایران پیشرفت بسیار خوبی در این زمینه داشته و به نظر من از نظر توان فناوری در کنار آمریکا و رژیم صهیونیستی قرار دارد. اما در آن زمان اینگونه نبود و اولین اتوپایلوت‌ها در جهاد دانشگاهی طراحی و ساخته شد که بعدها در بخش‌های دیگر نیز این طرح توسعه پیدا کرد.

کمی هم درباره سیستم های راداری و شبکه راداری توضیح می‌دهید؟

بعضی از رادارهایی که در آن زمان نیروی هوایی داشت، بسیار قدیمی و بزرگ بود. این رادارها در جهاد دانشگاهی به‌روزرسانی شد و در واقع جهاد دانشگاهی توانست ضمن به‌روزرسانی سیستم راداری نیروی هوایی ارتش، برای نخستین بار شبکه راداری ایجاد کند که هم‌اکنون بسیار توسعه یافته و در حال استفاده و بهره‌برداری است. در آن زمان چند کشور معدود شبکه راداری داشتند و جهاد دانشگاهی البته در سال‌های پایانی جنگ توانست این پروژه را انجام دهد. شبکه راداری به این معنی بود که یک رادار مرکزی اطلاعاتی را جمع کند و آن را به رادارهای فرعی بدهد تا از طریق پدافندها بتوان با اهداف مختلف درگیر شد البته شاید این حرفها در حال حاضر خیلی ابتدایی به نظر بیایید اما در آن زمان تکنولوژی پیشرفته‌ای به حساب می‌آمد.

به عنوان مثال ۳۵ سال پیش کامپیوترهایی وجود داشت که با امروز تفاوت‌های بسیاری داشتند و میکروپروسسورهایی که در دنیا به عنوان اولین‌ها ساخته شده بود، در جهاد دانشگاهی از آن ها برای کنترل هواپیما استفاده می‌شد.

پروژه‌هایی مانند پهپاد در سال‌های جنگ چگونه و با چه ساختاری انجام می‌شد؟

برای پاسخ به این سوال باید قدری به عقب برگردیم و به انقلاب اسلامی، انقلاب فرهنگی و صحبت‌های امام (ره) توجه بیشتری کنیم. در آن زمان روحیه جوانان به‌گونه‌ای بود که احساس می‌کردند دانشگاه در خدمت کشور نیست. اینگونه استدلال می‌کردیم کسی که به دانشگاه می‌رود و از آن فارغ‌التحصیل می‌شود مدرکی دریافت کرده است ولی در دانشگاه تولید علم و فناوری نداریم و فقط آموزش انجام می‌شود. در واقع دانشگاه اسلامی مدنظر امام خمینی (ره) را دانشگاهی می‌دانستیم که پاسخگوی نیازها باشد. چنین دانشگاهی از نظر ما باید ابتدا نیازها را می‌شناخت تا نیروهایی تربیت کند که بتوانند برای حل آن نیازها راه‌حل بیاندیشند که امروز این روند به چرخه نوآوری معروف است. در واقع این مساله راز جهاد دانشگاهی و رمز پیشرفت آن در آن سال‌ها بود.

بنابراین وقتی جنگ شروع شد بسیاری از جهادی‌ها این سوال برایشان پیش آمده بود که در مقابل عراقی‌ها که تا بن دندان مسلح بودند، خیلی ضعف و مشکل داریم و باید این مسائل به دست ما حل می‌شد و هر کسی در هر حوزه‌ای که تخصص داشت ورود پیدا می‌کرد و به دنبال مشکل و راه‌حل برای آن بود. حتی بچه‌های جهاد دانشگاهی در حوزه علوم انسانی روی خانواده شهدا، رفتارهای رزمندگان و غیره مطالعه و تحقیق می‌کردند. در واقع هر کس در رشته تخصصی‌اش، وظیفه خود می‌دانست که نیازهای موجود را بشناسد و پس از حل، آن را به دست رزمندگان برساند. اساساً ایده تاسیس جهاد دانشگاهی براساس همین چرخه نوآوری بود و در واقع جهاد دانشگاهی به معنای چرخه از ایده تا محصول شکل گرفت.

یکی دیگر از اهداف مهم این بود که ضمن حل نیازها به این فکر باشیم نیرویی تربیت کنیم که این چرخه را به صورت کامل یاد بگیرد. یکی از کارهای جهاد دانشگاهی این بود که فرهنگ کار تیمی را در کشور ایجاد و تقویت کرد و در برخی از این پروژه‌ها مانند پروژه طراحی و ساخت رادارهای مورد نیاز نیروی هوایی، بیش از ۶۰ نفر از اعضای جهاد دانشگاهی در آن درگیر بودند، هر کدام از آن ها نخبگانی بودند که برای خودشان حرفی برای گفتن داشتند. اما همگی برادرانه زیر یک سقف به صورت شبانه‌روزی و بدون تعطیلات کار می‌کردند که حتی تعطیلات نوروز و محرمی هم در کار نبود. چراکه تصورمان اینگونه بود که حتی اگر یک روز هم زودتر این طرح‌ها را آماده کنیم و ارائه دهیم جان چند رزمنده ممکن است نجات پیدا کند. هنوز هم این چرخه نوآوری و کار تیمی در جهاد دانشگاهی با وجود تغییرات فرهنگی که در کشور نسبت به آن زمان رخ داده، وجود دارد و اگر ساختارهای تشکیل جهاد دانشگاهی و واحدهای مختلف آن را ببینید بر همین اساس تشکیل شده است.

ساختارسازی و جذب نیرو در آن زمان چگونه انجام می‌شد و اگر به عنوان مثال پروژه‌ای را تعریف می‌کردید و نیروی متخصص موردنظر آن را در برخی از بخش‌های پروژه نداشتید، چگونه آن‌ها را شناسایی و جذب می‌کردید؟

قبل از اینکه اسم جهاد دانشگاهی مطرح شود و این نهاد شکل بگیرد در دانشگاه‌ها دانشجویان در رشته‌های تخصصی مختلف دور هم جمع می‌شدند و گروه‌های تخصصی را تشکیل می‌دادند و هدفشان این بود که مشکلی از کشور در حوزه‌های تخصصی خود در شرایط آن دوران حل کنند. می‌توان به تشکیل نهادهای مختلف مانند سپاه پاسداران و غیره اشاره کرد که دانشجویان در آن نقش مهمی داشتند. همچنین به روستاها برای محرومیت‌زدایی نیرو اعزام می‌کردند که امام خمینی(ره) اسم آن را جهاد سازندگی گذاشت. جهاد سازندگی از اولین نهادهایی بود که از دانشگاه شکل گرفت. در سال ۵۹ برخی تشکل‌ها و گروه‌های تخصصی در دانشگاه ها بودند که هدفشان تغییر و تحول در دانشگاه‌ها بود به‌گونه‌ای که بتوانند گره‌ای از مشکلات کشور باز کنند و در واقع جهاد دانشگاهی با نام دیگر قبل از تاسیس در دانشگاه‌های مختلف وجود داشت. به عنوان مثال گروه‌های تخصصی مختلف در دانشگاه صنعتی شریف برای رفع نیازهای کشور دور هم جمع شده بودند و تلاش می‌کردند و نهایتاً وقتی که جهاد دانشگاهی رسما در ۱۶ مردادماه سال ۱۳۵۹ تاسیس شد از همان تشکیلات و گروه‌های تخصصی که از قبل وجود داشت، استفاده کرد و به مرور زمان ساختار ها متکامل شد.

گروه‌های تخصصی ابتدا روی پروژه‌هایی در حوزه خودشان کار می‌کردند اما پس از مدتی که پروژه‌های چندرشته‌ای به میان آمد، گروه‌های محصول‌محور تشکیل شد و در واقع ساختار جهاد دانشگاهی در واحدهای مختلف در سراسر کشور اینگونه و در فرایندی طبیعی شکل گرفت. همین مساله سبب شد که ساختار واحدهای جهاد دانشگاهی بسیار انعطاف‌پذیر باشد و براساس موضوعات و مسائل خاص گروه‌های جدید تشکیل شود. به عنوان مثال در ابتدا یک گروه الکترونیک و یک گروه مکانیک در جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی شریف وجود داشت اما بعد از مدتی به دلیل بین رشته ای شدن پروژه ها در این زمینه گروهی به نام مکاترونیک نیز راه اندازی شد.

در آن زمان وقتی پروژه ها تعریف می شد، انگیزه های شما و دیگر اعضای جهاددانشگاهی برای انجام آن چه بود؟

بچه های جهاد دانشگاهی خودشان را بدهکار

کشور و انقلاب می دیدند و به همین دلیل می گفتند باید کارهای بسیاری برای ساخته شدن این کشور انجام دهیم. در سال های اول در چنین نهاد ها و سازمان‌هایی حقوق و دستمزد مطرح نبود و اگر پولی می‌رسید به پول های صندوقی و کیسه ای معروف بود و هر کسی لازم داشت، از آن بر می‌داشت و هر کسی پولی هم داشت در آن می‌ریخت تا بقیه از آن بهره ببرند و در واقع این صندوق ها دو طرفه بود هم واریز داشت و هم برداشت.

بعد از مدتی جهادی‌ها متاهل می‌شدند و برای گذران زندگی نیاز به دستمزد داشتند، چنین مسائلی سبب شد تا حقوق در جهاد دانشگاهی برقرار شود اما تا سال ۱۳۶۸ چیزی به نام اضافه کار وجود نداشت و هر قدر حقوق معین شده بود بچه ها دریافت می‌کردند. ساعت کاری مشخصی هم وجود نداشت و به تدریج مساله بیمه و بازنشستگی از سوی برخی مطرح شد و البته در این میان برای بسیاری از جهادی این مسائل شوخی به نظر می آمد و به چنین مباحثی اعتنا نمی‌کردند.

پس از جنگ این مباحث به تازگی مطرح شد که اگر کسی ساعت بیشتری بماند و کار کند باید دریافتی بیشتری از جهادی که کمتر حضور دارد، داشته باشد. در آن سال ها بیمه بازنشستگی هم برای جهاد دانشگاهی نیز تعریف شد.

خاطره جالبی از آن ایام به یاد دارم و آن اینکه یکی از گروه های جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی شریف کتابی تالیف کردند و اسم گروه شان را روی کتاب نوشتند و همین مساله سبب شد تا تحت فشار زیادی قراربگیرند که چرا اسم گروه تان را در آن قید کردید و نباید چنین کاری انجام می‌دادید این در حالی بود که هیچ اسمی از خودشان در کتاب قید نشده بود و اگر این اتفاق می افتاد مشخص نبود چه بلایی سرشان می آمد! البته با وجود اینکه تغییرات بسیاری در کشور در این زمینه ایجاد شده اما جهاد دانشگاهی باز هم خودش را تا حدود زیادی حفظ کرده است.

جهاد دانشگاهی کارهای بسیاری در سال های جنگ تحمیلی انجام داد که جز اولین ها محسوب می شد، چیزی از این پروژه ها در خاطر دارید؟

زیر بنایی ترین اولین هایی که توسط جهاد دانشگاهی در کشور انجام شد، تحقق شعار «ما می توانیم» در حوزه علمی و فناوری بود چرا که در حوزه نظامی رزمندگان و در حوزه سازندگی نیروهای جهادسازندگی این عبارت را معنا کردند. اما «ما می توانیم علمی و فنی» باعث شد تا به اصطلاح پشتیبانی مناسبی از جنگ صورت گیرد.

به عنوان مثال در ابتدا برای اینکه در نیروی هوایی ورود پیدا کنیم، بعد چند سال با اصرار و حمایت نخست وزیر و شهید ستاری توانستیم به این مجموعه وارد شویم و همه تصورشان بر این بود وقتی تجهیزات نظامی را آمریکایی ها آن هم با آن سطح علمی و فنی بالا طراحی کرده و ساخته اند هیچ کاری از دست یک مشت جوان جهادی بر نمی آید. بنابراین در ابتدا در حوزه تعمیرات تخصصی ورود پیدا کردیم.

به عنوان مثال وقتی سیستم ناوبری هواپیماهای نظامی ایران با مشکل مواجه شد ما می‌گفتیم باید آن را از نو بسازیم اما برای برخی در نیروی هوایی خنده دار بود . بنابراین ابتدا در حوزه تعمیرات تخصصی ورود پیدا کردیم اما همچنان نگاه مان این بود که تجهیزات مورد نیاز را حتی بهتر از گذشته و بهتر از خارجی ها باید بسازیم و در بسیاری از موارد با مسئولیت شخص شهید ستاری توانستیم پروژه ها را یکی پس از دیگری تحویل بگیریم و جلو ببریم.

اما نکته جالب این بود که پس از موفقیت در چند پروژه نسبتا کوچک، نگاه‌ها به ما هم تغییر پیدا کرد و دیگر طرح‌ها نیز برای حل مشکل به ما ارجاع داده می شد.

اولین پروژه های تحقیقاتی، طراحی و ساخت بسیاری از زمینه های علمی و فنی را جهاد دانشگاهی در آن سال ها در کشور پایه‌گذاری کرد و وقتی این طرح ها و پروژه ها انجام می شد در صنایع دفاعی و نیروهای نظامی توسعه پیدا می کرد. این مسئله باعث شده تا کشور وضعیت خوبی در این زمینه در نیروهای نظامی خود داشته باشد.

یکی دیگر از پروژه هایی که در آن زمان انجام شد، شبیه ساز موشک ضدتانک «مالیوتکا» بود. این موشک ها بسیار گران بود و اگر کسی برای بار نخست می‌خواست با آن به سمت هدف شلیک کند کار سختی را در پیش داشت چرا که در شرایطی بود که تانک های دشمن هر لحظه به سمتش نزدیک می‌شدند و او باید با خونسردی کامل به گونه‌ای شلیک می‌کرد که دقیقا به هدف مورد نظر اصابت کند و اگر در زمان شلیک از این موشک گران قیمت لحظه ای غفلت می شد از دست می‌رفت و به هدف نمی خورد . این مسائل در زمانی بود که در جبهه و جنگ حتی برای گلوله و سیم خاردار هم با مشکل مواجه بودیم. جهاددانشگاهی در این حوزه ورود پیدا کرد و نهایتا سیمولاتور این موشک را در همان سال‌ها که وضعیت تکنولوژی در حوزه کامپیوتر و الکترونیک بسیار با امروز فرق می‌کرد، ساخت. حاصل این پروژه این بود که رزمندگان با آن هزاران بار بدون هزینه و مصرف شدن موشک، شلیک می کردند و آموزش می دیدند و سبب می شد تا در شرایط جنگی با شلیک نخست، موشک شان به هدف اصابت کند.

این روحیه ما می توانیم را ابتدا امام خمینی (ره) در کشور باب کرد و بر همین اساس ما هم مطمئن بودیم می توانیم پروژه ها و طرح هایی که به ما واگذار شده بود را انجام دهیم البته در این میان لطف و کمک خداوند به دفعات شامل حال ما می شد و با چشمان خودمان می دیدیم که چگونه راه را برای اعضای جهاد دانشگاهی باز می کند.

لطف و کمک خداوند به دفعات شامل حال ما می‌شد و با چشمان خودمان می‌دیدیم که چگونه راه را برای اعضای جهاددانشگاهی باز می‌کند.

روایت رییس سابق پژوهشکده صنایع شیمیایی از دوران جنگ

دکتر علی شکراله زاده که در سال های جنگ مسئولیت جهاددانشگاهی خوزستان را بر عهده داشته، درباره پروژه‌هایی که جهاددانشگاهی خوزستان در سال های جنگ انجام می داد به مواردی چون ژیروسکوپ تانک، دستگاه تست موشک ضد تانک تاو و شبیه ساز آموزشی آن اشاره و تاکید کرد: اعضای جهاددانشگاهی در آن زمان در چند جبهه فعالیت می کرد ندو تلاش مینمودند هر کاری از دستشان برمی‌آید بر می آید برای رزمندگان و دفاع از کشور انجام دهند.

رییس سابق پژوهشکده صنایع شیمیایی جهاددانشگاهی معتقد است: نمی‌توان برای فعالیتهای جهاددانشگاهی و برای تعمیرات تخصصی، وپروژه های طراحی و ساخت تجهیزات نظامی که در سال‌های جنگ انجام می شد، نام انتخاب را گذاشت چرا که حال و هوای آن دوران اینگونه بود که یک نوع مسابقه بین نیروهای جوان انقلابی دانشگاهی و متخصص وجود داشت و همه به این فکر می کردند که چه کاری می توانند برای حل مشکلات جنگ انجام دهند.

در ارتباط با موضوع دفاع دانش بنیان به گفتگویی با این مدیر جهادی که این روزها ایام بازنشستگی را طی می‌کند، پرداخته‌ایم که مشروح آن را در ادامه می خوانید:

جهاد دانشگاهی در دوران دفاع مقدس و در سال‌های جنگ چه نقشی در تامین امنیت دفاعی کشور داشته و چه اقداماتی انجام داده است؟

نسل جوان انقلابی که در جهاد دانشگاهی جمع شده بودند، مسئولیتی در آن دوره انقلاب به عهده گرفته بودند و طبعا در زمینه جنگ که پیش آمد و بر ما تحمیل شده بود احساس مسئولیت می کردند که هر اطلاعات و توانی دارند، در مجموعه‌های جهاد دانشگاهی، در بخش‌های مختلف آن و در رشته‌هایی که فعال بودند بکار گرفته و تلاش کنند تا ببینند چه خدمتی می‌توانند در جنگ انجام بدهند.

در آن دوران در نیروهای جوان جهاد دانشگاهی که آن موقع اغلب دانشجو بودند، پتانسیل بسیار قوی بود و آن شور انقلابی دانشجویی و انگیزه انقلابی دست به دست می‌داد که این جوان‌ها بتوانند همانطور که خیلی های دیگر در قالب جهاد سازندگی و سپاه فعال بودند، در قالب جهاد دانشگاهی کاری انجام دهند و همیشه این سوال برایشان مطرح بود که چه نقشی می‌توانند داشته باشند.

به عنوان نقش عمومی مثلا رزمنده و پشتیبانی و یک نقش هم تخصصی و اینکه چه معضلات تخصصی در جنگ وجود دارد که به اصطلاح می‌توان درگیرش شد و انصافا هم کارهای خیلی خوبی انجام شد.

خود شما در آن زمان در جهاد دانشگاهی در چه قسمتی فعالیت می‌کردید و در کدام بخش به پروژه‌های دفاعی و تجهیز بیشتر رزمنده‌هایی که جانشان را در کف دستشان گذاشتند و هشت سال دفاع کردند، کمک کردید؟

من در آن زمان مسئول جهاد دانشگاهی خوزستان بودم و اطلاع دارید که جهاد دانشگاهی با دانشگاه تقریبا به طور سیستماتیک یک مجموعه بودند و توان علمی این دو نهاد به دلیل تعطیلی دانشگاه ها در یک مسیر قرار داشت و به گونه ای ادغام شد.

البته جهاد دانشگاهی خوزستان تفاوتی با دیگر واحدهای جهاد دانشگاهی داشت و آن این بود که در منطقه جنگی قرار داشت و طبیعتاً جهادیها درگیر دو نوع کار می‌شدند. یعنی اگر در جبهه و جنگ اتفاقی رخ می‌داد و عراقی‌ها حمله می‌کردند به سرعت خودشان را می‌رساندند و هر کسی کاری از دستش برمی‌آمد انجام می‌داد و عمدتاً نیروهای جهاد دانشگاهی به صورت موردی در جبهه و جنگ حضور پیدا می‌کردند. یعنی اگر برخی از نیروهای بسیجی و داوطلبان در آن زمان به صورت بلندمدت برای حضور در جبهه برنامه‌ریزی می‌کردند، بچه‌های جهاد اینگونه نبودند و همیشه منتظر بودند تا در مواقع ضروری و مورد نیاز در جبهه حضور داشته باشند.زمانی که دشمن سلاح شیمیایی بکار میبرد بچه های جهاد ازمدیران و پرسنل چند روزی کار رو تعطیل ودربیمارستان های صحرایی مشغول کار امداد می‌شدند.

ودریک برهه ای ازجنگ یکی از گردانهای لشکر ولی عصر خوزستان از فرمانده تا رزمنده توسط بچه‌های جهاد و پرسنل دانشگاه تشکیل و راه اندازی شده بود.

یکی دیگر از نقش‌هایی که جهاد دانشگاهی در زمان جنگ داشت این بود که در جبهه چه نیازهایی وجود دارد و چه مشکلاتی هست که می‌توان آن ها را حل نمود و نیروهای جوان انقلابی جهاد دانشگاهی که اغلب از متخصصان دانشگاهی و دانشجویان آن زمان بودند در این زمینه کمک می‌کردند. به عنوان مثال اگر سپاه مشکلی در حوزه فنی داشت به بچه‌های جهاد منعکس می‌کرد و به صورت پروژه‌های تعریف شده کوتاه‌مدت یا بلندمدت روی آن کار می‌کردند تا ببینند چه مشکلی را می‌توان حل نمود. در این برهه زمانی اعضای جهاد دانشگاهی بخش‌های زیادی از پروژه‌های تحقیقاتی‌شان به طرح‌هایی اختصاص یافته بود که از لشگر استان، سپاه پاسداران یا گاها دفتر مرکزی جهاددانشگاهی به آنها ارجاع داده می‌شد. در این راستا بعضی وقت‌ها پیش می‌آمد که جهاد خوزستان با شرایط خاص روبه‌رو شده و به حالت نیمه‌تعطیل درمی‌آمد. چراکه هر مساله‌ای در استان و شهرهای آن یا جبهه پیش می‌آمد خودشان را باید می‌رساندند چراکه

همگی به عنوان نیروهای دانشگاهی این انتظار را از خودمان داشتیم که مشکلاتی که در حوزه دفاعی پیش می‌آید را برطرف کنیم.

خاطرتان هست که چه پروژه‌هایی به شما یا اعضای جهاد دانشگاهی واگذار شد و آن را حل کردید ؟

به عنوان مثال می‌توانم به پروژه‌ای اشاره کنم که اعضای جهاد دانشگاهی با برخی اعضای هیات علمی آن را انجام می‌دادند و آن این بود که محلی آماده شده بود و هر زمان که قطعات تانک یا برخی ابزار جنگی دچار مشکل شده و قطعه‌ای از آن خراب می‌شد به آن محل می بردیم و دانشگاهیان و متخصصان جهاد دانشگاهی در رشته های مکانیک، برق و دیگر حوزه های تخصصی روی آن کار می‌کردند. در این زمینه می‌توان به تعمیرات ژیروسکوپ تانک اشاره کرد که با مشکل مواجه شده بود و دیگر قطعات یدکی ابزارهای نظامی که بچه های جهاد و متخصصین آماده به کار در حوزه‌های مکانیک و الکترونیک روی آنها کار می‌کردند و به اصطلاح تعمیرات تخصصی روی قطعات انجام می‌دادند.

البته بودجه کافی در زمان جنگ برای تامین بسیاری از ابزارها وجود نداشت .

و به عنوان مثال اگر یک موشک تاو به جبهه برای استفاده حمل می‌شد در همان زمان استفاده، مشخص می‌شد که این موشک سالم است یا معیوب و این مساله بسیار اهمیت داشت چرا که بعضاً سرنوشت یک عملیات با چنین مسائلی گره خورده بود.

در این راستا نیروهای جوان و متخصص جهاد دانشگاهی به همراه برخی اعضای هیات علمی دانشگاه پروژه‌ای ضرب العجلی در این زمینه انجام دادند که دستگاه تست‌کننده این نوع موشک ضد تانک را طراحی کرده و ساختند. در این زمینه دو پروژه انجام شد یکی اینکه سیستم الکترومدار موشک قبل از حمل به جبهه مورد تست و ارزیابی قرار می گرفت و موشک‌هایی که در این زمینه با مشکل روبه‌رو بودند، تعمیر می‌شدند و این که اطمینان پیدا کنیم که موشک هنگام استفاده، شلیک می‌شود و درست عمل می‌کند.

ودومین پروژه کم هزینه کردن مساله آموزش رزمندگان درشلیک موشک اهمیت بسیاری داشت، چرا که به عنوان مثال اگر رزمنده‌ای در این زمینه می‌خواست آموزش ببیند باید چند موشک شلیک می‌کرد اما این مساله هزینه زیادی برای کشور در آن زمان داشت. بنابراین دستگاه شبیه‌ساز این موشک ساخته شد که برای آموزش مورد استفاده قرار می‌گرفت. دستگاه شبیه‌ساز این موشک اشعه مادون قرمزی از خودش ساطع می‌کرد که رزمنده پشت دوربین وقتی در حال آموزش دیدن و شلیک کردن است با ردیابی اشعه مادون قرمز می‌توانست یاد بگیرد که چگونه موشک را شلیک وهدایت کرده و به هدف بزند. در واقع این سیمیلاتور اینگونه کار می‌کرد که پشت یک وانت قرار داده میشد و رزمنده شبیه‌ساز را ردیابی می‌کرد و آموزش آن به‌گونه‌ای بود که موشکی شلیک نمی‌شد اما رزمنده شلیک کردن را هم آموزش می‌دید. از آنجا که عراق در آن زمان برخلاف ایران تانک بسیاری داشت برای ما این موشک‌های ضدتانک هر کدام معادل یک تانک بود و خیلی ارزش داشت. بنابراین پروژه شبیه ساز موشک ضد تانک توانست کمک بسیاری در آن زمان به رزمندگان و جبهه و جنگ کند.دراینجا لازم است من از برادر عزیزم آقای سلیمانی جهادگر مخلص بروجردی جهاد خوزستان دررابطه با پروژه های مربوط به موشک تاو و مالیوتکا یاد کنم.

در زمان جنگ نیروهای متخصص و دانشگاهی را چگونه جذب می‌کردید و چگونه برای حل یک مشکل دور هم جمع می‌شدید؟

به نظر من در آن زمان خدا این نیروها را معرفی و جذب می‌کرد چرا که به عنوان مثال زمانی که یک زلزله یا اتفاقی شبیه آن رخ می‌دهد سیل جمعیت داوطلب آمادگی خود را برای کمک نشان می‌دهد که در زمان جنگ این مساله به صورت ویژه‌ای نمود و ظهور پیدا کرده بود و برخی اوقات نیروهایی جذب جهاد و این پروژه‌ها می‌شدند که در ظاهر انتظاری از آن ها نداشتیم اما انسان وقتی مغزش جرقه می‌زند و دلش پر از انرژی می‌شود تا مشکلی را حل کند نمی‌توان نام آن را انتخاب گذاشت و در واقع آن زمان یک نوع مسابقه بین نیروهای جوان انقلابی دانشگاهی و متخصص برای خدمت هرچه بیشتر وجود داشت.

بخش‌های مختلف در زمان جنگ، مشکلات حوزه فنی خود را به جهاددانشگاهی منعکس می‌کردند. نیروهای جوان این نهاد در زمینه‌های مختلف گره‌گشائی می‌نمودند.

شیوه‌های جنگ روانی در گفتگو با خسرو قبادی؛

بهره‌گیری از هر چه عراقی‌ها از آن بیم داشتند

حوزه علوم انسانی جهاددانشگاهی یکی از بخش‌های فعال این نهاد در دوران دفاع مقدس بوده است.خسرو قبادی، عضو هیات علمی جهاددانشگاهی، در گفت‌وگویی کوتاه فعالیت‌های این حوزه جهاد را به دو دوره تقسیم می‌کند.

به گفته قبادی شرایط ایران در دوره اول، جهاد دانشگاهی را به سمت انجام پژوهش در حوزه جنگ روانی برد و این نهاد انقلابی خوراک تبلیغاتی مناسبی برای ایجاد جنگ روانی با دشمن تهیه می‌کرد. پژوهش‌های جهاد بعد از جنگ نیز در این حوزه ادامه پیدا کرده و در قالب چندین مجلد کتاب چاپ و منتشر شده است.

رییس سابق پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی می افزاید:براساس پژوهش‌های میدانی عراقی ها را در جنگ روانی دقیقا از چیزی می ترساندیم که از آن بیم داشتند. مشروح گفت‌وگو با خسرو قبادی عضو هیأت علمی جهاد دانشگاهی را در ادامه می‌خوانید:

فعالیت‌های بخش علوم انسانی جهاددانشگاهی را در زمینه دفاع مقدس چطور تقسیم‌بندی می‌کنید؟

فعالیت‌ها به دو دوره تقسیم می‌شود. دوره اول دوران دفاع مقدس است. در این دوره که از حدود سال‌های ۱۳۶۳ آغاز شد، تمرکز پژوهش درباره «جنگ روانی» بود.

محققان جهاددانشگاهی با توجه به کمبود سلاح‌ها و تجهیزات نظامی ایران در برابر دشمنی که شرق و غرب و کشورهای منطقه از طریق ارسال تجهیزات نظامی و کمک‌های مالی از او حمایت می‌کردند، برای تضعیف روحیه ارتش عراق و در واقع حصول پیروزی با تلفات انسانی و هزینه‌های نظامی کمتر، به تحقیق در حوزه عملیات جنگ روانی پرداختند.

این تحقیقات برای ایجاد جنگ روانی چطور انجام شد؟

جهاد دانشگاهی با اعزام نیروهای پژوهشی و تحقیقاتی به جبهه‌های جنوب و مرکزی، تحقیقات میدانی با تکنیک «پرسشنامه» را از اسرای عراقی که در جبهه به اسارت درآمده و برای انتقال به شهرها آماده می‌شدند، آغاز کرد و گزارش تحقیقات به مرکز عملیات جنگ روانی سپاه ارسال می‌شد.

این گزارشات، بسیار مورد توجه آنان واقع شد. برای مثال به نقل از یکی از پژوهشگران آن دوران، آنان از اسرای عراقی می‌پرسیدند چه چیزی شما را می‌ترساند و به وحشت می‌اندازد؟ بسیاری از اسرا گفته بودند از اینکه متوجه بشویم شما بخش‌های درمانی و اورژانسی بیمارستان‌های ما را بمباران کرده‌اید بسیار می‌ترسیم چون فکر می‌کنیم اگر زخم کوچکی هم برداریم به دلیل فقدان تجهیزات پزشکی می میریم. براساس این تحقیقات میدانی پژوهشگران به بخش عملیات روانی جنگ توصیه کرده بودند شما در تبلیغات بگویید، بیمارستان و تجهیزات پزشکی فلان خط، در یک عملیات ضربتی به دست نیروهای ایران افتاد و یا در یک عملیات جنگ روانی و تبلیغاتی اعلام کنید آنجا را بمب باران کرده اید و.... یا آن‌ها در پرسشنامه‌ها اعلام کردند که از «هلی برن» و از اینکه نیروهای ایرانی پشت سر آن‌ها پیاده شوند، بسیار وحشت دارند و همین اطلاعات خوراک خوبی برای عملیات جنگ روانی فراهم می‌کرد.

آیا از نیروهای جهاد کسی در جریان تحقیق آسیب دید؟

نکته بسیار مهم و قابل اشاره برای نسل کنونی جهاد آن است که بدانند چندتن از از اعضای تیم تحقیقاتی جهاد برای کسب اطلاعات و تکمیل پرسشنامه توسط رزمندگان اسلام در موردی مشابه برای کار جنگ روانی، بعد از عملیات کربلای یک در منطقه مهران – تپه‌های قلاویزان- اعزام شده بودند. یک از آنان به نام علی‌اکبر همتی مقدم، (از شاخه علوم سیاسی گروه علوم انسانی دفتر مرکزی) در انجام این پژوهش به شدت مجروح شد و تا زمان انتقال به بیمارستان به شهادت می‌رسد. این شهید عزیز شاید جزء اولین شهدای دفاع دانش‌بنیان در جهاددانشگاهی باشد. روحش قرین رحمت باد.

آیا نتیجه این تحقیقات اکنون قابل دسترسی است؟

نتیجه این تحقیقات در همان سال‌های پایانی جنگ به صورت یک جلد کتاب به عنوان «عملیات جنگ روانی» توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران منتشر شد. (آن زمان هنوز پژوهشکده‌های علوم انسانی تأسیس نشده بود و نتیجه تحقیقاتی که در گروه علوم انسانی دفتر مرکزی- شامل شاخه‌های علوم سیاسی، روانشناسی، جغرافیا، ادبیات و ...- انجام می‌شد توسط واحدها چاپ و منتشر می‌شد.) این کتاب به زبان‌های عربی و انگلیسی ترجمه هم شد چون مبتنی بر بیش از ۱۰۰ سند دست اول بود.

دوره دوم فعالیت‌های بخش علوم انسانی جهاد دانشگاهی از چه زمانی آغاز شد؟

دوره دوم مربوط به دوران بعد از دفاع مقدس است. در سال‌های بعد از دفاع مقدس بخش علوم انسانی جهاددانشگاهی در پژوهشکده و سپس پژوهشگاه علوم انسانی به پژوهش در این حوزه ادامه داد و تحقیقات خود را در این زمینه منتشر کرد. یکی از کارها به روزرسانی همین کتاب یاد شده است که با استقبال زیادی مواجه شد و نامزد جایزه کتاب ربع قرن دفاع مقدس بود اما به دلیل کیفیت نامناسب چاپ از دریافت جایزه بازماند، بنابراین لازم بود تجدید چاپ شود. این کار انجام شد و کتاب با عنوان «تحلیل تحولات و تاریخ جنگ تبلیغاتی در دفاع مقدس» در سال ۱۳۸۹منتشر شد.

همچنین پژوهشی درخصوص نقش نفت در دوران دفاع مقدس، با همکاری شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب در اوایل دهه ۱۳۸۰ انجام شد. نتیجه این تحقیقات در سه جلد کتاب با عنوان‌های «نفت و پایداری»، «صنعت نفت و مدیریت بحران در دوره جنگ تحمیلی» و «مشعل‌های سرخ» از سوی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی در سال ۱۳۹۰ چاپ و منتشر شده است.

این کتاب‌ها بر چه اساس و چطور تهیه و تدوین شدند؟

در نفت و پایداری، خدمات مناطق نفت‌خیز جنوب در دوران دفاع مقدس براساس مستندات گردآوری، دسته بندی و تحلیل شده است. در کتاب مدیریت بحران، پرسش آن بود که خوزستان منطقه نفت‌خیز است و حدود ۸۰ درصد نفت کشور در آنجا تولید، و صادر می‌شد، به علاوه خوزستان یک منطقه جنگی است و نفت هم کالای استراتژیک ایران در دوره جنگ بوده است، با این شرایط چگونه در تمام مدت جنگ تحمیلی حتی یک روز تولید، صدور و انتقال آن قطع نشده است؟ چگونه این بحران مدیریت شد و چه درس‌هایی از آن می‌توان فراگرفت.

آیا پژوهش‌های دیگری نیز انجام شده است؟

دیگر پژوهش‌های مهم حوزه علوم انسانی در جنگ، انجام پژوهش ها در حوزه ادبیات داستانی دفاع مقدس است. نتایج این پژوهش در دو کتاب یکی با عنوان «ادبیات داستانی جنگ در ایران» که در محافل ادبی حوزه دفاع مقدس کتاب نام آشنایی است و دیگری با عنوان « ادبیات داستانی دفاع مقدس و هویت ایرانی - اسلامی به ترتیب در سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۸۹» از سوی پژوهشگاه علوم انسانی چاپ و منتشر شده است.

این‌ها مواردی بوده که مستقیماً و به صورت مستقل در حوزه دفاع مقدس است اما پژوهش‌های دیگری نظیر «همایش ملی مرزها» در پژوهشگاه با همکاری معاونت امنیتی و انتظامی وزارت کشور انجام شد که در آن‌ها به تناسب به موضوع دفاع مقدس پرداخته شده است یا برخی مقالات در نشریه های تخصصی و علمی به موضوع دفاع مقدس از بعد علمی پرداخته است. به طور مثال شماره های ۲۹ و ۳۰ فصلنامه علمی پژوهشی زبان و ادبیات فارسی (تابستان و پاییز ۱۳۹۲) به صورت « ویژه نامه دفاع مقدس» منتشر شده است.

اقدام‌نامه

(معرفی طرح‌ها و فعالیت‌های جهاددانشگاهی)

مرور ۴۰ ساله‌ی دستاوردهای حوزه‌ی پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی؛

از مهم‌ترین ابداعات و نوآوری‌ها تا شاخص‌ترین پروژه‌ها و اولین‌ها در حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی

جهاددانشگاهی در حالی ۴۰ سال از حیات خود را پشت سر گذاشت که پژوهش، همواره در دستور اصلی کار این نهاد قرار داشته است.
این نهاد از ابتدای تشکیل و به دلیل وظیفه‌ای که در جهت ایجاد پل ارتباطی میان دانشگاه، صنعت و بخش اجرایی کشور برعهده داشته و نیز به دلیل احساس خلأ در زمینه‌های تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای در کشور با مدنظر قرار دادن اساس‌نامه‌اش بر انجام تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، به‌عنوان وظایف اصلی جهاددانشگاهی تعریف‌شده‌است.
در این سال‌ها تحقیقات مختلف پژوهشی و فناورانه در حوزه‌هایی چون علوم پزشکی، فنی و مهندسی و علوم پایه، کشاورزی و منابع طبیعی، علوم انسانی، اجتماعی و هنر توسط جهاددانشگاهی انجام‌شده است که در این گزارش به برخی از برجسته‌ترین افتخارات چهل‌ساله حوزه پژوهش و فناوری، مهم‌ترین ابداعات و نوآوری‌های صورت گرفته، مهم‌ترین کارفرماها و دستگاه‌های اجرائی همکار، مهم‌ترین محصولات تولیدشده، پروژه‌های شاخص اولین‌ها در کشور در حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی اشاره می‌شود.

تعداد گروه‌های پژوهشی و مراکز خدمات تخصصی

به‌طورکلی فعالیت‌های حوزه پژوهشی به دو بخش ستادی و اجرایی یا صف تقسیم می‌گردد. فعالیت‌های ستادی در معاونت پژوهش و فناوری و فعالیت‌های اجرایی در سازمان / واحد / پژوهشگاه / پژوهشکده‌ها توسط گروه‌های پژوهشی و مراکز خدمات تخصصی انجام می‌شود.

از مجموعه پژوهشکده‌های جهاددانشگاهی، ۹ پژوهشکده مستقل در قالب ۳ پژوهشگاه مستقر در استان تهران سازماندهی‌شده و مابقی (۲۰ پژوهشکده) به‌عنوان پژوهشکده‌های مستقل فعالیت می‌کنند.

علاوه بر پژوهشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها که به امر پژوهش می‌پردازند. پژوهش‌های بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای و مطالعاتی و همچنین خدمات مشاوره علمی و فنی توسط واحدهای جهاددانشگاهی نیز انجام می‌شود که عمدتاً در دانشگاه‌های دولتی مستقر هستند که تعداد آن‌ها ۱۰ سازمان، ۳۳ واحد و ۲ مرکز علمی است.

همچنین، جهاددانشگاهی در مسیر تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، دارای ۳ پارک علم و فناوری در استان‌های البرز، کرمانشاه و تهران و همچنین، ۲۴ مرکز رشد در سطح کشور است که باهدف اقتصاد مبتنی بر دانش و فن فعالیت می‌نمایند.

آمار پژوهشگران و تکنسین‌های متخصص فعال در حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی

در پایان سال ۱۳۹۸ تعداد نیروی انسانی شاغل در حوزه پژوهشی جهاددانشگاهی ۲۳۹۷ نفر بوده که از این تعداد ۴۶۴ نفر (۱۹/۴ درصد) عضو هیئت‌علمی و تعداد ۱۹۳۳ نفر (۸۰/۶ درصد) اعضای غیر هیئت‌علمی بوده‌اند.

سهم نیروی انسانی تمام‌وقت این حوزه معادل ۲۱۰۰ نفر (۸۷/۶ درصد) است و ۲۹۷ نفر (۱۲/۴ درصد) نیروها نیز به‌صورت پاره‌وقت با حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی همکاری داشته‌اند.

برمبنای تعریف شورای پژوهش‌های علمی کشور، نیروی انسانی در هر واحد تحقیقاتی به چهار گروه اصلی تقسیم می‌شود که عبارت‌اند از: پژوهشگر، کارشناس، تکنسین و کارکنان خدماتی و پشتیبانی. در سال ۱۳۹۸ بر اساس تعریف شورای یادشده حوزه پژوهشی دارای ۱۳۲۹ نفر پژوهشگر (۴۶۴ نفر هیئت‌علمی و ۸۶۵ نفر غیر هیئت‌علمی) بوده است.

برجسته‌ترین افتخارات چهل‌ساله حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی

یکی از فعالیت‌های جهاددانشگاهی شرکت در جشنواره‌های مختلف علمی ملی و بین‌المللی است. ازجمله مهم‌ترین این جشنواره‌ها، جشنواره بین‌المللی خوارزمی، جشنواره تحقیقاتی علوم پزشکی رازی، جوان خوارزمی و جشنواره پژوهشگران برگزیده و... است که افتخارات کسب‌شده محققان جهاددانشگاهی در ۵ بخش به ترتیب زیر آورده شده است.

طرح‌های برگزیده جهاددانشگاهی در جشنواره بین‌المللی خوارزمی

*تحقیق در ساخت آلیاژ آمالگام دندان، دوم تحقیقات

کاربردی (۱۳۶۷)
*طراحی و ساخت فیلترالکترواستاتیک، دوم ابتکار (۱۳۶۹)
*ساخت سرامیک‌های پیزوالکتریک درمقیاس آزمایشگاهی، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۷۰)
*ریشه‌یابی ادبیات عصر جدید، سوم‌تحقیقات کاربردی (۱۳۷۰)
*طراحی، نمونه‌سازی و راه‌اندازی خط تولید گلوله ۱۵۵ میلی‌متری (Base Bleed) ، سوم ابتکار (۱۳۷۲)
*نمونه‌سازی، تولید انبوه و احداث کارخانه عایق حرارتی یک نوع راکت نظامی، دوم ابتکار (۱۳۷۳)
*طراحی و ساخت کوره القایی فورج فرکانس متوسط تریستوری، سوم ابتکار (۱۳۷۳)
*تدوین تکنولوژی و تولید انبوه فولاد مخصوص کم آلیاژ و تمیز قابل‌استفاده در فرآیندهای کشش عمیق سرد، سوم تحقیقات کاربردی (۱۳۷۴)
*ساخت دستگاه گرم‌زن بیلر، سوم ابتکار (۱۳۷۵)
*طراحی و ساخت فرستنده رادیویی موج متوسط ۱۰kw، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۷۵)
*طراحی سیستم‌های تغذیه صنعتی با ضریب اطمینان بالا، سوم ابتکار (۱۳۷۶)
*دستیابی به دانش فنی، طراحی و تولید مجموعه تجهیزات آزمایشگاهی فشارقوی، سوم تحقیقات کاربردی (۱۳۷۷)
*طراحی و ساخت سیستم‌های اتوماسیون خطوط تولید لوله‌های فولادی، سوم ابتکار (۱۳۷۷)
*ساخت یک نوع حسگر مجاورتی مادون قرمز، سوم تحقیقات کاربردی (۱۳۷۸)
*طراحی سیستم یکسوساز فشارقوی الکترواپتیک پرقدرت صنعتی، دوم ابتکار (۱۳۷۹)
*طراحی و ساخت فرستنده یک مگاوات موج متوسط رادیویی تمام‌ترانزیستوری، دوم ابتکار (۱۳۸۰)
*طراحی و ساخت سیستم لایه‌نشانی فیزیکی نیمه اتوماتیک، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۸۱)
*تولید نیمه‌صنعتی سولفوریل کلراید، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۸۳)
*طراحی و ساخت سیستم برق و کنترل دکل‌های حفاری، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۸۳)
*دست‌یابی به تکنولوژی طراحی و ساخت UPS های پرقدرت موازی، دوم تحقیقات کاربردی (۱۳۸۴)
*فناوری تولید آلیاژهای مغناطیسی آمورف پایه کبالت به روش ذوب‌ریسی، سوم پژوهش‌های کاربردی (۱۳۸۶)
*تولید سلول‌های دودمان عصبی از تولید سلول‌های بنیادی پرتوان تا پیوند به حیوانات مدل، سوم

پژوهش‌های بنیادی (۱۳۹۱)
*طرح سامانه هوشمند خودرویی (CVT)، سوم پژوهش‌های توسعه‌ای (۱۳۹۳)
*مطالعه منابع زیستی میکروارگانیزم‌های هالوفیل (محمدعلی آموزگار)، دوم پژوهش‌های بنیادی (۱۳۹۴)
*طراحی و بومی‌سازی آزماینده و شبیه‌ساز سامانه پدافندی (سعید قاضی مغربی)، سوم پژوهش‌های بنیادی (۱۳۹۵)
*تمایز و فناوری سلول‌های بنیادی برای استفاده از پزشکی بازساختی قلب و کبد (حسین بهاروند)، اول پژوهش‌های بنیادی (۱۳۹۷)
*طراحی و ساخت سیستم کنترل دور الکتروموتورهای توان بالا (محمد فرزی ـ پژوهشکده برق)، رتبه سوم طرح‌های توسعه‌ای (۱۳۹۸)

طرح‌های برگزیده جهاددانشگاهی در جشنواره جوان خوارزمی

*بررسی ماهیت و ساختار جنبش دانشجویی در ایران، سوم در گروه علوم انسانی (۱۳۸۱)
*بررسی جهش‌های مربوط به بیماری CBAVD در ایران، سوم پژوهش‌های بنیادی (۱۳۸۵)
*طراحی و ساخت سیستم تعویض دنده الکترونیک برای خودرو، سوم پژوهش‌های توسعه‌ای (۱۳۸۶)
*سامانه پرتال صوتی خویش خدمت، اول پژوهش‌های توسعه‌ای (۱۳۸۹)
*طراحی و ساخت دستگاه مدولاتور RDS، دوم پژوهش‌های کاربردی (۱۳۸۹)
*سمیه کاظم نژاد، محقق جوان (۱۳۹۳)

برگزیده‌های جهاددانشگاهی در جشنواره تحقیقاتی علوم پزشکی رازی

*پروتکل‌های دارویی جدید مبتنی بر رسپتورهای غیردوپامینی در درمان اسکیزوفرنی، رتبه اول گروه پزشکی (۱۳۷۹)
*پایایی و روایی پرسشنامه اندازه‌گیری کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به سرطان به‌طور اعم و در بیماران مبتلا به سرطان پستان به‌طور اخص، رتبه اول گروه تغذیه و بهداشت (۱۳۸۰)
*مرکز تحقیقات گیاهان دارویی، مرکز برگزیده (۱۳۸۲)
*استفاده منوکلونال و الیگوکلونال ژن‌های ناحیه متغیر زنجیره بقای گیرنده‌های آنتی‌ژن‌های سلول‌های TCR (BVT)) مرتبط با تومور در لوسمی لنفوسیتی مزمن نوع B، رتبه سوم گروه علوم پایه (۱۳۸۲)
*ارتباط بین تست‌های مختلف بلوغ هسته اسپرم انسان با لقاح آزمایشگاهی، رتبه دوم گروه علوم پایه (۱۳۸۲)
* تولید سلول‌های بنیادی جنینی و تمایز آن در محیط آزمایشگاهی، رتبه اول گروه علوم پایه (۱۳۸۳)
*حسین بهاروند، محقق برگزیده (۱۳۸۵)
*رامین رادپور، محقق جوان گروه فناوری‌های نوین (۱۳۸۵)
*فصلنامه پزشکی یاخته، مجله علمی ـ پژوهشی (۱۳۸۵)
*مرکز تحقیقات گیاهان دارویی، مرکز برگزیده (۱۳۸۵)
*مرکز تحقیقات آنتی‌بادی مونوکلونال (پژوهشگاهابن‌سینا)، مرکز برگزیده (۱۳۸۶)
*سلول‌های بنیادی مزانشیمی موشی جداشده با روش کشت با تراکم کم، محقق برگزیده گروه فناوری‌های نوین (۱۳۸۷)
*مقایسه پروتئوم و ترنسکریپتوم سلول‌های بنیادی جنینی انسانی در طول تمایز به اجسام شبه‌جنینی، رتبه سوم مقاله برگزیده فناوری‌های نوین (۱۳۸۸)
*مرکز تحقیقات علوم سلولی و ناباروری (پژوهشگاه رویان)، مرکز برگزیده (۱۳۸۸)
*کیفیت زندگی وابسته به سلامت در بیماران مبتلا به سرطان پستان: یک مرور توصیفی از سال ۱۹۷۴ تا ۲۰۰۷ میلادی،
رتبه دوم مقاله برگزیده گروه علوم بهداشتی ـ مدیریت و تغذیه (۱۳۸۹)
*مرکز تحقیقات پزشکی تولیدمثل (پژوهشگاه رویان)، مرکز برگزیده (۱۳۸۹)
*حسین بهاروند، رتبه اول گروه محققان فناوری‌های نوین (۱۳۹۰)
*هومن صدری اردکانی، پژوهشگر برتر گروه علوم پایه (۱۳۹۰)
*راه‌کارهای افزایش توان واکسن‌های ضدسرطان مبتنی بر سلول‌های دندریتیک: درمان ترکیبی در جایگاه نخست (مقاله)
رتبه سوم محققین گروه علوم پزشکی (۱۳۹۱)
*دکتر محمود جدی تهرانی دوم محققین برگزیده (۱۳۹۳)
*پایش، رتبه اول نشریات (۱۳۹۴)
*گیاهان دارویی، رتبه اول نشریات (۱۳۹۵)

مهم‌ترین ابداعات و نوآوری‌های حوزه پژوهش و فناوری

پژوهشگران و جهادگران این نهاد طی چهار دهه فعالیت پژوهشی، به موفقیت‌های بسیاری نایل آمده‌اند که از جمله آن ثبت اختراعات در سطح ملی و بین‌المللی بوده است که عناوین برخی از آنها عبارتاند از:

- Diagnostic and therapeutic target Nostoc entophytum ISC 32 16S ribosomal RNA gene, partial sequence
- استخراج بتاپین از ملاس چغندر قند به روش کروماتوگرافی تبادل یونی در مقیاس نیمه‌صنعتی
- استفاده از رنگدانه قارچ موناسکوس پرپورئوس در رنگرزی الیاف پشم و ابریشم
- اصلاح سطح نانوذرات ITO به‌منظور بهبود توزیع‌پذیری در ماتریس پلیمری
- افزایه‌های کنترل‌کننده سیال سیمان حفاری در دماهای بالا (J-۱۱۰) و کنترل‌کننده کاهش سیال سیمان حفاری در دماهای پایین (J-۴۰۰)
- بافت مهندسی‌شده تلفیقی از سلول بنیادین مشتق از خون قاعدگی و چسب زیستی فیبرینی به‌منظور ترمیم کلینیکی ضایعات غضروفی
- بهینه‌سازی زمان تولید رنگدانه قرمز از قارچ موناسکوس پرپورئوس درکشت بستر جامد در مقیاس نیمه‌صنعتی
- پلاک شب‌تاب سرامیکی با لعاب فسفرسانس
- پیچ تداخلی غیرفلزی قابل‌جذب جهت بازسازی تاندون زانو
- ترکیب پلیمری تثبیت‌کننده خاک دوستدار محیط‌زیست
- تهیه پوشش‌های نانوکامپوزیتی هیبریدی ضدالکتریسیته ساکن دارای نانوذرات ITO
- تهیه کیت جداسازی اسپرم طبیعی با استفاده از دیش های کوت شده با اسید هیالورونیک
- تولید اسپرم منجمد گوسفند با روش انجماد شیشه‌ای
- تولید اسنک فراسودمنداز کنجاله بادام بر پایه فناوری اکستروژن
- تولید بافت مهندسی شده، تلفیقی از سلول و داربست ابریشمی به منظور ترمیم کلینیک ضایعات غضروفی
- تولید پودر عصاره آبی عناب با استفاده از خشک‌کن پاششی
- تولید تخمدان مصنوعی انسان باقابلیت تکامل فولیکول‌های بدون به فولیکول‌های آنترال
- تولید سرم جنین گاو از جنین گاوهای حذفی و جنین‌های نارس و یا ناقص‌الخلقه
- تولید قارچ خوراکی-دارویی ارینجی با استفاده از ضایعات گیاهی-کشاورزی لیگنوسلولزی
- تولید کیت کشت سه‌بعدی فولیکول‌های پریموردیال تخمدان گوسفند
- تولید لایه‌های الکتروریسی شده پلی هیدروکسی آلکانوات مهندسی شده با ذرات ماده زمینه خارج سلولی غضروف
- تولید محیط اختصاصی کشت و تکثیر سلول‌های اندوتلیال
- تولید نیمه صنعتی پودر کریستال شیرین‌کننده استویا به کمک حلال آلی نرمال بوتانول
- تولید فیلم خوراکی زیست تخریب‌پذیرازایزوله پروتئین خلر
- ثبت توالی ژن s rRNA16 باکتری Strain KOT12 Pseudomonas brassicacearum در پایگاه اطلاعات بین‌المللی NCBI
- حسگر دیگوکسین
- خرد کن ژل آلوئه‌ورا با استفاده از فشار و تنش
- دستگاه آزمون انحلال داروهای حساس
- دستگاه برش آند دوتیغه‌ای
- دستگاه همگن کننده ژل آلوئه‌ورا با دور بالا
- رزین زیستی تثبیت کننده خاک بر پایه صمغ میوه درخت سه پستان
- ساخت ایمپلنت‌های تیتانیومی متخلخل پوشش‌دهی شده با فلوئوروهیدروکسی آپاتیت برای کاربردهای پزشکی

- ساخت پوست مصنوعی کامپوزیتی قابل جذب PLGA/collagen
- ساخت پوشش‌های نانوکامپوزیت آلی- معدنی آنتی استاتیک با استفاده از ترکیبات قطبی آمینی
- ساخت داربست اسفنجی از پریکارد از پرده پریکاردیوم انسان
- ساخت داربست اسفنجی با منشاء ماتریکس خارج سلولی پرده آمنیوتیک انسانی با کاربرد در مهندسی بافت پوست
- ساخت دستگاه نیمه صنعتی استخراج اسید گلیسیریزیک و فرآورده‌ای جانبی از گیاه شیرین‌بیان
- ساخت سامانه تست حلقه بسته الکتریکی
- ساخت فیبر جاذب حلال‌های آلی کلردار به روش سل ژل و کاربرد آن در آنالیز مایعات بیولوژیکی انسان
- ساخت لایه پلیمری حساس به دما ظروف کشت سلولی جهت مهندسی لایه‌های سلولی
- سبوس برنج اکسترود شده با ماندگاری بالا
- سنتز نانوذرات پلیمری زردچوبه به‌منظور افزایش حلالیت و استفاده در فرمولاسیون‌های دارویی
- سیستم فتوولتائیک ـ حرارتی آب خنک لوله مارپیچ
- تولید شکلات فراسودمند عناب
- طراحی و تولید قطعه F(ab) آنتی‌بادی ضدفاکتور رشد اپیدرمال انسانی (HER-۲) در سیتوپلاسم میزبان باکتریایی
- طراحی و ساخت سیستم پایلوت تصفیه نانوفتوکاتالیستی پساب‌های پالایشگاهی
- عمق سنج دیجیتال مایعات درون مخازن ورودخانه‌ها
- عمق سنج مایعات
- فرآیند تکثیر ریواس از طریق کشت درون شیشه‌ای
- فرآیند تولید غربال مولکولی کربنی از قیر طبیعی
- فرآیند تولید فوم تخلخل باز ترکیبی دولایه نیکل/آلومینیوم به روش پوشش‌دهی الکتروشیمیایی نیکل بر روی زیرلایه فوم آلومینیومی
- فرایند تولید کلاژن نوع یک از منابع پوستی پستانداران
- فرآیند تولید، جداسازی و استفاده از آنتی‌بادی‌های اختصاصی زرده تخم‌مرغ برای پیشگیری ودرمان اسهال دام
- فرایند جداسازی اسپرم طبیعی بر اساس بار الکتریکی زتا
- فرایند هیدرومتالوژیکی بازیابی نیکل و آلومینوم از کاتالیست مستعمل Ni/Al2O3
- فرایند تولید کنسانتره فلوئوریت (CaF2) عیار اسیدی
- فرمولاسیون بستر کشت برای تولید تجاری قارچ انوکی بومی
- فرمولاسیون های دارویی هورمون رشد انسانی
- فرمولاسیون و تولید اسنک حجیم عملگر حاوی آرد خلر جوانه‌زده
- کارت رادیویی مستقل ارتباطات خودرویی مبتنی بر استاندارد IEEE802,11p
- کنترل بو در واحد تولید پودر ماهی با روش بازگشت کامل پساب تصفیه شده
- کنترل‌کننده گیربکس ماشین‌های باری معدنی ECU
- کنترلر و تخمین‌گر گشتاور دینامومتر جریان فوکو
- لحیم‌کاری اغتشاشی بدون روانساز فوم آلومینیوم
- نانوکامپوزیت آپتامردار شده ابر پارامغناطیس و با نشر فلوئورسانس برای تصویربرداری و درمان اختصاصی سلول‌های سرطانی
- نانوکامپوزیت کربن-گوگرد
- نرم‌افزار مدیریت امنیت اطلاعات نماراه
- هیدروژل قابل پیوند ساخته‌شده از ژل وارتون انسانی

مهم‌ترین کارفرماها و دستگاه‌های اجرائی همکار در اجرای پروژه‌های تحقیقاتی

جهاددانشگاهی برای رفع نیازهای بخش دولتی و خصوصی همیشه اعلام آمادگی کرده و در این مسیر با شرکت‌های زیاد قرارداد همکاری منعقد کرده و نسبت به رفع مشکلات آنها اقدام کرده است از جمله این نهادها و شرکت‌ها عبارتند از:

- شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه آن
- معاونت علمی و فناوری و ستادهای آن
- وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان‌های تابعه آن (طرح‌های صنایع نوین، طرح تحقیقات اساسی و مطالعات کاربردی و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران)
- وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه
- سانا
- سازمان برنامه‌وبودجه کشور و استان‌ها
- شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران
- شرکت ملی حفاری ایران
- مدیریت پشتیبانی ساخت و تأمین کالای شرکت ملی نفت ایران
- صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
- سازمان فرودگاه‌ها
- شرکت حمل‌ونقل شهری مترو
- مجلس شورای اسلامی
- فروشگاه‌های زنجیره‌ای
- برج میلاد
- شرکت‌های پالایشگاهی و پتروشیمی‌ها
- شرکت پایانه‌های نفتی ایران
- شرکت‌های هواپیمایی
- صنایع دفاعی
- شرکت‌های ابزی پروری
- شرکت ملی گاز ایران و شرکت‌های گازمنطقه‌ای
- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا)
- شرکت‌های معدنی
- شهرداری‌ها
- شرکت‌های تأمین‌کننده قطعات خودرو
- شرکت‌های مسافربری
- صنایع سیمان
- فروشندگان سموم کشاورزی و ...
- شرکت‌ها و صنایع دارویی، ...
- ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)
- صنایع آهن و فولاد
- شرکت‌های تولیدکننده مس و محصولات مسی
- کارخانجات مواد معدنی
- وزارت جهادکشاورزی
- شرکت‌های سازنده آسانسور
- نیروگاه‌های بادی ـ خورشیدی
- صنعت استحصال روی
- وزارت کشور
- بنیاد علوی
- کمیته امداد امام خمینی
- آستان قدس رضوی
- سازمان اجتماعی وزارت کشور
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- سازمان حفاظت محیط‌زیست
- معاونت منابع انسانی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها
- شورای عالی انقلاب فرهنگی
- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
- وزارت آموزش‌وپرورش
- سازمان بهزیستی
- بنیاد مستضعفان
- سازمان اوقاف و امور خیریه

اولین‌ها در کشور در حوزه پژوهش و فناوری جهاددانشگاهی

جهاددانشگاهی با تکیه‌بر دانش و توانمندی پژوهشگران خود در هر زمینه‌ای که جامعه نیاز داشته باشد ورود کرده و شروع‌کننده کارهای بزرگی در چهار حوزه تخصصی پزشکی، فنی و مهندسی و علوم پایه، علوم انسانی، اجتماعی و هنر و همچنین کشاورزی و منابع طبیعی بوده که برخی از این فعالیت‌های عبارتند از:

علوم پزشکی

- اتوپسی جنین برای تشخیص علل مرده زایی و یا مرگ پس از تولد نوزاد
- استفاده از سلول‌درمانی برای بهبود و درمان بیماران ویتیلیگو برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۷)
- استفاده از سلول‌های بنیادی برای ترمیم ضایعات قرنیه چشم برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۴)
- استفاده از سلول‌های بنیادی برای ترمیم ضایعات قلبی ناشی از سکته برای نخستین بار در کشور (۱۳۸۳)
- افتتاح اولین کارخانه تولید انبوه فراورده‌های سلولی منطقه با همکاری بنیاد دارویی برکت (۱۳۹۷)
- افتتاح بانک تخمدان پژوهشگاه رویان (۱۳۹۰)
- افتتاح مرکز توسعه فنّاوری محصولات پیشرفته سلولی رویان

(۱۳۹۷)
ـ ایجاد روش تشخیص زودرس سرطان پستان با استفاده از خون محیطی (Non-Invasive)
ـ بانک بافت و ایمپلنت‌های زیستی
ـ بانک سلول‌های بنیادین از منشا خون قاعدگی بانوان
ـ برخورداری از کلینیک اهدا و انجام درمان‌های جایگزین بر اساس استانداردهای بین‌المللی و منطبق بر قوانین کشور
ـ بهره‌برداری رسمی از فنّاوری تولید حیوانات تراریخت جهت تولید پروتئین‌های نوترکیب (۱۳۹۱)
ـ تأسیس نخستین بانک خصوصی خون بند ناف نوزادان (۱۳۸۴)
ـ تأسیس نخستین بانک عمومی خون بند ناف (۱۳۸۷)
ـ تدوین دانش فنی و تولید آنتی‌بادی منوکلونال درمانی ضد مارکر CD20 با مشابهت عملکرد زوالین، شامل:
۱) ـ تولید آزمایشگاهی آنتی‌بادی منوکلونال موشی ضد CD20، اتصال آن به رادیو ایزوتوپ و بررسی‌های برون تنی ۲) بررسی عملکرد pre-clinical در مدل حیوانی
ـ تدوین دستورالعمل استانداردسازی خدمات درمان ناباروری جنین‌شناسی و (IVF) به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
ـ تشخیص انواع بیماری‌های ژنتیکی قبل از لانه گزینی (PGD) و تشخیص بیماری‌های ژنتیک در حین بارداری (PGS)، (PND) و (NGS)
ـ تشخیص زودرس سرطان‌های ادراری - تناسلی با استفاده از آنالیز ادرار و خون بیمار به کمک آنتی‌بادی های طراحی‌شده علیه سلول‌های سرطانی به‌عنوان یک روش تشخیصی غیرتهاجمی
ـ تکمیل پروژه ملی ارزیابی وضعیت ناباروری در میان زوج‌های ایرانی
ـ تولد اولین بزغاله تراریخته حاوی ژن Tissue Plasminogen Activator(tPA) انسانی (۱۳۸۹)
ـ تولد اولین بزغاله تراریخته حاوی ژن تولیدکننده فاکتور ۹ انعقادی خون انسان (۱۳۸۸)
ـ تولد اولین کودک حاصل از روش میکرواینجکشن ICSI در کشور (۱۳۷۳)
ـ تولد اولین کودک حاصل از روش باروری آزمایشگاهی IVF در تهران (۱۳۷۱)
ـ تولد اولین کودک حاصل از روش تشخیص ژنتیکی قبل از لانه‌گزینی جنین (PGD) در ایران (۱۳۸۳)
ـ تولد دو گوساله و سه بزغاله شبیه سازی شده (۱۳۸۸)
ـ تولد نخستین حیوان شبیه‌سازی‌شده خاورمیانه (رویانا) (۱۳۸۵)
ـ تولید سلول‌های بنیادی پرتوان القایی انسانی (iPS) (۱۳۸۷)
ـ تولید سلول‌های شبکیه چشم از سلول‌های بنیادی (۱۳۹۳)
ـ تولید فراورده‌های تولیدمثلی حیوانات مزرعه‌ای
ـ تولید موفقیت‌آمیز انواع آنتی‌بادی های منوکلونال تشخیصی و تحقیقاتی
ـ تولید آنتی‌بادی منوکلونال موشی علیه مارکر های سلول‌های بنیادی نرمال
ـ حفظ باروری از طریق نگهداری بافت تخمدان و بیضه کودکان مبتلا به سرطان
ـ دست‌یابی به تکنیک تشخیص پیش از لانه‌گزینی بیماری‌های تک‌ژنی (۱۳۹۱)
ـ راه اندازی بانک اطلاعات دوقلوها و چندقلوهای کشور
ـ راه‌اندازی بانک اسپرم و بانک بافت بیضه برای حفظ باروری در مردان
ـ راه‌اندازی بانک انجماد تخمک و بافت تخمدان و سرویس‌دهی جهت حفظ باروری دختران نابالغ یا بزرگسال در معرض شیمی‌درمانی برای نخستین بار در کشور
ـ راه‌اندازی نخستین کلینیک فوق تخصصی درمان آندومتریوز در کشور
ـ راه‌اندازی نخستین کلینیک فوق تخصصی درمان سقط مکرر در کشور
ـ راه‌اندازی نخستین بانک سلول‌های بنیادی جنینی و غیرجنینی کشور (۱۳۹۰)
ـ راه‌اندازی نخستین مرکز پیش‌بیمارستانی سلول‌درمانی کشور (۱۳۸۹)
ـ راه‌اندازی نخستین مزرعه تولید فنّاورانه بز شیری در کشور (۱۳۹۳)
ـ شبیه‌سازی «مارال» گونه نادر قوچ وحشی قمیشلو (۱۳۹۴)
ـ تولید ماهی‌های آزمایشگاهی مدل بیماری‌ها به‌وسیله دست‌کاری ژنتیکی (۱۳۹۶)
ـ شبیه‌سازی بز مورسیا (۱۳۹۶)
ـ طراحی بیوبانک حاوی نمونه‌های DNA، بافت و سلول بیماران نابارور و سقط مکرر و نیز بافت‌های توموری طبق استانداردهای بین‌المللی
ـ طراحی و ارائه پروژه ملی برای تولید نسل جدید واکسن ضدسرطان
ـ طراحی و ساخت زخم پوش پیشرفته بر پایه پلیمرهای طبیعی جهت درمان زخم‌های عفونی: ارزیابی برون تن و درون‌تن
ـ طراحی و کسب دانش فنی کیت تشخیص حساسیت به شیمی‌درمانی (انکوتایپ)
ـ تولید زخم پوش در زمان زخم‌های مزمن
ـ نخستین جشنواره بین‌المللی نازایی رویان
ـ ایجاد مرکز اختصاصی بیماری‌های پستان
ـ ایجاد مراکز روانپزشکی حوزه درمان ناباروری
ـ ایجاد ساختار مراکز درمان در منزل برای اولین در کشورچ

فنی و مهندسی و علوم پایه

ـ ساخت مته‌های حفاری چاه‌های نفت و گاز
ـ طراحی، مهندسی و ساخت دکل‌های حفاری خشکی چاه‌های نفت
ـ کسب فناوری طراحی کارخانه‌های نمک‌زدایی نفت خام و طراحی و ساخت پایلوت پیشرفته نمک‌زدایی با ظرفیت ۲۵ بشکه در روز
ـ کسب فناوری رفع آلودگی‌های هیدروکربوری خاک و آب با طراحی و ساخت پکیج پرتابل بازیافت و زیست پالایی خاک‌های آلوده به مواد نفتی
ـ طراحی و تولید کارت‌های الکترونیکی سیستم ناوبری هواپیمای F5
ـ ساخت یک نوع حسگر مجاورتی مادون قرمز
ـ طراحی و ساخت فرستنده‌های رادیویی FM و MW
ـ طراحی و ساخت دستگاه SRJ
ـ تولید سیستم رانش مترو
ـ طراحی و ساخت دکل‌های حفاری
ـ ساخت بازوهای بارگیری نفت خام
ـ ساخت دستگاه لوله مغزی سیار
ـ ساخت و تولید مته‌های حفاری
ـ طراحی سامانه پیشگیری از تشکیل رسوب در کف مخازن نفتی (جت غوطه‌ور چرخان)
ـ طراحی و ساخت فرستنده‌های رادیویی توان بالا
ـ طراحی و ساخت فرستنده تلویزیون دیجیتال روستایی

کشاورزی و منابع طبیعی

ـ تکمیل دانش فنی و تولید داروی نوترکیب ضد اسهال دام (داروی گاما)
ـ تولید واکسن‌های آبزیان شامل: یرسینیوزیس، استرپتوکوکوزیس/لاکتوکوکوزیس و استرپتوکوکوزیس
ـ تولید جنین منجمد برای اصلاح نژاد گاوهای شیری و گوشتی
ـ تولید انبوه جلبک اسپیرولینا

- هوشمند سازی کشاورزی
- پرمیکس جایگزین چربی و شکر
- کمپلکس معلق کننده ذرات در نوشیدنی‌ها
- رنگ‌های خوراکی طبیعی-کلرفیل، آناتو، کورکومین و چغندر قرمز
- پودر پری بیوتیک اینولین از منابع بومی
- شورتنینگ با اسید چرب اشباع کم و بدون ترانس
- نشاسته مقاوم
- اسنک حبوبات و غلات
- پودرهای نوشیدنی فراسودمند
- رنگدانه‌ها (رنگ‌های موناسکوس ـ آستاگزانتین ـ فیکوسیانین)
پودر قرمز ریز جلبک هماتوکوکوس پولویالیس
- قارچ دارویی گانودرما و بستر کشت قارچ خوراکی دارویی اریتجی، گانودرما
- نوع چای تی بگ بسته جدید (آویشن، اسطوخودوس، ملین و ختمی)
- داروی لیورسیل
- کپسول لاغری
- قطره مو
- داروی میلتروپیک
- قرص ترک اعتیاد
- شربت نیگلابسین
رنگ‌های گیاهی ـ روناس ـ پوست گردو ـ پوست پسته ـ نیل ـ گلرنگ

علوم انسانی، اجتماعی و هنر

- مناسبات نسلی (طرح‌های مصرف فرهنگی جوانان و سبک زندگی)
- مطالعات دولت در ایران با تأکید بر کارآمدی‌های سیاسی
- بازآفرینی بافت‌های فرسوده در شهر تهران
- مطالعات فضای سرمایه‌گذاری و رفع موانع تولید
- ادبیات (مطالعات مربوط به دفاع مقدس و جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی آن)
- انسان‌شناسی تطبیقی متفکران غرب و قرآن کریم
- شبکه‌های اجتماعی مجازی
- ایجاد و راه‌اندازی اولین پژوهشکده تخصصی گردشگری در ایران
- ارتقاء صنایع‌دستی و توانمندسازی شاغلان در سکونتگاه‌های غیررسمی:
* انجام طرح‌های ملی پیمایش (خانواده، گردشگری، اوقات فراغت، رضایت از زندگی)
* تدوین گزارش‌های ملی، منطقه‌ای و استانی پایش سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران
* سنجش و تحلیل فضای سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران
* طراحی سامانه ملی پالایش سرمایه انسانی و توسعه انسانی و گزارش‌دهی سالانه بر اساس برنامه ششم توسعه کشور

پروژه‌های شاخص جهاددانشگاهی

پژوهش در جهاددانشگاهی از ابتدای تأسیس و به دلیل وظیفه‌ای که این نهاد در جهت ایجاد پل ارتباطی میان دانشگاه، صنعت و بخش اجرایی کشور برعهده داشته و نیز به دلیل احساس خلأ در زمینه‌های تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای در کشور با مدنظر قرار دادن اساسنامه این نهاد بر انجام تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، به‌عنوان وظایف اصلی این نهاد انقلابی تعریف‌شده است. پژوهش، طی حیات ۴۰ ساله خود در جهاددانشگاهی در دستور اصلی کار این نهاد قرار داشته است. شاخص‌ترین پروژه‌های انجام‌شده در جهاددانشگاهی به تفکیک حوزه‌های تخصصی عبارت‌اند از:

پروژه‌های شاخص حوزه‌ی علوم پزشکی

حوزه‌ی سرطان

- تشخیص زودرس و غربالگری برخی از سرطان‌های شایع با استفاده از آنالیز ادرار و خون بیمار (پژوهشگاه ابن‌سینا)
- ساخت چیپ‌های میکروفلوئیدیکی به‌منظور شناسایی سلول‌های سرطانی خون محیطی (پژوهشکده معتمد)
- طراحی و تولید کیت ۲۱ ژنی تعیین‌کننده نیاز به شیمی‌درمانی در بیماران مبتلا به سرطان پستان (پژوهشکده معتمد)
- طراحی و تولید نانوذرات حساس به نور در درمان فتودینامیکی سرطان (مرکز تحقیقات لیزر جهاددانشگاهی علوم پزشکی تهران)
- مرکز تحقیقات پزشکی سرطان رویان با رویکرد سلول‌های بنیادی در شهرستان بابل ـ رویان

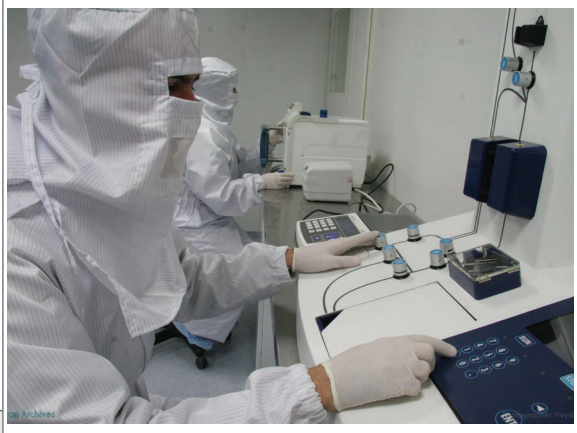

حوزه‌ی زخم، پزشکی ترمیمی و بازساختی

- تولید سلول‌های بنیادی جنینی انسانی با در جه اعتبار GMP تحت شرایط عاری از مواد حیوانی (پژوهشگاه رویان)
- طراحی و ساخت زخم پوش پیشرفته بر پایه پلیمرهای طبیعی جهت درمان زخم‌های عفونی (پژوهشگاه ابن‌سینا)
- کارآزمایی‌های بالینی اثربخشی بافت مهندسی‌شده حاصل تلفیق سلول‌های غضروف اتولوگ و داربست‌های دولایه در درمان ضایعات استخوانی و غضروفی (پژوهشگاه ابن‌سینا)
- طراحی و ارزیابی اثربخشی داربست‌های سنتیک بر پایه ابریشم و پرده آمنیون در ترمیم زخم‌های مزمن دیابتی (پژوهشگاه ابن‌سینا)
- ثبت دو ژن جدید گیرنده دوپامینی در بیماران مبتلا به زخم پای دیابتی (پژوهشکده زخم و بافت جهاددانشگاهی علوم پزشکی تهران)
- بومی‌سازی کنترل نوری سلول‌های قلبی بر پایه ژنتیک نوری (Optogenetics)(مرکز تحقیقات لیزر جهاددانشگاهی علوم پزشکی تهران)
- برگزاری کنگره بین‌المللی زخم و ترمیم بافت (جهاددانشگاهی علوم پزشکی تهران)
- تولید آنتی‌بادی‌های اختصاصی برای درمان بیماری اسهال در دام (درمانگر گاما) ـ رویان

حوزه‌ی بیولوژی تولیدمثل

- تولید گامت و گناد مصنوعی با استفاده از مهندسی بافت (پژوهشگاه رویان)
- انتقال جنین‌های ماده بز سانن حاصل از روش شبیه‌سازی‌شده به ۲۰۰ راس بزهای گیرنده (پژوهشگاه رویان)
- تأسیس بانک جنین با جنسیت دلخواه از گاوهای ممتاز نژادهای شیری، گوشتی و دو منظوری (پژوهشگاه ابن‌سینا)
-راه‌اندازی مجتمع پزشکی، آموزشی و تحقیقاتی جهاددانشگاهی خراسان رضوی در نیشابور به مساحت ۵۷۰۰ مترمربع (سازمان خراسان رضوی)
- تولید جنین منجمد تعیین جنسیت شده گاو با نژادهای ممتاز ـ ابن‌سینا

پروژه‌های شاخص حوزه‌ی فنی و مهندسی و علوم پایه

- دستیابی به فناوری ساخت سرامیک‌های ویژه نسوز در مقیاس پایلوت (جرم‌های نسوز) ـ یزد
- طراحی و ساخت سیستم کنترل دور برای الکتروموتورهای ولتاژ متوسط

(VFD) ـ علـم و صنعت
ـ طراحـی، سـاخت و نصـب بازوهـای بارگیـری نفـت (فـاز سـاخت، نصـب و راه‌انـدازی) ـ علـم و صنعـت
ـ تولیـد سـه عـدد رشـته لولـه مغـزی سـیار بـرای دسـتیابی بـه دانـش فنـی سـاخت داخـل آن ـ تهـران
ـ طراحـی و سـاخت موتـور درون‌چاهـی ۶ ۴/۳ مورداسـتفاده در حفـاری جهـت‌دار چاه‌هـای نفـت ـ صنعتـی شـریف
ـ بازیابـی فلـزات گران‌بهـا از وسـایل الکتریکـی مسـتعمل در مقیـاس بنـچ و تدویـن دانـش فنـی ـ تربیـت مـدرس
ـ طراحـی، مدل‌سـازی و سـاخت پکیـج نمک‌زدایـی نفـت خـام بـه روش الکترواسـتاتیک در مقیـاس صنعتـی به‌منظـور دسـتیابی بـه دانـش فنـی ـ علـم و صنعـت
ـ دسـتیابی بـه دانـش فنـی و احـداث واحـد پایلـوت تولیـد کربـن فعـال بـا پایـه قیـر طبیعـی و بـا ظرفیـت ۱۰۰ تـن ـ کرمانشـاه
ـ دستیابی به فناوری ساخت سرامیک‌های ویژه نسوز در مقیاس پایلوت ـ یزد
ـ طراحـی و سـاخت پکیـج پرتابـل بازیافـت و زیسـت پالایـی پسـماندهای جامـد آلـوده بـه مـواد نفتـی ـ علـوم پایـه کاربـردی
ـ دسـتیابی بـه فنـاوری احـداث اولیـن پایلـوت اسـتحصال روی بـه روش نویـن لیچینـگ مسـتقیم و اسـتخراج حلالـی باهـدف افزایـش راندمـان و کاهـش اثـرات مخـرب زیسـت‌محیطی در صنعـت روی ـ تربیـت مـدرس
ـ تدویـن دانـش فنـی و سـاخت نمونـه متهـای PDC ـ تکنولـوژی تولیـد
ـ طراحـی و سـاخت پکیـج پرتابـل بازیافـت و زیسـت‌پالایی پسـماندهای جامـد آلـوده بـه مـواد نفتـی ـ علـوم پایـه کاربـردی
ـ دسـتیابی بـه دانـش فنـی و احـداث واحـد پایلـوت تولیـد کربـن فعـال بـا پایـه قیـر طبیعـی و بـا ظرفیـت ۱۰۰ تـن ـ کرمانشـاه
ـ راه‌اندازی خط تولید متهای حفاری ـ تکنولوژی تولید
ـ طراحی و ساخت دکل حفاری ـ علم و صنعت
ـ کسـب دانـش فنـی طراحـی نمک‌زدایـی الکترواسـتاتیک بـا طراحـی و سـاخت پایلـوت پیشـرفته بـا ظرفیـت ۲۵ بشـکه در روز ـ علـم و صنعـت
ـ دسـتیابی بـه فنـاوری سـاخت سـرامیک‌های ویـژه نسـوز در مقیـاس پایلـوت (جرم‌هـای نسـوز) ـ یـزد
ـ فرستنده تلویزیونی دیجیتال روستایی ـ خواجه‌نصیرالدین طوسی

پروژه‌های شاخص حوزه‌ی کشاورزی و منابع طبیعی
- تولید جنین منجمد برای اصلاح نژاد گاوهای شیری و گوشتی
- اصـلاح نـژاد مـرغ بومـی در راسـتای خالص‌سـازی و ایجـاد لایـن تخم‌گـذار
- کسـب دانـش فنـی و تولیـد ۵ میلیـون قطعـه بچـه ماهـی سـی‌باس بـرای پـرورش در قفـس
- کسب فناوری تولید چهار نوع بذر هیبرید سبزی و صیفی
- تکمیل دانش فنی و تولید داروی نوترکیب ضداسهال دام
- فرمولاسـیون و تولیـد داروهـای طبیعـی جایگزیـن آنتی‌بیوتیک‌هـا در صنعـت طیـور
- فرمولاسـیون و تولیـد آفت‌کش‌هـای گیاهـی بـرای کنتـرل مبـارزه بـا آفـات گلخانـه‌ای سـبزی و صیفـی
- کسب فناوری و تولید نیمه‌صنعتی پروبیوتیک‌های پرکاربرد
- دستیابی به دانش فنی و تولید نیمه‌صنعتی چهار مکمل ورزشی پرمصرف
- تکثیر و تولید بزسانن به روش شبیه‌سازی

- تولید داروهای گیاهی ملیتروپیک، لیورسیل و نیگلایسین
- تولید رنگ‌های خوراکی با منشاء طبیعی
- تولید و پرورش جلبک اسپیرولینا
- تولید واکسن‌های آبزیان

پروژه‌های شاخص حوزه‌ی علوم انسانی، اجتماعی و هنر

حوزه‌ی توانمندسازی
- توانمندسازی ساکنین سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار
- مطالعـه اجتماعـی مناطـق اسـکان غیررسـمی شـهر کرمانشـاه باهـدف ارائـه راهکارهـا و مـدل بومـی توانمندسـازی
- همـکاری در اجـرای برنامـه کنتـرل و کاهـش آسـیب‌های اجتماعـی در محـلات حاشیه‌نشـین در ۱۰ اسـتان کشـور
- ارائه خدمات توان‌افزایی جوامع محلی (زهک، قصرقند)

حوزه‌ی پیمایش‌های ملی
- پیمایش ملی اوقات فراغت ایرانیان
- پیمایش ملی خانواده
- پیمایش ملی رضایت از زندگی
- پیمایش ملی سبک زندگی
- پیمایش ملی ارزش‌ها و رفتارشناسی گردشگری در ایران
- پیمایش ملی هویت ایرانیان

حوزه‌ی گردشگری
- پیمایش ملی ارزش‌ها و رفتارشناسی گردشگری در ایران
- بررسـی و شناسـایی فرصت‌هـای سـرمایه‌گذاری در جاذبه‌هـای گردشـگری مشـهد
ـ شناسـایی مکان‌هـای دارای ارزش معنایـی و هویتـی در شـهر مشـهد در راسـتای ارتقـای محیـط گردشـگری و زیارتـی شـهر

حوزه‌ی مدیریت و اقتصاد
- شاخص‌های بهره‌وری منابع انسانی در سازمان‌های علمی و فناورانه
- شناسـایی موانـع توسـعه شـرکت‌های مدیریـت صـادرات (مطالعـه مـوردی اسـتان هرمـزگان)
-سنجش و تحلیل فضای سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران
- شناسایی فضا و موانع کسب‌وکار شرکت‌های دانش‌بنیان
- شناسایی عوامل و موانع توسعه صنایع کوچک و متوسط در اقتصاد ایران
- حوزه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
- تبییـن نقـش بهسـازی و نوسـازی بافـت فرسـوده تاریخـی شـهر تهـران در بازتولیـد منظـر شـهری
- تحلیـل نظـام اجرایـی طرح‌هـای نوسـازی در بافت‌هـای فرسـوده شـهری بـا تأکیـد بـر بافـت فرسـوده شـهر تهـران
- آمایش استان‌های کرمان و خراسان رضوی

حوزه‌ی مطالعات توسعه
- تدوین گزارش ملی پایش سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران
- بررسی وضعیت شاخص‌های توسعه اجتماعی استان‌های کشور
ـ بررسی ابعاد تعارض منافع و تاثیرآن بر رفاه اجتماعی

حوزه‌ی شبکه‌های مجازی
- بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سبک زندگی

- بررسی تاثیرشبکه‌های اجتماعی مجازی و دینداری
- بررسی تأثیرات شبکه‌های اجتماعی مجازی بر روابط خانوادگی

حوزه‌ی ادبیات فارسی

- نقد و تحلیل ادبیات داستانی مهاجرت و سنجش نسبت آن با هویت ایرانی (۱۳۵۷-۱۳۹۳)
- تحلیل ادبیات‌داستانی اقلیمی ایران (آذربایجان، غرب، شمال، خراسان و بررسی نسبت آن با هویت‌ایرانی (۱۳۵۷ ـ ۹۳))
- تحلیل بازنمایی هویت ایرانی در رمان‌های فارسی پس از انقلاب اسلامی

*مهم‌ترین محصولات تولید شده تاکنون

نتیجه کار جهادگران و پژوهشگران این نهاد در تولید محصولات از ابتدای تأسیس در حوزه‌های مختلف قابل بوده است که سهم زیادی در قطع وابستگی کشور داشته است که عناوین برخی از آنها در زیر آورده شده است:

ـ خط تولید مته‌های حفاری چاه‌های نفت و گاز، بازوی بارگیری نفت
ـ طراحی، مهندسی و ساخت دکل‌های حفاری خشکی چاه‌های نفت
ـ خط تولید (بافت و دوخت) تورهای قفس پرورش ماهی در دریا
ـ کسب فناوری طراحی کارخانه‌های نمکزدایی نفت خام و طراحی و ساخت پایلوت پیشرفته نمکزدایی با ظرفیت ۲۵ بشکه در روز
ـ کسب فناوری تولید جرم‌ها و قطعات نسوز و مقاوم به خوردگی
ـ کسب فناوری تولید کربن فعال (اکتیو) از قیر طبیعی کرمانشاه با طراحی و ساخت پایلوت با ظرفیت ۱۰۰ تن در سال
ـ کسب فناوری رفع آلودگی‌های هیدروکربوری خاک و آب با طراحی و ساخت پکیج پرتابل بازیافت و زیست پالایی خاک‌های آلوده به مواد نفتی
ـ کسب فناوری و تولید جنین منجمد از گاوهای (با نژاد) ممتاز و تشکیل بانک جنین جهت اصلاح نژاد و ارتقای بهره‌وری گله‌های گاو ایران و صادرات جنین
ـ کسب فناوری و تولید آنتی‌بادی‌های اختصاصی برای درمان بیماری اسهال در دام
ـ طراحی و تولید کارت‌های الکترونیکی سیستم ناوبری هواپیمای F5
ـ طراحی و ساخت سکوی پرتاب نیوماتیک هواپیمای بدون سرنشین
ـ طراحی و ساخت شبکه کامپیوتری پدافند هوایی راداری
ـ طراحی و ساخت خلبان خودکار هواپیمای بدون سرنشین
ـ ساخت دستگاه لوله مغزی سیار
ـ تولید مواد شیمیایی پرمصرف در صنعت نفت از جمله دمولسیفایر
ـ طراحی و ساخت UPS ها و شارژرهای صنعتی
ـ طراحی و ساخت فرستنده‌های رادیویی FM و MW
ـ طراحی سیستم‌های کنترل تردد و دسترسی
ـ طراحی و ساخت سیستم کنترل دور برای الکتروموتورهای ولتاژ متوسط (VFD)
ـ طراحی و ساخت سیستم رانش واگن مترو
ـ رکتی فایرهای پست ترکشن مترو
ـ طراحی و ساخت دستگاه SRJ
ـ بازیابی فلزات گران‌بها از پسماندهای الکترونیکی (EW)
ـ طراحی و ساخت موتورهای هیدرولیکی درون‌چاهی ۲ و یک‌هشتم و ۶ و ۳ چهارم اینچ
ـ طراحی و ساخت سیستم انتقال برق HVDC Lighr) DC)
ـ ساخت و تولید کریستالیزاتورهای صنایع فولاد و ریخته‌گری
ـ ساخت چرخ مسی (مس، کروم، زیرکونیوم)
ـ طراحی و ساخت چراغ‌های فرودگاهی
ـ سبد پرورش ماهی در دریا
ـ سامانه ارتباطات هوشمند خودرویی (CVT)
ـ تولید جنین منجمد تعیین جنسیت شده دام سنگین
ـ تکثیر و تولید بز سانن به روش شبیه‌سازی
ـ داروی گیاهی کنترل کننده آلزایمر با نام تجاری ملیتروپیک
ـ داروی گیاهی پایین آورنده قند خون و درمان بیماری‌های کبد با نام تجاری لیورسیل
ـ داروی گیاهی درمان سوءهاضمه با نام تجاری نیگلایسین
ـ تولید رنگ‌های خوراکی با منشا طبیعی
ـ تولید قارچ‌های خوراکی ـ دارویی
ـ تولید و پرورش جلبک اسپیرولینا
ـ تولید واکسن‌های آبزیان
ـ طرح فناورانه محلول شستشوی جنین
ـ محصولات پزشکی بازساختی
ـ محصولات داروهای گیاهی (لیورسل...)
ـ کیت تشخیص کرونا
ـ کیت انکوتیپ
ـ سیستم شناسایی سلول‌های سرطانی (مدل آزمایشگاهی)
ـ فیلترهای جداسازی سلول شبیه‌سازی‌شده
ـ کیت تشخیص سریع آپوپتوز بر روی مدل‌های دوبعدی و سه‌بعدی سلولی
ـ فرآورده‌های مکمل گیاهی جهت ارتقای کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان
ـ زخم پوش فومی
ـ لوسیمد
ـ Led ها
ـ پانسمان‌های زخم پوش
ـ زخم پوش سلولی

*آینده پژوهش، نگاه به پژوهش و فناوری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اجزا و ملزومات جهش تولید

به‌طورکلی جهش تولید در شرایطی حادث خواهد شد که؛
ـ عوامل تولید در بخش‌های تولیدی اعم از کشاورزی و صنعتی خود را برای چنین هدفی آماده نمایند.
ـ نیروی انسانی و منابع انسانی برای چنین هدفی آمادگی کافی و لازم را به دست آورند.
ـ سرمایه‌های مالی و منابع مالی به‌سوی چنین هدفی هدایت گردند.
ـ بسترهای کشت و زرع به سمت تولید هدفمند رهنمون گردند.
ـ واحدهای صنعتی به تکنولوژی روز مجهز شده و بازسازی و نوسازی گردند.
ـ تولید در واحدهای صنعتی به سمت تکمیل ظرفیت حرکت نمایند.
ـ نیازهای آتی برای توسعه صنایع پیش‌بینی و براساس نقشه راه، واحدهای تولیدی جدید راه‌اندازی شوند.
ـ قطع وابستگی به منابع خارجی در تولید و توسعه تولید مدنظر قرارگرفته و صادرات محصول هدف‌گذاری شده و از خام‌فروشی در حد امکان اجتناب گردد.
ـ بخش‌های خدماتی متناسب با نیاز وضعیت جهش تولید، توسعه‌یافته و در خدمت چنین هدفی قرار گیرند.
ـ مفهوم جهش تولید و نقش آن در بهبود شرایط معیشت مردم به عوامل تولید تبیین شده و بتوان آنها را در جهت صحیح هدایت کرد.
ـ و ...

اگر باور داریم که مراتب یادشده و نظایر آن از ضروریات و اقتضائات جهش تولید است باید اذعان کرد که این اهداف زمانی جامه عمل می‌پوشند که زیرساخت‌های لازم فکری و عملی بر آن مترتب گردد، بستر قوانین در راستای تحقق آنها آماده گردد، عوامل مؤثر بر آن همسو و هم مسیر گردند. افرادی متعهد بدان‌ها آماده کارزار تولید گردند، عوامل منحرف‌کننده مسیر از آنها دور گردند و خلاصه اینکه شرایط در تمام شئونات جامعه، چه در سطح دولت و چه در سطح بخش خصوصی آمادگی و اعتقاد کافی به این مقوله را پیدا کند.

این شرایط مهیا نخواهد شد مگر بامطالعه دقیق وضع موجود و وضع مطلوب که درنتیجه آن نقش تمام عوامل اثرگذار در تولید تحقیق و تبیین گردد.

از این منظر است که تحقیق و پژوهش جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده و تمام عوامل را هم‌راستا خواهد نمود تا بتوان به جهش تولید نایل آمد.

گروه‌ها و تیم‌های پژوهشی در عرصه‌های گوناگون فعالیت خواهند نمود تا زمینه‌ها برای رونق تولید، توسعه تولید، روزآوری تولیدات و محصولات، روزآوری خدمات و ... به شکلی اصولی و علمی و منطبق بر شرایط زمانی و مکانی آماده گردند. از این منظر است که پژوهش و فناوری آغازگر، قوام‌گر و هدایت‌گر تولید خواهد شد و از سوی دیگر تنظیم‌کننده روابط میان عوامل تولید و منابع نیز خواهد گردید که نقشی است بی بدیل که توسط پژوهشگران و مدیران پژوهش ایفا خواهد شد.

بر پژوهشگران است تا با درک شرایط موجود و نیازهای حال و آینده، نقشه راه آینده را در تمام شئونات تولید ترسیم نموده و زیرساخت‌های علمی و فنی را فراهم نمایند به‌نحوی‌که متصدیان تولید با اطمینان در مسیر از پیش تعریف‌شده حرکت نموده و از فنون و تجهیزات تائید شده در جهت رشد تولید بهره گیرند. جهش تولید در سایه چنین رویکردهایی جامه عمل خواهد پوشید ان‌شاءا...

مرور فعالیت‌ها و دستاوردهای ۴۰ ساله‌ی جهاددانشگاهی در حوزه‌ی فرهنگ؛

از جریان‌سازی در عرصه‌ی اطلاع‌رسانی تا بازیگری مؤثر در عرصه‌ی فرهنگ

فعالیت‌های فرهنگی از ابتدای شکل‌گیری جهاددانشگاهی، بخش اساسی و لاینفک فعالیت‌های این نهاد بوده است. خصیصه اصلی فعالیت‌های جهاددانشگاهی در این حوزه، تکیه و توجه به حضور و مشارکت دانشجویان در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های فرهنگی بوده که حاصل آن، طراحی و ابداع هزاران برنامه فرهنگی و ده‌ها جشنواره سراسری بوده است.

این نهاد انقلابی در تلاش است فرهنگی مبتنی بر ارزش‌های اسلام و انقلاب اسلامی و رهنمودهای بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری در عرصه‌های فرهنگی ایجاد کند تا ضمن بازشناسی آن، به تبلیغ و ترویج فرهنگ اسلام ناب بپردازد و حرکتی نو، بدیع و اثربخش به وجود آورد. جهاددانشگاهی با حدود چهار دهه فعالیت فرهنگی و تجربه‌ی کارآمد و خلاق و متّکی به تلاش‌های عملی و پژوهش‌های علمی در عرصه‌ی فرهنگ کشور به‌ویژه در محیط‌های دانشگاهی، یکی از ارکان اصلی و منشأ ارائه و اجرای ایده‌های نو و متعالی و دستیابی به دستاوردهای عظیم فرهنگی بوده که خود الهام‌بخش و محرک نهادهای فرهنگی دیگر است.

معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی علاوه بر رویکرد کلی تولید محصولات فرهنگی و رسانه‌ای در سازمان‌ها و مراکز ملی، با تأسیس ۳۵ مرکز تخصصی-فرهنگی در دانشگاه‌ها و استان‌های مختلف کشور، در طول سال بالغ‌بر یک هزار و ۲۰۰ محصول فرهنگی و قریب به یک‌میلیون خبر تولید می‌کند. فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی در واحدها، سازمان‌ها و مراکز تخصصی فرهنگی، براساس اهداف و راهبردهای پنج‌ساله‌ی برنامه‌ی ششم توسعه‌ی جهاددانشگاهی در حوزه‌ی فرهنگی و تطبیق آن با سند جایگاه جهاددانشگاهی در چشم‌انداز ۱۴۰۴ و نیز موضوعات محوری در فعالیت‌های فرهنگی برنامه‌ی ششم توسعه‌ی جهاددانشگاهی، اجرا می‌شود.

ازجمله این اهداف می‌توان به ارتقای جایگاه فرهنگی جهاددانشگاهی بین جامعه‌ی دانشگاهی در سطح ملی و بین‌المللی، توسعه‌ی فعالیت‌های فرهنگی جهاددانشگاهی برای دانشجویان، توسعه‌ی فناوری‌های نرم و هویت‌ساز با تأکید بر کارآفرینی و بازاریابی فرهنگی و توسعه‌ی مطالعات معطوف به شناسایی مسائل و چالش‌های حوزه-ی فرهنگی- اجتماعی به‌ویژه در جامعه دانشگاهی اشاره کرد. فعالیت‌های فرهنگی اجراشده در واحدها، سازمان‌ها و مراکز تخصصی-فرهنگی جهاددانشگاهی، در قالب طرح‌های ملی، سراسری، منطقه‌ای، بین‌المللی و هماهنگ دنبال می‌شود که تنها در سال ۱۳۹۸، موفق شده است هشت طرح ملی، هفت طرح سراسری، ۳ طرح منطقه-ای و یک طرح بین‌المللی را اجرایی کند.

گفتنی است، در طول ۵ سال برنامه‌ی ششم توسعه‌ی فرهنگی جهاددانشگاهی (سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰)، حدود ۸/۵ میلیون نفرساعت دانشجو، مخاطب برنامه‌های فرهنگی این نهاد و بهره‌مند از طرح‌های اجراشده بوده‌اند که در طول حیات چهل‌ساله‌ی جهاددانشگاهی، این رقم به ۶۸ میلیون نفر ساعت می‌رسد.

در ادامه به معرفی، شرح دستاوردها، اقدامات و موفقیت‌های سازمان‌های تابعه معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی می‌پردازیم.

سازمان دانشجویان؛ بستری مناسب برای ارتقای مناظره و نقد

سازمان دانشجویان جهاددانشگاهی، تشکیلاتی وابسته به معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی است که در سال ۱۳۷۷ به‌منظور ساماندهی مطلوب و توسعه و ارتقای مشارکت دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی، علمی، صنفی و فوق‌برنامه دایر شده است. سازمان دانشجویان موفق به برگزاری ۸ دوره مسابقات مناظره دانشجویان ایران تا پایان سال ۹۸ و یک دوره مسابقات مناظره به زبان انگلیسی شده است. در این مسابقات، تعداد ۲ هزار و ۵۷۶ مناظره با همکاری یک هزار و ۶۰۲ داور طی ادوار مختلف برگزارشده است.

این سازمان همچنین در حوزه‌ی محیط‌زیست، فعالیت‌های شاخصی را دنبال کرده، ازجمله این فعالیت‌ها می-توان به ایجاد ساختار باشگاه دانشجویان حامی محیط‌زیست و منابع طبیعی، برگزاری پنج دوره گردهمایی باشگاه دانشجویان

حامی محیط‌زیست و منابع طبیعی، افزایش تعداد گروه‌های باشگاه از ۷۳ گروه به ۴۷۱ گروه و برگزاری ۹۲ اردوی زیست‌بوم و طبیعت پاک و نشست تخصصی در حوزه‌ی محیط‌زیست طی سال‌های۹۶ تا ۹۸ اشاره کرد.

فعالیت نخستین خبرگزاری غیردولتی در کشور

خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) که در ۱۳ آبان‌ماه ۱۳۷۸ و با مخابره پیام مقام معظم رهبری به‌عنوان اولین خبر، فعالیت آزمایشی خود را آغاز کرد، با خصیصه‌ی دانشجومحوری و با کارکردی حرفه‌ای پا به عرصه اطلاع‌رسانی گذاشت و با شروع فعالیت‌اش، در بسیاری از زمینه‌ها برای نخستین‌بار، تجربه‌های نوینی را در فضای رسانه‌ای کشور به عرصه‌ی عمل وارد کرد. ایسنا به‌عنوان نخستین خبرگزاری تأسیس‌شده پس از پیروزی انقلاب اسلامی و همچنین اولین خبرگزاری غیردولتی کشور فعالیت راه‌اندازی شد.

این رسانه جهاددانشگاهی، به‌طور متوسط حدود ۹۰۰ خبر در روز منتشر می‌کند و روزانه بیش از دو میلیون بازدیدکننده و بیش از ۶۰۰ هزار بازدیدکننده ثابت دارد. آموزش‌های برون‌سازمانی، برگزاری دوره‌های مختلف درزمینه‌ی اصول خبرنگاری، عکاسی خبری، مهارت‌های مولتی‌مدیا، مصاحبه، گزارش، کارگاه‌های مختلف تیتر، ترجمه، عکاسی، روانشناسی و ارتباطات، سوژه‌پردازی، یادداشت‌نویسی، نوشتن برای شبکه‌های اجتماعی و دیگر عناوین مرتبط، از اقدامات مؤثر این رسانه در طول سال‌های فعالیت خود بوده است.

۱۷ سال فعالیت رسانه‌ای در سایه قرآن

ترویج فرهنگ و اندیشه قرآنی ضرورتی

است که جهاددانشگاهی از ابتدای تأسیس در قالب‌های مختلف دنبال کرده و سرانجام در سال ۱۳۸۰ با تأسیس سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور و دو سال بعد یعنی در تاریخ ۲۰ آبان‌ماه سال ۸۲ با تأسیس خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) به واقعیت عینی تبدیل شد. این خبرگزاری اکنون در ۳۰ استان کشور شعبه دارد و به ۱۹ زبان زنده دنیا به تولید روزانه ۳۰۰ تا ۳۵۰ خبر تخصصی دینی و قرآنی اقدام می‌کند. گفتنی است، این خبرگزاری با تولید، حضوری جدی دارد. این رسانه همچنین از سال ۸۳ تا کنون به تولید و انتشار ۱۴۴ جلد نشریه رایحه پرداخته و برگزاری نشست‌های تخصصی با عناوین؛ سیاه‌مشق، نشانی، در محضر ستایشگران، روایت شیدایی را در کارنامه خود دارد.

برگزاری دوره‌های آموزشی خبرنگاری قرآنی در کانون خبرنگاران افتخاری از سال ۸۳ تاکنون (۲۰ دوره آموزشی)، برگزاری ۴۱ دوره مراسم بزرگداشت اساتید قرآنی با عنوان «ظهردلنشین»، برگزاری ۴۴ عنوان نشست معرفی و نقد و نیز بررسی عملکرد مؤسسات قرآنی کشور با عنوان «با یاوران وحی» و برنامه‌ریزی و برگزاری طرح «تحیت» سلام و تکریم به پیشکسوتان قرآنی که مورد بی‌مهری و فراموشی قرارگرفته‌اند و تکریم ۸ خانواده قرآنی سال ۹۸ از دیگر اقدامات و فعالیت‌های ایکناست.

انسجام علمی در حوزه نشر با تأسیس سازمان انتشارات

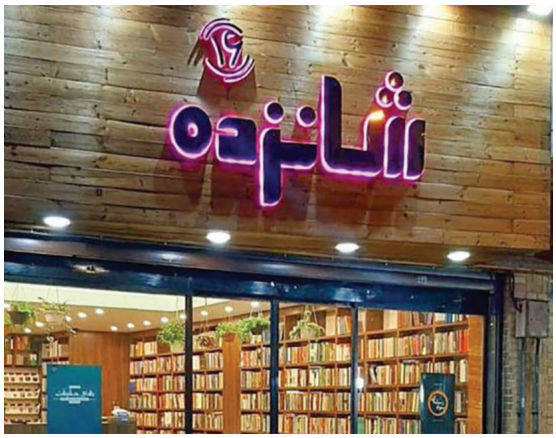

جهاددانشگاهی از سال ۱۳۶۰ و هم‌زمان با تحولات انقلاب، با عنایت به مأموریت خطیر خود، اقدام به انتشار متون مرجع و درسی در حوزه دانشگاهی کرد و به‌منظور ایجاد وحدت رویه و تمرکز در تدوین سیاست‌های نشر در جهاددانشگاهی، سازمان انتشارات جهاددانشگاهی را در سال ۱۳۷۹ تأسیس کرد. ازجمله مهم‌ترین اقدامات این سازمان می‌توان به برگزاری بیست‌وشش دوره جشنواره ملی کتاب سال دانشجویی که راه‌اندازی آن به سال ۱۳۷۳ برمی‌گردد، اشاره کرد که طی این دوره‌ها تعداد ۱۰ هزار و ۲۴۳ عنوان کتاب به دبیرخانه رسیده و از این تعداد، ۴۸۶ کتاب تحت عنوان اثر برگزیده به جامعه دانشگاهی معرفی‌شده است.

برگزاری ۱۸ دوره جشنواره ملی پایان‌نامه سال دانشجویی، دیگر اقدام اثربخش سازمان انتشارات جهاددانشگاهی بوده است که در طول ۱۷ دوره این جشنواره، تعداد ۸ هزار و ۶۵۶ اثر به دبیرخانه رسیده و هیأت داوران جشنواره، ۱۲۶ اثر را در مقطع دکتری و ۲۶۹ اثر را در مقطع کارشناسی ارشد برگزیده و به مجامع علمی معرفی کرده است. سازمان انتشارات جهاددانشگاهی همچنین اقدام به برگزاری چهار دوره مسابقات ملی دفاع سه‌دقیقه‌ای پایان‌نامه کرده که شروع فعالیت این مسابقات، از سال ۱۳۹۵ و به‌عنوان بخش جنبی جشنواره پایان‌نامه سال دانشجویی بوده و در ادامه به‌صورت مستقل در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ادامه یافته است. برگزاری سلسله نشست‌های نقد و بررسی کتب علوم انسانی (فصل سخن)، برگزاری طرح‌های مطالعه، کتاب‌خوانی، رونمایی کتاب، مسابقه کتاب‌خوانی فرزندان جهادگران از دیگر اقدامات ارزنده این سازمان در طول سال‌های فعالیت آن بوده است.

اجرای ۵ هزار طرح نظرسنجی با ضریب اطمینان بالا

مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) وابسته به جهاددانشگاهی، از سال ۱۳۸۰ و در راستای توسعه‌ی علمی و تحقیقاتی کشور و باهدف رفع نیاز سازمان‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر، ضرورت توجه به افکار عمومی و لزوم بهره‌گیری از مشارکت و دیدگاه‌های شهروندان در بهبود و توسعه‌ی امور کشور در عرصه‌های مختلف، فعالیت خود را آغاز کرده و تاکنون موفق به اجرای بیش از ۵ هزار طرح نظرسنجی در سطوح ملی، منطقه‌ای یا استانی و محلی شده است. این مرکز در تمامی مراحل اجرای نظرسنجی‌ها، اعم از تدوین چهارچوب مفهومی و نظری، تدوین و طراحی پرسشنامه، روش‌های نمونه‌گیری، گردآوری اطلاعات و پرسشگری در میدان و نیز تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و اطلاعات، ضوابط و ملاحظات علمی و روش‌شناختی را مدنظر دارد و از تجربیات خبرگان این حوزه در سطح ملی و بین‌المللی و نیز به‌روزترین روش‌ها استفاده می‌کند.

ازجمله مهم‌ترین طرح‌های پیمایشی ایسپا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- پیمایش ملی فرهنگ سیاسی در دو موج، سنجش تدین اسلامی مردم ایران
- بررسی میزان استفاده از بازی‌های رایانه‌ای و نگرش نسبت به این بازی‌ها
- دیدگاه جوانان در خصوص ازدواج و تشکیل خانواده
- دیدگاه مردم در خصوص شیوع آسیب‌های اجتماعی در کشور
- پیمایش ملی سنجش کیفیت زندگی مردم ایران در دو موج
- پیمایش سبک زندگی دانشجویان بر اساس الگوی آرمانی فارغ‌التحصیل نظام آموزش عالی ایران
- پیمایش نگرش مردم ایران به مواد مخدر و روان‌گردان‌ها در دو موج
- پیمایش عوامل مؤثر بر ایجاد فشار روانی بر مردم
- ارزیابی عملکرد دولت و انتظارات و توقعات مردم از دولت در ۴ موج
- پیمایش انتظارت و توقعات مردم از مجلس دهم
- دیدگاه مردم در خصوص دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در ۱۰ موج
- پیمایش سنجش نگرش زائران اربعین در خصوص پیاده‌روی اربعین در ۳ موج
- بررسی نگرش مردم ایران و شهر تهران نسبت به یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در ۸ موج

بسترسازی فرهنگی انس دانشگاهیان با امام (ره) و انقلاب

مرکز فرهنگی دانشجویی امام (ره)، ولایت‌فقیه و انقلاب اسلامی جهاددانشگاهی باهدف آشنا کردن نسل جوان دانشگاهی بازندگی پر برکت و مبارزات و مجاهدت‌های حضرت امام خمینی (ره) و نیز ترویج اندیشه‌های ایشان، مقام معظم رهبری و مبانی

انقلاب اسلامی و با تأکید بر بهره‌گیری از ابزارهای هنری و فرهنگی، به‌منظور بالابردن مشارکت دانشگاهیان، در سال ۱۳۸۳ تأسیس شد.

این مرکز در طول سالیان فعالیت خود، اقدامات زیر را دنبال کرده و به سرانجام رسانده است:

- راه‌اندازی کتابخانه تخصصی در سه دانشگاه کشور (رازی کرمانشاه، شیراز، بوعلی سینای همدان، سیستان و بلوچستان)
- راه‌اندازی اولین برنامه رادیویی تحت عنوان «رادیو آفلاین پیکان»
- راه‌اندازی اولین موتور جستجوگر صوتی؛ ویژه صحبت‌های امام راحل
- برگزاری ۸ دوره جشنواره فرهنگی، پژوهشی و ادبی
- برگزاری جشنواره‌ی ملی-دانشجویی «خط و نقاشی‌خط روح‌الله»
- برگزاری جشنواره‌ی ملی-ادبی طریق جاوید «با محوریت هویت و خودباوری»
- برگزاری ۸ دوره اردوی ملی فرهنگی آموزشی «طریق جاوید»

مرکز گردشگری جهاددانشگاهی؛ زمینه‌ساز ارتقای فرهنگ گردشگری در میان دانشگاهیان

مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان ایران تشکیلاتی وابسته به جهاددانشگاهی است که در سال ۱۳۸۰ به‌منظور برداشتن گام‌های مؤثر در جهت توسعه‌ی پایدار این صنعت و ارتقای فرهنگ گردشگری در نسل جوان و دانشگاهی جامعه تأسیس شد. این مرکز تا کنون موفق به انجام اقداماتی در حوزه گردشگری شده که در ادامه آمده است:

- برگزاری ۱۵ دوره‌ی طرح ملی «ایران، مرز پرگهر»
- برگزاری ۱۳ دوره طرح ملی «دریای خاک»؛ ویژه کویرنوردی و کویرشناسی دانشجویان ایران
- برگزاری ۶ دوره طرح ملی گنبد گیتی (کوهنوردی دانشجویان کشور)
- برگزاری ۴ دوره طرح ملی اردوهای دانشجویی بوم‌گشت ایران
- برگزاری یک دوره طرح ملی «گردش مهر»
- برگزاری تورهای ویژه فرزندان شاهد و ایثارگر
- برگزاری طرح ملی مهر ایران

مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان، در کارنامه خود گزارشی از برگزاری همایش‌ها، جشنواره‌ها و نشست‌های علمی-تخصصی در حوزه گردشگری و ایران‌شناسی دارد که قابل‌توجه است:

- برگزاری ۱۳ دوره همایش ملی علمی-فرهنگی خلیج‌فارس
- برگزاری سه دوره جشنواره ملی عکس دانشجویی جاذبه‌های گردشگری با موضوع «ایران را ببینیم» و «ایستاگردی»
- برگزاری سه دوره طرح زنگ ملی گردشگری
- برگزاری طرح ملی تأثیر هدفمندی یارانه‌ها بر توسعه‌ی صنعت گردشگری کشور
- مشارکت در برگزاری ۹ همایش ملی

رشد ۶۸ درصدی منابع مالی صندوق قرض‌الحسنه دانشجویان

صندوق قرض‌الحسنه‌ی دانشجویان ایران، یکی دیگر از مؤسسات وابسته به معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی است که در سال ۱۳۷۷ و در جهت احیای فرهنگ قرآنی و الهی، نیکوکاری و نوع‌دوستی در جامعه‌ی دانشگاهی، باشخصیت حقوقی مستقل تشکیل شد و در راستای اهداف عالی حمایت از پویندگان عرصه‌های دانش و پژوهش در این نهاد انقلابی فعالیت می‌کند؛ و موفق به اخذ مجوز بانک مرکزی به‌عنوان اولین صندوق قرض‌الحسنه حوزه دانشجویی کشور شده است. منابع مالی این صندوق تاکنون با رشد ۶۸ روبرو بوده و توانسته بیش از ۱۷۰۰ مورد تسهیلات به دانشجویان عضو صندوق اعطا کند و نیز اعطای نزدیک به ۴۰ میلیارد ریال تسهیلات دانشجویی را در کارنامه خود دارد. این صندوق اکنون در حدود ۲۱ هزار و ۹۵۱ نفر عضو دانشجو دارد.

آینده‌ی حوزه‌ی فرهنگ در جهاددانشگاهی

اهمیت فرهنگ در پیشرفت پایدار و همه‌جانبه کشور و همچنین تحقق مطلوب‌ترِ اهداف و سیاست‌های فرهنگی منعکس در اسناد فرادست ایجاب می‌کند تا به فرآوری، کاربردی کردن و ترویج ایده‌های علمی و دانشگاهی و عموم صاحب‌نظران در راستای رفع چالش‌ها و کاربست راه‌حل‌های مرتبط فرهنگی در محیط‌های تخصصی و عمومی، پرداخته شود. جهاددانشگاهی در مرحله‌ی جدید تلاش خواهد کرد با رایزنی‌های لازم با تمامی نهادهای مرتبط و ذی‌نفع، زمینه و بستر لازم را جهت جلب نظر همکاری آنان در این مأموریت فراهم آورد. البته این مهم، با توجه به عناصر و نشانگان تفکر و فرهنگ جهادی که مفروض این نهاد است، در مسیر پیش‌رو، دنبال خواهد شد. بر همین اساس، یکی از دستاوردهای بسیار ارزشمند باور و فرهنگ جهادی، پذیرش مردمی و جایگاه مطلوب جهادگران در میان مردم است. جالب اینجاست که گرایش بسیار مثبت عموم مردم به این خدمات جهاددانشگاهی، خود گویای نقش برجسته مردمی بودن جهادگران است که توانسته‌اند با بهره‌گیری از عامل و روحیه ایثار و فداکاری، نقایص و کمبودها را جبران کنند.

جهاددانشگاهی که با حضور در مدیریت دانشگاه‌ها کار خود را آغاز کرد، با نقش‌آفرینی در جبهه‌های جنگ و ایفای نقش به‌سزا و سرنوشت‌ساز در مهندسی و پشتیبانی جنگ و متعاقب آن در عرصه‌های سازندگی و خدمات علمی فرهنگی در سطح جامعه، اقدامات مؤثری را در کارنامه دارد. روحیه مبتنی بر فرهنگ و مدیریت جهادی و اطمینان خاطر از انعطاف‌پذیری این نهاد، انتظارکارهای نو و ابتکاری را امری مسلم دانسته است.

در پایان یادآور می‌شود، اعتماد عموم مردم نسبت به جهاد و فرهنگ جهادی، اعتماد رهبر انقلاب اسلامی و نمایندگان مردم به مدیریت جهادی موجب گردید که همواره پازل حرکتی این نهاد مدنظر آید و متناسب با آن، موردتوجه قرار گیرد.

رسم باور
رسم باور | ویژه‌نامه چهلمین
سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی
۱۳۹۹
۱۰۰

مرور دستاوردهای ۴۰ ساله‌ی جهاددانشگاهی در حوزه‌ی آموزش؛

از آمار ۱۲ میلیونی فراگیران تا پرمخاطب‌ترین دوره‌های آموزشی

بسیاری از فعالیت‌های آموزشی جهاددانشگاهی در زمره‌ی اولین‌ها در کشور است؛ چه در حوزه‌ی آموزش‌های کوتاه‌مدت و یا آموزش کارکنان و حتی آموزش‌های آکادمیک و یا دوره‌های آموزشی که برای نخستین‌بار به همت جهاددانشگاهی در کشور دایر شدند. این نهاد طی چهار دهه فعالیت، خود را ملزم کرده تا راهبردهای آموزشی و توانمندسازی را اتخاذ کند و همگام با ضرورت و نیازهای علمی، مهارتی و نگرشی جامعه و سند چشم‌انداز حرکت و تلاش دارد مطابق این تغییرات، رویکردهای جدیدی را در عرصه آموزش و توانمندسازی منابع انسانی انتخاب و ترسیم کند.

جهاددانشگاهی، از بدو تأسیس تاکنون، با توانمندی‌های بالفعل و بالقوه در حوزه‌های مختلف علمی و تخصصی و با برخورداری از نیروهای انقلابی، متعهد، کارآزموده و متخصص و با داشتن امکانات وسیع علمی، تحقیقاتی، پژوهشی، آموزشی در سطوح مختلف آموزش ازجمله؛ آموزش عالی، علمی-کاربردی، آموزش‌های تخصصی و پیشرفته، فرهنگی و کارآفرینی، این توانمندی و امکان رادار است تا باهدف توسعه‌ی نظام یکپارچه آموزشی و توانمندسازی منابع انسانی کارآمد، عنصری مؤثر در نظام دانش ملی باشد. این نهاد، وظیفه خود را کسب و تولید دانش روز در حوزه شناختی، سلامت، فرهنگی، اجتماعی، فن‌آوری، صنعتی، مدیریتی و اقتصاد دانش‌بنیان با مأموریت گسترش بهره‌وری و شکوفایی روحیه نوآوری، در جهت توسعه‌ی منابع انسانی می‌داند و به‌منظور افزایش توانمندی‌های تخصصی افراد برای نیل به خودکفایی و خوداتکایی و اشاعه‌ی امور فرهنگی و ارزش‌های والای انقلاب اسلامی در سطح جامعه، انتشار دانش از طریق اطلاع‌رسانی و آموزش‌های تخصصی، توسعه‌ی فرهنگ اصیل اسلامی، خودباوری و ترویج کارآفرینی و در مسیر اعتلای کشور خدمت‌رسانی می‌کند. چنان‌چه عملکرد ۴۰ ساله جهاددانشگاهی، خود مؤید توانائی‌ها و ظرفیت‌های قابل توجه آن است. به‌منظور تحقق چشم‌انداز توسعه‌ی کشور (افق ۱۴۰۴) و با توجه به‌سرعت بیش‌ازپیش علم و توسعه‌ی تکنولوژی‌ها وفناوری‌های نوین، جهاددانشگاهی علاوه بر ادامه‌ی فعالیت‌های آموزشی طی چهار دهه‌ی گذشته، خود را ملزم کرده تا راهبردهای آموزشی و توانمندسازی را اتخاذ کند و همگام با ضرورت و نیازهای علمی، مهارتی و نگرشی جامعه و سند چشم‌انداز حرکت و تلاش دارد مطابق این تغییرات، رویکردهای جدیدی را در عرصه آموزش و توانمندسازی منابع انسانی انتخاب و ترسیم کند.

آن‌چه در ادامه ازنظر می‌گذرد، تشریح وضعیت فعالیت‌های حوزه‌ی آموزش، برگزاری دوره‌های مهارتی، توانمندسازی و کارآفرینی در جهاددانشگاهی و آمارهای مربوط به آن است.

فعالیت‌های آموزشی در جهاددانشگاهی برای رفع نیازها

جهاددانشگاهی، هرکجا به حوزه‌ی آموزش ورود کرده، به‌طورقطع برای رفع نیازی بوده و ورود به این عرصه نیز با نیازسنجی و پروژه‌یابی همراه بوده است. نیازسنجی، زیربنای آموزش است و به هر میزان، زیربنا بنیانی‌تر و مستحکم‌تر باشد، بنای رویی آن آسیب‌پذیری کمتری خواهد داشت. جهاددانشگاهی در دو بخش دولتی و خصوصی، اقدام به نیازسنجی و پروژه‌هایی آموزشی کرده است، برای مثال؛ در بخش دولتی به رصد برنامه‌های کلان آموزشی و سیاست‌های برنامه‌های سوم، چهارم، پنجم و ششم توسعه‌ی کشور پرداخته و همکاری‌هایی با دستگاه‌های متولی آموزش کارکنان دولت مانند سازمان اداری و استخدامی کشور و رصد برنامه‌های سالانه‌ی دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها داشته است.

همچنین در بخش خصوصی که جهاددانشگاهی از سال ۹۶ به این بخش ورود کرده، موفق به تدوین مدلی برای رصد دائمی نیاز بازار آموزش در بخش خصوصی، با اتخاذ رویکردهای علمی و تحقیقاتی بازار، شده است. در سایر بخش‌ها نیز به روش‌های متمرکز (از طریق ستاد و به‌صورت ملی) و یا از طریق واحدهای استانی، همکاری مشترک بین ستاد و واحد برای کل کشور، همکاری بین واحدی و یا مشارکت با بخش خصوصی یا دولتی، به نیازسنجی و پروژه‌یابی آموزشی پرداخته است.

۱۲ میلیون نفر، فراگیر آموزش‌های جهاددانشگاهی بوده‌اند

از ابتدای آغاز رسمی فعالیت‌های آموزشی جهاددانشگاهی، از سال ۱۳۷۵، تعداد بهره‌مندان از ارائه خدمات آموزشی جهاددانشگاهی، ۱۲ میلیون نفر بوده است و آمار تعداد فراگیران دوره‌های آموزشی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ در دسترس است، بر این اساس، جمعیت فراگیران خدمات آموزشی جهاددانشگاهی از ۴۹۲ هزار و ۵۸۹ در سال ۹۲ به ۸۴۶ هزار و ۲۰۳ نفر در سال ۹۸ رسیده است.

گفتنی است، میزان درآمد دوره‌های آموزشی این نهاد

از رقم ۳۸ میلیون و ۲۹۶ هزار و ۴۳۳ ریال در سال ۱۳۹۲ به رقم ۲۶۸ میلیون و ۲۸۹ هزار و ۳۵۲ ریال در سال ۱۳۹۸ رسیده است.

همچنین تعداد کل دانش‌آموختگان آموزش عالی جهاددانشگاهی ۶۶ هزار و ۲۴۹ نفر و نیز تعداد کل دانش‌آموختگان واحدهای علمی-کاربردی جهاددانشگاهی ۱۵۲ هزار و ۶۶۹ نفر است. تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل آموزش عالی جهاددانشگاهی نیز ۲۲ هزار و ۹۶۰ نفر و تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل در واحدهای علمی - کاربردی جهاددانشگاهی ۱۸ هزار و ۲۸۹ نفر است.

جهاددانشگاهی دارای ۴۱ مرکز فعال علمی-کاربردی در سراسر کشور است. آمار هر یک از موارد بالا را به تفکیک در دوره‌های کاردانی، کارشناسی‌ارشد و دکتری در تصویر زیر قابل‌مشاهده است.

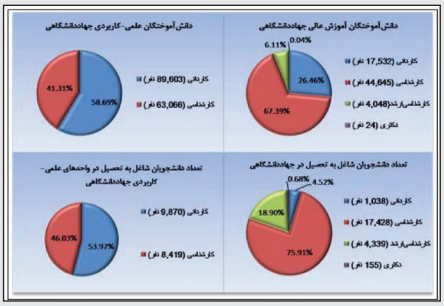

همچنین تعداد کل دانشجویان پذیرش‌شده در دوره‌های دکترای پژوهش‌محور جهاددانشگاهی، ۱۵۸ نفر بوده که ۱۴۸ نفر از این تعداد در ۳۵ کدرشته و در ۱۲ پژوهشگاه و یا پژوهشکده مشغول به تحصیل شدند. تاکنون نیز ۱۰۳ نفر از ایشان، فارغ‌التحصیل شدند و ۴۵ دانشجوی دیگر در مرحله دفاع هستند.

مجموع فضاهای آموزشی جهاددانشگاهی در بخش‌های آموزش عالی، آموزش علمی کاربردی، دوره‌های مهارتی کوتاه‌مدت به مترمربع و تعداد آن‌ها، از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ به شرح زیر است:

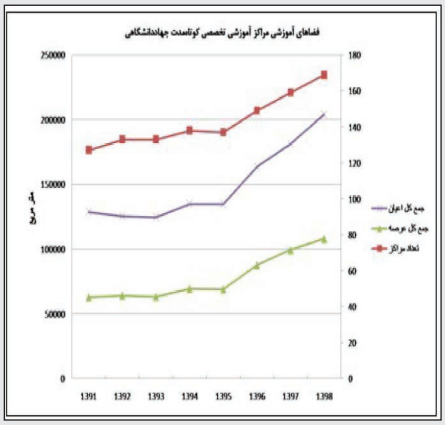

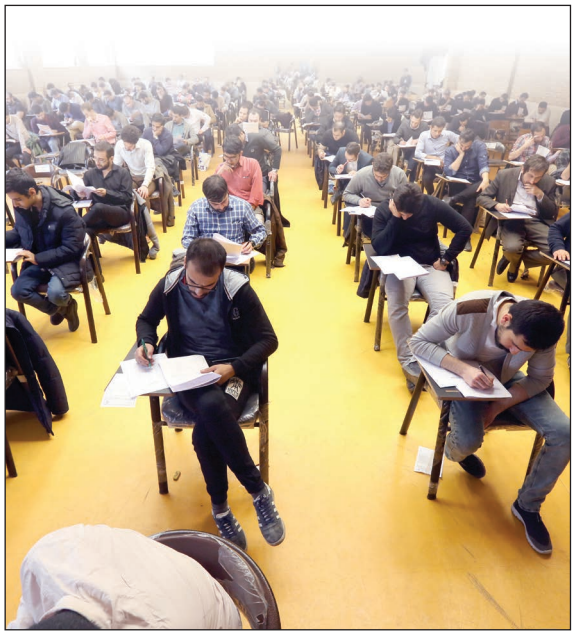

دستگاه‌های اجرایی بهره‌مند از خدمات آموزشی این نهاد

سازمان بهزیستی، وزارت کار، رفاه و تعاون اجتماعی، سازمان تأمین اجتماعی، شهرداری تهران، وزارت صنعت، معدن و تجارت، شرکت شهرک‌های صنعتی، سازمان نیروهای مسلح، شرکت ملی گاز ایران، وزارت نفت، وزارت راه و شهرسازی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مرکز آموزش مدیریت دولتی، سازمان برنامه‌ریزی و بودجه کشور، وزارت آموزش‌وپرورش، بیمه سلامت ازجمله دستگاه‌هایی هستند که از خدمات آموزشی جهاددانشگاهی برای آموزش کارکنان خود استفاده کرده‌اند.

پرمخاطب‌ترین دوره‌های آموزشی

پرمخاطب‌ترین دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت جهاددانشگاهی در دو زیرگروه کامپیوتر و زبان‌های خارجی است که برخی عناوین این دوره‌ها شامل برنامه‌نویسی، فتوشاپ، تعمیرات موبایل، طراحی وب و اپلیکیشن، داده-کاوی با نرم‌افزار و ICDL است.

تعداد فراگیران دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت

جمع کل فراگیران آموزش‌های جهاددانشگاهی از ابتدای سال ۱۳۷۵ تا پایان سال ۱۳۹۸، ۱۰ میلیون و ۱۱۰ هزار و ۸۴۶ نفر است که شامل ۶ میلیون و ۴۶۷ هزار و ۸۷۶ نفر فراگیر دوره‌های آموزشی آزاد و ۳ میلیون و ۶۴۲ هزار و ۹۷۰ نفر فراگیر قراردادی است. تعداد فراگیران سال ۱۳۹۸ جهاددانشگاهی؛ ۸۴۶ هزار و ۳۰۲ نفر و مجموع درآمد این نهاد از این حوزه در سال ۱۳۹۸، رقم یک میلیارد و ۳۵۲ میلیون و ۲۸۹ هزار ریال بوده است.

مزیت مهارت‌آموزی در محیط‌های آموزشی

محیط‌های آموزشی جهاددانشگاهی درمجموع دارای مزیت‌هایی ازجمله دارا بودن فضای سالم اجتماعی و اخلاقی، امکانات و تجهیزات استاندارد آموزشی و کمک‌آموزشی، دوره‌های آموزشی تدوین‌شده و دارای محتوای مشخص، نظارت بر عملکرد مراکز توسط ستاد مرکزی معاونت آموزشی جهاددانشگاهی و تنوع دوره-های آموزشی عمومی و تخصصی است.

گفتنی است، با توجه به اینکه در اکثر سازمان‌ها، بسیاری از افراد در مشاغل غیرمرتبط با رشته تحصیلی خود به‌کار گمارده می‌شوند و نداشتن اطلاعات کافی و دانش و مهارت‌های کم، باعث اتلاف انرژی و در نهایت تحمیل هزینه‌هایی بر سازمان خواهد داشت، جهاددانشگاهی اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای کارکنان دستگاه‌ها (On the job training) کرده که این آموزش‌ها می‌توانند تا حدودی موانع و مشکلات مطرح‌شده را پوشش دهد.

مهارت‌آموزی در محیط واقعی و زیر نظر مربی یا استاد، تدوین و اجرای دوره‌های آموزشی مطابق با نیازهای سازمانی توسط سازمان اصلی و ایجاد انگیزه و ضمانت شغلی به کارکنان، ازجمله مزیت‌های دوره‌های آموزشی ضمن خدمت جهاددانشگاهی است.

وضعیت آموزش جهاددانشگاهی در ایام شیوع کرونا

معاونت آموزشی جهاددانشگاهی، تلاش کرده در روزهای شیوع کرونا در کشورمان، فرصت را مغتنم شمرده و از همان روزهای ابتدایی شیوع این بیماری، برنامه‌های عملیاتی استقرار زیرساخت‌های لازم برای آموزش‌های مجازی را کلید زده است.

بر همین اساس، معاونت آموزشی جهاددانشگاهی، تلاش کرده این فرصت را مغتنم شمرده و از همان روزهای ابتدایی شیوع کرونا، برنامه‌های عملیاتی استقرار زیرساخت‌های لازم برای آموزش‌های مجازی را کلید زد. در ابتدا با استفاده از خدمات شرکت‌های خدمات‌رسان در فضای آموزش‌های مجازی مانند اسکای‌روم، نیازهای فوری واحدها برای اتمام کلاس‌های باقی‌مانده از ترم زمستان ۹۸ برطرف شد و حدود ۸ هزار عنوان کلاس درسی برای بیش از ۸۰ هزار نفر فراگیر و دانشجو از ۱۵ فروردین ۹۹ تا ۱۵ اردیبهشت ۹۹ برگزار شد.

بلافاصله برنامه ایجاد یک بستر اختصاصی آموزش‌های آنلاین برای جهاددانشگاهی که این نهاد را از شرکت‌های بیرونی مستقل سازد، در دستور کار قرار گرفت و سامانه «امجد» به این منظور راه‌اندازی و به‌طور اختصاصی، هر واحد جهاددانشگاهی در سراسر کشور صاحب یک سرور و نرم‌افزار و صفحه اختصاصی برای آموزش‌های آنلاین خود شد. همزمان برنامه‌های آموزش و توانمندسازی همکاران در سطح واحدهای مختلف شروع و با عزمی جهادی، بخش نخست این نظام آموزشی راه‌اندازی شد.

پس از رفع نیازهای فوری واحدها، برای سرپا نگه‌داشتن آموزش‌های واحدها، نوبت به راه‌اندازی سامانه‌ی lms به‌منظور برنامه‌ریزی بهتر کلاس‌های مجازی رسید که باهمت همکاران ستاد معاونت، دفتر فناوری اطلاعات و سازمان جهاددانشگاهی کرمانشاه این امر نیز انجام شد و در اختیار هر یک از واحدها قرار گرفت. بخش‌هایی همچون تولید محتوای الکترونیکی، توسعه‌ی سامانه‌ی LMS یکپارچه و سراسری واحد که

به‌عنوان پنجره‌ی اصلی یادگیری الکترونیکی جهاددانشگاهی عمل کند، ازجمله اقدامات مرحله راه‌اندازی این سامانه بوده است.

مزایای آموزش‌های مجازی جهاددانشگاهی

از مهم‌ترین مزایای آموزش‌های مجازی در جهاددانشگاهی، می‌توان به طراحی و پیاده‌سازی زیرساخت‌های لازم برای آموزش الکترونیکی است و ازآنجاکه درگذشته واحدهای آموزشی جهاددانشگاهی در کنار دوره‌های آموزشی حضوری خود، آموزش‌های مجازی و غیرحضوری را به مخاطبان خود معرفی می‌کرده‌اند، اما به دلیل فقدان دانش و آگاهی نسبت به مزایای آموزش مجازی و همچنین عدم تأمین هزینه برای تجهیز زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، این نوع آموزش‌ها در اولویت کاری آموزش قرار نمی‌گرفت.

اکنون و با توجه به عدم برگزاری آموزش‌های حضوری، جهاددانشگاهی از تمامی توان خود و با استفاده از تکنولوژی و فناوری و تقویت زیرساخت‌های آموزشی اعم از تأمین محتوای آموزشی، تقویت سخت‌افزارهای لازم، ارتقا و توسعه‌ی شبکه‌های سازمانی، طراحی و برنامه‌ریزی و بومی‌سازی نرم‌افزارهای مرتبط با یادگیری الکترونیکی و پیاده‌سازی و اجرای سامانه‌های مدیریت یادگیری الکترونیکی (LMS)، تحولی در سیستم آموزشی خود ایجاد کرد و در مرحله‌ی دیگر اقدام به آموزش مربیان و فراگیران خود در راستای استفاده و به‌کارگیری از ابزارهای آموزش الکترونیکی و آشنایی با استانداردهای آموزشی در این حوزه هم در بخش یاددهنده (مربیان) و هم به‌عنوان بخش یادگیرنده (فراگیران و دانشجویان) کرده است.

این در حالی است که طراحی سامانه LMS به‌عنوان پنجره واحد Single Window با رویکرد پوشش آموزش‌های حضوری، غیرحضوری، برگزاری وبینارهای آموزشی، نخستین گام در این عرصه، از ابتدای شیوع اپیدمی کرونا بوده است.

پروژه‌ی «Eight»؛ ضرورت‌ها، ویژگی‌ها و مزایا

یکی از اقدامات مهم جهاددانشگاهی در حوزه‌ی آموزش، طی سالیان اخیر، ورود به موضوع محتوایی و تدوین کتب موردنیاز آموزش زبان‌های خارجی بوده است. با عنایت به بیانات مقام معظم رهبری در سال ۹۲ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، مبنی بر ضرورت توجه و تحول در منابع آموزشی زبان انگلیسی، طرح بین‌رشته‌ای «تألیف اولین مجموعه‌ی جامع ایرانی آموزش زبان انگلیسی» با مشارکت گروهی ۶۰ نفر از متخصصان در ۱۵ تخصص گوناگون رسماً آغاز شد. دلیل اصلی اجرای طرح ملی تدوین کتب آموزش زبان انگلیسی، ابعاد گوناگون فرهنگی و اجتماعی این موضوع بوده که باهمت متخصصان جهاددانشگاهی، منجر به تولید محصولی پیشرفته با ابعاد علمی و حتی اقتصادی شده است. مردم ایران، مصرف‌کننده محصولی فرهنگی و آموزشی هستند که در اثر این مصرف، هم تأثیرات مخرب فرهنگی می‌پذیرند، هم آموزش باکیفیت و متناسب با نیازهای واقعی زبانی خود دریافت نمی‌کنند، همچنین سود اقتصادی زیادی را به ناشر و توزیع‌کننده این محصولات می‌پردازند. لذا جهاددانشگاهی به‌عنوان یکی از نهادهای فرهنگی و علمی کشور، توانسته این خلاء را پُر و محصول باکیفیت و استانداردی را عرضه کند و طبعاً از دستاوردهای فرهنگی و اقتصادی و علمی آن نیز بهره‌مند خواهد شد.

ازجمله ویژگی‌ها و مزایای این پروژه می‌توان به پرهیز از آسیب‌های موجود در منابع غربی در تمام جوانب آن، جهت‌گیری مطلوب و ارزش‌مدار به سمت ترویج فرهنگ عدالت، فضایل اخلاقی، حیاء، عفت، کرامت انسانی و روحیه امید و خودباوری، پرداختن به ارزش‌های مشترک ملت‌ها، پرهیز از تقابل و تضادهای فرهنگی و توجه منطقی به تفاوت‌های فرهنگی، واقع‌نمایی درباره فرهنگ زندگی غرب و دوری از سیاه‌نمایی و سفیدنمایی نسبت به زندگی مردم اروپا و آمریکا و تقویت خودباوری و اعتمادبه‌نفس در فراگیران و تکیه‌بر فرهنگ اصیل ایرانی و احساس هویت بر اساس آن، اشاره کرد.

پروژه Eight همچنین در کنار آموزش پنج مهارت اصلی زبان، کلیه استانداردهای اتحادیه‌ی اروپا (CEFR) را داراست و نیاز زبان‌آموز و مهارت‌های زبانی او را تحت پوشش قرار داده است. همچنین تاییدات فنی موسسه بین‌المللی YORK انگلستان به‌عنوان معتبرترین مؤسسه ادبیات انگلیسی جهان بر این مجموعه، مهر تأیید دیگری بر قوت و اعتبار علمی و زبانی آن است. تمامی عناصر هنری به‌کاررفته در این مجموعه، تولیدی بوده و یا امتیاز نشر آن خریداری‌شده است. کیفیت هنری همه محصولات Eight در ردیف برترین محصولات زبانی مشابه در سطح جهان تعریف‌شده و این موضوع به تأیید اساتید هنر گرافیک ایران رسیده است.

در پایان ذکر این نکته حائز اهمیت است که بسیاری از فعالیت‌های آموزشی جهاددانشگاهی جزو اولین‌ها در کشور بوده است، چه در حوزه‌ی آموزش‌های کوتاه‌مدت و یا آموزش کارکنان دولت و حتی آموزش‌های آکادمیک و یا دوره‌های آموزشی مانند دوره‌های سلولی و ملکولی، تجارت الکترونیکی، حقوق اسلامی که برای نخستین‌بار به همت جهاددانشگاهی در کشور دایر شدند. با توجه به سازوکارهای پیش‌بینی‌شده اولیه و تکامل تدریجی این سازوکارها و فرایندهای اجرایی و عملیاتی مرتبط آن، ازجمله تشکیل گروه‌های تخصصی آموزشی و برنامه‌های توسعه سه‌ساله و پنج‌ساله جهاددانشگاهی، علاوه بر اینکه عناوین و محتوای دوره‌های موجود و مصوب آموزشی به‌طور مستمر تحت بررسی و به‌روزرسانی قرار می‌گیرد، با توجه به نیازها و شرایط و امکانات واحدهای جهاددانشگاهی، دوره‌های جدید نیز طراحی و تدوین‌شده و بر اساس ضوابط و فرایندهای تعریف-شده، مراحل تصویب نهایی آن‌ها انجام می‌گیرد.

در طول حیات چهل‌ساله جهاددانشگاهی، روند بهبود مستمر و توسعه‌ی کمی و کیفی دوره‌های آموزشی در جریان بوده است. در حال حاضر دوره‌های فنی مهندسی، کامپیوتر و هنر مورد استقبال زیادی هستند و همچنین دوره‌های آموزشی مربوط به مشاغل خانگی نیز موردتوجه زیادی است.

آمار فراگیران طرح‌های اشتغال

از سال ۱۳۸۰ تاکنون حدود ۴۰۰ هزار نفر در سراسر کشور از آموزش‌های عمومی و تخصصی کارآفرینی و اشتغال جهاددانشگاهی برخوردار شده‌اند که قریب به دو هزار نفر از این تعداد مربوط به دوره‌های تربیت مربی و مشاوره کارآفرینی است. این دوره‌ها باهدف توانمندسازی و ارتقای مهارت‌های کسب‌وکار فر گیران برگزار می‌شود. همچنین در این سال‌ها، ۴۵۰ هزار نفر مشاوره‌های عمومی و تخصصی شغلی را دریافت کرده‌اند.

دوره‌های مهارتی و توانمندسازی جهاددانشگاهی که مربوط به دوره‌های آموزش عمومی و تخصصی است، طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹، عمدتاً در قالب طرح‌های اشتغال برگزارشده و مجموعاً ۴۰ هزار نفر در قالب ۱۸۰۰ دوره و بالغبر ۴۰۰ هزار نفر ساعت آموزش‌های عمومی و مهارتی معطوف به کسب‌وکار را دریافت کرده‌اند. این آموزش‌ها طیف وسیعی از موضوعات عمومی کسب‌وکار و کارآفرینی و موضوعات تخصصی کسب‌وکار را در برمی‌گیرد که موجب هدایت فراگیران به کسب‌وکار مورد هدف خود می‌شود.

جهاددانشگاهی در اجرای طرح‌های اشتغال، تلاش می‌کند از ظرفیت‌های پژوهشی، فرهنگی و آموزشی استفاده بهینه داشته باشد. در این راستا ابتدا مزیت‌های ملی و استانی مبتنی بر بازار شناسایی می‌شوند، سپس با پیشرانان، کارآفرینان و صاحبان کسب‌وکارهای موفق شناسایی‌شده و به‌منظور توسعه‌ی بازار و محصول، از طریق شبکه‌سازی و زنجیره‌ی ارزش مذاکره می‌شود. تاکنون ۳۹۵ مزیت و فرصت در حوزه کسب‌وکارهای خرد و خانگی در استان‌های کشور شناسایی‌شده است. این مزیت‌ها بعضاً در استان‌های کشور مشترک است.

اقدامات حوزه‌ی مشاغل نوین و مشاغل خانگی

یکی از اولویت‌های دولت در بحث اشتغال‌زایی طی سال‌های اخیر و به‌ویژه در دوران رکود اقتصاد و تحریم، اولویت‌دهی به کسب‌وکار خرد و کوچک است که نیاز به سرمایه کم و از سوی دیگر ظرفیت اشتغال‌زایی بالایی دارند. به همین خاطر جهاددانشگاهی با توجه به تجارب خود درزمینه‌ی شناسایی فرصت‌های اشتغال و کارآفرینی، درزمینه‌ی کسب‌وکارهای خرد و خانگی پیشنهاداتی را به وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی ارائه کرد که این پیشنهادات در قالب «طرح ملی توسعه‌ی مشاغل خانگی» دنبال می‌شود. بر اساس این طرح، ابتدا طرح پایلوت مشاغل خانگی در ۹ استان برای ۲۰ هزار نفر اجرا و پس از ارزیابی و موفقیت نسبی آن در گستره‌ی ملی تعمیم داده شد. به‌طوری‌که در ارائه آن طرح، توانمندسازی اقتصادی زنان سرپرست خانوار، براساس الگوی توسعه‌ی مشاغل خانگی، برای ۶ هزار و ۲۰۰ نفر در ۲۴ استان با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری اجرا شد. در ادامه‌ی طرح توسعه‌ی مشاغل خانگی برای ۳۱ استان کشور با ظرفیت ۵۴ هزار و ۳۰۰ نفر نیز مورد موافقت وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی قرار گرفت و هم‌اکنون در ۳۱ استان کشور توسط واحدهای جهاددانشگاهی در حال اجراست.

از دیگر اقدامات مهم این حوزه؛ اجرای طرحی با همکاری سازمان ملل متحد (undp) برای یک‌هزار و ۶۰۰ کسب‌وکار آسیب‌دیده در اثر شیوع ویروس کرونا به‌صورت پایلوت در شهرستان ملارد است. این طرح در سه مرحله اقدام به شناسایی مزیت‌های مناطق مختلف کشور، توانمندسازی (آموزش و مشاوره) و اتصال به بازار با رویکرد پایدارسازی کسب‌وکارها و شبکه‌سازی آن‌ها کرده است.

برنامه‌ها برای اشتغال دانش‌آموختگان

جهاددانشگاهی بر اساس وظایف و مأموریت‌های تعریف‌شده و در چارچوب آسیب‌شناسی مسائل و مشکلات اشتغال دانش‌آموختگان، شناسایی فرصت‌های اشتغال و کارآفرینی و ارائه راهکارهای عملیاتی در قالب‌های اطلاع‌رسانی، ترویج، فرهنگ‌سازی، توانمندسازی و تسهیل‌گری اشتغال، اقدامات متعددی را در سطح ملی و استان‌های کشور اجرا می‌کند.

اهم این اقدامات عبارتند از: اجرای طرح نظام جامع هدایت شغلی بر اساس مأموریت‌های محوله از نقشه جامع علمی کشور، اطلاع‌رسانی و هدایت کارجویان به بازارکار با راه‌اندازی مرکز تخصصی اطلاع‌رسانی بازارکار و نظام جامع اطلاع‌رسانی نظیر jobiran و مرکز کاریابی، اجرای طرح‌های مختلف توانمندسازی کارجویان از طریق ارائه آموزش‌های عمومی و تخصصی کارآفرینی و کسب‌وکار، اجرای طرح مربوط به ارتقای فرهنگ کارآفرینی، تدوین و اجرا و ترویج الگوهای موفق کسب‌وکار، اجرای ۴ طرح در حوزه کسب‌وکارهای خرد و خانگی برای ۸۳ هزار نفر در سراسر کشور، انجام فعالیت‌های علمی و ترویجی در حوزه‌ی اشتغال و کارآفرینی باهدف شناسایی مسائل و مشکلات اشتغال در حوزه‌های مختلف و توسعه‌ی گفتمان اشتغال در کشور از طریق برگزاری بالغبر ۳۰۰ نشست تخصصی، همایش، سمینار و نمایشگاه و نیز اجرای بیش از ۳۵۰ رویداد استارت‌آپی کارآفرینی باهدف شناسایی ایده‌های کسب‌وکار و هدایت آن‌ها برای ایجاد استارت‌آپ‌های موفق.

اقدام جهادی در طرح اشتغال زنان سرپرست خانوار

بر اساس آخرین آمار معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، تعداد یک‌میلیون و ۲۱۳ هزار و ۷۳۱ بانوی سرپرست خانوار در کشور وجود دارد. همچنین مطابق گزارش اعلام‌شده از سوی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۸، نرخ مشارکت اقتصادی زنان کمتر از ۱۶ درصد است.

تجربه طرح پایلوت توسعه‌ی مشاغل خانگی بیانگر آن است، ۷۵ درصد متقاضیان این نوع کسب‌وکار زنان نیست. لذا یکی از راهکارهای مناسب برای کاهش نرخ بیکاری، توانمندسازی اقتصادی و فراهم ساختن زمینه‌ی اشتغال بانوان، مشاغل خانگی است. در این راستا معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری با همکاری جهاددانشگاهی و نظارت عالیه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طرح ملی توانمندسازی اقتصادی بانوان سرپرست خانوار که بر اساس طرح ملی توسعه‌ی مشاغل خانگی طراحی‌شده است، برای ۶ هزار و ۲۰۰ بانوی سرپرست خانوار در ۲۴ استان کشور اجرا می‌کند. گفتنی است ۶۰ درصد مخاطبان این طرح، بانوان دانش‌آموخته دانشگاهی هستند.

توانمندی‌ها و کارنامه مرکز آزمون جهاددانشگاهی

شایان‌ذکر است که مرکز آزمون جهاددانشگاهی با مجوز رسمی سازمان اداری و استخدامی، فعالیت خود را از سال ۱۳۹۷ شروع کرد. برگزاری آزمون‌های استخدامی، مهم‌ترین ظرفیت جهاددانشگاهی است که هم‌اکنون توسط مرکز در سطح ستاد و در واحدهای استانی جهاددانشگاهی در حال انجام است. مهم‌ترین آزمون‌های برگزارشده توسط مرکز آزمون جهاددانشگاهی را در جدول ذیل مشاهده می‌کنید:

نام آزمون	مرد	زن	کل
فراگیر ششم	۱۲۶۹۹۰	۱۰۰۹۱۵	۲۲۷۹۰۵
آتش نشانی	۱۰۵۶۶۰	۷۲۸	۱۰۶۳۸۸
تعمیر و پشتیبانی نیروگاه اتمی بوشهر	۱۶۹۰	۰	۱۶۹۰
فولاد کاوه جنوب کیش	۱۷۶۹	۰	۱۷۶۹
دهیاری های استان زنجان	۶۱۹	۲۸۷	۹۰۶
آموزشیاران نهضت سواد آموزی	۴۰۸۹	۲۰۱۶۳	۲۴۲۵۲
سازمان ثبت اسناد و املاک	۱۶۵۵۷	۵۹۸۰	۲۲۵۳۷
صنایع شیر ایران	۷۱۰	۴۸۲	۱۱۹۲

سامانه ثبت‌نام و پاسخ‌دهی مناسب، داشتن واحدهای دانشگاهی همکار در سطح کشور، تعامل با دستگاه‌های اجرایی، مجری بودن، پاسخگو بودن آنلاین برای دوره‌های ضمن خدمت، داشتن بانک جامع اطلاعات اساتید طراح سوال، برخی از ویژگی‌های بارز مرکز آزمون جهاددانشگاهی است.

نگاهی به عملکرد ۱۶ ساله جهاددانشگاهی در این حوزه نشان می‌دهد؛

از ایجاد اولین مراکز تجاری‌سازی فناوری و اشتغال تا خروج ۵۱۷ واحد فناور موفق از پارک‌ها و مراکز رشد جهاددانشگاهی

دانش‌آموختگان بخش عظیمی از سرمایه‌های انسانی کشور در امر توسعه را تشکیل می‌دهند. جهاددانشگاهی با توجه به اهمیت این گروه خاص و به پشتوانه‌ی انگیزه و شناخت خود از فرآیندهای مرتبط با اشتغال نظیر آموزش، فرهنگ‌سازی، توسعه‌ی محصولات و فرایندهای جدید و اجرای طرح‌های اقتصادی و صنعتی و برای انتخاب شیوه‌ی حضور مؤثر در عرصه‌ی اشتغال و کارآفرینی، طی چهار مرحله - تشکیل ستاد اشتغال در سال ۷۷، افزوده‌شدن وظیفه «مشارکت در ایجاد زمینه‌های مناسب برای اشتغال دانش‌آموختگان» به اساسنامه‌ی جهاددانشگاهی، اقدام به تأسیس شعب و مراکز وابسته به سازمان در استان‌ها و واحدهای جهاددانشگاهی از سال ۸۳ و افزودن مأموریت تسهیل تجاری‌سازی فناوری در پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری و انتقال فناوری‌های به بلوغ رسیده به شرکت‌ها و مؤسسات- وارد مقوله‌ی اشتغال دانش‌آموختگان شد و نهایتاً در سال ۱۳۹۳ نام سازمان مربوطه به سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌آموختگان(ستفا) تغییر نام یافت.
این سازمان در سال ۱۳۸۸ و همگام با تغییرات ساختاری و تشکیلاتی دفتر مرکزی جهاددانشگاهی، درصدد تغییرات ساختاری متناسب با نیاز روز بازار و متناسب با ستاد برآمد و امروز باگذشت قریب به ۱۶ سال از تأسیس سازمان و تعامل با بسیاری از سازمان‌ها و نهادهای متولی اشتغال، این سازمان در موقعیت‌های مختلفی توانسته خدمات علمی، توانمندسازی، تحقیقاتی و اطلاع‌رسانی شغلی ارائه کند. هم‌اکنون نیز سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش‌آموختگان در ۳ حوزه‌ی توانمندسازی و تحقیقات اشتغال و کارآفرینی، تجاری‌سازی و امور پارک‌ها و مراکز رشد و توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و امور شرکت‌ها و مؤسسات و با ۳۱ شعبه دارای موافقت اصولی در استان‌های کشور، ۲۴ پارک و مرکز رشد، بخش تجاری‌سازی و اشتغال جهاددانشگاهی را راهبری و مدیریت می‌کند.
شرکت‌های دانش‌بنیان جهاددانشگاهی در حوزه‌های متعدد و متنوعی هم‌چون پزشکی، عمرانی، ارتباطات رادیویی و ...، پروژه‌های مختلف و مهمی را در کشور اجرایی کرده‌اند. از سوی دیگر، تاکنون نیز تعداد ۵۱۷ واحد فناوری، موفق و خارج‌شده از پارک‌ها و مراکز رشد جهاددانشگاهی بوده‌اند.
آنچه در ادامه ازنظر می‌گذرد، مشروح اقدامات و فعالیت‌های این سازمان طی سالیان حیات آن است.

ایجاد اولین مراکز کشور در حوزه‌ی تجاری‌سازی فناوری و اشتغال

به‌واسطه فعالیت‌های این سازمان، مراکز رشد و پارک‌های علمی و فناورانه متعددی راه‌اندازی شده است، ازجمله‌ی مراکز و پارک‌های علم و فناوری جهاددانشگاهی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- پارک ملی علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی
- مرکز رشد تخصصی در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات
- مرکز رشد هنرهای قرآنی، مرکز رشد صنایع فرهنگی و خلاق زنجان
- مرکز رشد فناوری نوین سلامت در مشهد و اهواز
- برج زیست‌فناوری رویان، مراکز نوآوری و شتاب‌دهی (منش)
- شرکت دانش‌بنیان نصیرموج‌گسترش (تولید و ساخت فرستنده و تجهیزات ارتباط رادیویی)
- شرکت دانش‌بنیان سل تک فارمد (تولید محصولات سلول درمانی)
- شرکت دانش‌بنیان افزودنی‌های طبیعی گلچین توس-افزونه (تولید پودرهای خوراکی برپایه گیاهی)
- شرکت دانش‌بنیان جستار دانش علم و صنعت (تولید یوپی‌اس، باتری، خازن و غیره)
- شرکت فناوری بن‌یاخته‌های رویان (ارائه خدمات جمع‌آوری و ذخیره‌سازی سلول‌های بنیادی-خون بند ناف)

۵۱۷ واحد فناور موفق به خروج از پارک‌ها و مراکز رشد جهاددانشگاهی شده‌اند

گفتنی است برخی واحدهای فناور در پارک‌های علم و فناوری جهاددانشگاهی مستقر است، ازجمله آن‌ها استقرار تعداد ۷۲ واحد فناور در پارک علم و فناوری البرز، تعداد ۳۰ واحد فناور در پارک علم و فناوری کرمانشاه و تعداد ۱۳ واحد فناور در پارک علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی است. همچنین تعداد واحدهای موفق و خارج شده از پارک‌ها و مراکز رشد جهاددانشگاهی ۵۱۷ واحد بوده و واحدهای فناور در مرحله پیش‌رشد، ۴۳ مورد و واحدهای موفق خارج شده نیز ۵۹ شرکت است.
شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری جهاددانشگاهی

پارک علم و فناوری البرز

برج فناوری پارک کرمانشاه

پارک ملی علوم و فناوری های نرم و صنایع فرهنگی

در حوزه‌های متعدد و متنوعی هم‌چون پزشکی، عمرانی، ارتباطات رادیویی، دام و ...، پروژه‌های مختلف و مهمی را در کشور اجرایی کرده‌اند. تعداد ۱۷ دستاور جدید و تولیدات شرکت‌های جهاددانشگاهی که برای نخستین‌بار در کشور توسط این نهاد پیگیری شده و به‌ثمر نشسته است، به شرح زیر است:

- تولید و ساخت فرستنده و تجهیزات ارتباطات رادیویی و تلویزیونی و اینورتر و کانورتر و ...
- تولید محصولات سلول‌درمانی (رنیودرم سل/ ریکالرسل/ مزستروسل/ منیوسل/ وارتوسل)
- تولید محصولات بیوتکنولوژیک ازجمله‌ی پروتئین‌های نوترکیب و فاکتورهای رشد و محیط‌های کشت
- انواع پودرهای خوراکی بر پایه‌ی گیاهی (کاپسانتین از پاپریکا/ کارتاموس/ آنتوسیانین/ کلروفیل/ بتالائین/ کورکومین/ بیکسین - نوربیکسین)
- باطری خازن تربیتور (UPS)
- ارائه خدمات مشاوره، نظارت و اجرای پروژه‌های عمرانی به‌واسطه فعالیت‌های چهار شرکت
- ارائه خدمات مشاوره در زمینه‌ی ژئوفیزیک و اکتشاف معدن
- ارائه خدمات جمع‌آوری و ذخیره‌سازی سلول‌های بنیادی خون بند ناف
- تدوین و به‌روز رسانی استانداردهای ملی و ارائه خدمات آزمایشگاهی و آزمون و بازرسی روی تجهیزات برقی
- بانک سلول فیبروبلاست و کراتینوسایت آلوژن جهت انواع کاربردهای درمانی در حوزه‌ی پوست و ترمیم بافت
- ارائه خدمات مالی و تسهیلات لازم جهت تجاری‌سازی فناوری‌های به بلوغ‌رسیده
- ارائه اسپرم، لقاح مصنوعی، انتقال جنین، آموزش، تولید نژاد خاص، تولید بزغاله‌ی اصلاح نژاد شده، مشاوره-ی همزمان و مشاوره‌ی تغذیه‌ای و ارائه‌ی برنامه‌های تغذیه‌ای
- داروی درمان اسهال دام بدون مصرف آنتی بیوتیک
- تولید فراورده‌های بیولوژیک (سلول و بافت)

آینده فعالیت‌های تجاری‌سازی فناوری و اشتغال در جهاددانشگاهی

یکی از ملزومات مهم جهش تولید توجه به مقوله کارآفرینی است، مطابق نامگذاری سال ۹۹ به‌عنوان سال «جهش تولید» از سوی مقام معظم رهبری و بر همین اساس، یکی از راهکارهای تحقق رونق و جهش تولید، توجه به ایجاد شغل و کارآفرینی است.

کارآفرینان نقشی کلیدی در روند توسعه و پیشرفت اقتصادی جوامع مختلف دارند. تجارب کشورهایی مانند ژاپن، کره جنوبی، مالزی و هند آکنده‌ی از فعالیت‌های چشم‌گیر کارآفرینانی بوده است که امروز به توسعه-یافتگی کشور خود می‌بالند.

با توجه به نقش کارآفرینان و اهمیت کارآفرینی و سابقه‌ی درخشان کارآفرینان بالاخص کارآفرینان دانش‌آموخته در توسعه‌ی بسیاری از کشورها، به نظر می‌رسد ترویج و اشاعه‌ی مفهوم کارآفرینی، زمینه‌سازی برای توسعه‌ی فرهنگ کارآفرینی و مهم‌تر از این‌ها؛ تربیت افراد به‌ویژه دانش‌آموختگان کارآفرین سازمانی، برای جوامع به‌خصوص جوامع در حال توسعه‌ای مانند ایران از اهمیت و ضرورت حیاتی برخوردار است. آن‌چه باید مورد تأکید بیشتر قرار بگیرد این است که کارآفرینی صرفاً ایجاد شغل نیست، بلکه کارآفرینی ایجاد ارزش، نوآوری، خلاقیت، ایده‌پردازی، آینده‌نگری و خلق ثروت از طریق تجاری‌سازی فناوری و در نهایت ایجاد اشتغال است، لذا تجاری‌سازی فناوری، ضمن این‌که موجد خلق ارزش و ثروت می‌شود، محرک کارآفرینی و اشتغال نیز خواهد بود.

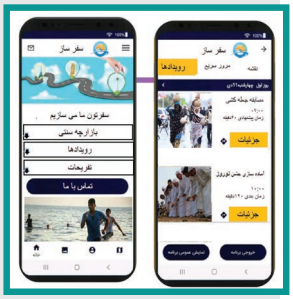

عشاق‌نامه

به یادشهدای جهاددانشگاهی

۲۷ دیماه، نقطه عطف؛

شهادت پیشگامان خودکفائی دفاعی دانش بنیان

بسم الله الرحمن الرحیم و ایاه نستعین

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ(۱۶۹ – آل عمران)

جهاد در راه خدا، با استعانت از اندیشه ی ناب و استمداد از انگیزه ی خالص، محقق می شود و سالک این کوی، ره توشه‌ای به نام معرفت خدا و زاد راهی به نام نصرت دین دارد.
دلمایه ی جهادگر راهیِ میدان ایثار و نثار، شوق لقاء الله است که در پرتو انوار قرآن کریم و در سایه سار ولایتمداری عترت طاهرین(ع) حاصل می شود.
مجاهدان راه خدا مخلصانه به میدان عرضه ی مستقیم کالای جان، قدم می گذارند و بانگ برمی آورند که «إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَ يُقْتَلُونَ »
شهداً، اولیا و دوستان خدا هستند؛ یاوران دین خدا و نصرت دهندگان معصومین (ع) که جاودانه اند؛ یاد و تأسی به ارواح طیبه شان و شناخت عمیق آرمان ها و افکارشان به مثابه بزرگ گنج معنوی و روشن ترین راه کمال و سعادت همواره برای رهپویان راه آن عزیزان شاهد، پربرکت و مشحون از انگیزه پاک و عمل صالح است.
سلام خدا بر شهیدان؛ سلام خدا بر یاوران دین خدا؛ سلام خدا بر آنان که به رستگاری بزرگ نایل آمدند؛ و سلام بر شهدای جهاددانشگاهی، گل های پرپرشده بوستان علم و ایمان و عمل، پیشگامان میدان خودکفائی دفاعی دانش بنیان، همان جوانان بی ادعا و دانشجویان متعهدی که برای پیوند دانشگاه و صنعت دفاعی کشور و بی نیازی از دُوَل اجنبی در دوران فشار تحریمهای اقتصادی و تسلیحاتی کوشیدند و جان خود را در این راه مقدس، تقدیم آرمان های انقلاب اسلامی کردند. سلام خدا بر آن عرشیان سبکبال و آن راست قامتانی که به علمداری میدان عشق شتافتند و به سجده ملائکه الهی برپای بنی آدم، معنایی ژرف بخشیدند.
سلام بر آن مردان بی ادعا که بانگ «لاتَخَف» سردادند و فاتح میدانهای «جهاد» شدند.
زنده نگه داشتن یاد شهدا و تبیین افکار بلند آنان اقدامی ارزشمند، روشنگر و صدالبته وظیفه‌ای بزرگ برای وارثان دفاع مقدس است. کسانی که هنوز پایبند به این اعتقادند که عزت جهاد در راه خدا با ذلت خانه نشینی و عافیت طلبی قابل معامله نیست.
شرح دلاوری‌ها در اوج کمبودها، اسناد، وصیت‌نامه‌ها، خاطرات، عکس‌ها و هرآنچه مربوط به شهدای عزیز می‌شود، هریک چراغ راهی است برای حرکت در مسیر دلدادگی آنان به قرآن کریم و عترت طاهرین (ع).
یاد و خاطره آن یاران عروج کرده را گرامی می داریم و به محضر خانواده های معزز شهدا ادای احترام می کنیم.
۴۰ سال فعالیت جهاددانشگاهی، مرهون خون شهداست و سرمایه واقعی ما در این نهاد انقلابی، تنها تداوم راه آن عزیزان مخلص و خداجوست.
۵۵ شهید فارغ التحصیل یا دانشجو در رشته های فنی و مهندسی، ۱۶ شهید در رشته های علوم پایه، ۱۱ شهید در رشته های علوم انسانی و هنر، ۹ شهید تکنیسین، ۷ شهید در مجموعه های علوم پزشکی و ۵ شهید در سایر بخش های جهاددانشگاهی، افتخار این نهاد و گواه بر رهروی آن پاکان در مدار آیه شریفه وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ است که بر تارک نشان جهاددانشگاهی، نقش بسته است.

ساعت ۱۰:۳۰ شب ۲۷ دیماه سال ۶۵، جنگنده متجاوز رژیم بعث عراق با گرا گرفتن از منافقان کوردل و وطن فروش با چهار بمب دانشکده فنی دانشگاه تبریز و مناطق اطراف آن را هدف قرارداد که یکی از این بمبها برخلاف سه بمب دیگر که در محوطه باز فرود آمد، به ساختمان کارگاه ساخت قطعات موردنیاز جبهه‌ها اصابت کرد؛

کارگاهی که توسط سازمان جهاددانشگاهی استان آذربایجان شرقی با هدف پیوند دانشگاه و صنعت دفاعی کشور در دوران فشار تحریمهای اقتصادی و تسلیحاتی راه اندازی شده بود.

در این حمله ناجوانمردانه تعداد ۲۲ تن از جهادگران جهاددانشگاهی که میانگین سنی آنها ۲۲ سال بود به درجه رفیع شهادت نائل آمدند و به سایر شهدای جهاد که تا آن تاریخ از سایر واحدهای سازمانی این نهاد در سراسر ایران اسلامی پرگشوده بودند ملحق شدند؛

در سالهای پس از این حادثه نیز جهاددانشگاهی شهدای دیگری را تقدیم انقلاب و دفاع مقدس نمود اما تاریخ شهادت این گلهای پرپرشده بوستان علم و ایمان و عمل به عنوان نماد پیشگامی و جهاد مقدس در راه خودباوری و خودکفائی دفاعی دانش بنیان از سال ۱۳۹۶ «روز شهدای جهاددانشگاهی» نام گرفت.

روایت هایی از دلدادگی

از تحصیل در رشته‌ی بیولوژی دانشگاه تا فرماندهی گردان ثارالله
فرازی از زندگی‌نامه‌ی شهید منصور آخردوست
عضو معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی آذربایجان‌غربی

نحوه‌ی شهادت: به دست عناصر ضد انقلاب و جنایتکار کومله در منطقه‌ی «حمامه‌لار» در آستانه‌ی سومین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی

شهید منصور آخردوست ۲۵ مردادماه ۱۳۳۸ در شهر تهران و در محله‌ی خیابان قزوین به دنیا آمد. وی پس از دوران کودکی و اشتغال به تحصیل، مدرک دیپلم خود را در سال ۵۷ اخذ کرد و در همان سال در رشته‌ی بیولوژی دانشگاه ارومیه پذیرفته شد.

شهید آخردوست در دوران دانشجویی به عضویت معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی آذربایجان‌غربی درآمد. این شهید والامقام در سال ۱۳۶۰ در شهر ارومیه ازدواج کرد و تا زمان شهادت در همان شهر به‌سر برد. وی لحظه‌ای از تلاش و مجاهدت در راه آرمان‌هایش دست برنداشت؛ حتی در آغاز دوران دانشجویی و ایامی که دانشگاه‌ها بسته بود، به‌همراه دوستانش در تهران، پادگان جی را از دست مزدوران رژیم پهلوی آزاد کرد.

پس از پیروزی انقلاب، خدمت به مردم مناطق محروم را در اولویت کارهایش قرار داد و با شروع جنگ تحمیلی، مقابله با دشمن متجاوز را وظیفه‌ی خود دانست و سرانجام زمانی که در تاریخ ۱۳۶۲/۵/۱۴، فرمانده‌ی گردان ثارا... بود، در آستانه‌ی ۱۶ مرداد سومین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی به دست عناصر ضدانقلاب و جنایتکار کومله در منطقه‌ی «حمامه‌لار» به درجه‌ی رفیع شهادت رسید.

پیکر مطهر این شهید والامقام پس از انتقال به تهران در قطعه‌ی ۲۶، ردیف ۸۵، شماره‌ی یک به خاک سپرده شد.

آنچه گفتنی است و باید گفت، امام گفته است

دوم آذر سال ۱۳۳۶ در شهر اصفهان چشم به جهان گشود؛ کودکی و نوجوانی‌اش را در دامان خانواده‌ای با ایمان گذراند. مجید در سال ۱۳۵۵ در رشته‌ی متالورژی دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شد. او دانشگاه را سنگر مبارزه کرد و در کوران انقلاب و در آستانه‌ی پیروزی بارها در هنگام پایین کشیدن مجسمه‌ی شاه ملعون توسط عمال رژیم مجروح شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، جهادسازندگی شهرهای شهرکرد و شاهین‌شهر را راه‌اندازی کرد و به یاری جهاد گنبدکاووس شتافت. روح خستگی ناپذیرش در بازگشت به تهران حکم به حضورش در فتح لانه‌ی جاسوسی آمریکا داد. پس از آن مسوولیت بخش فرهنگی سازمان جهاددانشگاهی صنعتی شریف را به عهده گرفت. شهید مجید مؤذن صفائی با دیدگاه ناب خود منشأ اثر فعالیت‌های ارزشمندی بود. حتی در زمان مسوولیت شهید رجایی نیز با دفتر نخست وزیری همکاری می‌کرد. جنگ تحمیلی که شروع شد، به‌دلیل پست حساسی که در وزارت امور خارجه به شهید مؤذن صفائی محول شده بود، به وی اجازه‌ی حضور در جبهه‌ها داده نمی‌شد؛ به او می‌گفتند: جبهه به شما نیاز ندارد، اما مجید مشتاقانه می‌گفت: «جبهه به من نیاز ندارد، ولی من به جبهه نیاز دارم!» سرانجام همه را راضی کرد و سبکبال به سوی آزادسازی خونین‌شهر شتافت. شهید والامقام مجید مؤذن صفائی متن وصیت نامه‌اش را این‌گونه آغاز کرد: «هرچه فکر می‌کنم که چه سفارشاتی بکنم، درمی‌یابم که چیزی برای گفتن ندارم. آن‌چه گفتنی است و باید گفت امام گفته است؛ لذا سخنی مهم‌تر و بهتر از گفتارهای امام امت و نایب بر حق امام زمان (عج) که در تمامی زمینه‌های انسانی، اجتماعی رهنمون و راه‌گشای مومنین و مسلمین است در چنته ندارم.»

او ادامه می‌دهد: «به این نکته تاکیدی خاص دارم که جمهوری اسلامی نعمتی است که خداوند به ما داده است... از خدا می‌خواهم به خاطر خون شهیدان عزیزی که به لقاءا... رسیده‌اند، به همه‌ی ما توفیق دهد که از انحراف از قوانین اسلام دوری گزینیم و همیشه راه اسلام را حتی اگر برخلاف خواسته‌های نفسانی ماست، انتخاب کنیم.»

سرانجام وعده‌ی دیدار فرارسید و مجید مؤذن صفایی روز ۱۵ اردیبهشت سال ۱۳۶۱ و در جریان آزادسازی خرمشهر تهران، حین پیشروی در جاده مواصلاتی اهواز ـ خرمشهر به فیض شهادت نائل آمد و جسم مطهر او در گلزار شهدای اصفهان آرام گرفت.

جهادگر شهید منوچهر هاشمی یانسی

محل خدمت: واحد تبلیغات فرهنگی سازمان جهاددانشگاهی آذربایجان شرقی
مقطع تحصیلی: دانشجوی کارشناسی
رشته‌ی تحصیلی: علوم آزمایشگاهی
تولد: ۱۳۳۵/۰۷/۰۷ ـ روستای یانس‌آباد ـ توابع آبیک قزوین
شهادت: ۱۳۶۱/۰۷/۰۷ـ سومار ـ عملیات مسلم بن عقیل

از ۷/۷ سال ۳۵ تا ۷/۷/ ۱۳۶۱؛ به شهادتم افتخار کنید

بار خدایا؛ مرا ببخش که عمرم را جز به گناه و خطا سپری نکردم و امانت تو و رسولت را که تکامل انسان است، حتی به اندازه قطره ای از دریای بیکران تکاملت به جای نیاوردم.
خدایا؛ اینک غرق در گناه، با قلبی سیاه و بی پناه و زار و درمانده از هر کس و هر چیز رو به سوی تو آورده ام که جز تو کسی را ندارم (الهی من لی غیرک اساله کشف ضری)؛ آیا مرا نمی پذیری؟
خداوندا؛ سپاس بی کرانم را بپذیر که مرا به وظیفه خویش رهنمون گشتی و معرفت خویش را در دلم جای دادی و اسوه‌ی حسنه‌ی زمانم را به من شناساندی تا با پیروی از رهبر بتوانم در راه مقصود تو گام بردارم بر حسب دستورات عمل کنم.
من هیچم و به هیچ نیارزد دعای من؛ شاید مرا به هیچ بخشد خدای من. عزیزان اگر فیض الهی نصیب این بنده حقیر و عاصی شد و به فوز عظیم شهادت نایل شدم، ناراحت نباشید و خدای را حمد و سپاس گویید که امانتش را به خوبی گذاردید.
پدر، مادر و برادران و خواهران؛ آیا من از علی اکبر حسین (ع) عزیزترم؟ و یا از قاسم ابن الحسن(ع) بهتر و یا از هزاران علی اکبر گونه های تاریخ برتر؟ پس شما به شهادتم افتخار کنید و دعا کنید که خداوند این قربانی را از شما بپذیرد.
فرازهایی از وصیت‌نامه‌ی شهید منوچهر هاشمی یانسی

محکم‌تر از آهن

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید:
إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَشَدُّ مِنْ زُبَرِ الْحَدِيدِ إِنَّ زُبَرَ الْحَدِيدِ إِذاً دُخِلَ النَّارَ تَغَيَّرَوَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَوْقُتِلَ ثُمَّ نُشِرَثُمَّ قُتِلَ لَمْ يتَغَيرْقَلْبَهُ

افراد با ایمان از قطعات آهن محکم‌ترند؛ چه این‌که آهن هنگامی‌که وارد آتش شود، تغییر می‌کند؛ اما مومنان اگر کشته شوند و سپس زنده شوند و باز کشته شوند، تغییری در روحیه‌ی آن‌ها پیدا نمی‌شود
سفینةالبحار، جلد ۱، صفحه‌ی ۳۷

کرج ـ کارخانه الحدید ـ هفته‌ی آخر دی‌ماه ۱۳۶۵
پایان مأموریت شش‌ماهه‌ی رزمندگان داوطلب که در رشته‌ی فنی و ابزارسازی مهارت دارند و برای تولید مهمات به الحدید آمده‌اند، اعلام شده است.

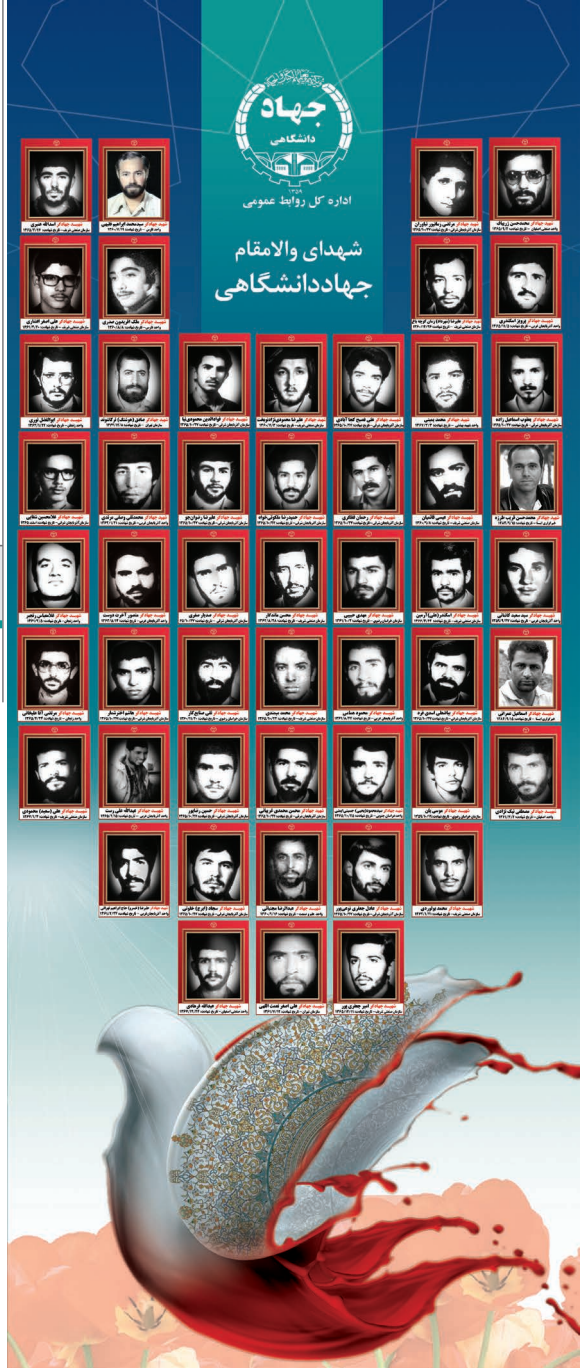

هاشم هم یکی از آن‌هاست. با این‌که ایام امتحانات آخر ترم است، تردید دارد به تبریز برگردد. فکر اعزام به جبهه از تهران لحظه‌ای رهایش نمی‌کند.

تبریز ـ کلاس درس دانشکده فنی ـ ساعت ۹ صبح ۲۷ دی‌ماه ۱۳۶۵
چهره‌ی هاشم کاملا آرام است. لبخندی به چهره دارد و گویا نگرانی و افسوس‌اش برای اعزام تا حدودی رفع شده؛ دوستش آخر کلاس می‌گوید «شش ماه قبل که از من خواستی وسایل و نامه‌ی خداحافظی‌ات را به پدر و مادرت در رشت برسانم، تمام وجودم را اضطراب گرفته بود که عکس‌العملشان چه خواهد بود، اما واقعا از برخورد توأم با آرامش آن دو عزیز تعجب کردم.»
هاشم سرش را به زیر می‌اندازد و می‌گوید «شرمنده‌ام رفیق؛ بعد بلافاصله ادامه می‌دهد، با استاد قرار امشب را گذاشتیم؛ ان‌شاالله... همه‌ی بچه‌ها رأس ساعت در کارگاه حاضرند.»

تبریز ـ کارگاه مهمات‌سازی جهاددانشگاهی آذربایجان‌شرقی ـ ساعت ۸ شب ۲۷ دی‌ماه ۱۳۶۵
یک بزم عاشقانه؛ گویی فضا پر است از توکل به خدا و همت و عشق به جهاد و جوانانی گم‌نام اما شهره به ایمان و وطن‌دوستی؛

آن‌هم در ملکوت آسمان‌ها. همه به‌شدت مشغول کارند؛ کسی خسته نیست؛ نه از کلاس‌های امروز صبح و نه از فعالیت‌های شبانه‌ی ساخت تجهیزات و مهمات نظامی. عقربه‌های ساعت از عزم این جوانان شرمنده شده‌اند.

ساعت ۱۱ شب ۲۷ دی‌ماه ۱۳۶۵

نیم ساعت از حمله‌ی هوایی جنگنده‌ی عراقی گذشته است. با چهار بمب به کارگاه جهاددانشگاهی حمله کرده و یک بمب بر خلاف سه بمب دیگر که در محوطه‌ی باز فرود آمد به کارگاه خورده است.

غوغایی برپاست؛ مردم شک ندارند که گرای کارگاه را منافقان به عراقی‌ها داده‌اند. پیکرهای شهدا یکی‌یکی از زیر آوار و آهن خارج می‌شود. تخمین می‌زنند حداقل ۲۰ تن از اعضای جهاددانشگاهی شهید شده باشند. آمبولانس‌ها آمده‌اند؛ هاشم زنده است، اما به‌شدت زخمی شده؛ او را سریع به بیمارستان می‌رسانند.

بیمارستان سینا ـ چند ساعت پس از حمله هوایی

مادر هاشم خودش را به بیمارستان رسانده و از دکتر می‌خواهد وضعیت پسرش را توضیح دهد. دکتر طفره می‌رود، اما مادر اصرار می‌کند و تاکید می‌کند که کاملا برایش شرح دهد. دکتر به مادر می‌گوید «ما چندساعتی است که داریم تلاش می‌کنیم تا هاشم زنده بماند»؛ بعد آرام‌تر از جملات قبلی می‌گوید: «مادر؛ ترکش‌ها با آتش وارد بدن هاشم شده‌اند.»

بیمارستان امام خمینی ـ صبح چند روز بعد

هاشم که دیروز از بیمارستان سینا به بیمارستان امام خمینی منتقل شده است؛ درحالی‌که به‌سختی و کم‌رمق سخن می‌گوید، پس از ادای شهادتین و گفت‌وگو با مادر عزیزش به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمد.

شهید هاشم اخترشمار، متولد ۱۳۴۴/۱۱/۱ در شهر رشت و دانشجوی ابزارسازی در دانشکده فنی تبریز، یکی از ۲۲ تن از جهادگران شهید جهاددانشگاهی است که در این حمله‌ی ناجوانمردانه به شهادت رسیدند. آن‌ها به‌حق پیشگامان خودکفایی دفاعی دانش‌بنیان محسوب می‌شوند.

شورای معاونان جهاددانشگاهی در سال ۱۳۹۶، نام‌گذاری ۲۷ دی‌ماه را به‌عنوان روز شهدای جهاددانشگاهی تصویب کرد.

پرواز از عمق میدان

(عکاسان شهید ایسنا)

چهارسال از آغاز به کار رسمی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) گذشته بود که محمدحسین قریب ۲۴ ساله و اسماعیل عمرانی ۲۲ ساله به سرویس عکس این خبرگزاری پیوستند. قریب از نِکا برای تحصیل در رشته‌ی عکاسی به تهران آمده بود و در خوابگاه دانشجویی زندگی می‌کرد؛ او از تیرماه ۱۳۸۲ کار حرفه‌ای خود را در ایسنا شروع کرد و لنز دوربین‌اش را به سمت ثبت محرومیت‌های جامعه و درد و رنج مردم زلزله‌زده‌ی بم و زرند کرمان چرخاند. قریب در دوازدهمین جشنواره‌ی مطبوعات، رتبه‌ی نخست رشته‌ی عکس خبری گروه نشریات سراسری را از آن خود کرد. موضوع عکس منتخب او هم گوشه‌ای از آلام مردم مهربان و مظلوم کویر در حادثه زلزله را به تصویر می‌کشید. همان مردمی که دوست و همکارش اسماعیل عمرانی، یکی از آن‌ها بود. اسماعیل در عنبرآباد جیرفت به دنیا آمد؛ در واقعه‌ی زلزله‌ی بم، تعداد زیادی از دوستان و هم‌کلاسی‌هایش را از دست داد. سال ۱۳۸۲ به جهاددانشگاهی کرمان پیوست و در سال ۸۳ فعالیت خود را در خبرگزاری وابسته به این نهاد انقلابی یعنی ایسنای جوان منطقه‌ی کویر آغاز کرد. او در جریان زلزله‌ی زرند کرمان، خود را به سرعت به منطقه‌ی حادثه رساند و اولین تصاویر آن زلزله‌ی شدید را از طریق ایسنا مخابره کرد.

حالا ۱۴ آذر ۱۳۸۴ و درست ۲ روز قبل از جشن شش سالگی ایسنا، در دفتر مرکزی این خبرگزاری در تهران، مأموریتی مشترک برای دو عکاس جهادگر و متعهد، یکی فرزند دریا و دیگری زاده‌ی کویر تعریف می‌شود. قرار است فردا مقارن ظهر، یک فروند هواپیمای هرکولس C۱۳۰، جمعی از خبرنگاران، عکاسان و تصویربرداران رسانه‌های کشور و اعضای ارتش را به بندرعباس برساند تا از آن‌جا به سمت چابهار یعنی محل برگزاری مانور ارتش جمهوری اسلامی ایران حرکت کنند؛ اما چنددقیقه پس از برخاستن از باند فرودگاه به دلیل بروز نقص فنی، خلبان قصد بازگشت به فرودگاه مهرآباد را داشت که این هواپیما سقوط کرد و تمامی سرنشینان شامل محمدحسین و اسماعیل به شهادت رسیدند.

در پی این حادثه‌ی تاسف‌بار، مقام معظم رهبری در روز چهارشنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۴در پیامی جان‌باختن خدمت‌گزاران جامعه‌ی رسانه‌ای و نظامی کشور را در حادثه‌ی تلخ سقوط هواپیما، تسلیت گفتند.

نام و یادشان گرامی باد.

شهیدی که به‌دنبال شهادت بود

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید مهدی تقوی
مدیرعامل اسبق خبرگزاری ایکنای جهاددانشگاهی

نحوه‌ی شهادت: در جریان حمله تروریستی داعش به مجلس شورای اسلامی ـ ۱۷ خرداد ۹۶

شهید حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید مهدی تقوی مدیرعامل اسبق خبرگزاری ایکنا، از فعالان جامعه‌ی قرآنی کشور و از اعضای دفتر نماینده‌ی مردم شاهین‌شهر، برخوار و میمه در مجلس شورای اسلامی بود.

شهید تقوی از رزمندگان تخریب‌چی لشکر ۱۰ سیدالشهدا(ع) در دوران افتخارآمیز هشت‌ساله‌ی دفاع مقدس بود که پس از اتمام جنگ تحمیلی در کسوت روحانیت به ادامه‌ی راه جهاد و ایثار مشغول بود و در نهایت به آرزوی دیرینه‌ی خود رسید.

وی که از جهاددانشگاهی مامور به مجلس بود، داوطلبانه امور طلاب جمعیت رهپویان را نیز دنبال می‌کرد. حاضران روز واقعه در مجلس، روایت کرده‌اند که او دم آخر فقط گفته بود: «الحمدلله رب‌العالمین»

حاج بهزاد زارع از هم‌رزمان شهید تقوی طی یادداشتی در خصوص او نوشته است:

«حدود سه هفته‌ی قبل از انتخابات ریاست جمهوری ۹۶، دوست و هم‌رزم عزیزمان حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید مهدی تقوی منزل ما تشریف آورده بود؛ صبحانه‌ای میزبانشان بودیم و با هم گپی زدیم و در مورد نگرانی‌ها و دغدغه‌های سیاسی و فرهنگی و... درد دلی کردیم.

ایشان گریزی به گذشته زد و گفت: «ما خیلی ضرر کردیم که ماندیم؛ رسیدن را مفت‌مفت از دست دادیم؛» از من خواست اگر ارتباطی برای رفتن به سوریه دارم، کمکش کنم تا اعزام شود.

گفتم: سید اولا دیگر از ما گذشته و ثانیا کل اگر طبیب بودی...؛ من اگر چنین عُرضه‌ای داشتم، راهی برای خود پیدا می‌کردم.

سید مهدی گفت : نه، من هنوز امیدوارم!

آن‌روز، من مثل همیشه نفهمیدم که در باغ شهادت بازِ باز است، اما برای اهلش.

به‌راستی کسی چه می‌داند سید مهدی با خدا چه گفت که با زبان روزه به دست شقی‌ترین انسان‌ها به هم‌رزمان شهیدش پیوست.»

نگاه از بیرون

۴۰ سالگی جهاددانشگاهی در گفتار مسوولان کشوری و استانی

تخصیص اعتبارات برای انجام فعالیت‌های مغفول‌مانده‌ی کشور

علی نیکزاد نماینده‌ی مردم اردبیل و نایب رییس مجلس

■ جهاددانشگاهی باید در دانشگاه فعالیت جهادی کند، چون با توسعه‌ی علم و دانش می‌توان مشکلات جامعه را برطرف کرد.

■ این نهاد می‌تواند کشور را از بسیاری از وابستگی‌ها برهاند و با توجه به پتانسیل‌های موجود در این نهاد، باید اعتبارات لازم برای انجام فعالیت‌های مغفول و ناتمام‌مانده‌ی کشور به این نهاد انقلابی داده شود تا اهداف توسعه‌ای کشور محقق شود.

■□■

تحقق پیشرفت جهادی در گام دوم انقلاب با تزریق انرژی جدید

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید محمدرضا میرتاج‌الدینی نماینده‌ی مردم تبریز

■ بعد از چهل سال باید انرژی جدیدی به جهاددانشگاهی تزریق شود و حمایت‌های ویژه‌ای از این نهاد انجام شود تا با همان رویکرد جهادی و علمی قبلی بتواند در گام دوم انقلاب نیز روبه‌جلو حرکت کند؛ اعتقاد من این است که قسمتی از فعالیت‌ها و مدیریت جهادی و حرکت‌های جهادی کشور باید در اختیار این نهاد قرار داده شود تا حرکت‌های جهادی علمی انجام گیرد.

■ جهاددانشگاهی حرکت‌های خوبی در حوزه‌ی بهداشت و درمان در سطح کشور انجام داده است و در این رابطه باید در سطح ملی و استانی حمایت ویژه‌ای از این نهاد انجام شود.

■□■

انجام فعالیت‌های کم‌هزینه براساس پاسخ‌گویی به نیازهای کشور

لطف‌الله سیاهکلی نماینده‌ی مردم قزوین

■ فعالیت‌های جهاددانشگاهی دقیق و بدون اشکال است و با هزینه‌ی کم‌تر و بر اساس پاسخ‌گویی به نیازهای کشور انجام می‌شود؛ این نهاد باید در پاسخ‌گویی به نیازهای جامانده‌ی جامعه پیشگام باشد و از نهادها و ارگان‌ها بخواهد که در این کار آن‌ها را همراهی کند.

■ این نهاد با صنعت، بهره‌وران از آن، به‌کارگیرندگان صنعت و مصرف‌کننده‌ی نهایی ارتباط خوبی دارد؛ از طرفی با توجه به این‌که پشتوانه‌ای به نام دانشگاه و علم دارد، از نظر نیروی انسانی کم‌نظیر است. می‌توان گفت جهاددانشگاهی نهادی است که از اندیشه تا مصرف را خوب می‌فهمد.

■□■

نهادی پویا در عرصه‌ی علم و فناوری

صدیف بدری نماینده‌ی مردم اردبیل

■ جهاددانشگاهی به‌عنوان نهادی پویا و فعال در عرصه‌ی علم و فناوری تاکنون در کشور گام‌های موثری برداشته و در زمینه‌هایی همچون آموزش، استفاده از دانش نوین و توسعه‌ی فناوری‌های روز مثمرثمر بوده و برای مردم خدمات متعددی ارایه کرده است.

■ این نهاد توانسته است تناسب و ارتباطی موثر با صنعت و بازار کار پدید آورد و تلاش‌های موثری در راستای برطرف‌کردن بسیاری از خلأهای نظام آموزشی انجام داده است.

■□■

لزوم حمایت برای شکل‌گیری نسل جدیدی از مدیران و دانشمندان

فاطمه محمدبیگی نماینده‌ی مردم قزوین

■ اگر مسوولان از فرصت ارتباط با جهاددانشگاهی استفاده کنند، می‌توانند در پیشبرد اهداف سازمانی خود موفق‌تر عمل کنند و ارگان‌ها می‌توانند این نهاد را به‌عنوان یک بازوی اجرایی، پژوهشی و فکری در کنار خود ببینند.

■ جهاددانشگاهی به‌اندازه‌ی لازم حمایت نشده است؛ اگر این نهاد را در بحث‌های کلان حمایت می‌کردیم، هم‌اکنون شاهد شکل‌گیری نسل

جدیدی از مدیران، دانشمندان و عالمان توانمند با جهت‌گیری‌های بهتر بودیم و می‌توانستیم در تربیت دانشمندان و نیروهای خلاق، متخصص و مبتکر که تعهد و روحیه‌ی معنوی داشته باشند، موفق‌تر عمل کنیم.

■□■

حافظ اهداف بلندمدت انقلاب و نظام اسلامی

حسین محمدصالحی دارانی نماینده‌ی مردم استان اصفهان

■ جهاددانشگاهی همیشه حافظ منافع، دستاوردها و اهداف بلندمدت انقلاب و نظام اسلامی بوده است و این مهم‌ترین شاخصه‌ی این نهاد است و با تمام کارهای فرهنگی که کرده توانسته مقداری حرکت گروه‌های مختلف سیاسی در دانشگاه‌ها را جهت‌دهی کند. اگر این جهت‌دهی تقویت و اتحاد میان گروه‌های سیاسی تقویت شود، قطعا آینده‌ی بهتری برای کشور رقم خواهد خورد.

■ جهاددانشگاهی باید ارتباط میان صنعت و دانشگاه را قوی‌تر کند و ماموریت‌های فرهنگی و ماموریت‌هایی از این دست به این نهاد انقلابی واگذار شود.

■□■

خط‌شکن عرصه‌های علمی

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید سلمان ذاکر نماینده‌ی مردم ارومیه

■ ضروری است دولت با اختصاص بودجه‌ی ویژه به جهاددانشگاهی و ایجاد زمینه‌ی درآمدزایی به نفع این نهاد در مسیر توسعه‌ی پژوهش و عملیاتی‌کردن پژوهش‌های انجام شده برای رفع مشکلات جامعه اقدام کند و جهاددانشگاهی را به‌عنوان خط‌شکن عرصه‌های علمی یاری رساند.

■ نوآوری و تلاش در راستای رفع مشکلات روز جامعه هم‌گام و هماهنگ با ارکان نظام و مطالبات رهبری وجه تمایز این نهاد برخاسته از انقلاب است که از حالت عادی‌سازی و کارهای روتین عبور کرده و در سمت جهش تولید و نوآوری پیش می‌رود.

■□■

ترکیب آرمان‌خواهی و روحیه‌ی جهادی

عباس گودرزی نایب رییس کمیسیون اجتماعی مجلس و نماینده‌ی مردم استان لرستان

■ جهاددانشگاهی در گره‌گشایی از مشکلات مردم نقش به‌سزایی داشته است و شاخص اصلی‌ای که باعث برجستگی این نهاد انقلابی شده، روحیه‌ی جهادی و در محیط دانشجویی بودن است.

■ در این نهاد، آرمان‌خواهی و روحیه‌ی جهادی در هم ضرب شده است؛ بنابراین توانسته در پیشرفت علمی کشور تاثیرگذار باشد و امروز در بسیاری از حوزه‌ها شاهد هستیم که جهاددانشگاهی دستاوردهای خوبی داشته است و نقش به‌سزایی در تحقق شعار انقلاب و عبور از گردنه‌های سخت داشته است.

ورود به حوزه‌های تحریمی و محدودشده

حجت‌الاسلام‌والمسلمین سید جواد حسینی‌کیا نماینده‌ی مردم استان کرمانشاه

■ عرصه‌های مختلفی در کشور وجود دارد که در آن‌ها ضعف داریم و ورود جهاددانشگاهی می‌تواند باعث رشد و توسعه‌ی این بخش‌ها شود.

■ جهاددانشگاهی در سال‌های اخیر با اتکا به توانمندی شرکت‌های دانش‌بنیان به تولیدات نو روی آورده که نیاز جدی کشور است و در این شرایط کنونی که به دلیل تحریم‌ها با محدودیت برای مبادلات تکنولوژی و استفاده از دانش روز مواجه هستیم، باید از ظرفیت این نهاد بیشتر استفاده شود.

■□■

ورود داوطلبانه به عرصه‌های مورد نیاز کشور

حجت‌الاسلام‌والمسلمین احمدحسین فلاحی نماینده‌ی مردم همدان

■ در طول ۴۰ سال در خیلی از بخش‌ها درخشش خوبی از سوی جهاددانشگاهی داشتیم و نام‌گذاری جهاددانشگاهی پیامی دارد؛ به‌طوری‌که این نهاد در کنار هر نهاد انقلابی دیگر باید به‌صورت «آتش به اختیار» در هر عرصه‌ای که مورد نیاز است، داوطلبانه ورود کنند.

■ جهاددانشگاهی در سال‌های اخیر در بحث سلول‌های بنیادی بیش‌تر درخشش داشته است و در حال حاضر مهم‌ترین بحث در عرصه‌های علمی شرکت‌های دانش‌بنیان هستند.

■□■

نقش پررنگ در تحقق فرهنگ اقتصاد مقاومتی

کیومرث سرمدی نماینده مردم استان همدان

■ جهاددانشگاهی با تعریف طرح‌های مختلف در زمینه‌های گوناگون و با تربیت نیروهای متخصص و متعهد منجر به رشد و توسعه‌ی کشور بوده و هست و تعریف برنامه‌های مختلف در زمینه‌های مختلف فرهنگی، پژوهشی و آموزشی توسط این نهاد انقلابی همواره ضرورت دارد.

■ جهاددانشگاهی در عرصه‌های مختلف چون عرصه‌ی پزشکی، صنعتی و علوم انسانی و اقتصاد دانش‌بنیان دارای موفقیت‌های روزافزون بوده و با تربیت دانشجویان و جوانان علاقه‌مند به کار و استقلال کشور و ارایه‌ی تجربیات و دانش لازم در زمینه‌ی حضور در بازار و ایجاد رونق تولید و اقتصاد دانش‌بنیان، نقش به‌سزایی در تحقق فرهنگ اقتصاد مقاومتی و ایجاد انگیزه در تولید ملی، کاهش واردات و افزایش صادرات داشته است.

■□■

مهم‌ترین وظیفه؛ تبدیل علم به ثروت

حسن لطفی نماینده‌ی مردم استان همدان

■ اعتقاد دارم همه‌ی اعتبارات پژوهشی را باید به جهاددانشگاهی بدهند تا یک مجموعه‌ی متولی تحقیق و پژوهش در کشور باشد تا بتوانیم بر روی مشکلاتی که در حوزه‌های مختلف وجود دارد، کار کنیم.

■ جهاددانشگاهی باید در مسایل دانش‌بنیان ورود پیدا کند، چراکه مهم‌ترین وظیفه‌ی این نهاد در شرایط فعلی کشور، تبدیل علم به ثروت است.

■□■

تحویل نیروهای انقلابی و نخبه به جامعه

دکتر سید محمد پاک‌مهر نایب رییس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس و نماینده‌ی مردم استان خراسان شمالی

■ زیرساخت‌های توسعه، تربیت نیروهای کارآمد است که جهاددانشگاهی ثابت کرده در این حوزه بسیار خوب می‌تواند وارد شود و نیروهای انقلابی و نخبگان را به جامعه تحویل دهد.

■ آموزش‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدتی که جهاددانشگاهی ارایه می‌دهد، کاربردی و براساس نیازهای روز است که این مساله نشان‌دهنده‌ی حرکت موثر این نهاد در جامعه است.

توجه هدف‌مند به دو مقوله‌ی کار علمی و فرهنگی

حسین خسروی اسفزار نماینده‌ی مردم استان خراسان‌جنوبی

■ جهاددانشگاهی توانسته به دو مقوله‌ی کار علمی و فرهنگی به‌خوبی توجه داشته باشد و برای فعالیت‌های پژوهشی و تولید ثروت از طریق علم گام بردارد.

■ جهاددانشگاهی نهادی برخاسته از انقلاب بوده که در راستای تحقق اهداف و آرمان‌های انقلاب با بهره‌گیری از فکر و اندیشه‌ی جوانان فعالیت می‌کند.

■□■

نیاز جامعه به ماموریت‌های نهاد دارای خدمات متعدد

حسن محمدیاری نماینده‌ی مردم استان گیلان

■ ماموریت‌های محول به جهاددانشگاهی ماموریت‌هایی است که جامعه‌ی امروز به آن نیاز دارد و نیاز است از ظرفیت‌های جوانان و پژوهشگران جهاددانشگاهی در ترویج علم، پژوهش و نوآوری بیش‌ازپیش استفاده شود.

■ جهاددانشگاهی از ابتدای انقلاب تاکنون خدمات مطلوب و متعددی را در حوزه‌های مختلف تحقیقاتی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی ارایه کرده که استمرار هم دارد.

توانمندی در انجام کارهای بزرگ

احمد مرادی نماینده‌ی مردم هرمزگان در مجلس

■ باید مسوولان استان از طرح‌ها و برنامه‌های جهاددانشگاهی حمایت لازم را انجام دهند؛ زیرا این نهاد علمی امکان انجام کارهای بزرگی را در استان دارد و می‌توانیم هرمزگان را به‌عنوان یکی از قطب‌های تحقیقاتی کاربردی کشور تبدیل کنیم.

■ در صورت حمایت از بحث تحقیقات کاربردی در حوزه‌ی شیلات و آبزیان، می‌توانیم چهره‌ی استان را در این حوزه متحول کنیم.

■□■

مرکز پیشران توسعه‌ی کشور

محمد وحیدی نماینده‌ی مردم بجنورد

■ شناخت ظرفیت‌های داخلی و استفاده از این ظرفیت‌ها به معنای خودباوری است و جهاددانشگاهی می‌تواند این خودباوری را در جامعه ایجاد کرده و جریان دهد.

■ جهاددانشگاهی در جامعه‌ی کنونی، مرکز پیشران توسعه است و هر کجا ورود پیدا کند می‌تواند شرایط تعامل با صنعت و تولید را به‌وجود آورد.

■□■

توان لازم برای تولید واکسن کرونا

حجت‌الاسلام‌والمسلمین امیرقلی جعفری نماینده‌ی مردم استان چهارمحال‌وبختیاری

■ کانون‌های جهاددانشگاهی سرشار از جوانان باانگیزه است و باید از این ظرفیت‌های علمی برای حل مشکلات کشور بهره‌مند شد.

■ واکسن کرونا امروز یکی از نیازهای اساسی کشور است؛ مراکز علمی تحت نظر جهاددانشگاهی می‌توانند با جهادی نوآورانه وارد این عرصه شوند و واکسن کرونا را تولید کنند.

مجموعه‌ای مهم در توسعه‌ی کارآفرینی و اشتغال‌زایی کشور

حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمد سبزی نماینده‌ی مردم استان مرکزی

■ آموزش مشاغل و آینده‌نگری شغلی برای افراد جویای کار، سرپرست خانوار و حتی شاغلان در راستای مهارت‌آموزی از ظرفیت‌های عظیم جهاددانشگاهی است.

■ این نهاد انقلابی از ظرفیت بالایی برای مهارت‌آموزی در سایه برگزاری دوره‌های آموزشی ـ تخصصی کوتاه‌مدت و بلندمدت برخوردار بوده و یک مجموعه تاثیرگذار در توسعه‌ی کارآفرینی و اشتغال‌زایی به‌شمار می‌رود.

موتور محرکه‌ی فناوری با حمایت بدون تشریفات

اقبال شاکری نماینده‌ی مردم تهران

■ جهاددانشگاهی توانسته جایگاه رفیعی در مراحل انقلاب کسب کند و این نهاد می‌بایست ذیل دستگاه‌ها و مجموعه‌های مختلف از جمله مجلس شورای اسلامی مورد حمایت قرار بگیرد تا موتور محرکه‌ی فناوری و علم در کشور باشد.

■ لازم است بدون تشریفات و بروکراسی‌های مرسوم، کارها به جهاددانشگاهی واگذار شود. امیدواریم این اتفاق بیفتد و این نهاد در خدمت رفع مشکلات معیشتی، توسعه‌ی اشتغال و کسب‌وکار و صنایع نقش خود را به‌خوبی ایفا کند.

■□■

پوشش خلأهای حوزه‌ی پژوهشی کشور

محسن فتحی نماینده‌ی مردم استان کردستان

■ در کردستان نوپذیری و نوگرایی خوبی وجود دارد و از طرح‌های جدید به‌خوبی استقبال می‌شود که امیدواریم با حمایت از طرح‌های جهاددانشگاهی شاهد تحول در اقتصاد استان باشیم.

■ با توجه به این‌که در حوزه‌ی پژوهش هم‌چنان نیاز به برنامه‌ریزی داریم، جهاددانشگاهی می‌تواند با استفاده از ظرفیت‌های در اختیار بخشی از خلأهای حوزه‌ی پژوهشی کشور را پوشش دهد.

■□■

نقش بی‌بدیل با اتکا به نیروهای خلاق و پژوهشگر

عادل نجف‌زاده نماینده‌ی مردم استان آذربایجان‌غربی

■ جهاددانشگاهی با اتکا به نیروهای خلاق، تلاشگر و پژوهشگر توانسته در پیشرفت‌های فرهنگی و علمی کشور نقش بی‌بدیلی ایفا کند.

■ از دستگاه‌های اجرایی انتظار می‌رود در راستای توسعه و پیشرفت جامعه و نهادینه‌کردن پژوهش از ظرفیت‌ها، ابتکارات و تجربیات ارزشمند جهاددانشگاهی استفاده‌ی بهینه کنند.

گسترش ثمرات عظیم برای انقلاب اسلامی

علی‌اکبر علی‌زاده نماینده‌ی مردم استان سمنان

■ جهاددانشگاهی بعد از انقلاب با فرمان حضرت امام خمینی(ره) و با هدف جهش علمی در کشور تشکیل و راه‌اندازی شد.
■ جهاددانشگاهی که بر دو پایه‌ی اصلی و مهم مردمی‌بودن و علمی‌بودن شکل‌گرفته است، در این سال‌های پس از انقلاب ثمرات بسیار با عظمتی را برای انقلاب اسلامی داشته و دلسوزان انقلاب باید این نهاد انقلابی را پر و بال و گسترش بدهند.

ظرفیت بالا در تربیت جوانان متعهد در تمامی حوزه‌ها

حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمد صفری نماینده‌ی مردم استان گیلان

■ عملکرد خوب جهاددانشگاهی در طول چهل سال اخیر، از وجود ظرفیت بالای این نهاد در تربیت جوانان متعهد با استفاده از برگزاری دوره‌های مهارت‌آموزی‌های لازم و موردنیاز جامعه اشاره دارد.
■ نهاد جهاددانشگاهی در تمامی حوزه‌های آموزشی، فرهنگی، پژوهشی و تحقیقاتی دارای فعالیت‌های متنوع بوده است و توانسته تاکنون کارهای بزرگ و چشم‌گیری انجام دهد.

■□■

بومی‌سازی چرخه‌ی تولید ملی با خودباوری علمی

بهزاد رحیمی نماینده‌ی مردم استان کردستان

■ این نهاد انقلابی و علمی متخصصانی مانند مرحوم دکتر آشتیانی را در خود جا داده که کشور را در راه رسیدن به خودباوری علمی یاری کرده‌اند.
■ جهاددانشگاهی در راستای تحقق شعار سال و جهش تولید در استان، می‌تواند با توانمندی جوانان تحصیل‌کرده به بومی‌سازی صنایع و تولیدات روی آورد و با استفاده از توان پژوهشی و آموزش‌های اشتغال‌محور در چرخه‌ی تولید ملی کمک به‌سزایی داشته باشد.

■□■

شرایط تحریم؛ بهترین زمان برای استفاده از ظرفیت‌ها

عبدالرضا مصری نماینده‌ی مردم کرمانشاه

■ شرایط تحریم‌ها بهترین زمان برای تقویت فعالیت‌های جهاددانشگاهی و استفاده‌ی بیشتر از ظرفیت‌های این نهاد است.
■ امروز جهاددانشگاهی و شرکت‌های دانش‌بنیان باید تقویت شوند و در زمینه‌ی تولید اقلام مورد نیاز کشور پای‌کار بیایند تا در این شرایط تحریم نیازمند واردات کالاهای خارجی نباشیم.

■□■

پل ارتباطی بین دانشگاه، صنعت و وزارت‌خانه‌های مختلف

دکتر زهرا شیخی سخنگوی کمیسیون بهداشت مجلس و نماینده‌ی مردم استان اصفهان

■ جهاددانشگاهی پل ارتباطی بین دانشگاه و حوزه، دانشگاه و صنعت و وزارت‌خانه‌های مختلف است و افراد خاصی در این پل ارتباطی پرورش‌یافته‌اند، اما شاید بهره‌برداری لازم از آن نشده است.
■ نهاد انقلابی جهاددانشگاهی با ارزش‌ها و اهداف بسیار مقدس و والایی تشکیل شد و همین اهداف اولیه منشأ آثار خوب و تاثیرگذاری بوده است؛ مرکز سرطان، پژوهشکده‌ی رویان، پژوهشکده‌ی گیاهان دارویی، مراکز فنی و... از رویش‌های جهاددانشگاهی هستند.

■□■

موفقیت‌های چشم‌گیر در بازکردن گره‌های کور علمی کشور

علی‌رضا نظری نماینده‌ی مردم استان مرکزی

■ جهاددانشگاهی به‌دنبال بازکردن گره‌های کور علمی در کشور است و در انجام این ماموریت خطیر به توفیقات زیادی نایل آمده است.
■ مجموعه‌ی فعالیت‌هایی که این نهاد انقلابی و علمی طی سال‌های گذشته برای نظام اسلامی رقم زده، منجر به کسب دستاوردهای عظیم علمی، تحقیقاتی و پژوهشی در عرصه‌های ملی و بین‌المللی شده است.

■□■

هسته‌ی اولیه‌ی تحقیقات، پژوهش و نوآوری در کشور

محمدصالح جوکار نماینده‌ی مردم استان یزد

■ جهاددانشگاهی تاکنون گره‌گشای بسیاری از پیچیدگی‌ها و دغدغه‌های توسعه‌ای کشور در حوزه‌های مختلف آموزشی و پژوهشی بوده و در حقیقت هسته‌ی اولیه تحقیقات، پژوهش و نوآوری در ایران اسلامی است.
■ جامعه‌نگری و پویایی را از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های اجرایی جهاددانشگاهی و گره‌گشای بسیاری از پیچیدگی‌ها و دغدغه‌های توسعه‌ی کشور است.

■□■

نتایج تفکر فعال حرکت در مرزهای دانش

عباس مقتدایی نایب رَییس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس و نماینده‌ی مردم استان اصفهان

■ آن‌چه که امروز تحت عنوان پیشرفت‌های فنی و تکنولوژی شاهد هستیم، به‌گونه‌ای که ایران می‌تواند در مرزهای دانش فعال و در بسیاری از زمینه‌ها جزو چندکشور پیشرفته‌ی علمی جهان باشد، نتیجه‌ی تفکری است که جهاددانشگاهی آن را دنبال کرد.
■ این نهاد انقلابی با بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های علمی کشور و با رویکرد جهادی تلاش کرد عقب‌ماندگی‌های ایران در طول سال‌های گذشته را جبران کند.

■□■

آموزش‌های موثر برای توانمندسازی اقشار مختلف جامعه

قدرت‌الله حمزه نماینده‌ی مردم استان چهارمحال‌وبختیاری

■ آموزش‌های کوتاه‌مدت جهاددانشگاهی در راستای توانمندسازی اقشار مختلف جامعه بوده و این آموزش‌ها در راستای ایجاد اشتغال، کارآفرینی و توانمندسازی اقشار مختلف جامعه بسیار موثر است و می‌تواند در بسیاری از موارد با تربیت نیروی ماهر مشکل اشتغال در جامعه را حل کند.

■ این نهاد مقدس مورد حمایت مقام معظم رهبری بوده است و شاهد بودیم در دوره‌ی فعالیت خود در راستای اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی گام‌های موثری برداشته است؛ بنابراین برای رسیدن به اهداف عالیه نیازمند حمایت همه‌جانبه از سوی مسوولان است.

■□■

حضور شناخته‌شده‌ی پرثمر برای مردم

جعفر قادری نماینده‌ی مردم استان فارس

■ جهاددانشگاهی یکی از رویش‌های انقلاب و در طول سال‌های فعالیتش منشأ اثرات، خیرات و برکات زیادی برای نظام بوده است.
■ حضور این نهاد انقلابی برای مردم و جامعه ملموس و محسوس شده است و این یکی از برکات و ثمرات نظام و انقلاب اسلامی است. اکنون جهاددانشگاهی یک مجموعه‌ی گمنام و ناشناخته نیست، بلکه همه این مجموعه را می‌شناسند.

■□■

نقش بی‌بدیل در پیشرفت کشور به دور از نگاه سیاسی

ابراهیم عزیزی نماینده‌ی مردم استان فارس

■ جهاددانشگاهی به دور از نگاه سیاسی بیمارگونه و سیاسی‌کاری‌های بیهوده که دارد، قطعا با استفاده از نیروهای متخصص و خبره می‌تواند در شناسایی نیازهای جامعه و پیشرفت کشور نقشی بی‌بدیل ایفا کند.
■ متخصصان این نهاد انقلابی با دیدگاه علمی خود به‌خوبی قادر خواهند بود ضعف‌ها و کاستی‌ها را شناسایی کرده و برای علاج آن نسخه‌ی علمی بپیچند.

■□■

اثربخشی مشهود در زندگی مردم

حسین بامیری نماینده‌ی مردم استان چهارمحال‌وبختیاری

■ اطمینان و اعتماد مردم نسبت به جهاددانشگاهی از مولفه‌های مثبت این نهاد است و اثربخشی پتانسیل‌های این نهاد در زندگی مردم مشهود است و لازم است اقدامات موثر آن بیشتر به گوش مردم برسد.
■ با افزایش ارتباط میان دانشگاه‌ها و جهاددانشگاهی، دانشجویان می‌توانند از مهارت‌های این نهاد به‌منظور آمادگی برای ورود به بازار کار استفاده کنند.

■□■

استفاده از توانمندی‌ها در پروژه‌های عظیم نفت و پتروشیمی کشور

روح‌الله حضرت‌پور نماینده‌ی مردم استان آذربایجان‌غربی

■ بعد از اتمام جنگ، جهاددانشگاهی توانست کشور را در حوزه‌ی تولید علم، و خودکفایی به جایگاه مناسبی در میان کشورهای دیگر برساند که ما هم‌اکنون در بسیاری از پروژه‌های عظیم تولیدی، نفت، پتروشیمی و... در حال استفاده از آن تولیدات و پژوهش‌ها هستیم.
■ رهبر معظم انقلاب سال‌هاست که نسبت به این مجموعه دانش‌ساز و پژوهش‌کننده با نیروهای جوان متعهد و متخصص توجه ویژه دارند و اخیرا نیز این مجموعه را سنگر علم و مرکز پیشرفت علمی کشور خطاب کرده‌اند.

پل ارتباطی بین پژوهشگران و سرمایه‌گذاران

خلیل بهروزی‌فر نماینده‌ی مردم استان گیلان

■ با توجه به ظرفیت‌های جهاددانشگاهی، نگاه‌ها به این نهاد باید تقویتی و حمایتی باشد؛ زیرا با پتانسیل‌هایی که دارد می‌تواند پل ارتباطی بین پژوهشگران و سرمایه‌گذاران باشد.
■ جهاددانشگاهی یکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی است که در حوزه‌های مختلف عملکرد موفقی ارایه کرده است.

■□■

نهادی نوآور در اقدامات علمی جسورانه

دکتر محمدحسین فرهنگی نماینده‌ی مردم استان آذربایجان‌شرقی

■ جهاددانشگاهی، یک نهاد برآمده از انقلاب اسلامی است که نوآوری و رهاشدن از بروکراسی‌های مرسوم و گام نهادن در اقدامات علمی جسورانه از ابتکارات این نهاد است.
■ روحیه‌ی حاکم بر جهاددانشگاهی روحیه‌ی اداری نیست و همین امر باعث شده که نیروهای مبتکر و خوش‌فکر جذب این مجموعه‌ی انقلابی شوند.

■□■

توان ارتقای توسعه‌ی فناوری کشور برای مقابله با تحریم‌ها

محمدحسن آصفری نماینده‌ی مردم استان مرکزی

■ جهاددانشگاهی با ظرفیت بالای علمی از توان لازم برای تولید مواد اولیه‌ی واحدهای تولیدی کشور برخوردار است و انتظار می‌رود تا با یک کار جهادی و انقلابی در این حوزه ورود کند تا با جلوگیری از واردات مواد اولیه و نیز مقابله با تحریم‌های ظالمانه‌ای که سد راه این مساله شده است، به معنای واقعی شاهد جهش و شتاب در تولید باشیم.
■ جهاددانشگاهی هم‌اکنون در سطحی از تعالی و بالندگی ماموریت‌ها و رسالت‌های خویش قرارگرفته است که توان ارتقای توسعه‌ی علمی و فناوری کشور را دارد.

■□■

جریان موفق با وجود بی‌مهری‌ها

دکتر امیرحسین بانکی‌پور نماینده‌ی مردم استان اصفهان

■ جهاددانشگاهی یکی از نهادهای انقلابی است که باوجود فرازوفرودها و بی‌مهری‌ها در طول سالیان گذشته، اما یک جریان موفقی در کشور محسوب می‌شود.
■ یکی از رموز ماندگاری جهاددانشگاهی در طول سال‌های گذشته، عقبه‌ی عاطفی و فکری قوی بین نیروهای این نهاد است.

■□■

نهایت استفاده در خودکفایی کشور

امان‌الله حسین‌پور نماینده‌ی مردم استان خراسان‌شمالی

■ باید از ظرفیت و توانمندی جهاددانشگاهی نهایت استفاده را در خودکفایی کشور در بخش‌های مختلف داشته باشیم، چراکه روحیه‌ی حاکم بر این نهاد روحیه‌ی اداری نبوده و همین امر سبب شده که نیروهای مبتکر و خوش‌فکر جذب این مجموعه‌ی انقلابی شوند.
■ این نهاد انقلابی همواره به دنبال این بوده که با تولید علم و فناوری،

فضای عمومی کشور را به سمت اشتغال‌زایی، تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و اعتلای فرهنگی پیش ببرد.

■□■

کلید خلاقیت در جامعه و ایجاد خودباوری در مسوولان

حجت‌الاسلام‌والمسلمین حبیب‌الله شعبانی موثقی امام‌جمعه‌ی همدان و نماینده‌ی ولی‌فقیه در استان

■ توانایی جهاددانشگاهی در همکاری با بخش خصوصی می‌تواند زمینه‌ساز و کلید توسعه‌ی فناوری و حرکت به سمت نوآوری و خلاقیت در جامعه و ایجاد خودباوری در مسوولان باشد.

■ جهاددانشگاهی یک نهاد انقلابی و برخاسته از متن انقلاب و به‌عنوان پلی میان دانشگاه و بخش صنعتی است و این نهاد می‌تواند نیازهای کشور در عرصه‌های مختلف را با حرکت جهادی و انقلابی برطرف کند.

■□■

سرفصلی نوین در عرصه‌ی توانمندسازی کشور

آیت‌الله غلامعلی صفایی بوشهری امام‌جمعه‌ی بوشهر و نماینده‌ی ولی‌فقیه در استان

■ جهاددانشگاهی با نگاه انقلابی و پیشران می‌تواند سرفصل نوینی در عرصه‌ی توانمندسازی ایران اسلامی و اقتدار علم و فناوری و محصولات دانش‌بنیان با ایجاد بانک اطلاعات نیازمندی‌های گوناگون ایران داشته باشد و با ساختارسازی الکترونیک، تمام نیازمندی‌ها را به مراکز تولید موجود یا نو ایجاد ارجاع دهد.

■ جهاددانشگاهی دارای ظرفیت‌های متنوع و گسترده‌ای است و این توانایی را دارد که اگر مسوولان اجرایی کشور به آن توجه کنند و پروژه‌های مورد نیاز به این نهاد واگذار کنند، بسیاری از ضعف‌ها و کمبودها برطرف می‌شود.

بازکننده‌ی گره‌های کور اقتصاد و صنعت کشور

آیت‌الله علی اسلامی نماینده‌ی مردم استان قزوین

■ جهاددانشگاهی به‌عنوان نهادی پیشرو و نوآور نقش مهمی در رصد و شناسایی نیازهای جامعه دارد و با توجه به دارا بودن نیروهای متخصص و متعهد می‌تواند گره‌های کور اقتصاد و صنعت را باز کند.

■ عملکرد جهاددانشگاهی در تربیت نیروهای کارآمد و متعهد مطلوب بوده و توسعه و پیشرفت همراه با عدالت از اولویت‌های این نهاد است.

■□■

حرکت در خط انقلاب و موثر در کشور

حجت‌الاسلام‌والمسلمین عسگر دیرباز نماینده‌ی مردم استان آذربایجان غربی

■ جهاددانشگاهی یک نهاد انقلابی است و در خط انقلاب حرکت می‌کند؛ برای ایستادن تلاش کرده و موجبات رشد علمی پژوهشی جامعه را فراهم می‌کند.

■ جهاددانشگاهی در سراسر کشور تعامل علمی و پژوهشی خوبی با دانشگاه‌ها و مراکز علمی دارد و در این ایام ویروس کرونا نیز در پویش هم‌دلی و کمک‌های مومنانه، تولید و تجهیزات پزشکی و کمک به افزایش تولید این تجهیزات اقدامات خوبی داشتند.

■□■

برکات فراوان برای نظام

آیتا... هاشم نیازی نماینده‌ی مردم استان لرستان

■ اصل نهادهایی مانند جهاددانشگاهی که برخاسته از انقلاب هستند، این است که براساس اخلاص و انگیزه مؤسس آن‌ها بنا شده و برای نظام برکات زیادی داشته و دارند.

■□■

خدمتگزار شایسته‌ی برای نظام

آیت‌الله عباس‌علی سلیمانی نماینده‌ی مردم استان سیستان‌وبلوچستان

■ در استان ما نیازهای فراوانی وجود دارد که با توجه به وجود نیروهای مستعد و متخصص در جهاددانشگاهی، باید از زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی این نهاد انقلابی بهره برد.

■ جهاددانشگاهی از ابتدای تشکیل تاکنون، خدمتگزار شایسته‌ای برای نظام بوده است و همان‌طور که در دوران جنگ تحمیلی به یاری انقلاب آمد، امروز نیز می‌تواند بار مشکلات علمی و پژوهشی کشور را به دوش کشیده و منشا برکات باشد.

■□■

ورود در کار اساسی اندیشه‌ورزی و توسعه‌ی دانش‌های جامعه

آیتا... احمدرضا مبلغی نماینده‌ی مردم استان لرستان

■ جهاددانشگاهی به سمت توسعه‌ی علوم موردنیاز و ورود در کار اساسی اندیشه‌ورزی، علم‌ورزی و توسعه دانش‌های جامعه آمده است و در این زمینه گوی سبقت را رُبود؛ به‌طوری‌که خیلی از افتخارات و ابداعات کشور مستقیم یا غیرمستقیم به جهاددانشگاهی باز می‌گردد.

■□■

نقش موثر در نقشه‌ی جامع علمی کشور

محمدعلی طالبی استاندار یزد

■ تامین نیازهای علمی کشور با نگاه به مساله خودکفایی یکی از اهداف اصلی جهاددانشگاهی است و این نهاد با وجود این مسوولیت سنگین، توانست در تعامل موثر با ساختارهای علمی نقش بارزی را در پیشبرد برنامه‌های علمی و فناورانه کشور در حوزه‌های مختلف ایفا کند.

■ با تقویت نگاه ویژه‌ی دستگاه‌ها به این نهاد و توجه ویژه به ظرفیت‌های خوب جهاددانشگاهی، شاهد عملکرد بهتر و موثرتری از جانب این نهاد خواهیم بود.

■□■

لزوم بهره‌مندی از خدمات گسترده

هدایت‌الله جمالی‌پور استاندار قزوین

■ جهاددانشگاهی مجموعه علمی، دانش‌محور و دارای نیروی انسانی ماهر و متخصص است و شایسته است دستگاه‌های اجرایی استان از خدمات گسترده جهاددانشگاهی در راستای توسعه بهره ببرند.

■ جهاددانشگاهی در سال‌های پس از انقلاب به‌ویژه در دوران دفاع مقدس همواره با فعالیت جهادی، تهدیدها را به فرصت تبدیل کرده و اقدامات اثرگذار و ماندگاری در حوزه‌های علمی و پژوهشی انجام داده است.

حرکت اثرگذار در پژوهش‌های مهندسی و علوم انسانی

عنایت‌الله رحیمی استاندار فارس

■ جهاددانشگاهی در طول سال‌های اخیر، حرکت روبه‌جلو و اثرگذاری در حوزه‌های مختلف خصوصا پژوهش‌های مهندسی و علوم انسانی داشته است.

■ این نهاد انقلابی با انگیزه‌ی خدمت‌رسانی و تحول در آموزش عالی کشور ایجاد شد و به‌مرور زمان خدمات بسیار خوبی در عرصه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی و فرهنگی انجام داده است که تداوم دارد.

■□■

ارایه‌ی طرح‌های فاخر با اجرای مناسب

فریدون همتی استاندار هرمزگان

■ جهاددانشگاهی کانون خلاقیت و ابتکار و نوآوری است و در این نهاد هم طرح‌های پژوهشی، آموزشی و فرهنگی فاخر و گزین ارایه می‌شود و هم اجرای خوبی صورت می‌گیرد که باعث موفقیت برنامه‌های این نهاد شده است.

■ دستاوردهای علمی جهاددانشگاهی برای کشور چشم‌گیر و کم‌نظیر بوده و متخصصان متعهد و مومن فعال در این نهاد توانسته‌اند پیچیده‌ترین فعالیت‌های علمی را انجام داده و برای کشور افتخارآفرینی کنند.

■□■

مهارت کامل در شناسایی گلوگاه‌های فناوری استراتژیک کشور

سید علی آقازاده استاندار استان مرکزی

■ جهاددانشگاهی در طول ۴۰ سال از زمان تشکیل خود یک فرصت بسیار طلایی در حوزه فعالیت‌ها و ماموریت‌های محوله برای نظام اسلامی بوده است که باید از ظرفیت‌های طلایی و توانمندی‌های آن به نحو احسن استفاده کرد.

■ فعالیت‌های تحقیقاتی و پژوهشی جهاددانشگاهی به‌عنوان یک نهاد خودباور و خود اتکا، جریان‌ساز، فناور و پیشرو است که جوانان مصمم، پر اراده و خستگی‌ناپذیر و البته پربازده و برخوردار از فرهنگ جهادی و روحیه انقلابی با مهارت کامل در شناسایی گلوگاه‌های فناوری استراتژیک در کشور، جهش تاثیرگذار علمی و پژوهشی در حوزه فعالیت‌های خویش داشته‌اند.

■□■

الگوی تکیه بر دانش و توان داخلی

علی‌رضا آشناگر استاندار سمنان

■ اگر بخواهیم یک نمونه خوب از تکیه‌بر دانش و توان داخلی را مثال بزنیم آن جهاددانشگاهی است، چراکه امروز این نهاد حرفِ گُزین در تولید علم در کشور است.

■ در شرایط حساس امروز کشور، وجود نهادی‌های علمی با روحیه انقلابی و جهادی و بدنه‌ی جوان و متخصص گره‌گشای بسیاری از مشکلات کشور خواهد بود و مسیر پیشرفت و توسعه کشور را هموار خواهد کرد.

موفقیت در تبدیل دانش به فناوری و تجاری‌سازی محصولات

محمود نیلی احمدآبادی رییس دانشگاه تهران

■ جهاددانشگاهی در تبدیل دانش به فناوری و هم‌چنین تجاری‌سازی محصول، نقش موثری دارد؛ به‌نحوی‌که پروژه‌های بسیار بزرگی را توانسته انجام دهد که شاید از عهده‌ی دیگران کم‌تر برآمده است.

■ حضور جهاددانشگاهی در بدنه‌ی دانشگاه‌ها باید تقویت شود و در حال حاضر این نهاد، در تبدیل دانش به فناوری نقش مؤثری دارد.

نقش تعیین‌کننده در محیط پیچیده‌ی تحریم و محدودیت

محمد خدادی معاون مطبوعاتی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

■ جهاددانشگاهی همان طور که از اسمش پیداست، متشکل از دو واژه جهاد و دانشگاه است. جهاد ظرفیت‌های فردی را به بلوغ رسانده و به فداکاری تبدیل می‌کند. بستر دانشگاه کمک می‌کند که نیاز اصلی امروز جامعه ما، یعنی علم و فناوری و پایان دادن به انحصار دسترسی به تکنولوژی که تحمیل غرب به کشورهای در حال توسعه و به ویژه ما است، برطرف شده و این سد شکسته شود. استعمار و تحریم اصلی، استعمار علم و تکنولوژی است. جهاددانشگاهی خط مقدم شکستَن این استعمار و دسترسی به این عرصه علم و فناوری است.

■ جهاددانشگاهی در بستر اعتقاد و ایمان، دانایی و توانایی را به هم گره می‌زند و فرصت بهره‌برداری برای فردای ایران را فراهم می‌کند. موانع امروز را برطرف کرده و دست یافتن به علم و دانش، فناوری، مهارت و افزایش توانایی را به خصوص در قشر جوان میسر می‌کند. انحصاری که به ما تحمیل شده و به گونه‌ای تبدیل به یک سلاح برای تحمیل استثمار، استعمار و عقب نگه‌داشتن ما بوده است. جهاددانشگاهی در جاهایی که به هر نوعی خطر وجود دارد ورود می‌کند و حتی خودش را برای فدا شدن در معرض آسیب قرار می‌دهد؛ تکثیر جهاددانشگاهی در دل دانشگاه می‌تواند این فرصت را به جهاد مؤانه جوانان تبدیل کند.

■□■

پل میان دانشگاه، بخش صنعتی و خدماتی کشور

معصومه ابتکار معاون امور زنان و خانواده رییس‌جمهوری

■ جهاددانشگاهی از نهادهای برخاسته از ایده‌های انقلاب ۵۷ و سازمانی علمی و مؤثر در افزایش کارآمدی دانشگاه‌ها و پیوند دانشگاه‌ها با مراکز اجرایی و دستگاه‌های مختلف دولتی است که موفقیت‌های زیادی را طی سال‌های بعد از تشکیل داشته و توانسته در بسیاری از زمینه‌ها الگوهای موفقی را مبتنی بر نگاه علمی و درعین‌حال کاربردی به‌پیش ببرد. این سابقه که جنبه کارآمدی و نگاه فرابخشی به موضوعات مختلف در آن جای تقدیر دارد، بیش از دیگر سازمان‌ها، جهاددانشگاهی را به‌عنوان پلی میان دانشگاه و بخش صنعتی و خدماتی کشور معرفی می‌کند.

■ وجود ۴۳ واحد جهاددانشگاهی که ۳۰ واحد آن در مراکز استان‌ها استقرار دارند ظرفیت قابل‌توجهی برای همکاری مؤثر با دستگاه‌های اجرایی برای اجرای طرح‌های مهم و کاربردی در سطح کشور است که معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده از سال ۹۶ در قالب موافقت‌نامه مشترکی از آن‌ها در جهت توانمندسازی اقتصادی زنان به‌ویژه زنان سرپرست خانوار بهره‌مند شده است.

ارمغان جهاد و نگاه به آینده

سهم بزرگ جهاددانشگاهی در توسعه‌ی علمی و فرهنگی کشور

اشاره: دکتر محمدحسین ایمانی خوشخو رییس پارک علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی از روزهای نخست تشکیل جهاددانشگاهی تا به امروز در حوزه‌های مختلف زیرمجموعه‌ی این نهاد هم‌چون معاونت فرهنگی و آموزشی، مدیریت مرکز انتشارات، ریاست دانشگاه علم و فرهنگ، رییس پارک ملی علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی و... مشغول به خدمت بوده است و معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور، ریاست کمیته‌ی برنامه‌ریزی گردشگری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و... را نیز در کارنامه‌ی خود دارد.

به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی با این عضو هیات علمی جهاددانشگاهی و رییس پارک ملی علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی این نهاد به گفت‌وگو نشستیم.

از چه زمانی فعالیت خود را در جهاددانشگاهی آغاز کردید؟

در بهار سال ۵۹ که دانشگاه‌ها به دلیل انقلاب فرهنگی تعطیل شدند، کم‌وبیش فعالیت‌های جهادی را انجام می‌دادیم و پس از تعطیلی دانشگاه‌ها، دوستانی که در انجمن‌های اسلامی فعال بودند هر یک در بخش‌هایی مانند جهادسازندگی و سپاه فعالیت خود را آغاز کردند. من نیز در ستاد دبیرخانه‌ی انقلاب فرهنگی مشغول شدم. در این ستاد طرح‌هایی برای بهره‌گیری از افرادی که در اثر تعطیلی دانشگاه‌ها وقتشان آزاد شده بود، ارایه دادیم. با همکاری یکسری از دوستان طرح تشکیل جهاددانشگاهی را آماده کرده و به ستاد انقلاب فرهنگی ارایه شد. این طرح در ستاد تصویب و جهاددانشگاهی متولد شد؛ از همان زمان تا به امروز در این نهاد جوشیده از انقلاب اسلامی فعالیت می‌کنم.

چه طرح‌های برجسته‌ای را از آن زمان تا به امروز دنبال کرده و انجام داده‌اید؟

جهاددانشگاهی از ابتدا به دنبال فعالیت‌های فرهنگی بود تا اینکه دانشگاه‌ها باز شد و جشنواره‌های دانشجویی را در جهاددانشگاهی آغاز کردیم. جهاددانشگاهی پس از باز شدن دانشگاه‌ها توانست تحول عمده‌ای در حوزه‌ی فرهنگی ایجاد کند.

ورود جهاددانشگاهی به حوزه‌ی آموزش عالی ازجمله طرح‌های برجسته‌ای بود که در سال ۷۰ یعنی زمانی که معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی را عهده‌دار بودم، انجام شد. در موسسه‌ی دانشگاهی رسام هنر که وابسته به معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی بود، برای دو رشته‌ی آموزش عالی مجوز گرفتیم که همین موضوع نقطه‌ی شروع تاسیس دانشگاه علم و فرهنگ که امروز یکی از دانشگاه‌های معتبر کشور به شمار می‌رود، شد.

پس از اخذ مجوز موسسه‌ی آموزش عالی با تخصیص بودجه‌ی اضافه‌ی موسسه تبدیل به دانشگاه شد. از آن زمان تا امروز، جزو هیات موسس این دانشگاه هستم.

بعدها برای ادامه‌ی تحصیل به خارج از کشور رفتم و پس از برگشت در وزارت ارشاد در حوزه‌ی معاونت هنری به فعالیت مشغول و دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور شدم. پس‌ازآن مجددا به جهاددانشگاهی بازگشتم و وارد دانشگاه علم و فرهنگ شدم. در آن زمان دانشگاه توسعه‌ی فیزیکی و کیفی پیدا کرد و نزدیک به ۳۰ هزار متر فضای جدید اضافه و رشته‌های دکترا در آن ایجاد شد.

زمانی که ریاست دانشگاه علم و فرهنگ را بر عهده داشتم، نزدیک به ۱۲۰ دانشجوی پژوهش‌محور دکترا در دانشگاه علم و فرهنگ پذیرش شد و این دانشجوها وارد پژوهشکده‌ها و پژوهشگاه‌های جهاددانشگاهی شدند و سطح آموزش از معمولی به سمت علمی رفت.

ایده‌ی ایجاد پارک فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی نیز از دیگر طرح‌های فرهنگی بود که

دوران دفاع مقدس دوره طلایی فعالیت‌های جهاددانشگاهی بود و شاید هنوز نتوان خدمتی که در آن زمان انجام شده بیان کرد.

توانستیم آن را برای نخستین‌بار در کشور عملیاتی کنیم؛ به‌طوری‌که امروز این پارک یکی از پارک‌های تخصصی کشور است که توانسته منشأ اثر باشد و توجه‌ها را به خود جلب کند. این پارک زمینه‌ای برای ارتباط حوزه‌ی فرهنگ با فناوری شد.

جهاددانشگاهی تا چه حد در شناسایی نیازهای استراتژیک کشور و رفع آن نقش‌آفرین بوده است؟

فلسفه‌ی جهاددانشگاهی در سال ۱۳۵۹ این بود که کارهای بر زمین‌مانده را انجام دهد و به‌دنبال حوزه‌هایی بود که نهادهای گوناگون به سراغ آن‌ها نمی‌رفتند. با نگاهی به تاریخچه‌ی این نهاد می‌توان دریافت که در حوزه‌های فرهنگی، تحقیقاتی و ... نقش مهمی ایفا کرده است.

دوران دفاع مقدس، دوره‌ی طلایی فعالیت‌های جهاددانشگاهی بود و شاید هنوز نتوان خدماتی را که در آن زمان انجام شد، بیان کرد. مجموعه‌ای از نیروهای متعهد و متخصص کنار هم جمع شدند و فعالیت‌های مختلفی را دنبال کردند. جهاددانشگاهی پس از جنگ و در دوران سازندگی نیز پروژه‌های مختلفی را انجام داد و در حال حاضر نیز که کشور تحریم است، اقدامات ارزنده‌ای را برای کاهش آثار منفی تحریم‌ها انجام می‌دهد. همین‌که یک نهاد انقلابی چهل سال است به حرکت خود ادامه می‌دهد، ناشی از انجام کارهایی بوده است که دیگران به هر نحوی نتوانستند از عهده‌ی آن‌ها برآیند و همین امر سبب استمرار حیات جهاددانشگاهی شده است.

شاید یکی از دلایل تایید جهاددانشگاهی از سوی مقام معظم رهبری و حمایت دولت‌های مختلف این باشد که جهاددانشگاهی می‌تواند به رفع مشکلات عمده‌ی کشور کمک کند.

نقش جهاددانشگاهی در جریان‌سازی علمی کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

چند سالی است که پارک‌های علم و فناوری در کشور تاسیس شده‌اند؛ جهاددانشگاهی خود بزرگ‌ترین پارک علم و فناوری کشور است. وظیفه‌ی پارک فناوری تبدیل ایده به محصول است؛ از روزی که جهاددانشگاهی تاسیس شد، این کار را انجام داده است و برای هرکسی که ایده‌ای داشت و به جهاددانشگاهی مراجعه کرد، فضا در اختیار گذاشت؛ بنابراین سهم جهاددانشگاهی برای توسعه‌ی فناوری و حوزه‌های دانش‌بنیان بسیار بالاست.

از همان ابتدای تشکیل جهاددانشگاهی تبلیغات چندانی برای طرح‌های علمی و فرهنگی این نهاد وجود نداشت. درصورتی‌که اگر این تبلیغات انجام می‌گرفت، مردم و مسوولان شناخت بیشتری از این نهاد انقلابی پیدا می‌کردند، اما همیشه در سکوت کار خود را پیش می‌برد و در حال حاضر نیز به همین منوال راه خود را ادامه می‌دهد.

این نهاد جوشیده از انقلاب اسلامی توانسته سهم بسیار بزرگی را در توسعه‌ی علمی و فرهنگی کشور بردارد. پژوهشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی و مراکز فرهنگی زیرمجموعه‌ی جهاددانشگاهی، نشانگر آن است که یک‌نهاد مقتدر در عرصه‌ی ملی فعالیت می‌کند و ان‌شاءالله که بتواند هم‌چنان خدمتگزار باشد.

نقش جهاددانشگاهی در نقشه‌ی جامع علمی کشور کجاست؟

در حال حاضر رییس جهاددانشگاهی، عضو شورای نقشه‌ی جامع علمی کشور هستند و در جلسات آن شرکت می‌کند؛ شاید علت حضور جهاد در این شورا، گذشته‌ی موفقیت‌آمیز آن باشد. جهاددانشگاهی شاید تنها نهاد انقلابی است که باسابقه‌ی ۴۰ ساله، هنوز ایده‌هایی می‌دهد که برای توسعه‌ی علمی و فرهنگی کشور مفید است.

عملکرد جهاددانشگاهی در زمینه‌ی کادرسازی و تربیت مدیر برای نهادهای دولتی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

کم نیستند مسوولانی که در سوابق خود عضویت در جهاددانشگاهی را نیز بیان و آن را به‌عنوان پشتوانه‌ی علمی خود ذکر می‌کنند. جهاددانشگاهی بیش از این نیز می‌توانست کادرسازی داخلی انجام دهد و این مهم را باید در برنامه‌ی ۴۰ ساله‌ی دوم خود لحاظ کند.

هدیه‌ی جهاددانشگاهی به مادران نابارور؛ موفقیت درمان ناباروری تا ۴۶ درصد

اشاره: ناباروری از جمله مشکلاتی است که بسیاری از خانواده‌هایی که از داشتن فرزند محروم‌اند، با آن روبه‌رو هستند. ناباروری می‌تواند ناشی از ابتلا به بیماری، زندگی در شرایط پراسترس، مصرف غذاها و داروهای شیمیایی و ناسالم، فعالیت در محیط‌های صنعتی، آلوده و... باشد. امروزه با وجود شیوه‌های درمان ناباروری و وجود مراکزی که در این زمینه خدماتی به زوج‌های جوان ارایه می‌کنند، نگرانی زوج‌هایی که با مشکل ناباروری دست‌وپنجه نرم می‌کنند، کاهش پیداکرده است. یکی از این مراکز در کشور ما، مرکز فوق تخصصی درمان ناباروری پژوهشگاه ابن‌سینا وابسته به جهاددانشگاهی است که در این مرکز و با استفاده از سلول‌درمانی، میزان موفقیت درمان ناباروری تا حدود ۴۶ درصد افزایش‌یافته است.

دکتر سمیه کاظم‌نژاد عضو هیات‌علمی و مدیر گروه مهندسی بافت و پزشکی بازساختی پژوهشگاه ابن‌سینا و جنین‌شناس این مرکز که موفق به دریافت جایزه‌ی مریم میرزاخانی (جایزه‌ی ویژه‌ی بانوان نخبه و فعال علمی، فرهنگی و اجتماعی) شده است، به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی، از تلاش و آرزوی خود برای کمک به مادرشدن بانوان سرزمین‌اش سخن گفت. مشروح این گفت‌وگو را می‌توانید در ادامه بخوانید.

پژوهش در حوزه‌ی درمان ناباروری از طریق سلول‌های بنیادی را از چه زمانی آغاز کردید و همکاری‌تان با جهاددانشگاهی چگونه شکل گرفت؟

سال ۸۷ پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه، رزومه‌ی خود را به پژوهشگاه ابن‌سینا ارایه کردم و با توجه به فعالیت‌های تحقیقاتی که در حوزه‌ی سلول‌های بنیادی، مهندسی بافت کبد و ... داشتم، جذب پژوهشگاه ابن‌سینا شدم. این پژوهشگاه در زمینه‌ی ناباروری و سلول‌های بنیادی فعالیت می‌کرد. پس از شروع کار در ابن‌سینا، به‌صورت متمرکز بر روی ناباروری فعالیت خود را ادامه دادم و به تحقیق در زمینه‌ی سلول‌های بنیادی مرتبط با بافت‌های تولیدمثلی زنانه و درمان ناباروری با استفاده‌ی از سلول‌های بنیادی پرداختم.

زمانی که فعالیت خود را در حوزه‌ی درمان ناباروری به کمک سلول‌های بنیادی آغاز کردید، این علم در دنیا در چه جایگاهی قرار داشت؟

آن زمان، حدود یک‌سال می‌شد که استفاده‌ی از سلول‌های بنیادی در دنیا مطرح‌شده بود، البته از سال‌های قبل‌تر، مراکز مختلفی در دنیا کار بر روی سلول‌های بنیادی را آغاز کرده بودند، اما از زمان شناسایی

منبع جدید سلول‌های بنیادی (سلول‌های تولیدمثلی) یک سال می‌گذشت و ایران جزو اولین‌ها در دنیا بود. پژوهشگاه ابن‌سینا از نظر امکانات و تجهیزات شرایط خوبی داشته و دارد و تلاش کرده همه‌ی امکانات لازم را در مسیر تحقیقات این علم، فراهم کند. آن زمان که وارد پژوهشگاه ابن‌سینا شدم، پیشنهادی داشتم مبنی بر این‌که خوب است ما نیز وارد این حوزه‌ی کاری شویم.

اولین بودن چه حسی دارد؟

به دنبال اولین نبودیم! محقق باید ذهنی نوآور داشته باشد؛ البته این به معنای آن نیست که به سراغ هر چیز تازه و نویی برود، بلکه باید ببیند مردم و جامعه به چه چیزهایی نیاز دارند و بر اساس آن نیازها، موضوعات را تعریف و به دنبال حل مشکلات برود. از سویی، باید تلاش شود راه‌حل‌ها در رفع مشکلات و نیازها، جنبه نوآورانه نیز داشته باشد.

آیا اقدامات شما و مرکزتان موجب شد که امید در جامعه‌ی ایران افزایش یابد؟

محور اصلی کار ما در مرکز، درمان ناباروری است و در این مسیر جامعه‌ی هدف ما بانوان ناباروری بودند که با IVF هم نمی‌توانستند باردار شوند، یعنی حداقل دو بار IVF را انجام داده بودند و حتی با این روش نیز تعداد تخمک کمی از آن‌ها می‌توانستیم دریافت کنیم، بنابراین یا جنین نداشتند یا اگر داشتند، تعداد آن تا حد زیادی کم و شانس باروری آن‌ها بسیار پایین و حدود ۱۰ درصد بود؛ اما با استفاده از سلول‌درمانی میزان موفقیت درمان در مورد آن‌ها تا ۴۶ درصد افزایش پیدا کرد و حتی برخی بانوان توانستند بدون IVF بارداری طبیعی را تجربه کنند.

در حال حاضر، تعداد مراجعانی که برای درمان ناباروری به مرکز می‌آیند، بسیار بیشتر شده است؛ ما نیز با توجه به نتایج مثبت اولیه‌ای که داشته‌ایم، کارمان را با قوت بیشتری ادامه داده‌ایم. خوشحالی بانویی را تصور کنید که با IVF هم قادر نبود باردار شود و برای دریافت تخمک اهدایی معرفی می‌شد، اما درنهایت و پس از درمان در مرکز ما، به‌صورت طبیعی باردار شده است، به‌راستی این اتفاق برای خانواده‌هایی که با مشکل ناباروری دست‌وپنجه نرم می‌کنند، یک معجزه محسوب می‌شود.

امید به زندگی و احساس خوشحالی به ارمغان آمده برای خانواده‌ها، برای ما، به‌عنوان محقق نیز رقم می‌خورد. هر نوزادی که با این روش درمانی به دنیا می‌آید، ما نیز مانند والدین خوشحال می‌شویم و امید داریم این روش را توسعه داده و به‌صورت خدمتی گسترده به جامعه ارایه کنیم.

آینده‌ی درمان ناباروری را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

فعالیت در این حیطه را تا گسترش و پوشش همگانی آن در کشور ادامه می‌دهیم تا بانوان بیشتری بتوانند لذت مادرشدن را تجربه کنند. این یک مسیر درمانی است که آن را به‌تازگی آغاز کرده‌ایم و سال‌ها برای آن زحمت کشیده و دغدغه‌هایی برای آن داشته‌ایم و البته مشکلات هم کم نبودند، اما همه‌ی سختی‌ها را تحمل کردیم تا به امروز و نقطه‌ای که در آن ایستاده‌ایم، برسیم و نمی‌خواهیم در این نقطه باقی بمانیم. اگر بتوانیم سلول‌درمانی را به تمام زمینه‌های مرتبط با ناباروری بانوان تعمیم و توسعه دهیم، نه‌تنها برای مراجعانی که کاهش ذخیره‌ی تخمدان دارند، بلکه برای سایر مراجعان درمان ناباروری، خدماتی ارایه خواهیم کرد. امیدواریم تلاش‌های ما نتیجه بدهد و این آرزوی ماست.

گاهی این موضوع مطرح می‌شود که امکان پیشرفت در جامعه برای آقایان بیش از بانوان است، آیا در جهاددانشگاهی با چنین گزاره‌ای به‌صورت عینی روبرو بودید که بخواهید برای جایگاهی که در آن قرار دارید، بیش از آقایان تلاش کنید؟

این نگاه جنسیتی در همه جای دنیا مطرح است. چنین مساله‌ای را در ایران نیز تجربه می‌کنیم و معمولا در شرایط مشابه و ازلحاظ جایگاه علمی، آقایان برای سمت‌های بالاتر انتخاب می‌شوند. به همین دلیل شما می‌بینید در پست‌های مدیریتی بیشتر آقایان حضور دارند؛ اما بنده از زمانی که وارد جهاددانشگاهی شدم، این نهاد همواره مشوق من بوده و از جهت فراهم شدن امکانات، شرایط و تسهیلات در پژوهشگاه ابن‌سینا حمایت‌شده‌ام.

جهاددانشگاهی تلاش کرده با تشویق پژوهشگران خود، پیشتازی علمی را حفظ کند. افزایش تعداد مقاله‌ها و بالا رفتن جایگاه دانشگاه در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی مدنظر است، اما هدف جهاد این است که فعالیت‌هایی را دنبال کند که فناورانه باشد و درنهایت بتواند منجر به تولید محصول و خدمتی شود و مشکلی را در جامعه حل کند. لذا در این موضوع که فرد جهادگر مجموعه‌اش خانم یا آقاست، تفاوتی قائل نیست.

به عقیده‌ی شما جهاددانشگاهی چگونه باید پیشتازی خود در حوزه‌ی جنین‌شناسی را حفظ کند؟

اکنون دنیا در حال حرکت به سمت توسعه‌ی فناوری است. تاکنون رویکرد جهاددانشگاهی تولید فناوری و کمک به حمایت از فناوری‌های مختلف بوده، ازاین‌پس نیز باید همین رویکرد را ادامه دهد و این مسیر و حمایت از فناوری منوط به این است که تسهیلاتی که برای توسعه‌ی فناوری نیاز است، بتواند فراهم کند.

البته به دلیل تحریم‌های ظالمانه، شرایط سختی وجود دارد و تامین مواد برای جهاددانشگاهی سخت‌تر شده است؛ بنابراین، متاثر از همین وضعیت، باید بتوانیم در تامین مواد خودکفا شویم. تامین مواد از الزامات توسعه‌ی فناوری است، اما متاسفانه در زمینه‌ی تامین برخی مواد و وسایل موردنیاز وابسته به خارج هستیم. اگر می‌خواهیم این حیطه (جنین‌شناسی و درمان ناباروری) توسعه پیدا کند، باید مواد اولیه را خودمان و در داخل تولید کنیم. برای این کار، نیازمند یاری و کمک سایر حوزه‌های پژوهشی کشور هستیم تا زمینه‌های تامین مواد اولیه و تجهیزات تحقیق و پژوهش در این عرصه صورت بگیرد و نهایتا منجر به مرتفع شدن نیازها دراین‌باره شود.

محقق باید ذهنی نوآور داشته باشد؛ البته این به معنای آن نیست که به سراغ هر چیز تازه و نویی برود، بلکه باید ببیند مردم و جامعه به چه چیزهائی نیاز دارند

استقلال و انعطاف؛ دلیل حضور موفق جهاددانشگاهی در عرصه‌های علمی

اشاره: دکتر شهپر حقیقت متخصص اپیدمیولوژی و لنفوتراپیست جهاددانشگاهی، سال‌ها در حوزه‌ی سرطان به پژوهش پرداخته و برای مدتی مسوولیت پژوهشکده‌ی سرطان معتمد جهاددانشگاهی را نیز بر عهده داشته و پیش‌ازآن نیز عضو هیات علمی جهاددانشگاهی علوم پزشکی تهران بوده است. دکتر حقیقت در این گفت‌وگو که به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی انجام شد، با اشاره به طرح‌های مهم اجرایی در حوزه‌ی پزشکی به‌ویژه در رابطه با سرطان به تبیین توانمندی‌های جهاددانشگاهی در عرصه‌های مختلف پرداخت.

همکاری شما با جهاددانشگاهی چگونه و از چه سالی آغاز شده است؟

از سال ۱۳۷۴ زمانی که دوره‌ی انترنی پزشکی را می‌گذارندم، به دعوت دکتر ایرج حریرچی که آن‌زمان رییس جهاددانشگاهی واحد علوم پزشکی بود، وارد جهاددانشگاهی شدم تا یک مجموعه‌ی چند تخصصی را ایجاد کنیم. پس از آن‌که دوره‌ی پزشکی را به اتمام رساندم، حکم استخدامی ما در جهاددانشگاهی نیز تغییر پیدا کرد و از حالت قراردادی به رسمی تبدیل شد و از آن زمان تاکنون در خدمت جهاددانشگاهی هستم.

چه طرح‌های برجسته‌ای را در جهاددانشگاهی انجام دادید؟

طرح‌های زیادی انجام شده است؛ در هر زمان بسته به نیازی که وجود داشت، این طرح‌ها پیگیری و انجام می‌شد. رشته‌ی تخصصی من اپیدمیولوژی است و با توجه به وضعیت روز، شیوع و ظهور و پیشگیری از سرطان پستان، مهم بود طرح‌هایی را در این رابطه انجام دهیم. در همین راستا «صدای مشاور» را راه‌اندازی کردیم تا بتوانیم جواب‌گوی نیازهای تشخیص درمان کشور باشیم. چهار پروژه در این حوزه انجام دادیم تا ببینیم چه اثری داشته است. پس‌ازآن طرح‌های متعددی در زمینه‌ی غربال‌گری سرطان انجام دادیم. یک بُعد از زندگی انسان پس از درمان سرطان از کیفیت خوبی برخوردار نیست؛ مثلا به‌دلیل اختلالات لنفاوی دست این بیماران ورم پیدا می‌کرد؛ بنابراین از سال ۸۰ که مسوولیت کلینیک سرطان پستان جهاددانشگاهی را نیز بر عهده داشتم، به این موضوع پرداختم و مقدمات این موضوع را فراهم کردیم و از سال ۱۳۸۲ فاز تحقیقاتی این حوزه نیز آغاز شد.

اولویت همیشگی من پیشگیری از سرطان پستان بود؛ در ادامه‌ی راه، لنفولوژی نیز به حوزه‌های مطالعاتی و پژوهشی ما اضافه شد. خوشبختانه تحقیقات و کارآزمایی‌های بالینی زیادی در این حوزه انجام گرفت. در زمینه‌ی غربال‌گری سرطان نیز جامع‌ترین فعالیت‌هایی که انجام دادیم در پاسخ به این پرسش بود که آیا باید برای زنان ایرانی غربال‌گری انجام دهیم یا خیر؟ در سال ۹۰ که پایان‌نامه‌ی تخصصی‌ام در رشته‌ی اپیدمیولوژی را می‌نوشتم، به این موضوع پرداختم که آیا می‌توان از طریق ماموگرافی به غربال‌گری سرطان پستان پرداخت؟ نتایج این پژوهش بسیار ارزشمند بود و چالش‌های این موضوع را به‌خوبی روشن کرد.

طرح بزرگی را نیز از حدود سه سال قبل آغاز کردیم تا بتوانیم تمامی مطالعات ۲۰ سال گذشته در زمینه‌ی اپیدمیولوژی، تشخیص و درمان سرطان پستان را منسجم کرده و در اختیار دیگر متخصصان قرار دهیم و اساس تحقیقات آینده در این زمینه قرار گیرد.

جایگاه جهاددانشگاهی در شناسایی و رفع نیازهای استراتژیک کشور را چگونه می‌بینید؟

رسالت بسیاری از دانشگاه‌ها آموزش است و پژوهش در اولویت بعدی قرار دارد، اما بسته به امتیازهایی که می‌گیرند اولویت‌های خود را تعیین می‌کنند؛ وظایف سازمانی تعیین می‌شود و از رسالت‌های اصلی خود باز می‌مانند، اما جهاددانشگاهی این‌گونه نیست.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌هایی که این نهاد دارد این است که مستقل بوده و انعطاف داخلی زیادی دارد و همیشه سعی کرده تا در جناح‌های سیاسی خاص قرار نگیرد، آموزش و پژوهش را سرلوحه و رسالت کار خود قرار داده است و هیچ‌گاه هیچ مشکلی با هیچ دولتی نداشته و مسیر راه خود را پیموده است؛ به‌این‌جهت نهادی کاربردی بوده و بسیاری از نیازهای کشور را رفع و موفقیت‌های زیادی کسب کرده است.

به نیروهای جهاددانشگاهی در کشور با دید علمی نگاه می‌شود و این موضوع ارزش محسوب می‌شود؛ نیروهایی که به‌عنوان جهادگر نیز جذب نهادهای دیگر می‌شوند، معمولا به‌عنوان نیروهای علمی و بی‌حاشیه شناخته می‌شوند. سرمایه‌های اصلی جهاددانشگاهی نیروهای آن هستند. نیروهای انسانی که با صداقت تمام همیشه سعی کرده‌اند از توانمندی‌های خود استفاده کنند و امیدوارم همیشه جهاددانشگاهی قدردان نیروهای خود باشد.

جهاددانشگاهی در چه نقطه‌ای از نقشه‌ی جامع علمی کشور قرار گرفته است؟

اگر بخواهیم منصفانه قضاوت کنیم، جایگاه جهاددانشگاهی در این نقشه بسیار کم‌رنگ است؛ درحالی‌که باید نقش بسیار برجسته‌ای داشته باشد. البته نمی‌توان دراین‌باره ایراد گرفت، چراکه این مساله تحت تاثیر سیاست‌های مدیریتی کشور در مقاطع مختلف است. بسیاری از مدیران کشوری در برنامه‌ریزی‌هایی که دارند با سیاست عدم بهره‌مندی از جهاددانشگاهی پیش می‌روند. این تفکر آسیب‌های زیادی به دنبال داشته است. توانمندی جهاددانشگاهی بسیار بالاتر از چیزی است که در کشور وجود دارد.

باید توانمندی‌های خود را تا حدی بالا ببریم که خودمان را به دیگران ثابت کنیم. وقتی ثابت کردیم آن‌ها ناچار خواهند بود که به دنبال ما بیایند؛ اگرچه کارنامه‌ی جهاددانشگاهی نشان می‌دهد که خود را ثابت کرده است و هر یک از مجموعه‌های این نهاد در هر حوزه‌ای یک قطب علمی است. باید این مجموعه‌های ارزشمند در سیاست‌گذاری‌های کشور بازی داده شوند. در مقاطع مختلف زمانی از نیروهای جهادی استفاده می‌کنند، اما به‌عنوان یک نهاد قابل ارجاع در وزارتخانه‌های مختلف استفاده نمی‌کنند. از سوی دیگر گاهی جهاددانشگاهی را به‌جای این‌که یک نهاد همراه ببینند، به‌عنوان یک رقیب به آن می‌نگرند، درحالی‌که این نگاه مانعی برای پیشرفت کشور است.

نمره‌ی قابل‌قبول جهاددانشگاهی در قیاس با مراکز پژوهشی

اشاره: زهره شهبازی مدیرگروه پژوهشی توسعه‌ی اجتماعی جهاددانشگاهی استان مرکزی به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل این نهاد انقلابی، از تلاش مستمر جهاددانشگاهی و گروه‌های پژوهشی آن، باوجود تمام محدودیت‌ها و حتی نارسایی‌ها، برای به‌بار نشستن طرح‌ها و پروژه‌هایی باهدف رفع مشکلات جامعه سخن گفت.
او بر این باور است که عملکرد جهاددانشگاهی دست‌کم در مقام قیاس با دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی، قابل دفاع است و نمره‌ی قبولی و حتی بالاتر در این زمینه دارد.
مشروح گفت‌وگوی ما با زهره شهبازی در ادامه می‌آید.

آغاز همکاری شما با جهاددانشگاهی با چه طرح یا اقدامی بود؟

پس از همکاری در اجرای چند پروژه پژوهشی به‌صورت پاره‌وقت، به سبب علاقه به فعالیت پژوهشی و به‌واسطه‌ی کم‌وکیف همین همکاری و علی‌رغم اشتغال در سازمانی دولتی، به‌صورت تمام‌وقت وارد جهاددانشگاهی شدم.

چه موفقیت‌هایی در جهاددانشگاهی کسب کرده‌اید؟

اخذ رتبه‌ی مدیر گروه برتر پژوهشی در بین گروه‌های علوم انسانی جهاددانشگاهی، اخذ رتبه‌ی جهادگر نمونه در واحد و در رسته‌ی هیات علمی، همکاری در اخذ موافقت اصولی و قطعی گروه پژوهشی توسعه‌ی اجتماعی واحد در کوتاه‌ترین زمان ممکن، اجرای طرح‌های خلاقانه و نو در حوزه‌ی اجتماعی ازجمله راه‌اندازی مرکز دیده‌بانی اجتماعی و تصویب و اجرای طرح ملی بررسی وضعیت شاخص‌های توسعه‌ی اجتماعی در استان‌های کشور از جمله موفقیت‌های سال‌های اخیر بنده و ماحاصل همکاری‌ام با جهاددانشگاهی بوده است.

ازجمله طرح‌های موفقی که طی این سال‌ها به اجرا درآورده‌اید را معرفی بفرمایید.

از جمله طرح‌های موفق می‌توانم به اجرای پروژه‌ی ملی بررسی وضعیت شاخص‌های توسعه‌ی اجتماعی استان‌های کشور اشاره کنم. این پروژه یکی از هشت پروژه‌ی ملی اخذشده از سوی جهاددانشگاهی با کارفرمایی سازمان برنامه‌وبودجه‌ی کشور بود که گروه پژوهشی توسعه‌ی اجتماعی واحد استان مرکزی از جمله‌ی معدود واحدهای شهرستانی بود که توانست در این عرصه ورود کند.

یکی از وجوه تمایز جهاددانشگاهی پیشتازی در اموری بوده که بر زمین‌مانده است، آیا در طرح‌ها و پروژه‌هایی که انجام داده‌اید موفق به این کارشده‌اید؟

به‌طورکلی فلسفه‌ی تاسیس و فعالیت گروه پژوهشی توسعه‌ی اجتماعی، به دلیل مغفول‌ماندن وجه اجتماعی در گفتمان و استراتژی توسعه‌ی کشور بوده است، چراکه نادیده گرفتن وجه اجتماعی سبب تشدید توسعه‌ی نامتوازن و ناپایدار در کشور شده است؛ بنابراین از ابتدا سعی بر این بود فعالیت‌های این گروه در راستای پوشش خلأ موجود در این زمینه باشد. برای مثال در مورد اجرای پروژه‌ی ملی که اشاره شد، باید بگویم در کشور تاکنون توسعه‌ی اجتماعی به‌صورت قابل اجماع اندازه‌گیری و متعاقبا رصد نشده بود، بنابراین در کنار پیامدهایی چون تشدید نامتوازنی توسعه، مسایلی از قبیل عدم ارزیابی برنامه‌ها و اقدامات در حوزه‌ی اجتماعی، شکل‌گیری فضای مبهم و غیرشفاف و تعدد و موازی‌کاری در دستگاه‌های اجرایی متولی امور اجتماعی را در حوزه‌ی اجتماعی با خود به همراه داشت که هزینه‌های زیادی را به کشور تحمیل کرده و مسیر توسعه و پیشرفت را با چالش‌های جدی همراه می‌سازد.

در حال حاضر مشغول به انجام چه طرح یا پروژه‌ای در جهاددانشگاهی هستید و هدف‌گذاری شما برای آینده حرفه‌ای‌تان چیست؟

چون از ابتدا هدف‌گذاری بلندمدت در زمینه‌ی توسعه‌ی اجتماعی، با توجه به مغفول ماندن این مفهوم در گفتمان توسعه در ایران توسط این گروه انجام شده است، قطعا برنامه‌های پژوهشی دیگری در ادامه‌ی فعالیت‌های پیشین، ازجمله؛ اجرای فازهای بعدی مطالعه‌ای که در بالا اشاره شد، در دستور کار این گروه پژوهشی باهدف بازآفرینی نظام اجتماعی قرار خواهد گرفت.

عملکرد جهاددانشگاهی را طی چهار دهه، در حوزه‌ی پژوهش، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظر می‌رسد باوجود تمام محدودیت‌ها و حتی نارسایی‌ها، عملکرد جهاددانشگاهی دست‌کم در مقام قیاس با فعالیت دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی، قابل دفاع است و نمره‌ی قبولی و حتی بالاتر در این زمینه می‌گیرد.

وجه تمایز فعالیت در جهاددانشگاهی با سایر نهادها چیست؟

بالاترین وجه تمایز جهاددانشگاهی با سایر نهادها فراغت این مجموعه از ساختارهای متصلب، دست‌وپاگیر و ناکارآمد اداری و بوروکراسی‌هاست. این خصلت پتانسیل فراوانی را برای فعالیت در حوزه‌های مختلف برای جهاددانشگاهی فراهم کرده که البته حرکت در لبه‌ی تیغ نیز محسوب می‌شود، چراکه اگر جهاددانشگاهی به فراخور شرایط، نتواند ظرفیت‌سازی و بسترسازی‌های لازم را انجام دهد، این نقطه‌ی قوت به نقطه‌ی ضعف و چه‌بسا تهدید تبدیل خواهد شد.

چه موانعی در تحقق اهداف جهاددانشگاهی درزمینه‌ی کاری شما وجود دارد و برای رفع این موانع چه باید کرد؟

با توجه به ماهیت فعالیت‌های پژوهشی در کشور، به نظر می‌رسد با توجه به وضعیت اقتصادی و سیاسی کشور، بیشترین صدمه به حوزه‌هایی مانند پژوهش خورده است، به همین دلیل، لزوم دستیابی به منابع درآمدی در گروه‌های پژوهشی، خاصه شاخه‌ی علوم انسانی، یکی از موانع جدی در کنار معضل همیشگیِ ماندگاری اعضا به‌واسطه‌ی دریافتی‌های محدود در این گروه‌هاست.

بهترین رخدادی که طی فعالیت در جهاددانشگاهی تجربه کرده‌اید، چه بوده است؟

صرف‌نظر از ابلاغ طرح ملی توسعه‌ی اجتماعی به گروه، بدون‌شک باید به برگزاری نشست‌ها و گردهمایی‌های شاخه‌های تخصصی در جهاددانشگاهی که ضمن تقویت هویت‌سازمانی افراد، منجر به تقویت رابطه و افزایش آگاهی درباره‌ی فعالیت همکاران واحدها و پروژه‌های مختلف شد و زمینه‌ی انسجام، پویایی و افزایش کارایی و بهره‌وری فعالیت اعضا را به همراه داشته، اشاره کنم.

جهش علمی و فرهنگی کشور مرهون اقدامات جهاددانشگاهی است

اشاره: دکتر ناصر اقدمی عضو هیات علمی پژوهشگاه رویان جهاددانشگاهی که از کودکی آرزوی خلبانی را در سر می‌پرورانده و بعدها به ریاضی و آمار و سروکله زدن با عدد و رقم علاقه‌مند شده و نهایتا در دانشگاه رشته‌ی پزشکی خوانده و امروز از سرآمدان جامعه پزشکی است، می‌گوید: اگر قرار باشد یک‌بار دیگر از ابتدا شروع کند، نهایتا از همین نقطه‌ای که در آن قرار دارد، سر درمی‌آورد، چراکه معتقد است؛ با کارهای تحقیقاتی به‌جای فعالیت در حوزه‌ی پزشکی بالینی، می‌تواند به‌جای یک انسان، به ده‌ها و صدها هزار نفر کمک کند.
در ادامه مشروح گفت‌وگوی ما با دکتر ناصر اقدمی به‌مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی تهیه‌شده، می‌خوانید.

همکاری شما با جهاددانشگاهی چگونه و از چه سالی آغاز شده است؟

در سال ۱۹۹۸ مدرک پزشکی‌ام را از دانشگاه علوم پزشکی ارومیه اخذ کردم؛ سپس در سال ۲۰۰۴ موفق به دریافت مدرک دکترا در رشته‌ی ایمنی‌شناسی یا ایمونولوژی از دانشگاه تربیت مدرس تهران شدم. بعد از فارغ‌التحصیل‌شدن از پزشکی و حتی حین پزشکی، به‌جای بحث‌های درمانی به بخش‌های تحقیقاتی علاقه‌مند بودم و همین موضوع باعث شد تا مسیری را انتخاب کنم که با موضوعات تحقیقاتی مرتبط باشد. خوشبختانه این توفیق حاصل شد و پس از این‌که وارد مرکز تحقیقات سلول‌های بنیادین و پیوند مغز و استخوان بیمارستان شریعتی شدم، امکان ادامه‌ی تحصیل در دانشگاه تربیت مدرس در رشته‌ی ایمنی‌شناسی یا ایمونولوژی برایم فراهم شد و شروع به تحصیل در مقطع دکترای ایمونولوژی کردم.
اواخر دوره‌ی PhD بود که یک دوره برای فرصت مطالعاتی فراهم شد و زمانی‌که از این دوره بازگشتم، یکی از هم‌کلاسی‌هایم، پژوهشگاه رویان را به من معرفی کرد. در آن‌جا خدمت دکتر بهاروند رفتم و مصاحبه‌ی اولیه را انجام دادم و با همان دیدگاهی که در بحث تحقیقات و انجام کارهای تحقیقاتی داشتم، وارد پژوهشگاه رویان شدم و بلافاصله به خاطر این‌که پزشک بودم، وارد آزمایشگاه پیوند قلب و بعد از آن‌هم به‌عنوان مدیرگروه پزشک بازساختی این پژوهشگاه مشغول به فعالیت در جهاددانشگاهی شدم.

مسیر چهل‌ساله‌ی فعالیت‌های جهاددانشگاهی از منظر شما چه خصوصیاتی دارد؟

در دوران دانشجویی با جهاددانشگاهی آشنایی داشتم. به نظر می‌رسد عمده‌ی تلاش جهاددانشگاهی این است که بتواند نقش‌هایی را که شامل کاربردی‌سازی است در بین دانشجویان اشاعه دهد؛ در واقع تلاش می‌کند تا در حین تحصیل این آموزش‌ها را به دانشجویان ارایه دهد؛ به نظر می‌رسد این موضوع یکی از اهداف اولیه‌ای است که در جهاددانشگاهی وجود دارد و آن را به‌خوبی دنبال کرده است.
جهاددانشگاهی خدمات و فعالیت‌های ارزشمندی در کشور داشته است که از جمله‌ی آن می‌توان به فعالیت تخصصی و بی‌نظیر در سطح جهان در حوزه‌ی پژوهشگاه رویان، سلول‌های بنیادی خون‌بند ناف، پیوند اعضا و... اشاره کرد.
هم‌چنین این نهاد توفیقات علمی بسیاری در زمینه‌ی علم شبیه‌سازی، ارایه‌ی خدمات متنوع آموزشی، فعالیت‌های مختلف پژوهشی و تحقیقاتی، فعالیت‌های مختلف فرهنگی از جمله کمک به پیشرفت‌های رسانه‌ای با راه‌اندازی خبرگزاری‌های مختلف داشته است که همه‌ی این موارد از جمله توفیقات جهاددانشگاهی در طول عمر پربرکت ۴۰ ساله فعالیت‌اش بوده است.
جریان‌سازی‌های موفقی که جهاددانشگاهی در اوایل تاسیس خود ایجاد کرد، در بحث کاربردی‌سازی علم بود و باعث شد تا با استفاده از کادرسازی و جذب دانشجویان به فعالیت‌های علمی جهش بسیار بزرگی رخ دهد. این همان چیزی بود که کشور ما به آن نیاز داشت. در موضوعات فرهنگی و مانند آن نیز حرکت‌های موفقی را از جهاددانشگاهی شاهد هستیم.

جهاددانشگاهی چه دستاوردهای شاخصی در عرصه‌ی ملی و بین‌المللی داشته است؟

این نهاد قابلیت‌ها و امکانات بسیاری در سراسر کشور دارد که یکی از این موارد، بحث اساس‌نامه‌ی جهاددانشگاهی و اهداف تشکیل‌دهنده‌ی آن است؛ به‌شرط آن‌که به‌درستی اجرا شود. موضوع دیگر امکانات جهاد است که در حال حاضر یکی از بزرگ‌ترین نهادهای پرظرفیت در عرصه‌ی نیروی انسانی به شمار می‌رود.
جهاددانشگاهی نیروی انسانی بسیار گسترده و امکانات خوبی در کشور دارد که هیچ نهاد علمی‌ای در کشور گستردگی و توان آن را ندارد. این نهاد قابلیت شبکه‌سازی علمی بهینه را دارد و می‌تواند پتانسیل خوبی را در زمینه‌ی موضوعات کاربردی و حتی علمی و فرهنگی ایجاد کند.

در مورد طرح‌هایی که در جهاددانشگاهی دنبال و ارایه کردید توضیحاتی بفرمایید.

طرح‌های بسیار زیادی را با جهاددانشگاهی داشته‌ام که تعداد آن‌ها را به خاطر ندارم، اما طرح‌هایی که منجر به پزشکی بازساختی در پژوهشگاه رویان شد یا طرح ایجاد کارخانه‌ی سلول‌درمانی که با همکاری ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) در حال انجام است، از جمله‌ی این طرح‌هاست.
هم‌چنین تولید پرده‌ی آمنیوتیک، کشت سلول‌های بنیادی قلبی و کشت سلول‌های عضله‌ای، کشت سلول‌های استاندارد (سلول‌های مزانشیمی، ملانوساید، عضله‌ای، فیبروبلاست)، تولید چسب بافتی و سرم‌درمانی از خون بند ناف و تولید ماده‌ی جدیدی به نام TCP حاوی سلول‌های بنیادی مزانشیمی که در بیماری‌های ارتوپدی مصرف فراوانی دارد، از دیگر موفقیت‌های من و سایر همکارانم در پژوهشگاه رویان است.

تاثیر عمیق برنامه‌های پژوهشی و فرهنگی جهاددانشگاهی بر دانشگاه‌ها

اشاره: وقتی طرح و برنامه‌ای در جهاددانشگاهی پیگیری می‌شود، در طول انجام آن، مرزهای میان رییس، معاون، کارشناسان و اعضای عادی از بین می‌رود و همه در کنار یک‌دیگر و برای یک هدف که همانا موفقیت در اجرای طرح و برنامه است، فعالیت می‌کنند؛ این‌ها صحبت‌های دکتر مهشید منزوی، دبیر شورای علمی و مدیرکل دفتر تخصصی علوم انسانی، اجتماعی و هنر جهاددانشگاهی است و او تاکید می‌کند که این ویژگی‌ها را تنها در این نهاد می‌توان مشاهده کرد.
در ادامه، مشروح گفت‌وگوی ما با دکتر مهشید منزوی به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل جهاددانشگاهی را می‌خوانید.

چگونه با جهاددانشگاهی آشنا و مشغول به فعالیت در این مجموعه شدید؟

سال ۱۳۷۹ و به‌واسطه‌ی خانم دکتر بهلولی با کلاس‌های جهاددانشگاهی آشنا شدم؛ ایشان در آن زمان اظهار کردند که تصمیم دارند مرکزی تحت عنوان جی‌آی‌اس (GIS) در جهاددانشگاهی تاسیس کنند؛ من نیز به‌واسطه‌ی این‌که تجربه‌ی کار در مراکز فنی را داشتم و در حوزه‌ی کاربرد ملی توسعه، از کارشناسان طراحی نقشه‌های جی‌آی‌اس بودم، همکاری‌ام را با ایشان آغاز و مرکز مربوطه را در جهاددانشگاهی تاسیس کردیم؛ یعنی یک‌سال بعد و در سال ۸۰ مجوز این مرکز اخذ شد و من نیز به‌صورت پاره‌وقت در جهاددانشگاهی واحد تربیت‌معلم مشغول به کار شدم و اکنون ۱۹ سال از همکاری‌ام با جهاددانشگاهی می‌گذرد؛ البته پیش‌تر همکاری‌هایی با برخی شرکت‌های خصوصی داشته‌ام، اما ترجیح من این بوده که در یک مرکز دانشگاهی کار پژوهشی انجام دهم. در آن زمان آشنایی زیادی با جهاددانشگاهی نداشتم، هرچند که در دوران دانشجویی آشنایی نسبی از جهاددانشگاهی پیداکرده بودم، اما بعدها از این‌که این پیشنهاد به من شد و در جهاددانشگاهی مشغول به فعالیت و خدمت شدم، خوشحال بودم.

ارزیابی شما از عملکرد جهاددانشگاهی در زمینه‌ی کادرسازی و تربیت نیرو چیست؟

کادرسازی و تربیت نیرو در جهاددانشگاهی طی سال‌های اخیر با آن‌چه درگذشته بوده، متفاوت است. در گذشته حیطه‌های فعالیتی افراد با هم عجین بود؛ به‌گونه‌ای که افراد فرصت آموختن از یک‌دیگر را در این مجموعه داشتند. در آن زمان کسی به دنبال استخدام در جهاددانشگاهی نبود و افراد در پی انجام کارهای بر زمین‌مانده‌ی کشور و با همین نگاه، وارد جهاددانشگاهی می‌شدند، اما امروز می‌بینیم که گروه‌های پژوهشی جهاددانشگاهی حتی به شیوه‌ی جذب دانشگاه‌ها دایر و اعضای آن‌ها انتخاب می‌شوند و در حقیقت شاهد حاکم‌شدن فضای بروکراسی اداری بر ساختار این مجموعه نیز هستیم.

به عقیده‌ی شما، مهم‌ترین و شاخص‌ترین دستاورد جهاددانشگاهی در چه حوزه‌هایی بوده است؟

فعالیت‌های جهاددانشگاهی همواره با تاثیرگذاری و جریان‌سازی همراه بوده است؛ فعالیت‌های فرهنگی و پژوهشی جهاددانشگاهی نمونه‌ی بیرونی ندارد. در کنار این دو حوزه، جهاددانشگاهی در فضای دانشگاه، موفق به انجام فعالیت‌های گسترده‌ی آموزشی شده است. از سویی، فعالیت‌ها و برنامه‌های پژوهشی جهاددانشگاهی به‌صورت عمیق و تاثیرگذار، به دانشگاه‌ها راه‌یافته و همین امر موجب شده تغییراتی در شیوه‌ی کار پژوهشی دانشگاه‌ها ایجاد شود و آن‌ها را نیز به سمت توسعه‌ی فعالیت‌های پژوهشی و اولویت‌دادن به این حیطه سوق داده است. در حوزه‌ی فرهنگی نیز باید گفت توسعه‌ی فعالیت‌های فرهنگی امروز دانشگاه‌ها، نتیجه پیگیری‌های مستمر همکاران ما در معاونت فرهنگی جهاددانشگاهی بوده است.

اثرگذاری جهاددانشگاهی در حوزه‌ی فعالیتی شما چگونه بوده است؟

در مجموعه‌ی جهاددانشگاهی، در حوزه‌ی پژوهش و فناوری و در سطح کلان، اتفاقات خوبی رقم خورده است و محصولاتی به همت محققان و پژوهشگران جهاددانشگاهی تولیدشده که برای نخستین‌بار در کشور شاهد به‌بار نشستن آن‌ها بوده‌ایم و این محصولات نهایتا موجب قطع وابستگی کشور به خارج شده است. در حوزه‌ی علوم انسانی نیز جهاددانشگاهی در دهه‌ی ۸۰ موفق شد فعالیت‌های معتبر و بزرگی را پیگیری کند؛ به‌ویژه در ۱۰ سال اخیر پژوهش‌های علوم انسانی جهاددانشگاهی در جهت رفع نیازهای توسعه‌ای در حیطه‌ی مسایل اجتماعی حرکت کرده و توانسته تا حدودی، دغدغه‌ی پژوهشگران در عرصه‌ی اجتماعی را مرتفع کند.

بر اساس تجربه‌ای که از سال‌های حضورتان در جهاددانشگاهی دارید، آیا از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جهاددانشگاهی حداکثر استفاده صورت می‌پذیرد؟

جهاددانشگاهی نه‌تنها در ایران، بلکه در هیچ کجای دنیا، نمونه و مانندی ندارد؛ فعالیت‌های جهاددانشگاهی حیطه‌های بی‌شماری را در سراسر کشور در برگرفته و این موضوع برای این نهاد یک فرصت است و توانسته شبکه‌ای توانمند در کشور ایجاد کند که مشابهی در کشور ندارد. امروز، جهاددانشگاهی در تمامی مناطق و استان‌های کشور شعبه دارد و در تمام کشور، امور مربوط به کادرسازی، فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و پژوهشی را دنبال می‌کند. پایبندی به فرهنگ جهادی، در کنار داشتن توانمندی‌های علمی، ازجمله‌ی خصایص اعضای این مجموعه است که موجب تقویت حس یاری‌گری و اعتلای کشور در آن‌ها شده است.

در پایان اگر خاطره‌ی جالبی از سال‌های فعالیت‌تان در جهاددانشگاهی دارید، بیان بفرمایید.

برای من، تمام روزهای ۱۹ سال خدمتم در جهاددانشگاهی، به‌عنوان پژوهشگر، خاطره است و هرروز آن با روز قبل متفاوت است؛ چراکه هدف مشخص بوده و اگرچه روش‌های رسیدن به هدف متفاوت است؛ اما بااین‌حال، از تمام پروژه‌هایی که انجام‌شده و سمینارهایی که برگزار کرده‌ایم، یک خاطره‌ی خوب و مشترک از همه‌ی این‌ها باقی‌مانده و آن موضوع این است که وقتی طرح و برنامه‌ای در جهاددانشگاهی پیگیری می‌شود، در اثنای اجرا یا انجام آن، مرزی میان رییس، معاون، کارشناسان و اعضای عادی جهاددانشگاهی دیده نمی‌شود و همه‌ی اعضا در کنار یک‌دیگر و برای یک هدف که آن موفقیت در انجام برنامه است، فعالیت می‌کنند. این موضوعی است که به نظرم فقط در جهاددانشگاهی می‌توان مشاهده کرد.

جهاددانشگاهی الگویی موفق برای سازمان‌های تحقیقاتی در کشور

اشاره: دکترمسعود کمبرانی رییس پژوهشکده‌ی توسعه‌ی صنایع شیمیایی جهاددانشگاهی به مناسبت چهلمین سالگرد تشکیل این نهاد انقلابی، با تاکید بر این‌که ۲۵ سال عمر کاری خود را صرف تلاش و خدمت در جهاددانشگاهی کرده است، گفت: بخش زیادی از این تلاش‌ها صرف خلاقیت، نوآوری و ورود به عرصه‌های جدید علمی شده است. کمبرانی بر این باور است که اگر خلاقیت و ایده‌پردازی سرلوحه کارهایمان باشد و از یکنواختی فراری باشیم، می‌توانیم موفقیت را در جهاددانشگاهی، با همه سختی‌های موجود، به چشم ببینیم.
مشروح گفت‌وگوی با رییس پژوهشکده‌ی توسعه‌ی صنایع شیمیایی جهاددانشگاهی را در ادامه می‌خوانید.

آغاز همکاری شما با جهاددانشگاهی در چه پروژه‌ای بود و چگونه به این نهاد پیوستید؟

دی‌ماه سال ۱۳۷۳ و پس از اتمام تحصیلات کارشناسی‌ارشد، جهت همکاری در احداث واحد تولید کلروبنزن، همکاری خود را با بخش شیمی جهاددانشگاهی واحد تهران آغاز کردم.

مهم‌ترین پروژه‌ای که طی این سال‌ها انجام داده‌اید، چه بوده است؟

در ۲۵ سال حضور و فعالیتم در جهاددانشگاهی، در پروژه‌های مختلفی به‌عنوان مسئول یا همکار مشارکت داشته‌ام. تدوین دانش فنی برای تولید مواد شیمیایی و احداث واحدهای مختلف و تولید انواع مواد شیمیایی ازجمله فعالیت‌هایم در جهاددانشگاهی است. همه‌ی پروژه‌ها از اهمیت ویژه برخوردار بوده‌اند، اما می‌توانم به احداث واحد تولید کلروبنزن، تولید ماده‌ی شست‌وشو دهنده‌ی ویژه برای شست‌وشوی دستگاه‌های چاپ اسکناس بانک مرکزی، احداث واحد اولئوکمیکال و تولید GMS به‌عنوان مهم‌ترین‌ها اشاره‌کنم. یکی از پروژه‌های مهمی که برای صنعت نفت از اهمیت زیادی برخوردار بود و در اجرای آن مشارکت داشتم؛ تدوین دانش فنی تولید مواد تعلیق‌شکن بود که در سال ۹۰ و با مشارکت سازمان جهاددانشگاهی تهران و پژوهشکده‌ی توسعه‌ی صنایع شیمیایی آغاز شد و تا سال ۹۴ اجرای آن به طول انجامید.

در فعالیت‌ها و اجرای طرح‌ها، چه میزان به خصیصه نوآوری و رافع بودن نیازهای استراتژیک کشور، توجه می‌کردید؟

بدون‌شک، یکی از پارامترهای مهم برای انتخاب پروژه و کار تحقیقاتی در جهاددانشگاهی، بکر بودن آن در کشور است. بنده نیز در اجرای تعداد زیادی پروژه جدید مشارکت داشته‌ام که هرکدام از آن‌ها، از اهمیت ویژه‌ای در صنایع بهداشتی، دفاعی، نفت و پتروشیمی برخوردار بوده‌اند. تولید سانمیکس و پتاسیم لورات برای پتروشیمی تبریز، تولید اولئوکمیکال برای صنایع شوینده، تولید کلروبنزن برای صنایع دفاعی، تولید HF و بسیاری از مواد شیمیایی دیگر برای نخستین‌بار در کشور، توسط تیم‌های تحقیقاتی که در آن‌ها حضورداشته‌ام، انجام‌شده است.

آیا تحریم‌ها توانسته مانع جدی در مسیر انجام فعالیت‌هایتان در جهاددانشگاهی شود؟

در اواسط سال ۹۵ محل خدمت من از سازمان جهاددانشگاهی تهران به پژوهشکده‌ی توسعه‌ی صنایع شیمیایی تغییر کرد. از این‌که همچنان در حوزه‌ی تخصصی شیمی و مهندسی شیمی خدمت می‌کنم، بسیار خرسندم. شرایط دشوار اقتصادی و تحریم‌های تحمیل‌شده به ایران، شرایط کاری را بسیار دشوار کرده است، اما به نظر می‌رسد در این شرایط، مسئولیت واحدهای تحقیقاتی بسیار سنگین‌تر و حساس‌تر است.

جدیدترین پروژه‌هایی که در دست اجرا دارید، کدام است؟

با کمک همکاران در این پژوهشکده و با درک شرایط ویژه کنونی و شناخت مشکلات صنعت، در حد توان، برخی مواد را انتخاب کرده و در قالب پروژه‌های تحقیقاتی و خدمات تخصصی، طرح‌هایی را در دست اجرا داریم. برخی از این پروژه‌ها تولید سلنیوم سولفاید، تولید افزایه‌های سیمان حفاری، تولید نشاسته حفاری، ابرخازن، سیلیکاژل کروی و مواد شیمیایی پرمصرف در صنعت نفت و ... است. امیدوارم با تلاش و کوشش همه‌ی کارکنان این پژوهشکده، بتوانیم برای رفع نیازهای صنایع مختلف، فعالیت‌های خوبی انجام دهیم و جایگاه این پژوهشکده در بین مراکز تحقیقاتی ارتقای مناسبی داشته باشد.

عملکرد جهاددانشگاهی را در حوزه پژوهش، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جهاددانشگاهی سیاست انجام تحقیقات کاربردی را در حوزه پژوهش در دستور کار دارد و اجرای همین سیاست موجب تدوین دانش فنی در حوزه‌های بسیاری به‌منظور رفع نیازهای کشور شده است. در حال حاضر جهاددانشگاهی مورد وثوق بسیاری از سازمان‌ها و مدیران ارشد کشور برای قطع وابستگی و خودکفایی کشور است. دستاوردهای چهل‌ساله‌ی جهاددانشگاهی بسیار بیشتر از امکانات و حمایت‌های دریافتی از بودجه‌های دولتی بوده است. جهاددانشگاهی می‌تواند در جایگاه الگویی موفق برای سازمان‌های تحقیقاتی در کشور قرار بگیرد. بدیهی است که فعالیت‌های جهاددانشگاهی بدون نقص نبوده و نخواهد بود، اما برآیند و نتیجه‌ی چهار دهه تلاش و فعالیت جهاددانشگاهی در حوزه‌ی پژوهش، قابل‌قبول و ارزشمند است.

کار پژوهشی در جهاددانشگاهی با سایر نهادهای متناظر، چه تفاوتی دارد؟

فعالیت در حوزه‌ی پژوهش جهاددانشگاهی چند خصوصیت دارد؛ نخست تنوع موضوعی است؛ از الزامات و ضروریات فعالیت در محیط‌های تحقیقاتی، تنوع موضوع است، این امر موجب ایجاد روحیه‌ی پرسشگری و ایده‌پردازی بین محققان می‌شود، لذا افرادی می‌توانند در حوزه پژوهش در جهاددانشگاهی موفق باشند که ایده‌پرداز و خلاق بوده و از یکنواختی فراری باشند.

دومین خصیصه حوزه پژوهش در جهاددانشگاهی، روحیه‌ی کار تیمی است، یکی از دلایل اصلی برای بالا بودن ضریب موفقیت در فعالیت‌های تحقیقاتی جهاددانشگاهی، انجام کار تحقیقاتی به‌صورت تیمی است. بدون‌شک حضور تعدادی محقق و پژوهشگر در کنار یکدیگر در یک فعالیت تحقیقاتی، کیفیت، سرعت و ضریب موفقیت را افزایش می‌دهد.

به فعالیت با حداقل امکانات نیز به‌عنوان ویژگی دیگر این حیطه، باید توجه داشت. با توجه به کمبود منابع مالی در جهاددانشگاهی، محققان این نهاد، به فعالیت با حداقل امکانات عادت کرده و از بهانه‌جویی به خاطر کمبود امکانات پرهیز می‌کنند. استفاده بهینه از امکانات موجود و ایجاد راه‌حل‌های خلاقانه، کمبود منابع و امکانات را جبران کرده است.

از نظر شما، چه موانعی در مسیر تحقق اهداف پژوهشی جهاددانشگاهی وجود دارد؟

به‌طورکلی، میان صنایع و سرمایه‌گذاران ایرانی، عقیده و باور غالب بر استفاده از دانش فنی و محصولات خارجی است. در چنین فضایی، فعالیت در حوزه‌ی تدوین دانش فنی و تولید محصولات داخلی، جرئت و خطرپذیری بالایی می‌طلبد. بدون‌شک تمام جهادگران فعال در حوزه‌ی پژوهش، از کم‌لطفی‌های صنایع دولتی، خصوصی و سرمایه‌گذاران در استفاده از دانش فنی و محصولات تولیدی در جهاددانشگاهی، خاطره‌های زیادی دارند. کمبود منابع مالی برای تحقیقات جدید از مشکلات جهاددانشگاهی است که باید در نظام مالی کشور فکری برای آن شود. در سال‌های اخیر قوانین اندکی در حمایت از محققان ایرانی و دانش فنی بومی وضع‌شده است و باید حمایت از دانش فنی و تولیدات داخلی در بین مدیران ارشد و اجرایی کشور به باور و ارزش تبدیل شود.

بهترین خاطره شما از حضور ۲۵ ساله‌تان در جهاددانشگاهی کدام است؟

افتخار بزرگ من در سال‌های حضور در جهاددانشگاهی، آغاز فعالیت در جهاددانشگاهی دانشگاه تهران و شاگردی بزرگانی همچون جناب آقای دکتر فرهمند و جناب آقای دکتر شریفی‌زاده است. همکاری با همکاران خوب و دانا از بزرگ‌ترین شانس‌های من در جهاددانشگاهی بوده است. امیدوارم بتوانم بهتر و بیشتر از قبل در رشد این مجموعه مؤثر باشم.

معاون فرهنگی پیشین جهاد دانشگاهی:

«معنویت» ستون فرهنگ جهادی است

معاون پیشین فرهنگی جهاد دانشگاهی یکی از ویژگی های عنصر جهادی را انقلابی بودن آن دانسته و تاکید می کند: نباید بگذاریم مفهوم انقلابی بودن دستخوش تحریف ماهیت شود؛ این یکی از نکاتی است که مقام معظم رهبری بر آن تأکید کرده و می فرمایند عنصر انقلابی هیچ نسبتی با بی انضباطی، اغتشاش، بی نظمی، شلوغی و سردرگمی ندارد.

دکتر سعید پور علی می گوید: جهاد دانشگاهی به مثابه یک مسجد است، روحیات و رفتارهای فردی که وارد مسجد می شود یادآور ستون خیمه فرهنگ جهادی، معنویت و ایمان این نهاد است و فضای معنوی، عاطفی و روحانی آن نیز باید فضای مسجدی باشد که بر اساس تقوا بنا شده است و نمی توانیم در مسجد و در جایگاه عبادت به عنوان انسان مومن و عبد خدا هر رفتار و نگرش و کردار،گویش و زبانی را به کار ببریم.

او که سابقه مدیرعاملی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) را نیز در کارنامه خود دارد، می افزاید: . فراموش نکنیم که عنصر جهادی و فرهنگ جهادی به هستی پر از اعتماد و مملو از توکل به خداوند و باورمند به وعده الهی است. جهادگران دانشگاهی پاسدار ارزش های انقلاب هستند. بنابراین نباید اجاز دهیم، مفهوم انقلابی بودن دستخوش تحریف ماهیت شود.

در ادامه مشروح گفت و گوی ویژه نامه چهلمین سالگرد جهاددانشگاهی را با سعید پورعلی می خوانید:

بعد از گذشت ۴۰ سال از انقلاب اسلامی و روی کار آمدن جهاد دانشگاهی، امروزه از فرهنگ جهادی سخن گفته می شود و بعضا تعریف های متفاوتی از این فرهنگ انجام می شود ولی فرهنگ اصیل جهادی به چه معناست و در جهاد دانشگاهی به چه معنایی شناخته می شود؟

معنویت ستون خیمه فرهنگ جهادی است. اگر ما فرهنگ را در عناصر زبانی و ذهنی به معنای اخلاقیات، باورها، آرمان ها و نگرش ها، به معنای ارزشی و هنجاری اش، یعنی اخلاقیات و به معنای رفتاری اش یعنی سبک زندگی، مسیر، عادت و گرایش و به معنای عنصر نهادی یعنی مناسبت های سازمانی قلمداد کنیم چتر معنویت باید بتواند همه این عناصر را در بربگیرد. خمیر مایه فرهنگ جهادی معنویت است. همه عناصر فرهنگی است، چون خمیر و خیمه فرهنگ جهادی معنویت است. فرهنگ جهادی به این روحیه یعنی روحیه معنویت گرایی و طاعت گرایی و متابعت از رسول و ولی وابسته و پیوسته است.

اساسا معنای جهاد در قرآن و متون دینی و به ویژه سنت نبی مکرم(ص) و ائمه طاهرین(ع) بسیار گسترده تر و کلی تر از معنای قتال و حرب معرفی شده است. قتال یا همان جنگیدن به طور مشخص درگیری مسلحانه در جنگ هاست اما جهاد بسیار متفاوت تر از این معنا بوده و اگر کسی این معنا را با معنای حرب و جنگیدن اشتباه بگیرد سخت مسیر حرکت و مشی زندگی خود را دچار بحران و ضلالت کرده است و این همان اتفاقی است که توسط جریان های تکفیری و داعش امروز در بخشی از خاورمیانه و جهان اسلام به بهانه جهاد رخ می دهد.

جهاد به معنای تلاش و کوشش در مبارزه با دشمن است چه این دشمن یک فرد ستمگر باشد و یا در درون خود انسان لانه کرده و از جمله وسوسه های شیطانی باشد. مومن در هر دوی این دو عرصه ها با مفهومی به نام جهاد خود را روبه رو می بیند.

همچنین جهاد کلمه ای مشتق از ریشه جهد و به معنای به کار بردن تمام توان، نیرو و همه اراده فرد برای رسیدن به هدف است. برخی مواقع به معنای مشقت و به معنای مبالغه و شدت در کار هم به کار رفته است و علاوه بر این جهاد معنای دیگری هم دارد و آن خرج کردن تمام آنچه انسان در وسع و توان دارد و تحمل کردن مشقت ها در راه رسیدن به یک هدف معلوم و مشخص است.

این معانی جهاد در دو جبهه رخ می دهد. جهاد اول متوجه درون است و در این رابطه با مفهوم جهاد اکبر آشنا هستیم یعنی تلاش برای رسیدن انسان به حقیقت ذات خویش و بعد از آن رسیدن به پروردگار و و دوم جهادی که متوجه عالم خارج است یعنی جهاد اصغر؛ این نوع جهاد رساندن دیگران به حقیقت درونی شان و سپس رساندن آن ها به پروردگارشان است. مقدس ترین وظیفه پیامبران جهاد است نه حرب و قتال. هیچ منافعی اعم از فردی و جمعی نباید اطاعت خدا و رسول و جهاد را تحت الشعاع قرار دهد.

جهاد یک امر ساری و جاری و در زندگی روزمره ماست. در آیه ۲۴ سوره توبه، خداوند معادله هشت گانه ای را معرفی می کند که این معادله می تواند به سه موضوع مهم و حیاتی در زندگی انسان اجازه ظهور و بروز ندهد. پدران، فرزندان، برادران، همسر، عشیره، اموال، تجارت و مساکن به عنوان منافع می تواند مانع نزدیکی به خدا، رسول و جهاد شود. انسان باید ردای جهاد را در همین دنیا و زندگی روزمره بر تن کند.

متابعت از خدا و رسول(ص) و جهاد موکول و منوط به این است که بین این منافع و آن منافع یک نسبت قابل اعتنایی صورت گیرد؛ بنا نیست که امر اطاعت از خدا و رسول و جهاد موکول به جای دیگری شود. انسان در همین دنیای مادی و همین عرصه زندگی رومزه و با همه این تعلقات باید بتواند متابعت از امر خدا و رسول(ص) و جهاد به معنای عام کلمه را دنبال کند و مشی پیامبر مکرم اسلام(ص) را محور و مدار زندگی خود قرار دهد و ردای جهاد را در همین دنیا و زندگی روزمره بر تن کند و حتی به همین تعلقات و موضوعات هشت گانه مادی بتواند رنگ و بوی الهی ببخشد.

آن ۸ عامل مذکور می تواند تحت تأثیر متابعت از

خدا و رسول(ص) و جهاد قرار گیرد. اگر حاکمیت حب خدا، رسول(ص) و جهاد در سرزمین وجودمان استقرار پیدا کند، معادله شکل مناسب خود را می یابد. هیچ راهی به جز تزکیه و تهذیب نفس و پاک کردن خویش از هر گونه آلودگی و خباثت برای متعالی کردن خود وجود ندارد.

مفهوم آیات ذکر شده به معنای بریدن پیوندهای دوستی و محبت و نادیده گرفتن عواطف انسانی نبوده و نخواهد بود بلکه منظور این است که اگر انسان بر سر دو راهی منافع و حب رسول خدا(ص) و جهاد قرار گرفت بتواند به سمت حب خدا و رسول و جهاد حرکت کند و خداوند در این زمینه نیز به گروهی که عواطف و تعلقات خود را بر رضای خدا، متابعت از رسول(ص) و جهاد مقدم می شمارند، هشدار می دهد. این هشدار تقدم زمینه ساز قهر الهی است آن هم قهر و غضبی نامعلوم؛ بنابراین برتری دادن امور مادی بر معنویت به تعبیر همین آیه نشانه فسق است. مرز ایمان و فسق هم رها کردن معنویت است.

در طول حیات ۴۰ ساله جهاد دانشگاهی چندین و چند بار خدمت مقام معظم رهبری رسیدیم و در این دیدارها توصیه ها و تاکیداتی داشتند و ما این توصیه ها و راهنمایی ها و تاکیدات را مرتب باید مرور کنیم. کلید واژه های اصلی هر دیدار می تواند بخشی از وجود فرهنگ مدیریت جهادی را بیان کند.

در صورت امکان چند نکته از بیانات در این باره را توضیح دهید.

در یکی از این دیدارها به یک تیپ شناسی فردی و سازمانی در قالب اشاره به جهادگر برجسته مرحوم کاظمی آشتیانی و موسسه رویان اشاره کردند.

ایشان فرمودند موسسه رویان یک موسسه موفق و یک نمونه کامل و چشمگیر از آن چیزی بود و هست که انسان آرزویش را می کند. یک آرزوی تحقق یافته بر روی زمین و در مورد مرحوم کاظمی آشتیانی قریب به همین مضمون اشاره کردند و فرمودند علت اینکه به آن مرحوم علاقه داشتم، همین است حرکت، نحوه کار، مدیریت و پیگیری او یک مجموعه کامل از آن چیزی است که آدم دوست داشته و آرزو دارد.

این الگوی مطلوب فردی و ساختاری یکی از زمینی ترین و قابل لمس ترین و محسوس ترین الگوهای فرهنگ و مدیریت جهادی است. مقام معظم رهبری فرمودند موسسه رویان و مرحوم کاظمی آشتیانی ترکیبی از علم، ایمان و تلاش هستند و مجموعه این ها اگر در یک فرد و جمعی کنار هم بودند، در حقیقت یک امر آسمانی را به یک امر زمینی و محقق یافته تبدیل می کند.

همچنین جهاد را به مثابه یک نهاد با مفهوم مسجد هم خوانی کرده اند و مردان و زنان این نهاد را به کسانی تعبیر کردند که دوست دارند پاکیزه باشند و خداوند هم به خاطر همین نیت پاکیزگی آن ها را دوست دارد و مورد لطف و عنایت قرار می دهد. مجموعه جهاددانشگاهی به مثابه یک مسجد است. بنابراین روحیات و رفتارهای فردی که وارد مسجد می شود باید متفاوت باشد. نمی توانیم در مسجد و در جایگاه عبادت به عنوان انسان مومن و عبد خدا هر رفتار و نگرش و کرداری، گویشی و زبانی را به کار ببریم و باید فضای معنوی، عاطفی و روحانی مان با فضای مسجدی که بر اساس تقوا بنا شده مطابقت داشته باشد.

به نظر شما باید به چه چیزی در راستای فرهنگ جهادی بیشتر توجه کرد؟

به نظر من به تبع ارتقای معنویت و ایمان در جهاد دانشگاهی که یک سنت الهی است، امکانات، تجهیزات و اعتبارات هم می آیند اما آنچه که باید به آن توجه کنیم، ایمان و معنویت کارکنان این نهاد انقلابی است که تاکنون سعی شده آن را به بهترین نحو حفظ کنیم.

یکی دیگر از ویژگی های این فرهنگ آن است که به مفهوم جهاد وسعت ببخشد و تا جایی که می تواند جهاد را از حرب و قتال دور کند؛ جهاد علمی، فرهنگی، اقتصادی یا مبارزه اقتصادی، فرهنگی و این ها از وجوه دیگر جهاد است.

مقام معظم رهبری همچنین در سخنانی دیگر خطاب به جهادی ها، تأکید کردند که باید خصم را شناسایی و تحت فشار قرار دهید؛ جهاد معنای اکمل اش این است که جهد و تلاشی باشد که دشمن را هدف گرفته باشد و تلاش نیز تلاش دشمن شکنانه بوده و علم و حرکت و تحقیق جهاد باید ناظر بر دشمن شکنی باشد.

سطح فعالیت و تحرک عنصر جهادی باید جهادی باشد. عوام گرایی و عوام پسندی در کار، عنصر جهادی و فرهنگ جهادی جای خود را به حرکت های گزین نمی دهند و عنصر جهادی باید حرف برتر را به میدان بیاورد و این تحقق پیدا نمی کند مگر اینکه آن معادله شکل بگیرد و از ایمان و تقوایمان مراقبت کنیم.

ایشان فرمودند از اول که جهاد دانشگاهی را شناخته ایم بر اساس دین و تقوا بوده و بر این اساس آن را باید نگه داشت. تعبیر دیگر در بیانات ایشان بحث حفظ جهت گیری و هویت عنصر جهادی در این نهاد است. گناهان و سخن چینی ها و طمع ها می توانند ما را محاصره کنند و بر اساس آن ها می توان هویت و جهت گیری های خود را تغییر داد لذا روح و هویت عنصر جهادی باید در مقابل این وسوسه ها محکم و استوار بایستد و هویت و شخصیت فرد و نهاد جهادی اگر بر مبنای تفکر درست و منطقی و صحیحی شکل گرفته باشد در گذر ایام نه تنها کمرنگ نخواهد شد بلکه روشن تر، واضح تر، شفاف تر و همچنین مستحکم تر می شود.

یکی دیگر از ویژگی های عنصر جهادی انقلابی بودن آن است. نباید بگذاریم مفهوم انقلابی بودن دستخوش تحریف ماهیت شود؛ این یکی از نکاتی است که مقام معظم رهبری بر آن تأکید کرده و می فرمایند عنصر انقلابی هیچ نسبتی با بی انضباطی، اغتشاش، بی نظمی، شلوغی و سردرگمی ندارد و در مقابل می فرمایند محکم ترین و قوی ترین انضباط ها انضباط جهادی و انقلابی است. انسان انقلابی دارای محکم ترین انضباط است. در واقع انسان انقلابی دارای محکم ترین انضباط بوده و قانونمندترین فرد و حامی و پاسدار قانون است. فراموش نکنیم که عنصر جهادی و فرهنگ جهادی به هستی پر از اعتماد و مملو از توکل به خداوند و باورمند به وعده الهی است. جهادگران دانشگاهی پاسدار ارزش های انقلاب هستند.

مدیرکل طرح های ویژه جهاد دانشگاهی مطرح کرد

چهل سال دوم، زمانی برای انتقال فرهنگ جهادی

بدون تردید بخش عمده ای از دستاوردهای علمی و فنی جهاد دانشگاهی و رفع گوشه ای از مشکلات جامعه، مرهون کلید واژه ای به نام «فرهنگ جهادی» است، رویکردی که از ۴۰ سال قبل در این سازمان جاری است. جوانان و متخصصان این مرز و بوم در چهل سال نخست توانستند چارچوب ها و زوایای مختلف روحیه جهادی را با موفقیت های علمی خود تبیین کنند اما این پایان کار نیست و امروزه وجود فرهنگ جهادی به عنوان یک گفتمان شناخته شده در چهل سال دوم به عنوان یک ضرورت احساس می شود. پر بیراه نیست اگر گفت که فرهنگ جهادی در همه صحنه‌ها و عرصه‌ها به کار می‌آید و در زمینه کارهای زیربنایی کشاورزی و دامداری و امثال این‌ها هم از اوّل انقلاب، روح و فرهنگ جهادی وارد میدان شد.

در ۴۰ سالگی جهاد دانشگاهی مهندس علی اخوان، رییس سابق جهاد دانشگاهی دانشگاه علم و صنعت و مدیرکل کنونی طرح های ویژه جهاد دانشگاهی به ضرورت استمرار «فرهنگ جهادی» تاکید کرده و از لزوم ارتقای این روحیه در بخش های مختلف جامعه و کشور سخن گفت. در ادامه پاسخ‌های این مدیر جهادی به سئوالاتی درباره فرهنگ جهادی را می‌خوانیم:

گره‌های مختلف کشور در دوران جنگ تحمیلی و سال های تحریم با توسل به فرهنگ جهادی و کمترین امکانات باز شده است و امروزه تعابیر مختلف از این فرهنگ صورت می گیرد. فرهنگ اصیل جهادی در جهاد دانشگاهی به چه معناست؟

فکر می کنم نگاهی به وضعیت کنونی جهاد دانشگاهی، حکایت از فرهنگ جهادی به عنوان روح حاکم بر این سازمان دارد. فرهنگ جهادی در متن عملکرد جهاد دانشگاهی دیده می شود. احساس می کنم عملکرد این سازمان در ۴۰ سال گذشته فرهنگ اصیل جهادی را تعبیر می کند.

فرهنگی که از آن صحبت می کنیم چطور در انسان و یا یک سازمان منعکس می شود؟

به اعتقاد من تلاش کیفی برای رفع مشکلات و رسیدن به یک هدف بزرگ بدون داشتن ذره‌ای منت و ادعا به معنای فرهنگ جهادی است. انسان در این وضعیت مزد خود را از خداوند متعال می گیرد چرا که خداوند بر عملکرد افراد نظارت دارد. دیگر در این وضعیت حقوق و دستمزدهای کلان و همچنین رییس و مرئوس اهمیتی ندارد. همه چیز به حدی است که انسان بتواند امرار معاش کند. انسانی که دارای چنین روحیه ای است بی ادعا کار می کند و هر کاری را برای رضای خدا انجام می دهد و هیچ وقت منافع مادی در فرهنگ جهادی در اولویت نیستند. این موضوع در دوران هم جنگ بارز و آشکار بود و جهاد دانشگاهی تلاش کرده این موضوع را در عملکرد خود نشان دهد.

در این سال‌ها فرهنگ جهادی در چه عرصه هایی تاثیرگذار واقع شده است؟

مهمترین دستاورد جهاد دانشگاهی تاثیرگذاری بر روی برخی حوزه های فرهنگی و سطح دانشگاه است. یکی از نقاط ضعف جهاد این بوده که از حوزه دانشگاه فراتر نرفته و بیشترین نفوذ خود را در سطح دانشجویی و به خصوص در چارچوب خودش گذاشته اما لازم است گستره این موضوع افزایش یابد. به اعتقاد من فرهنگ جهادی دارای عمق بیشتری بوده و به خوبی در خود جهاد دانشگاهی تبیین شده و بدنه این نهاد از این روحیه برخوردار هستند.

به اعتقاد شما، فرهنگ جهادی رایج در این سازمان هنوز تاثیرگذاری خود را روی بخش قابطه مردم نگذاشته است؟

این روحیه هنوز در سطح اجتماع نفوذ نکرده است. روی صحبتم درباره مردم است. این گفتمان از طرف جهاد دانشگاهی هضم شده است و باید برای چهل سال دوم به سمت گسترده کردن فرهنگ و عملکرد جهادی در سطح جامعه برویم. ما نتوانستیم با مردم خوب ارتباط برقرار کنیم. فرهنگ جهادی در سطح کارفرمایان در حوزه های پژوهشی، آموزشی و ... فراگیر بوده است و آن ها فرهنگ جهادی را با پوست و گوشت خود احساس کردند.

بعضا می بینم که برای برخی قابل هضم نیست که کارکنان جهاد دانشگاهی در تعامل با بخش های مختلف به گونه ای کار می کنند که گویا منافع شخصی آن ها در میان است و برخی نمی توانند درک کنند که این فرهنگ جهادی است که چنین روحیه جمعی را به وجود آورده است. بعد از گذشت ۴۰ سال امروز می توانیم حاصل و برآیند این روحیه را درحوزه های پژوهشی و فرهنگی مشاهده کنیم. الحمدالله در این سالیان هیچ گاه نامی از اعضای جهاد دانشگاهی در فسادهای صورت گرفته وجود نداشته است.

این گفتمان باید در قالب عملکرد جهاد دانشگاهی به نسل های بعدی منتقل شود. البته به نظرم گفت و گو مشکلی را حل نمی کند و باید با عملکرد خودمان این موضوع را نشان دهیم و مخاطب به این شکل تحت تاثیر جلوه های فرهنگ جهادی قرار گیرد.

بعد از عبور از سال های جنگ و دوره های مختلف از جمله دور سازندگی، در سال های گذشته این سازمان بیش از همه روی کارهای فنی و پزشکی تمرکز کرده است اما همچنان بحث فرهنگ جهادی از سوی این سازمان دنبال می شود. چه الزامی وجود دارد بعد از ۴۰ سال بر این گفتمان تاکید شود؟

ما در این چهل سال به بلوغ نرسیده بودیم. چهل عددی است که در قرآن کریم به آن اشاره شده و انسان در این سن به کمال می رسد و معمولا بعد از آن روی یک خط صاف یا معمولا رو به افول حرکت می کند. در عرض چهل سال گذشته، فرهنگ جهادی در بدنه این سازمان الگوسازی شد و الان موقع آن است این فرهنگ را در بین جامعه و دستگاه های مختلف گسترش دهیم. ما در ابتدای کار هستیم. شاید جوانان امروزی بگویند فرهنگ جهادی مربوط به دهه پنجاه و شصت است اما نباید نگران شد و قرار نیست این فرهنگ به پایان برسد.

چرا امروزه فرهنگ جهادی تبدیل به گفتمان شناخته شده میان اقشار مختلف شده و حتی گاهی در صحبت های رهبر معظم انقلاب هم بر این واژه تاکید شده است؟

بعد گذشت بیش از ۴۰ سال از انقلاب اسلامی و دور شدن از فضای جهادی، برخی از آثار بی عدالتی و فساد را مشاهده می کنیم. نبود ثبات در فضای اقتصادی جامعه و بی اعتمادی حاصل کمرنگ شدن فرهنگ جهادی است. با این حال این موضوع هیچ گاه در جهاد دانشگاهی که از روحیه جهادی برخوردار است، دیده نشده است. جهاد دانشگاهی در این چهل سال هیچ گاه در هیجانات سیاسی دست خوش تغیری نشده و ساختار ثابت و مورد تایید رهبری بوده است. مقام معظم رهبری در دوره های گوناگون بر این موضوع تاکید کردند. این فضا حاکی از یک رضایت عمومی از فرهنگ جهادی غالب در این سازمان است.

برای گسترش فرهنگ جهادی در جامعه چه اقداماتی می توان انجام داد؟

ساختار جهاد دانشگاهی باید برای انتقال این اندیشه به بدنه کشور فکری کند. باید دید چگونه می توان مردم را در معرض این فرهنگ قرار داد. جهاد دانشگاهی در حوزه‌های گوناگون مانند تحقیق و پژوهش کار کرده ولی کمتر با مردم در این حوزه ها در ارتباط بوده است. عمده فعالیت های جهاد دانشگاهی در برخی از حوزه‌ها، دستگاه‌ها و صنایع و همچنین قشر خاصی از جامعه از جمله بیماران بوده است. باید ساختار کارهای فرهنگی را به عنوان یک الگو در فضای جامعه گسترش دهیم. باید بررسی شود که در چه نقطه ها و بخش هایی مردم در کارهای خود با مشکل رو به رو هستند.

انتقال فرهنگ جهادی به جوانان به عنوان عضو پویای جامعه یک ضرورت است. چطور می توان این فرهنگ را به نسل امروزی منتقل کرد؟

جهاد دانشگاهی یک خانواده کوچک اما سالم است. تعداد نفرات این سازمان بیشتر از هفت هزار نفر نیست که ممکن است در حد یک شرکت نسبتا بزرگ باشد. حتی ما شرکتی نفتی داریم که بیشتر از هفت هزار نفر عضو دارد. شاید نهایتا سالانه ۳۰۰ جوان فارغ التحصیل از دانشگاه در قالب طرح های اشتغال زایی و کارآفرینی با جهاد دانشگاهی در تماس باشند و بیشتر از این در معرض عملکرد جهادی این سازمان قرار ندارند تا ماهیت این موضوع را درک کنند.

باید به سمت و سویی حرکت کنیم که فرهنگ جهادی در معرض تماس مردم قرار گیرد و آن ها این موضوع را حس کنند و یک الگوسای شکل گیرد. ما فعلا در این قسمت کاری نکردیم و صرفا چندین هزار دانشجو در دانشگاه در تماس با ما هستند. باید برنامه ریزی ها به گونه ای انجام شود که در چهل سال دوم به سمت و سوی انتقال فرهنگ جهادی به جامعه به عنوان یک رویکرد برویم.

مأموریت مهم جهاددانشگاهی

چند سالی است به جهاددانشگاهی مأموریت جدیدی محول شده و آن، ایفای نقش مهمی است در اجرای نقشه جامع علمی کشور؛ اگرچه ماهیت اش، همان چشم انداز و پیش بینی دوره بلوغ این نهاد علمی فرهنگی است که از سال های قبل، ریل گذاری شده اما در کنار طرح ها و اقدامات این نهاد انقلابی، لازم است به اندازه کافی این مأموریت مورد توجه قرار گیرد؛ به همین دلیل، متن مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان مأموریت های جهاددانشگاهی در اجرای نقشه جامع علمی کشور، عیناً در این بخش از ویژه نامه چهلمین سال تشکیل این نهاد از نظر می گذرد:

مصوبه «مأموریت های جهاد دانشگاهی در اجرای نقشه جامع علمی کشور»

شماره۱۳۱۷۵/۹۴/دش
۱۳۹۴/۸/۱۹

جهاد دانشگاهی ـ سازمان مدیریت و برنامه ریزی ـ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ـ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

کمیسیون علمی، تحقیقاتی و فناوری دولت
با استناد به بندهای «ب» و «ج» از بخش اول فصل پنجم و اجرای اقدام ملی ۲ از راهبرد کلان ۱ نقشه جامع علمی کشور و براساس بند ۴ از ماده سوم آیین نامه ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی، همچنین در راستای اجرایی سازی اقدام های ملی ۱، ۳، ۱۳ و ۱۴ از راهبرد کلان ۳، اقدام ملی ۱۰ از راهبرد کلان ۵، اقدام ملی ۸ از راهبرد کلان ۶؛ اقدام ملی ۱ از راهبرد کلان ۸، اقدام های ملی ۸ و ۱۰ از راهبرد کلان ۱۰، راهبرد ملی ۱ از راهبرد کلان ۳ و راهبردهای ملی ۱، ۲، ۶ و ۷ از راهبرد کلان ۲ نقشه جامع علمی کشور، مصوبه «مأموریت های جهاد دانشگاهی در اجرای نقشه جامع علمی کشور» که در جلسه ۵۶ مورخ ۱۳۹۳/۹/۲۵ شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور به تصویب رسیده است؛ به پیوست جهت اجراء ابلاغ می شود.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور

مصوبه «مأموریت های جهاد دانشگاهی در اجرای نقشه جامع علمی کشور»جلسه ۵۶ مورخ ۱۳۹۳/۹/۲۵ شورای ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور

۱ـ مدیریت انتقال و توسعه فناوری در طرح های توسعه ای و یا عمرانی منتخب با اولویت استفاده از ظرفیت شرکت های صنعتی بزرگ، شرکت های دانش بنیان و دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی با تصویب، حمایت و پشتیبانی مراجع ذی ربط

تبصره۱ـ سازمان مدیریت و برنامه ریزی مرجع انتخاب طرح های فوق الذکر برای واگذاری مدیریت انتقال و توسعه فناوری طرح های منتخب به جهاد دانشگاهی می باشد.

۲ـ ایجاد نهاد پژوهش و فناوری ملی برای اجرای طرح های کلان ملی پژوهشی و دستیابی به فناوری های اولویت دار در حوزه های منتخب به پیشنهاد جهاد دانشگاهی و تصویب مراجع ذی ربط با استفاده حداکثری از ظرفیت دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی و شرکت های دانش بنیان

تبصره۲ـ اساس نامه نهاد فوق الذکر ظرف مدت حداکثر ۶ ماه پس از این ابلاغیه توسط جهاد دانشگاهی برای تصویب در ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ارائه خواهد شد.

۳ـ مشارکت در توسعه آموزش های تخصصی نوین و مهارت های پیشرفته در سطح ملی و بین المللی با تأکید بر نیازهای کشور و جهان اسلام در حوزه های منتخب

۴ـ سامان دهی نظام هدایت شغلی و توانمندسازی دانش آموختگان در حوزه های منتخب با حمایت، پشتیبانی و هماهنگی مراجع ذی ربط

۵ ـ ارتقاء فرهنگ کارآفرینی و روحیه خودباوری و ترویج الگوهای موفق علم و فناوری با تأکید بر جامعه دانشگاهی کشور

۶ ـ مشارکت در تعمیق و گسترش فرهنگ اسلامی ـ ایرانی در دانشگاه ها و نهادینه سازی گفتمان علم در راستای شکل گیری تمدن نوین اسلامی

۷ـ مشارکت در ترویج، تعمیق و ارتقای کرسی‌های نظریه پردازی و نقد و مناظره در حوزه های منتخب

تبصره۳ـ جهاد دانشگاهی موظف است ظرف مدت ۴ ماه پس از این ابلاغیه، نقشه راه و نحوه اجرایی سازی مأموریت های فوق را به تأیید ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور برساند.

تبصره۴ـ جهاد دانشگاهی موظف است سالانه گزارش اقدامات و عملکرد خود را درخصوص هر یک از مأموریت های فوق به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ارائه نماید.

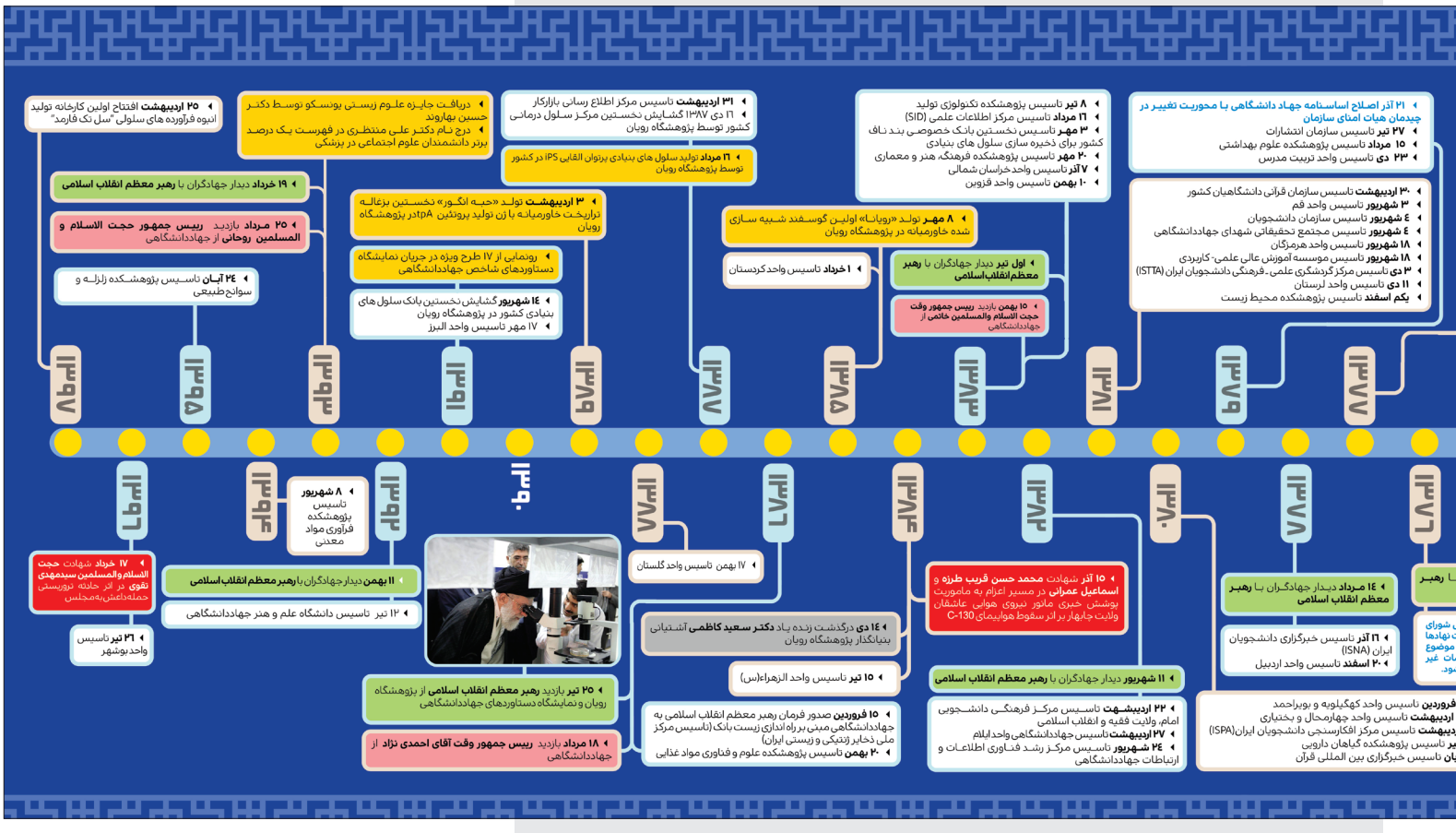

شکوفایی استعدادها

مجید رجبی‌معمار:

جهاددانشگاهی ظرفیت‌های بزرگی برای خدمت به فرهنگ و هنر دارد

مدیرعامل خانه هنرمندان ایران، تصریح کرد: جهاددانشگاهی از ابتدای انقلاب اسلامی علاوه بر تحقیق و پژوهش‌هایی که در راستای خدمت و بهبود امکانات مورد نیاز جامعه در حوزه علم، صنعت، کشاورزی و ..... انجام داده، اقدامات مهمی نیز در عرصه فرهنگی و هنری داشته است.

مجید رجبی‌معمار، مدیرعامل خانه هنرمندان ایران است که در جشنواره فیلم و عکس فردا که از سوی جهاددانشگاهی واحد هنر برگزار شد به عنوان داور این جشنواره فعالیت داشته است و با ظرفیت‌های جهاددانشگاهی نیز آشنایی کافی دارد. برای بررسی بیشتر اقدامات و ظرفیت‌های فرهنگی و هنری جهاددانشگاهی با وی به گفت‌وگو نشستیم که متن این مصاحبه را از نظر می‌گذرانید.

ابتدا خودتان را معرفی کنید و بفرمایید چه میزان شناخت و ارتباط با جهاددانشگاهی داشته و دارید؟

بنده مدیرعامل خانه هنرمندان ایران هستم و به دلیل مسئولیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای که سال‌ها در صدا و سیما و ریاست شبکه‌های مختلف تلویزیونی و همکاری با خبرگزاری‌های مختلف داشته‌ام، همواره با جهاددانشگاهی در تعامل و همکاری بوده‌ام و بسیار خوشحالم که با جهاددانشگاهی به عنوان یک نهاد مبارک و برخاسته از انقلاب اسلامی ارتباط داشته‌ام. معتقدم که جهاددانشگاهی بسیار کارآمد و پر از خیر برای مردم است.

برخی از نهادها پس از مدتی، کارکرد و خاصیت خود را از دست می‌دهند و به اهداف اولیه نمی‌رسند اما خوشبختانه جهاددانشگاهی که از اوایل انقلاب با روحیه جهادی شکل گرفت و این روحیه در دوران دفاع مقدس به اوج رسید؛ همچنان با تلاش‌های فکری و آکادمیک در حال تلاش و خدمت به کشور و مردم است. جهاددانشگاهی از ابتدای انقلاب اسلامی به همت دانشجویان و استادان برجسته دانشگاه‌های کشور با نگاهی جهادی به علم، آموزش، تحقیق، صنعت و پژوهش شکل گرفت و یک نهاد و نهال پرثمر بود و هرچه می‌گذرد اهمیت آن برای مردم و به ویژه اهل دانش و متخصصان، بیش از گذشته آشکار می‌شود.

در جشنواره عکس و فیلم صنعتی(فردا) شما داوری آثار آن را بر عهده داشته‌اید این جشنواره را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جشنواره فردا در ادامه فعالیت‌هایی که جهاددانشگاهی در حوزه‌های مختلف از جمله در زمینه فرهنگ و هنر داشته است برگزار می‌شود. در واقع مسئولان امر به این جمع‌بندی رسیدند که در جهاد، علاوه بر تحقیق و پژوهش‌هایی که در راستای خدمت و بهبود امکانات مورد نیاز جامعه در حوزه صنعت و کشاورزی و ..... که ضرورت جامعه است، اقدامات مهمی نیز در عرصه فرهنگی و هنری انجام شود. این جشنواره با هدف بررسی آثار هنری برگزار می‌شود که به معرفی تلاش‌ها، ابتکارات و دستاوردهای کشور به ویژه جهاددانشگاهی در حوزه علم و فناوری می‌پردازد. سال گذشته که بنده داور این جشنواره بودم متوجه شدم که آثار بسیار خوبی به این جشنواره ارسال شده است و از اوقات بسیار خوبی بود که بنده داشتم؛ لذا با تمام دقت، همه این آثار مثبت را به طور کامل مشاهده کردم.

از جهت هنری، سوژه‌های آثاری که بنده مشاهده کردم و مستندسازها به آن پرداخته بودند، بسیار عالی بودند. بنده به دلیل مسئولیت‌هایی که دارم اطلاعات زیادی به ویژه در حوزه اقتصاد صنعت اندوخته‌ام لذا این آثار برایم بسیار جالب بود و همواره به دوستان و همکاران توصیه کردم که همه آثار این جشنواره که به بخش داوری رسید از شبکه‌های تلویزیون به ویژه شبکه مستند پخش شود تا آگاهی مردم از این پیشرفت‌ها که بخش زیادی از آن با تلاش و برنامه‌ریزی حساب شده فراهم شده است بیشتر شود.

بنده معتقدم که باید در تمام دانشگاه‌های کشور فرصتی برای عرضه این مستندها و آگاه شدن دانشجویان و اساتید با این توانایی‌ها فراهم شود. البته اکنون به دلیل شرایط پدید آمده ناشی از شیوع کرونا، وضعیت بسیار سختی برای تجمع مردم و دانشجویان و ... ایجاد شده است اما لازم می‌دانم به مسئولان این جشنواره و به ویژه معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی توصیه کنم که تمام این آثار را از طریق مجازی و به سهولت در اختیار همه مردم داخل و خارج از کشور قرار دهند و حتی برای خارجی‌ها با زیرنویس انگلیسی منتشر کنند تا علاقه‌مندان با ظرفیت‌ها و موفقیت‌های ایران آشنا شده و دلسوزان کشور از این پیشرفت‌ها بسیار خوشحال شوند و آشنایی بیشتری پیدا کنند.

چه پیشنهاداتی برای بهبود فعالیت‌های فرهنگی و هنری مجموعه جهاددانشگاهی دارید؟

این جشنواره به صورت مستند است لذا معتقدم باید جشنواره‌های هنری، به ویژه مستندهای کوتاه و دانشجویی با امکانات اندکی که دارند تقویت شوند. البته در حال حاضر همه مردم دنیا دستگاه‌های موبایل در اختیار دارند که ظرفیت بالایی دارد و به راحتی می‌توانند ادیت و برنامه‌سازی کنند. اختصاص جوایز مناسب می‌تواند برای دانشجویان بسیار مؤثر باشد. حتی وام‌های ارزان قیمت برای پروژه‌های هنری و مستند و جشنواره‌های مختلف مستندسازی، عکاسی و گرافیک می‌تواند باعث تقویت فعالیت‌های هنری در جهاددانشگاهی شود، به نظرم مستمراً باید جشنواره‌هایی با عناوین مختلف هنری برگزار شود اما باید توجه بیشتر به بخش فیلم و تصویر باشد.

این اقدامات حتماً باید انجام شود و باید دانست که الان هیچ رسانه‌ای در دنیا تأثیر تصویر و فیلم را ندارد. فیلم، تأثیر اول را در جهان دارد و جهاددانشگاهی نیز باید یک سرمایه‌گذاری جدی برای ظرفیت‌های تصویری

و فیلم انجام دهد و از این ظرفیت در عناوین مختلف استفاده کند. با چنین اقداماتی، یک گنجینه تاریخی از ایران امروز ثبت خواهد شد و به سهولت در اختیار دانش‌آموزان و دانشجویان قرار خواهد گرفت. معتقدم جهاددانشگاهی باید برای دانش‌آموزان مقطع دبیرستان نیز بلند کند. این افراد هم بسیار مستعد بوده و هم در حوزه تولید آثار عکاسی، فیلم و مستند دارای تبحر و علاقه‌مندی هستند.

جهاددانشگاهی چگونه باید با خانه هنرمندان تعامل داشته باشد و این دو مجموعه از ظرفیت‌های یکدیگر استفاده کنند ؟

سال‌های مدیدی است که تشکل‌ها و انجمن‌های صنفی زیادی همانند خانه نقاشان، خانه موسیقی، انجمن شاعران، معماران، تصویرسازان و.... در کشور داریم که همگی عضو خانه هنرمندان ایران هستند. هر کدام از این تشکل‌ها باید با کارگروه‌های تخصصی تشکیل شوند. بیش از ۸۰ هزار نفر عضو این انجمن‌ها هستند. خود خانه هنرمندان ظرفیت‌های زیادی برای برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و جشنواره‌های مختلف دارد. جلساتی که در جهاددانشگاهی در موضوعات مختلف برگزار می‌شود بسیار ارزشمند هستند اما می‌توان بسیاری از نشست‌ها و نمایشگاه‌ها را در خانه هنرمندان برای عرضه فعالیت‌های هنری برگزار کرد؛ کمااینکه بخشی از جشنواره عکس و فیلم فردا را در خانه هنرمندان برگزار کردیم لذا باید از این فرصت نیز استفاده کافی صورت گیرد.

■□■

برگزیده جشنواره فیلم ۱۱۴ ثانیه‌ای مبین تأکید کرد؛

ضرورت بهره‌گیری از ظرفیت جهاددانشگاهی در برگزاری جشنواره‌های هنری - قرآنی

رتبه اول بخش حرفه‌ای نخستین جشنواره فیلم ۱۱۴ ثانیه‌ای مبین بر بهره‌گیری از ظرفیت جهاددانشگاهی در برگزاری جشنواره‌های مختلف هنری - قرآنی تأکید کرد.

نرگس رستمی‌معز، دانش‌آموخته رشته گرافیک از دانشکده هنر دانشگاه همدان است که در کنار رشته تحصیلی دانشگاهی خود، فعالیت در زمینه انیمیشن را از سال ۷۵ و به صورت تجربی آغاز کرده است. وی طی سال گذشته در بخش حرفه‌ای نخستین جشنواره فیلم ۱۱۴ ثانیه‌ای مبین که از سوی مرکز تولیدات چندرسانه‌ای قرآنی جهاددانشگاهی(استودیو مبین) برگزار شد، برای فیلم انیمیشن «دیده‌بان» موفق به کسب رتبه اول گردید. اولین جشنواره فیلم ۱۱۴ ثانیه‌ای مبین سال گذشته از سوی مجموعه جهاددانشگاهی با همکاری سازمان صدا و سیما، معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایت آپارات برگزار شد.

رستمی به دلیل علاقه فراوانی که به انیمیشن و ساخت چنین برنامه‌هایی داشت، فعالیت خود در این زمینه را به صورت تجربی از زمان نوجوانی و پیش از مقطع دبیرستان آغاز کرد. وی پس از شرکت در کلاس‌های سینمای جوان، فیلم‌سازی و انیمیشن در دو دوره متفاوت، به صدا و سیما رفت و پس از فعالیت در چند مجموعه تلویزیونی و فیلم کوتاه، برنامه‌های خود در رابطه با تولید انیمیشن را گسترده کرد.

در ادامه مشروح گفت‌وگو با رتبه اول بخش حرفه‌ای نخستین جشنواره فیلم ۱۱۴ ثانیه‌ای مبین را مطالعه می‌کنید.

نحوه آشنایی شما با جهاددانشگاهی چگونه بود؟

جشنواره فیلم مبین تبلیغات بسیار خوبی داشت و فعالیت تبلیغی فراوانی در فضای مجازی و گروه‌ها و صفحات مختلف انجام داده بود. به همین دلیل بنده از این طریق و نیز کراکت‌هایی که در سطح دستگاه‌های مختلف منتشر شده بود، با مجموعه برگزارکنندگان جشنواره که شامل جهاددانشگاهی و نهادهای قرآنی دیگر می‌شد، آشنا شدم. پس از آشنایی با جشنواره قرآنی مبین، تصمیم گرفتم تا با تولید انیمیشن قرآنی «دیده‌بان» در آن شرکت کنم که این توفیق را نیز داشتم که در پایان برگزاری جشنواره به عنوان رتبه برتر انتخاب شوم

لطفا مختصری به معرفی جشنواره فیلم مبین و نحوه داوری آثار در این جشنواره بپردازید.

جشنواره مبین یک جشنواره قرآنی بود که طی برگزاری آن باید تولیداتی از احادیث و داستان‌های قرآن کریم ارائه می‌شد. این جشنواره برای اولین دوره برگزار شد ولی با این وجود در حد بسیار خوب و قابل قبولی به نیاز مخاطبان پاسخ داد.

آثار بسیار زیادی از مجموعه تولیدات انیمیشنی از سراسر کشور به این جشنواره که به همت جهاددانشگاهی و با همکاری برخی از نهادهای مختلف قرآنی کشور برگزار شد، ارسال گردید که هر یک تولیدات بسیار خوبی در زمینه انیمیشن‌های قرآنی بودند؛ البته ارسال آثار خوب انیمیشنی به این جشنواره احتمالاً کار داوری را تا حدودی دشوار کرده بود اما در نهایت مجموعه داوری جشنواره نیز آثار ارسالی را به خوبی ارزیابی کردند و نظر نهایی خود را ارائه دادند.

لطفا توضیحاتی در رابطه با اثر انیمیشنی خود در این جشنواره ارائه کنید.

کاری که بنده با عنوان «دیده‌بان» تولید کردم، کاملاً انتزاعی و براساس موضوع ایثار بود، یعنی شخصی بتواند حتی از جان و منافع خود به خاطر دیگران و نجات ایشان بگذرد. این انیمیشن تقریباً برگرفته از داستان دهقان فداکار بود که در اصل پشتوانه تمامی این داستان‌های انسانی نیز آیات روح‌بخش کلام‌الله مجید است.

هنگامی که آیات الهی ملکه ذهن ما می‌شود و بر جانمان می‌نشیند، مفاهیمی همچون ازخودگذشتگی و ایثار نیز باید به عنوان مفاهیمی الهی و انسانی در زندگی ما جاری و ساری باشد. اینکه شخصی بتواند به خاطر سایرین ازخودگذشتگی و ایثار کند، نشان دهنده اوج درک او از مفاهیم الهی و انسانی است.

این موضوع به ویژه در کشور اسلامی ما که سال‌های دفاع مقدس را نیز پشت سر گذاشته است، نمود بسیار زیادی دارد؛ چراکه در آن ایام افراد متعددی بودند که به ویژه در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل از جان خود گذشتند تا مردم عزیز ایران زمین در آسایش و آرامش زندگی کنند.

جشنواره فیلم مبین در تقویت فیلم‌سازی قرآنی و حمایت از جوانان فعال چه نقشی دارد؟

برگزاری جشنواره‌های مختلف همیشه تأثیر بسیار خوبی در سطح مردم و جامعه هدف داشته است. جشنواره فیلم مبین نیز از این قاعده مستثنی نبود و به نظر بنده کمک بسیار خوبی نیز به راهبرد و پیشرفت کارهای مربوط به فیلم‌سازی یا حتی شاخه‌های مختلف هنری می‌کند؛ البته وقتی از موضوع حمایت صحبت می‌کنیم، مهمترین بخش آن، حمایت‌های مالی است. اگر جشنواره‌ای مانند مبین در این زمینه تقویت شود، تبلیغات بسیار بهتری انجام می‌شود و حتی نهادهای دیگر نیز در جریان این تبلیغات قرار گرفته و ممکن است ترغیب شوند تا نسبت به انجام سفارشات مختلف انیمیشنی از جشنواره اقدام کنند.

امروزه افراد زیادی علاقه‌مند هستند تا به تولید آثار انیمیشنی ورود پیدا کرده و فعالیت کنند اما با وجود هزینه‌های بسیار زیاد برای تولید این آثار، با مشکلات فراوانی روبه‌رو هستند. برگزاری جشنواره‌هایی نظیر مبین که از امکانات استودیویی نیز برخوردار است، می‌تواند حمایت خوبی برای علاقه‌مندان به این حوزه باشد.

همچنین بحث حمایت مالی که جشنواره‌هایی نظیر مبین می‌توانند از جوانان علاقه‌مند به این حوزه داشته باشند، بسیار تأثیرگذار خواهد بود. این‌گونه جشنواره‌ها می‌توانند از طریق حمایت‌های مالی ازجمله جوایزی که درنظر می‌گیرند، راهگشای خوبی برای تولید آثار بیشتر از سوی علاقه‌مندان باشند.

جهاددانشگاهی و استودیو قرآنی مبین چگونه می‌توانند در قالب این جشنواره‌ها از آثار و تولیدات قرآنی حمایت کنند؟

برگزاری جشنواره قرآنی مبین نوعی تبلیغ است و افراد مختلفی را جذب می‌کند. اگر مجموعه جهاددانشگاهی و استودیو مبین بتوانند دوره‌هایی را با حضور اساتید خبره در زمینه انیمیشن برگزار کنند و در کنار آن نیز حمایت‌های مالی ازعلاقه‌مندان جهت تولید آثار انیمیشنی داشته باشند، اثرگذاری این مجموعه‌ها بسیار بیشتر خواهد بود.

همچنین جهاددانشگاهی می‌تواند علاوه بر انیمیشن، در موضوعات و قالب‌های هنری مختلف دیگری نیز ورود پیدا کرده و از ظرفیت استودیو قرآنی مبین برای تولید آثار و برگزاری جشنواره‌های مختلف در موضوعات مختلف هنری که بتوان از آن‌ها برای تولید آثار هنری قرآنی با کیفیت بهره برد، استفاده کند.

■□■

ایجاد انگیزه در میان قشر دانشگاهی؛ ویژگی بارز جشنواره کتاب سال دانشجویی

برگزیده جشنواره کتاب سال دانشجویی جهاددانشگاهی ایجاد انگیزه در میان قشر دانشگاهی را یکی از ویژگی‌های بارز جشنواره کتاب سال دانشجویی برشمرد.

محسن کاظمی، نویسنده و پژوهشگر و از برگزیدگان جشنواره کتاب سال دانشجویی جهاددانشگاهی در سال ۹۸ است که کتاب وی با عنوان «نقاشی قهوه‌خانه» به عنوان اثر برتر در این جشنواره انتخاب شد. کتاب «نقاشی قهوه خانه» حاوی خاطرات کاظم دارابی، متهم دادگاه میکونوس آلمان است که توسط محسن کاظمی تدوین شد.

کاظمی، فارغ‌التحصیل رشته علوم اقتصادی از دانشگاه علامه طباطبایی(ره) و هم‌اکنون نیز دانشجوی مقطع دکترا در رشته تاریخ بعد از اسلام در دانشگاه علوم و تحقیقات تهران است. وی همچنین، کتاب‌های متعددی همچون خاطرات عزت‌شاهی، خاطرات احمد احمد، خاطرات مرضیه حدیدچی، سال‌های بیقرار، شب‌های بی‌مهتاب، نقاشی قهوه‌خانه و شبح میکونوس را منتشر کرده است. در ادامه مشروح گفت‌وگو با این برگزیده جشنواره کتاب سال دانشجویی جهاددانشگاهی را مطالعه می‌کنید.

نحوه آشنایی و حضور خود در جشنواره کتاب سال دانشجویی جهاددانشگاهی را بیان کنید.

سر و کار بنده با کتاب و کتابت است و از گذشته نیز با این جشنواره آشنا بودم و خبرهای آن را نیز پیگیری می‌کردم و در دوره‌ای نیز که در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودم و کتاب خود با عنوان «نقاشی قهوه‌خانه» را تألیف کردم، تصمیم گرفتم تا این اثر را در جشنواره کتاب سال دانشجویی شرکت دهم.

کتاب «نقاشی قهوه‌خانه» یک کار کاملاً تحقیقاتی و پژوهشی است. این کتاب اثری پژوهشی و سنگین بود که بر روی اسناد و مدارک پلیس امنیتی - اطلاعاتی و دستگاه قضایی آلمان تمرکز داشت و موضوع آن نیز به ماجرای میکونوس که در سال ۱۹۹۲ در رستورانی به همین نام در آلمان اتفاق افتاد، مربوط است. تلاش‌های فراوانی که برای این اثر صورت گرفت، باعث شد تا بنده تشخیص دهم که این اثر می‌تواند در جشنواره کتاب سال دانشجویی شرکت داشته باشد.

برگزاری جشنواره کتاب سال دانشجویی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نفس برگزاری این جشنواره بسیار خوب و تأثیرگذار است. برگزاری جشنواره کتاب سال دانشجویی، اقدامی حمایتی است و باعث می‌شود ضمن آگاهی‌بخشی به‌موقع و خوب، دانشجویان انگیزه پیدا کنند و ترغیب شوند که به این فضاها ورود پیدا کنند. نقش این جشنواره در میان قشر دانشگاهی کشور غیرقابل انکار است به شرط آنکه تمام سازوکارهای مربوط به آن به درستی به کار گرفته شود.

نقش جشنواره دانشجویی کتاب سال در زمینه شناسایی و معرفی نخبگان و تربیت نیروهای کارآمد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

اگر برای این موضوع برنامه‌ریزی شود و برنامه‌ها صرفاً محدود به برگزاری خود جشنواره نباشد و آثار و پدیدآورندگان این آثار در پروسه‌های دیگر جهاددانشگاهی حضور داشته باشند، امکان دیده شدن آن‌ها و مطرح شدن و الگو گرفتن از آثار ایشان نیز وجود دارد.

برای مثال انتظار می‌رود، پس از اینکه کتابی در جشنواره دانشجویی کتاب سال به عنوان اثر برتر شناخته می‌شود، این آثار پیوست‌هایی برای خود در جهاددانشگاهی داشته باشند. جهاددانشگاهی در تمام دانشگاه‌های دولتی شعبه دارد و این امکان را دارد که جلسات بررسی و تحلیلی و نقد برای آثار برگزیده جشنواره برگزار کند و این جلسات و برنامه‌ریزی‌ها را تا سال بعد و برگزاری جشنواره بعدی نیز ادامه دهد. البته عملاً تاکنون این اتفاق نیفتاده یعنی فقط کتاب‌های مختلف در جشنواره شرکت داده می‌شوند و به عنوان آثار برتر نیز برگزیده می‌شوند.

اگر برنامه‌ریزی‌های دقیق و مناسب در این رابطه انجام شود، آثار برتر در جشنواره حتماً با پیشنهادات جدید کاری مواجه خواهند شد، کمااینکه این اتفاق برای بنده رخ داد و چون اثر بنده، جزء آثار برتر بود، هر چند هفته یک بار پروژه‌های جدیدی به من پیشنهاد شده است.

البته کتاب بنده به جز اینکه توانست به عنوان اثر برگزیده جشنواره کتاب سال دانشجویی انتخاب شود، در همان سال یعنی سال ۹۸ نیز به عنوان اثر برتر جایزه ادبی جلال و هم به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی شناخته شد.

نقش جشنواره کتاب سال دانشجویی در زمینه جریان‌سازی تألیف کتاب بین دانشجویان چیست؟

متأسفانه دانشجویان ما تا حدودی دچار روزمرگی شده‌اند. به نظر بنده جشنواره کتاب سال دانشجویی می‌تواند آداب متفاوتی را وارد فرهنگ دانشجویی کند و کمک کند تا دانشجویان استعدادهای نهفته خود را پیدا کنند و به سمت شکوفا کردن آن حرکت کنند.

امروز علاوه بر جشنواره کتاب سال دانشجویی، جشنواره‌های مختلف دیگری در کشور وجود دارد که اگر هر کدام از این جشنواره‌ها به درستی برنامه‌ریزی و اجرا شوند، می‌توانند دانشجویان را به سمتی سوق دهند که ذوق، علاقه و استعداد خود را نشان دهند. البته این فرآیند باید به خوبی تبیین شود که برای مثال فقط یک برنامه و طرح همچون برگزاری جشنواره به صورت دفعی رخ ندهد و تمام شود، بلکه برای این موضوع باید یک پروسه جریان‌دار در نظر گرفت؛ چراکه اگر این جریان تداوم نداشته باشد، نمی‌تواند تأثیر خود را به خوبی در میان جامعه دانشجویی کشور برقرار کند.

جشنواره کتاب سال دانشجویی باید در زمینه تبلیغ، ترویج و آگاهی‌بخشی، نقش خود را به خوبی ایفا کند تا بتواند دانشجوی امروز را که مقداری نیز عوام‌زده شده یعنی وارد فضای مجازی شده و از کتاب نیز دور شده است را جذب کرده و به سمت و سوی صحیح هدایت کند.

نحوه استفاده حداکثری از ظرفیت‌های جهاددانشگاهی در توانمندسازی دانشجویان چگونه باید باشد؟

بنده از زمان دانشجویی در دهه ۶۰ یعنی همزمان با تأسیس جهاددانشگاهی با این نهاد آشنا شدم. جهاددانشگاهی نقش بسیار مهی در تأمین منابع درسی، اساتید و ایجاد جهاد فکری و فرهنگی در میان خانواده دانشگاهی دارد. البته با وجود اینکه فعالیت‌های بسیار خوب و مهمی از سوی این نهاد انقلابی در کشور انجام شده، اما به نظر بنده جهاد نتوانسته است از تمامی ظرفیت‌های خود به خوبی استفاده کند که جا دارد با تمام توان خود در جهت بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت موجود حرکت کند.

جهاددانشگاهی باید با تمام توان به عرصه جهادی ورود کند یعنی با تشخیص به موقع مشکلات، کمبودها و بحران‌ها در اقصی‌نقاط کشور به صورت جهادی وارد شده و نسبت به رفع آن‌ها اقدام کند. یکی از مشکلات امروز جامعه این است که برخی نهادها در جای خود فعالیت نمی‌کنند که باید این مشکل به سرعت مرتفع شود.

اداره کل روابط عمومی